

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ, ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ,
ΕΠΟΧΙΚΟΤΗΤΑ, ΥΠΟΔΟΜΗ, ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ.**

ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ : ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗ ΕΛΙΣΑΒΕΤ

ΒΙΤΣΑ ΔΗΜΗΤΡΑ

ΠΑΤΡΟΖΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ

ΕΠΟΠΤΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ : ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ

ΠΑΤΡΑ 2009

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η Ευρυτανία είναι ένας κατεξοχήν χειμερινός προορισμός, χωρίς βέβαια αυτό να αποκλείει από τον επισκέπτη τη δυνατότητα να την επισκεφθεί και οποιαδήποτε άλλη χρονική στιγμή. Κυρίως ορεινή και δύσβατη, αλλά παράλληλα με πολλά όμορφα τοπία και ξεχωριστό ιστορικό ενδιαφέρον για να θαυμάσει κανείς.αλλά και πολλές δραστηριότητες για να ασχοληθεί. Η τουριστική υποδομή της περιοχής σε συνδυασμό με ένα περιβάλλον ιδιαίτερου φυσικού κάλλους την έχουν κατατάξει ανάμεσα στους σημαντικότερους χειμερινούς προορισμούς της πατρίδας μας, μιας και διαθέτει σε μόλις 12 χλμ απόσταση από την πόλη, αναπτυγμένο χιονοδρομικό κέντρο. Ο αθλητικός τουρισμός, ο συνεδριακός, ο φυσιολατρικός, ο θρησκευτικός και γενικότερα οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού αποτελούν μαζί με τον χειμερινό τουρισμό τη βάση, αλλά και την αιτία για την τουριστική ανάπτυξη της περιοχής.

Στο νομό σήμερα έχουν βελτιωθεί εξαιρετικά οι τρόποι πρόσβασης και το εσωτερικό οδικό δίκτυο είναι προσεγμένο σε υψηλό βαθμό. Με κοινοτικούς πόρους και ενισχύσεις έχουν δημιουργηθεί σε πολλά χωριά ξενώνες και ενοικιαζόμενα δωμάτια που προσφέρουν πλήρεις ανέσεις στον επισκέπτη. Τέλος,η συνεχώς αυξανόμενη αξιοποίηση των ιστορικών τοποθεσιών και μνημείων, δίνει νέα ώθηση προς την τουριστική ανάπτυξη και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Προωθείται ο αγροτουρισμός απορροφούνται κονδύλια για την κτηνοτροφική ανάπτυξη, δημιουργούνται μικροί ηλεκτροπαραγωγοί σταθμοί βασισμένοι σε ήπιες μορφές ενέργειας όπως το νερό και ο άνεμος.

Αυτά είναι μερικά από τα ζητήματα με τα οποία θα ασχοληθούμε στην παρούσα εργασία και θα τα διατυπώσουμε με αναλυτικά στοιχεία, πίνακες, διαγράμματα.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα θέλαμε να αφιερώσουμε την εργασία αυτή στον καθηγητή μας, κ.**Παναγόπουλο Αναστάσιο**, ο οποίος μας ανέθεσε την εκπόνηση της παρούσας πτυχιακής και μας έδωσε την ευκαιρία να αποκτήσουμε πολύτιμες γνώσεις για το νομό Ευρυτανίας που είναι ένας από τους ομορφότερους της Ελλάδας.

Επίσης, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τις **οικογένειές μας** που μας στήριξαν καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών μας.

Τέλος, ευχαριστούμε θερμά το **γραφείο τουρισμού του δήμου Καρπενησίου** για όλα τα στοιχεία, ενημερωτικά φυλλάδια, cd,dvd, που μας διέθεσε καθώς και για την άψογη εξυπηρέτησή του απέναντί μας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	σελ.
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	10
1. ΝΟΜΟΣ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ – ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	11
1.1 Η ιστορία της Ευρυτανίας	13
1.1.1 Προϊστορία – Αρχαία περίοδος	14
1.1.2 Μεσαίωναs – Ελληνική Επανάσταση.....	15
1.1.3 Σύγχρονη Ιστορία.....	16
1.1.4 Μετανάστευση.....	17
1.2 Περιηγήσεις.....	18
1.3 Τα βουνά της Ευρυτανίας	19
1.4 Τα φαράγγια της Ευρυτανίας.....	23
1.5 Τα ποτάμια της Ευρυτανίας.....	26
1.6 Η τεχνητή λίμνη των κρεμαστών	29
1.7 Αξιοθέατα.....	30
1.8 Τουριστικές περιοχές.....	35
1.9 Η Νοτιοανατολική Ευρυτανία.....	38
1.10 Η Δυτική Ευρυτανία.....	39
2 ΕΠΟΧΙΚΟΤΗΤΑ.....	47
2.1 Δραστηριότητες, σπορ και αναζητήσεις στην ορεινή Ευρυτανία.....	48
2.2 Εναλλακτικές μορφές τουρισμού.....	50
2.2.1 Αγροτουρισμός.....	50
2.2.2 Είδη αγροτουριστικών καταλυμάτων.....	51
2.3 Οικοτουρισμός.....	53
2.4 Συνεδριακός τουρισμός.....	54
2.5 Θρησκευτικός τουρισμός	55
2.5.1 Παναγία Προυσιώτισσα.....	55
2.5.2 Παναγία της Ταρτάνας.....	56
2.5.3 Παναγία Δομιανίτισσα.....	56
2.6 Αθλητικός τουρισμός	57

3	ΥΠΟΔΟΜΗ	58
3.1	Διοικητικά- Μορφολογία	58
3.2	Πληθυσμός – Εξέλιξη	58
3.2.1	Διαχρονική εξέλιξη	58
3.2.2	Ο πληθυσμός σήμερα(απογραφές)	60
3.2.3	Μεταβολή του πληθυσμού ανά δήμο	61
3.2.4	Πληθυσμός κατά ομάδες ηλικιών και κατά βαθμό αστικότητας	61
3.3	Οι πλουτοπαραγωγικές πηγές και η οικολογική τους διαχείριση	62
3.3.1	Ορυκτός πλούτος	62
3.3.2	Γεωργική γη	63
3.3.3	Δάση	64
3.3.4	Τουρισμός	65
3.3.5	Ενεργειακοί πόροι	66
3.4	Οικονομικοί πόροι	67
3.4.1	Πρωτογενής τομέας	67
3.4.1.1	Πρωτογενής παραγωγή- προβλήματα και προοπτικές	67
3.4.1.2	Χαρακτηριστικά του νομού Ευρυτανίας	68
3.4.1.3	Προοπτικές ανάπτυξης	70
3.4.1.4	Ανασταλτικοί παράγοντες ανάπτυξης	72
3.4.1.5	Πρόταση ανάπτυξης	72
3.4.2	Δευτερογενής τομέας- Μεταποιητικός τομέας	73
3.4.2.1	Διαχρονική εξέλιξη των ΜΜΕ-Προοπτικές	74
3.4.2.2	Ο μεταποιητικός τομέας στο νομό Ευρυτανίας	75
3.4.2.3	Προοπτικές ανάπτυξης του μεταποιητικού τομέα στο νομό	76
3.5	Βασικές υποδομές – Ανάπτυξη	79
3.5.1	Εισαγωγή	79
3.5.2	Φορείς της Ευρυτανίας	81
3.5.3	Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ευρυτανίας	84
3.5.4	Δασαρχείο Καρπενησίου	85
3.5.5	Οδικό δίκτυο	86
3.5.6	Δίκτυα ενέργειας και τηλεπικοινωνιών	88
3.5.7	Οικιστική υποδομή	89
3.5.8	Υγεία	89
3.5.9	Παιδεία	90

3.5.10	Αθλητισμός.....	91
3.5.11	Πολιτισμός	92
3.5.12	Τουρισμός	94
3.5.12.1	Τουριστικές υποδομές.....	96
3.5.12.2	Διαμονή- Καταλύματα.....	96
3.5.13	Γαστρονομία.....	97
3.5.14	Νυχτερινή ζωή.....	97
3.5.15	Συνεδριακό Κέντρο Καρπενησίου.....	98
3.5.16	Χιονοδρομικό Κέντρο Καρπενησίου.....	98
3.6	Υποδομές και οικονομικό περιβάλλον.....	100
3.6.1	Γενικά.....	100
3.6.2	Οικονομικό περιβάλλον.....	100
4 ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ.....		102
4.1	Αναπτυξιακά προγράμματα του Νομού Ευρυτανίας – Έργα.....	102
4.1.1	Το πρόγραμμα LEADER+.....	102
4.1.2	Το πρόγραμμα Ο.Π.Α.Α.Χ.....	103
4.1.3	Το πρόγραμμα ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΠΑΛΤΑΤΖΗΣ 2007-2013.....	104
4.1.4	Αναπτυξιακό πρόγραμμα Ντόρας Μπακογιάννη.....	107
4.1.5	Επιχειρησιακό πρόγραμμα δήμου Καρπενησίου 2007-2010.....	109
4.1.5.1	Στάδιο Α.....	110
4.1.5.1.1	Αξιολόγηση και διάγνωση της υφιστάμενης κατάστασης.....	110
4.1.5.1.2	Καθορισμός στρατηγικών επιλογών	110
4.1.5.1.3	Επιλογή δράσεων.....	111
4.1.5.2	Στάδιο Β.....	112
4.1.5.2.1	Επιχειρησιακές επιλογές.....	112
4.1.5.2.2	Οικονομικός προγραμματισμός και ανθρώπινου δυναμικού.....	112
4.1.5.2.3	Διαδικασίες παρακολούθησης και αξιολόγησης του προγράμματος.....	112
4.2	Περιφερειακή ανάπτυξη και προγραμματισμός	113
4.2.1	Πλαίσιο δημόσιας διοίκησης.....	116
4.2.2	Ο δήμος Καρπενησίου.....	117
4.3	Αρμοδιότητες υπηρεσιών	118
4.3.1	Γραφείο Ειδικών Συνεργατών, Ειδικών Συμβούλων.....	118
4.3.2	Γραφείο Νομικής Υποστήριξης.....	118

4.3.3	Αυτοτελές γραφείο Υποστήριξης Αιρετών Οργάνων.....	118
4.3.4	Αυτοτελές γραφείο Προγραμματισμού, Οργάνωσης και Πληροφορικής...	119
4.3.5	Διεύθυνση Διοικητικών και Οικονομικών Υπηρεσιών	119
4.3.6	Τμήμα Τεχνικών Υπηρεσιών και Περιβάλλοντος.....	120
4.4	Οι υπόλοιποι Δήμοι.....	122
4.4.1	Δραστηριότητες υπηρεσιών.....	122
4.4.2	Αρμοδιότητες υπηρεσιών.....	122
4.5	Επιπλέον έργα.....	124
4.5.1	Έργα ΟΑΣΕ.....	124
4.5.2	Έργα P.S.G.....	125
4.5.3	Έργα για την αθλητική ανάπτυξη.....	126
4.5.4	Έργα ΔΕΗ.....	127
4.5.5	Έργα ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ Α.Ε.....	130
4.5.6	Κέντρα πρόσβασης Internet στους δήμους.....	130
4.5.7	Σχολικές βιβλιοθήκες.....	131
4.5.8	Κέντρο Υποδοχής Επενδυτών του νομού Ευρυτανίας.....	131
4.5.8.1	Γενικά στοιχεία του έργου	131
4.5.8.2	Στοιχεία λειτουργίας του.....	132
4.5.8.3	Αξιολόγηση των πελατών του ΚΥΕ Ν. Ευρυτανίας.....	133
4.5.8.4	Αξιολόγηση της πορείας του ΚΥΕ Ν. Ευρυτανίας.....	135
4.5.8.5	Οικονομικά στοιχεία του έργου.....	136
4.5.8.6	Στατιστικά στοιχεία επενδύσεων στο νομό Ευρυτανίας.....	137
4.5.9	Οδικό δίκτυο Λαμία-Καρπενήσι-Αργίνιο.....	139
4.5.10	Προμήθεια και εγκατάσταση πληροφοριακού συστήματος ενημέρωσης καιρικών συνθηκών του δευτερεύοντος εθνικού οδικού δικτύου της νομαρχίας Ευρυτανίας- Αντικείμενο-Περιγραφή.....	141
4.5.10.1	Σκοπός-Στόχοι έργου.....	141
4.5.10.2	Προσδοκώμενα οφέλη.....	142
4.5.10.3	Αντικείμενο έργου.....	143
4.5.10.4	Διαλειτουργικότητα.....	144
4.5.11	Σχέδιο διαχείρισης στερεών αποβλήτων.....	145
4.6	Ανάπτυξη τουρισμού – Προοπτικές.....	148
4.6.1	Εισαγωγή.....	148
4.6.2	Ανάπτυξη τουρισμού.....	149

4.6.3	Προτάσεις για την τουριστική ανάπτυξη του νομού Ευρυτανίας.....	151
	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ.....	154
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	155
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	158

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εργασία αυτή είναι μια **μελέτη του νομού Ευρυτανίας**, που όχι άδικα “βαφτίστηκε” η Ελβετία της Ελλάδας, και μας προκαλεί να ανακαλύψουμε έναν από τους λίγους εναπομείναντες επίγειους παραδείσους. Απαρτίζεται από τέσσερα κεφάλαια στα οποία επιχειρείται η καταγραφή στοιχείων γενικά για το νομό, την υποδομή, τον τουρισμό και τις προοπτικές ανάπτυξής του.

Πιο συγκεκριμένα:

Το **πρώτο κεφάλαιο** είναι μια γνωριμία με το νομό, την ιστορία του, τα αξιοθέατα και τις τουριστικές περιοχές του.

Το **δεύτερο κεφάλαιο** αναφέρεται στην εποχικότητα του νομού, στις μορφές τουρισμού και στις δραστηριότητες με τις οποίες μπορεί να ασχοληθεί ο επισκέπτης.

Στο **τρίτο κεφάλαιο** καταγράφονται οι βασικές υποδομές του νομού Ευρυτανίας. Αναφέρονται επίσης οι μεταβολές τις οποίες υπέστη ο πληθυσμός της, διάφοροι διοικητικοί φορείς καθώς και ο τουρισμός, ο οποίος αποτελεί πλέον στην Ελλάδα μια από τις πιο κύριες πηγές εσόδων.

Τέλος, το **τέταρτο κεφάλαιο** μελετάει τις προοπτικές που υπάρχουν για την ανάπτυξη του νομού. Αναφέρονται σχετικά έργα και αναπτυξιακά προγράμματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΝΟΜΟΣ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ – ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Ο Νομός Ευρυτανίας, με έκταση 1.870 Km² και πληθυσμό 32.000 κατοίκους, βρίσκεται στο κέντρο της Στερεάς Ελλάδας στη Νότια κατάληξη της οροσειράς της Πίνδου. Είναι ένας από τους πλέον ορεινούς Νομούς της χώρας με δάση και δασικές εκτάσεις που φθάνουν το 85% της έκτασής του. Η πρωτεύουσα της το Καρπενήσι έχει 7.000 περίπου κατοίκους, βρίσκεται στα 960 m υψόμετρο και απέχει 78 Km από τη Λαμία, 111 Km από το Αγρίνιο και 294 Km από την Αθήνα.

Σύμφωνα με μαρτυρία του Ομήρου η περιοχή της Ευρυτανίας πρέπει να είχε κατοικηθεί από πολύ νωρίς. Μάλιστα πρωτεύουσα της αρχαίας Ευρυτανίας αναφέρεται ότι υπήρξε η πόλη Οιχαλία, η θέση της οποίας δεν εντοπίζεται. Η πιο πιθανή εκδοχή για την προέλευση του ονόματος “Ευρυτανία” είναι από το όνομα του πρώτου της βασιλιά Εύρυτου. (Η σημερινή πρωτεύουσα του νομού, το Καρπενήσι, πιθανολογείται ότι πρωτοχτίστηκε στα Βυζαντινά χρόνια. Οι επικρατέστερες εκδοχές προέλευσης του ονόματος της πόλης είναι α) από την κουτσοβλάχικη λέξη Carpen = σφενδάμι, δηλαδή Carpen-isu = τόπος πολλών σφενδαμιών & γαύρων και β) την τουρκική λέξη καρμπενίς = χιονοσκέπαστος).

Στην Ευρυτανία υπάρχουν αρκετά ιστορικά και θρησκευτικά μνημεία και τοποθεσίες που καταγράφουν τα γεγονότα στο πέρασμα των αιώνων. Κάποια αρχαιολογικά ευρήματα στηρίζουν τη μαρτυρία του Θουκυδίδη για έντονη πολεμική δράση στη Δολοπία, περιοχή που εντοπίζεται στα Β.Α. του Νομού Ευρυτανίας, τον 5ο π.Χ. αιώνα. Στους μεταγενέστερους Ρωμαϊκούς και Βυζαντινούς χρόνους η περιοχή αναφέρεται από κάποιους, σε μάχη των κατοίκων της “Αιτωλικής Συμπολιτείας” με τους Γαλάτες στη θέση Κοκκάλια Κρικέλλου το 279 π.Χ.

Η μεγαλύτερη όμως δραστηριότητα παρατηρείται την περίοδο της τουρκοκρατίας και της γερμανικής κατοχής με τους αγώνες που έγιναν ή ξεκίνησαν από εδώ ενάντια στους διάφορους κατακτητές. Από το 1645 έως το 1814 λειτούργησε αρχικά στο Καρπενήσι η περίφημη Σχολή του Ευγένιου Γιαννούλη του Αιτωλού, και αργότερα στα Βραγγιανά αποτελώντας ορμητήριο των κλεφταρματολών για την απελευθέρωση και της υπόλοιπης Ελλάδας. Άλλες ιστορικές τοποθεσίες ή μνημεία είναι η σπηλιά του θρυλικού Κατσαντώνη στο Μοναστηράκι Αγράφων όπου συνελήφθη από τους Τούρκους το 1809, οι πύργοι του Καραϊσκάκη στον Προυσό, το μνημείο του Μάρκου

Μπότσαρη στο Κεφαλόβρυσο Καρπενησίου όπου τη νύχτα της 8^{ης} προς 9^η Αυγούστου 1823 σκοτώθηκε στην ομώνυμη μάχη ο μεγάλος πολέμαρχος. Στα ιστορικά μνημεία της νεότερης ιστορίας και την Εθνική Αντίσταση, περιλαμβάνονται το σχολείο της Βίνιανης όπου τον Μάρτιο του 1944 ορκίστηκε η πρώτη "Κυβέρνηση του Βουνού" και το ιστορικό σχολείο των Κορυσχάδων όπου τον Μάιο του 1944 έγινε η πρώτη συνεδρίαση του Εθνικού Συμβουλίου.

Πολλά μνημεία και αρχαιολογικούς χώρους, πέραν των μοναστηριών και των εκκλησιών του, δεν έχει να επιδείξει ο νομός, αφού η γεωμορφολογία καθορίζει την ιστορία του, ενώ η φτώχεια ήταν πάντα ενδημική. Η εξέλιξη αυτή έχει καθορίσει κατά τα φαινόμενα, την ομορφιά που παρουσιάζει σήμερα η περιοχή. Στα θρησκευτικά μνημεία περιλαμβάνονται το μοναστήρι του Προυσού όπου φυλάσσεται η περίφημη εικόνα της Παναγίας, το μοναστήρι της Τατάρνας, η εκκλησία του Αγίου Λεωνίδα (5ος μ.Χ. αιώνας) στο Κλαυσί, η εκκλησία της Αγίας Τριάδας Καρπενησίου, η εκκλησία της Παναγίας του Τροβάτου, η εκκλησία της Αγίας Παρασκευής Δομιανών και άλλες πολλές. Τα μνημεία συμπληρώνουν διαφορά ιστορικά κάστρα, παραδοσιακά γεφύρια και οικισμοί όπως: το κάστρο της Σιβίστας, το κάστρο των Κορυσχάδων, το γεφύρι της Βίνιανης, το γεφύρι του Μανόλη, η γέφυρα της Τέμπλας, η γέφυρα της Επισκοπής, η γέφυρα της Τατάρνας και οι παραδοσιακοί οικισμοί στους Κορυσχάδες, τους Δομιανούς, το Μικρό και Μεγάλο Χωριό, το Κρίκελλο, τους Μαραθιάδες και άλλα παραδοσιακά κτίρια στα περισσότερα χωριά της Ευρυτανίας. Σημαντικό πόλο έλξης τουριστών στην Ευρυτανία παρουσιάζουν το Χιονοδρομικό Κέντρο στο Βελούχι, η τεχνητή λίμνη των Κρεμαστών, η περιοχή των Αγράφων και άλλες περιοχές με οικοτουριστικό ενδιαφέρον. Τα φυσικά χαρακτηριστικά του Νομού ευνοούν τη ανάπτυξη μεγάλου αριθμού από υπαίθριες δραστηριότητες που μπορεί να προγραμματίσει κανείς στην περιοχή, όπως ορειβασία, σκι, κατάβαση ποταμών, τοξοβολία, ορειβατική ποδηλασία, παρατήρηση της φύσης κ.α. Μια άρτια, υψηλής ποιότητας υποδομή, ξενώνες, ταβερνάκια, βάσεις δραστηριοτήτων, ιππασίας, έχει δημιουργηθεί σε πολλά χωριά, κι έτσι μπορεί κανείς ν' απολαύσει με άνεση τις χαρές, που προσφέρει απλόχερα η φύση. Το άγριο πανέμορφο και καθαρό φυσικό περιβάλλον της Ευρυτανίας και τα σημαντικά της ιστορικά και θρησκευτικά μνημεία την κατατάσσουν μεταξύ των πλέον τουριστικών ορεινών περιοχών της χώρας μας.

1.1 Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ

Προσπαθώντας κανείς να διερευνήσει την Ευρυτανική ιστορία θα έρθει αντιμέτωπος με το εγγενές πρόβλημα της ανυπαρξίας πηγών καθώς και την έλλειψη αρχαιολογικών ευρημάτων καθώς δεν έχει γίνει μέχρι σήμερα συστηματική αρχαιολογική ανασκαφή στην περιοχή. Από την άλλη τα φύλα που έζησαν στην περιοχή που περικλείεται σήμερα από τα όρια του Νομού, είχαν σημαντικές διαφορές και πολλές φορές οι ιστορικές αναφορές σε αυτά γίνονται σε συνάρτηση με γειτονικές περιοχές, κατά τρόπο τέτοιο που να είναι δύσκολο να υπάρξει ενιαία ή παράλληλη περιγραφή τους. Παρά ταύτα η Ευρυτανία έπαιξε ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στην διαμόρφωση του ιστορικού γίγνεσθαι της πατρίδας μας, ιδιαίτερα σε εποχές δύσκολες. Κάθε φορά που η ζωή στον κάμπο γινόταν δύσκολη, τα Ευρυτανικά βουνά παρείχαν καταφύγιο και ορμητήριο στους αγέρωχους πολεμιστές, είτε αυτό συνέβαινε στα αρχαία χρόνια (μάχη εναντίον των Γαλατών) είτε στα χρόνια του Βυζαντίου, (με την καταστροφή του Βουλγαρικού στρατού) είτε επί Τουρκοκρατίας, όπου πραγματικά έσφυζαν από ζωή, αλλά ακόμα και πιο κοντά στην εποχή μας, τα χρόνια της Γερμανοϊταλικής Κατοχής.

Η ιδιομορφία του γεωγραφικού ανάγλυφου έχει όπως είναι φυσικό τον αντίκτυπό της στο χαρακτήρα των ανθρώπων που ζούνε σε αυτή. Ακόμα και η γλώσσα είναι γεμάτη σύμφωνα, αποβάλλοντας κάθε "περιττό" φωνήεν, οδηγώντας τη σκέψη στα κακοτράχαλα μονοπάτια στα οποία ήταν υποχρεωμένοι να διαβαίνουν καθημερινά όσοι τη μιλούσαν. Παρ' όλο που όπως αναφέρει ο Πολύβιος, οι Αιτωλοί, μιλούσαν τη γλώσσα των Αχαιών και των Μακεδόνων, διευκρινίζει ότι είναι μίγμα της Αιολικής και Δωρικής διαλέκτου, ενώ ο Ευριπίδης του ονομάζει "μιξοβάρβαρους", ακριβώς λόγω του γλωσσικού τους ιδιώματος.

Οι αρχαίοι -αλλά και οι κατοπινοί - κάτοικοι της περιοχής έβγαιναν από την απομόνωσή τους μόνο όταν επρόκειτο να ανταλλάξουν τα προϊόντα τους με τους κατοίκους των γειτονικών νομών ή ακόμα και όταν οργάνωναν κάποια ληστρική επιδρομή εναντίον τους.

1.1.1 ΠΡΟΙΣΤΟΡΙΑ – ΑΡΧΑΙΑ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

Είναι λογικό να υποθέσει κανείς ότι ο γεωγραφικός χώρος που καταλαμβάνεται σήμερα από τον νομό Ευρυτανίας, πρέπει να είχε κατοικηθεί από πολύ νωρίς. Ιστορικές αναφορές για τους κατοίκους της περιοχής, δεν υπάρχουν παρά μόνο μετά τον 5ο αι. π.Χ. Βασιζόμενοι εντούτοις στον Όμηρο (Ιλιάδα Β' στιχ. 682 - 685) μπορούμε να πούμε σχεδόν με βεβαιότητα ότι ήδη κατά το 1100 π.Χ. η Ευρυτανία είχε μεγάλη συμμετοχή σε διάφορες εκστρατείες και τοπικούς πολέμους.

Η προέλευση του ονόματος της Ευρυτανίας είναι επίσης ένα ζήτημα που διχάζει ερευνητές και ιστορικούς. Κατά μια άποψη παράγεται από το αρχαίο ρήμα "ερύω" , δηλαδή τεντώνω τη χορδή του τόξου, και κατά συνέπεια "ευρυτάν" είναι αυτός που τοξεύει καλά, δυνατά. Ως επίθετο χρησιμοποιήθηκε η λέξη για τον πρώτο βασιλιά της περιοχής τον Εύρυτο, έναν δεινό τοξοβόλο, ο οποίος έδωσε και το όνομα στην περιοχή. Κατ' άλλους το όνομα της περιοχής οφείλεται στα πολλά νερά της: Ευ + ρέω = εύρυτος περιοχή, χώρα με καλοτρεχούμενα νερά, κι όπως θα διαπιστώσετε και οι ίδιοι ο τόπος αναβλύζει από παντού ζωογόνο νερό.

Εκτός από τους Ευρυτάνες όμως, στην περιοχή κατοικούσαν και άλλα φύλα, πιθανότατα όλα αιτωλικά, τα οποία διατήρησαν σ' όλο το πέρασμα του χρόνου αξιοσημείωτη συνοχή, τόσο στη γλώσσα και τη θρησκεία, όσο και στα έθιμα και το δίκαιο. Τα φύλα αυτά ήταν οι Δόλοπες, οι Απεραντοί και οι Αγραίοι. Η Θρησκεία των αρχαίων κατοίκων της Ευρυτανίας ήταν ασφαλώς ίδια με των υπόλοιπων Ελλήνων, είχε όμως μερικά ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, που ταίριαζαν στον χαρακτήρα και τον τρόπο ζωής τους.

Έτσι λάτρευαν ιδιαίτερα τον Διόνυσο, και φυσικά την Άρτεμη την "αγροτέρα", θεά του κυνηγιού, στην οποία μάλιστα φαίνεται ότι είχε αφιερωθεί και ιερό από το οποίο προέκυψε και το όνομα της φυλής των Αγραίων. Ιδιαίτερη τιμή απέδιδαν οι Ευρυτάνες και στον Οδυσσέα, προς χάριν του οποίου είχαν ιδρύσει μαντείο το οποίο φέρεται ότι βρισκόταν στην σπηλιά της "Αποκλείστρας" η στη "Μαύρη σπηλιά" στον Προυσό. Είναι φυσικό αυτό, αν σκεφτεί κανείς ότι όλες οι ιδιότητες που αποδίδονταν στον ήρωα, δηλαδή πονηριά, πολυμηχανία, εφευρετικότητα και φιλοπατρία αποτελούσαν επίσης, χαρίσματα των αγρίων και φιλοπόλεμων αυτών ορεσίβιων φυλών, που ως κύριο μέσον απόκτησης των προς το ζην είχαν τη ληστεία και το κυνήγι.

1.1.2 ΜΕΣΑΙΩΝΑΣ – ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

Κατά τη διάρκεια της Ρωμαϊκής κυριαρχίας καθώς και της μετέπειτα Βυζαντινής αυτοκρατορίας, η Ευρυτανία δεν έχει να επιδείξει τίποτε το ουσιαστικό, εκτός από μερικές τοιχογραφίες βυζαντινής τεχνοτροπίας στο μοναστήρι του Προυσού, που χρονολογούνται γύρω στο 1300 μ.Χ. Ακριβώς αυτή την εποχή φαίνεται πως το ορεινό του εδάφους, οδήγησε την κεντρική διοίκηση στο να παραχωρήσει φορολογικές απαλλαγές στους κατοίκους και για το λόγο αυτό μια ολόκληρη περιοχή ονομάστηκε "Άγραφα", αφού δεν ήταν γραμμένη σε κανένα κατάστιχο του κράτους.

Μοναδική εξαίρεση στην γενικότερη έλλειψη σημαντικών ευρημάτων αυτής της περιόδου αποτελεί ο παλαιοχριστιανικός ναός του 5ου αι. που ανακαλύφθηκε στο Κλαυσί και είναι αφιερωμένος στην μνήμη του επισκόπου Αθηνών Αγ. Λεωνίδα. Ο ναός είναι αναπαλαιωμένος και σώζεται σ' αυτόν ψηφιδωτό δάπεδο, εκπληκτικής τέχνης. Αν όμως σε περιόδους ειρήνης και ευημερίας της λοιπής Ελλάδος οι Ευρυτάνες δεν έχουν τίποτα το σπουδαίο να δείξουν, αυτό δε σημαίνει πως όταν ο τόπος τους χρειάστηκε δεν ήταν παρόντες και μάλιστα πρωτοπόροι.

Όπως οι Βυζαντινοί, έτσι και οι Τούρκοι (συνθήκη Ταμασιού, 10-5-1525) αναγκάστηκαν από πολύ νωρίς να παραχωρήσουν κι αυτοί στους ακατάβλητους κατοίκους της Ευρυτανίας κάποια αυτονομία και αυτοδιοίκηση ώστε η περιοχή να γίνει μια νησίδα καταφυγής για κάθε κυνηγημένο, χώρος ανάπτυξης κάθε επαναστατικού κινήματος και μήτρα διατήρησης του πνευματικού φωτός της Ελληνικής Αναγέννησης που διαφορετικά μπορεί και να έμενε χωρίς να αναδείξει την πλήρη ακτινοβολία του. Στα Βραγγιανά, στο Καρπενήσι, στον Προυσό, στη Φουρνά μεγαλούργησαν δάσκαλοι του γένους όχι μόνο με ελληνική αλλά και ευρωπαϊκή παιδεία όπως ο πατρο - Κοσμάς, ο Ευγένιος ο Αιτωλός, ο Αναστάσιος Γόρδιος και άλλοι. Μοναστήρια, μετόχια, παρεκκλήσια, εκκλησιές, χωμένα μέσα σε απόμερους βράχους και σπηλιές ή σκαρφαλωμένα σε απάτητα λημέρια ήταν πραγματικά καταφύγια για κείνους που εργάζονταν στο δύσκολο έργο της παλινόρθωσης της ελληνικής ψυχής. Εδώ έζησαν και έδρασαν, κατ' εξοχήν, οι αρματολοί κι οι κλέφτες, εμπνέοντας τον αγέρα της λευτεριάς και ετοιμάζοντας το φυτό απ' όπου ξεπήδησε ύστερα ο απελευθερωτικός στρατός του '21.

1.1.3 ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Η Ευρυτανία δραστηριοποιείται ξανά κατά τη δύσκολη περίοδο της Γερμανικής κατοχής, όταν η κάθε καρδιά σκιρτούσε από τον άνεμο μιας νέας πνοής που προμήνυε την ανάσταση ολόκληρου του έθνους. Οι δύσβατες περιοχές της, για μια ακόμη φορά πρόσφεραν προστασία στους αδούλωτους αγωνιστές που κατέφθαναν από κάθε γωνιά της Ελλάδας για να αισθανθούν πως ένα κομμάτι της πατρίδας τους ήταν ακόμα αλώβητο.

Πραγματικά, παρά την Ιταλική υποδιοίκηση που είχε εγκατασταθεί στο Καρπενήσι, σ' όλα τα υπόλοιπα χωριά, το πέλμα του κατακτητή δεν είχε γίνει ακόμα αισθητό. Από τις αρχές του 1942, με τη συνεργασία των δασκάλων και της εκκλησίας, σε κάθε χωριό άρχισε να οργανώνεται η Αντίσταση και ο στρατός της απελευθέρωσης. Η περιοχή οργανώθηκε διοικητικά με πρωτοφανή ταχύτητα και σε δημοκρατικές βάσεις. Στο χωριό Βίνιανη -που εδώ το βλέπουμε όπως είναι σήμερα- συγκροτήθηκε την άνοιξη του 1944 η πρώτη κυβέρνηση των βουνών η ΠΕΕΑ, η οποία προκήρυξε εκλογές σ' ολόκληρη την Ελλάδα. Αξίζει να σημειωθεί ότι αυτές ήταν οι πρώτες πραγματικές εκλογές στην Ελλάδα, που μέχρι πριν τον πόλεμο μαστίζονταν από δικτατορικά καθεστώτα. Τότε είναι που για πρώτη φορά ψηφίζουν στην Ελλάδα και οι γυναίκες. Το Εθνικό Συμβούλιο που προέκυψε από αυτές τις εκλογές, συνήλθε στο σχολείο των Κορυσχάδων και πήρε αποφάσεις ύψιστης σημασίας για τη συνέχιση του αγώνα. Παραμένει σήμερα ο χώρος αυτός μνημείο αδιάψευστο της μαχητικής ψυχής και του αδούλωτου πνεύματος του Ευρυτάνα και θυμίζει πόσο σημαντικά πράγματα μπορούν να πετύχουν οι Έλληνες όταν είναι ενωμένοι. Τη συμμετοχή του στον απελευθερωτικό αγώνα, το Καρπενήσι την πλήρωσε ακριβά. Λίγο πριν αποχωρήσουν οι Γερμανοί παρέδωσαν την πόλη στις φλόγες και κατέστρεψαν ότι είχε μείνει όρθιο.

Σήμερα, οι λίγοι κάτοικοι του νομού, με αμείωτο το αίσθημα της φιλοξενίας που κληρονόμησαν από τους αρχαίους προγόνους τους, ασχολούνται με την σκληρή τους γη και περιμένουν τον ταξιδιώτη που θα θελήσει να γνωρίσει αυτούς και τον τόπο τους, για να τον φιλέσουν απ' τους καρπούς της Ευρυτανίας και να τον κεράσουν ένα ποτήρι κρύο νερό.

1.1.4 ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ

Αμέσως μετά την απελευθέρωση του 1821, πολλοί Ευρυτάνες άρχισαν να εγκαταλείπουν τη γη τους και να αναζητούν αλλού περισσότερες ευκαιρίες δουλειάς και ευημερίας. Παλιότερα ξενιτεύονταν στη Μολδοβλαχία και στην Πόλη, όπου δημιούργησαν αξιόλογη ένωση, ενώ από τις αρχές του αιώνα μας άρχισαν να φεύγουν για την Αμερική. Μετά τον εμφύλιο του 1946-1949, που ερήμωσαν τα χωριά μας, ο ξενιτεμός των Ευρυτάνων έλαβε τη μορφή ομαδικής εξόδου. Σαν κυριότερη αιτία μπορεί να θεωρηθεί η αδιαφορία του κράτους για εξασφάλιση στοιχειώδους ηρεμίας και ισοπολιτείας εδώ, αλλά και την εγκατάλειψη της περιοχής από έργα υποδομής τα οποία θα ενθάρρυναν όσους είχαν την πρόθεση να παραμείνουν. (Οι πολλοί έφυγαν για τις ΗΠΑ, λιγότεροι στον Καναδά, την Αυστραλία και τη Γερμανία, ενώ νωρίτερα πολλοί ήταν εκείνοι που βρήκαν καταφύγιο στις ανατολικές χώρες, ως πολιτικοί πρόσφυγες). Εξ ίσου μεγάλη ήταν και η εσωτερική μετανάστευση, κυρίως μετά τους σεισμούς του 1966, αφού επιλογή της πολιτείας ήταν η μετακίνηση ολόκληρων οικισμών σ' άλλους νομούς. (Ανεξακρίβωτος αριθμός Ευρυτάνων εγκαταστάθηκαν στην πρωτεύουσα, την Φθιώτιδα, την Αιτωλοακαρνανία, τη Μαγνησία, τη Βοιωτία, οργανωμένοι σε δεκάδες συλλόγους και σωματεία που πασχίζουν στη διατήρηση των δεσμών τους με τη γεννέθλια γη).

1.2 ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΙΣ

Νερομάνα η Ευρυτανική γή, όμως τραχιά και δύσβατη. Με αδρά χαρακτηριστικά και άγρια φυσιογνωμία δείχνει αδάμαστη από τον άνθρωπο. Στο βαθιά αυλακωμένο ορεινό της ανάγλυφο με τις απότομες εξάρσεις και τις λιγοστές απλωσιές, τίποτα δε μαρτυρεί μεγάλη ανθρώπινη παρουσία. Τα βουνά με αμέτρητες ποικιλίες δένδρων, όπου κυριαρχεί το έλατο, παρουσιάζουν μια παράξενη πανδαισία χρωμάτων που δε μπορεί να συλλάβει η φαντασία. Οι ορεινές κοινότητες που μοιάζουν ξεχασμένες, αποτελούσαν μέχρι τον μεσοπόλεμο μικρούς ζωντανούς ανθρώπινους πυρήνες με κύριο παραγωγικό πόρο την κτηνοτροφία.

Περιηγήσεις, διαδρομές στη φύση και την ιστορία, σ' έναν τόπο που παλεύει να διατηρήσει αυθεντικές τις μνήμες του κόντρα στις προκλήσεις των καιρών και τη φθορά του χρόνου. Εκ πρώτης όψεως γοητεύουν τούτα τα ρομαντικά ύψη που κυκλώνουν το σκηνικό από κάθε πλευρά και δίνουν στην Ευρυτανία έναν αέρα φυσικού μεγαλείου, που είναι πραγματικά επιβλητικό. Η φύση έχει τον τρόπο της να αφήνει έντονα χνάρια στη συνείδηση αυτού που την πατά μόνιμα ή πρόσκαιρα, σαν επισκέπτης.

1.3 ΤΑ ΒΟΥΝΑ ΤΗΣ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ

Τ' Άγραφα

Λένε οι παλιοί ότι, όταν ο Θεός έφτιαχνε τον κόσμο, πήρε μια χούφτα από χώμα και το πέρασε σε σήτα. Το εύφορο πέρασε από αυτήν και έγιναν οι κάμποι, οι πέτρες και τα χοντράδια έπεσαν στη γη και γεννήθηκαν τα Άγραφα. Ορεινός όγκος στην Κεντρική Ελλάδα, τμήμα της οροσειράς της Πίνδου, που βρίσκεται ανάμεσα στους νομούς Ευρυτανίας, Καρδίτσας και Τρικάλων. Βουνοσειρές ατέλειωτες, επάλληλα ψηλά όρθια τείχη, βαθιά φαράγγια και ρεματιές με ορμητικά ποτάμια, σκιερά δάση που κάνουν την πορεία πióτερο σιωπηλή, μονοπάτια που οδηγούν σε απομονωμένες αγροικίες, πέτρινα μονότοξα γεφύρια, περάσματα (διάσελα) ψηλά, ξεχασμένα μοναστήρια και όμορφα χωριά. Οι ψηλότερες κορυφές των Αγράφων είναι βόρεια η Καραάβα (2144μ.), νότια ο Άγιος Ηλίας (2132μ.) και στο κέντρο η Τσουρνάτα (2168μ.). Βουνά εντυπωσιακά καθηλώνουν στη θέα. Βουνά ντυμένα με μύθους και παραδόσεις, που χάνονται στα βάθη των αιώνων. Ο Αγραφιώτης ποταμός διασχίζει τα Άγραφα από το βορά προς το νότο και χύνεται στον Αχελώο. Ο ορεινός όγκος των Αγράφων συγκροτείται από δύο πετρώματα τον ασβεστόλιθο και το φλύσχη, τα οποία και συντελούν στις κατολισθήσεις που παρουσιάζονται στην περιοχή και στην Πίνδο γενικότερα. Η περιοχή των Αγράφων έδωσε το παρόν καθ' όλη την ιστορική διαδρομή του ελληνισμού, αφού η κατοκράχλη περιοχή δημιούργησε ανθρώπους ατίθασους και ελεύθερους.

Το Βελούχι

Το Βελούχι είναι το πιο εκφραστικό βουνό της Ρούμελης, της λεβεντιάς της. Συνδέεται με την παράδοση, τους θρύλους και την ιστορική πορεία του τόπου μας. Απ' αυτή την υπέροχη ταράτσα της Ρούμελης, νοιώθεις πόσο μεγάλη ανάγκη έχεις να στέκεσαι εδώ ψηλά και ν' απολαμβάνεις τα πανέμορφα τοπία που την περιβάλουν, που χρειάζεται ποιητική ευαισθησία και γαλήνιος καλλιτεχνικός οίστρος να αποδώσεις τη φωτοπλημμύρα του χώρου, που σου αιχμαλωτίζει την καρδιά. Ο τόπος αυτός έχει μια δική του ξεχωριστή ιστορική διαδρομή. Είναι το τρίτο σε ύψος βουνό της Στερεάς Ελλάδας, γνωστό και ως Τυμφρηστός (2315 μ.), και έχει πολλές μεγάλες πηγές. Κατά τις περιόδους της Τουρκοκρατίας και της Γερμανικής κατοχής, αποτέλεσε καταφύγιο

αλλά και ορμητήριο κατά των κατακτητών. Σήμερα αποτελεί σπουδαίο τουριστικό θέρετρο με ένα από τα καλύτερα Χιονοδρομικά Κέντρα της χώρας. Είναι απλό βουνό σε μορφολογία και αρχίζει από τη Ράχη Τυμφορηστού και τελειώνει στις όχθες του Ταυρωπού. Αν και η πλευρά του είναι ξερή, οι άλλες είναι ελκυστικές, με μεγάλα δάση, που από τα 1700 μ. και πάνω εμφανίζουν τυπική πρόιμη αλπική ζώνη. Το ανάγλυφο είναι παράξενο, με ομαλές κορφές, μικρές ρεματιές και αρκετούς χωματογκρεμούς. Νότια στα πόδια του Βελουχιού απλώνεται το Καρπενήσι και η Ποταμιά, ενώ μονοπάτια υπάρχουν από το Στένωμα και την Αγία Τριάδα.

Η Καλιακούδα

Ο κύριος όγκος της είναι απλός, αλλά και σχετικά απότομος. Η ψηλότερη κορφή έχει δυο πολύ απότομες όψεις, τη βορεινή και τη δυτική που το χειμώνα παρουσιάζουν αξιόλογη δυσκολία. Ανατολικά της κορφής υψώνεται το Μεγάλο Ίσωμα (1946 μ.), που έχει εξαιρετική θέα σ' όλα τα γύρω βουνά. (Με καθαρή ατμόσφαιρα βλέπουμε τ' Αγραφα, το Βελούχι, την Οίτη, ακόμα και τον Όλυμπο. Το βουνά απλώνεται προς τα ΝΔ με μια απότομη κόψη το ψηλότερο σημείο της οποίας είναι ο Πύργος (1606 μ.). Η Καλιακούδα αυλακώνεται από αρκετούς δασικούς δρόμους που συνδέουν το Μεγάλο Χωριό με την Ανιάδα, τα Ψιανά και τα Δολιανά (Στουρνάρα), που πλησιάζει στο ονομαστό φαράγγι του "Πανταβρέχει".

Το Παναιτωλικό

Βρίσκεται στα σύνορα Ευρυτανίας και Αιτωλοακαρνανίας, στα νότια του νομού μας, πάνω από τον Προυσό όπου υψώνονται τα Αραποκέφαλα. Αποτελεί συνέχεια της οροσειράς του Βάλτου και μέχρι το μέσο ύψος του είναι κατάφυτο από δάση. Είναι το τελευταίο βουνό της Ρούμελης, πριν τον κάμπο του Αγρινίου και είναι αρκετά δασωμένο με αραιά δάση ελάτων που φτάνουν μέχρι τα 1700 μ.. Κυριότερες κορυφές του είναι η Γιόρλα (1924 μ.), το Πλοκαπάρι (1823 μ.), ο Κούτουπος (1795 μ.) και ο Άννινος (1708 μ.).

Η Χελιδόνα

Είναι ένα απλό σε μορφή αλλά σχετικά απόκρημνο βουνό. Στα πόδια της απλώνεται το Παλιό Μικρό Χωριό και στα νότια η ομώνυμη Χελιδόνα, στην έξοδο μιας χαράδρας. Η ψηλότερη κορφή έχει 4 κύριες ράχες που ανοίγονται κάτω από τον τελικό κώνο με τις απότομες πλαγιές. Η βορειότερη και πιο οριζόντια πάει προς τα Σελλά ενώ η ανατολική λέγεται Αηλιάδες και κατεβαίνει μέχρι το εκκλησάκι του Αη Σώστη. Οι δυο νότιες, απόκρημνες και θεαματικές πέφτουν προς τον Κρικελλοπόταμο και τον Καρπενησιώτη, (η νοτιότερη υψώνεται με βράχια στο Τρύπιο Βουνό, 1699 μ.). Το βουνό ψηλά έχει ελάχιστα νερά.

Το Νεραϊδοβούνι

Βουνό της Ν.Α. Ευρυτανίας, με υψόμετρο 1.400 μ. Η κορυφή του είναι μια στενόμακρη, ομαλότατη λάκα, που ξεπερνά σε μήκος τα 700 μέτρα. Όλες οι πλαγιές του βουνού είναι σχετικά ομαλές και στολισμένες από γραφικότατα δάση. Προς τα βορειοανατολικά, όπου είναι το χωριό Άγιος Νικόλαος ("Λάσπη"), οι πλαγιές του είναι σκεπασμένες από ήμερες και άγριες αιωνόβιες καστανιές. Προς τα βορειοδυτικά, κατά το Καρπενήσι, ολόκληρη επίσης η πλαγιά του βουνού είναι σκεπασμένη από ελατοδάσος, τον πρίφημο "Κελανιά". Αλλά και προς την ανατολικομεσημβρινή πλευρά του, προς το γειτονικό βουνό "Κοκκάλια", προς το Κρίκελλο, καθώς και προς τη νοτιοδυτική πλευρά του, προς τη Μυρική, οι πλαγιές του, με ελάχιστες εξαιρέσεις, είναι γεμάτες από αιωνόβια ελατοδάση. Πάνω ακριβώς από τη θέση "Κατή λιβάδι" είναι γαντζωμένος στην πλαγιά, προς τη μεριά της Μυρικής, ένας ξεμοναχιασμένος βράχος. Πριν από χρόνια πολλά βρέθηκε εκεί σκοτωμένος από ληστές ένας κάτοικος της Μυρικής, ο Ανδρέας Καρράς, κι από τότε ο βράχος πήρε την ονομασία "Κοτρώνι τ' Αντρέα". Σ' αυτόν το βράχο, που ξεπροβάλλει στην κορυφογραμμή του βουνού, όταν σταθεί κανένας κατάκορφα, εκεί κατά τα χαράματα που δεν έχει συνήθως καταχνιά κι αγναντέψει κατά την ανατολή, βλέπει όλο τον κάμπο της Λαμίας. Από τα ριζά του "Κελανιά" και κείθε, προς τα Β.Δ., κατά το Καρπενήσι, απλώνεται η όμορφη καταπράσινη κοιλάδα, τα "Μεγάλα Λιβάδια", τα "Χατζογιαννέικα", απ' όπου περνάει η εθνική οδός Λαμίας - Καρπενησίου. Προς τα Ν.Δ. απλώνεται η μεγάλη και κατάφυτη κοιλάδα της Ποταμιάς, τα "Τέμπη αυτά της Ευρυτανίας". Όποιος ανεβεί στο

Νεραΐδοβούνι μένει εκστατικός από την ομορφιά της φύσης. Παμπάλαιοι οι θρύλοι θέλουν το βουνό νεραΐδοπατημένο, από εδώ και η ονομασία του "Νεραΐδοβούνι". Κι οι θρύλοι περνούσαν από στόμα σε στόμα και από γενιά σε γενιά, έτσι που να γίνουν βίωμα των τσοπάνηδων και των αγροτών της περιοχής. Γι' αυτούς πια ο θρύλος είχε ταυτιστεί με την πραγματικότητα. Τόσο, που να βεβαιώνουν πως τάχα είχαν ιδεί με τα ίδια τους τα μάτια τις νεραΐδες να χορεύουν, ή τις είχαν ακούσει με τα ίδια τους τ' αυτιά να τραγουδούν. Μα σαν τις αντίκριζαν, δεν έπρεπε να βγάλουν μιλιά από το στόμα τους. Γιατί τότε, λέει, θάχαναν τη λαλιά τους, θα "κομποδένονταν"!

1.4 ΤΑ ΦΑΡΑΓΓΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ

Πανταβρέχει

Παρ' ότι το "Πανταβρέχει" δεν είναι κλασικό φαράγγι με την έννοια του ορισμού αλλά το στενότερο σημείο του Κρικελοπόταμου, που ρέει ανάμεσα στα βουνά Καλιακούδα (2.101 μ.) και Πλατανάκι (1.777 μ.), το εντάξαμε στις διαδρομές μας γιατί το θέαμα στη συγκεκριμένη θέση είναι τόσο εντυπωσιακό που όποιος δεν το έχει αντικρίσει είναι σαν να μην έχει δει ποτέ στη ζωή του φαράγγι. Στη συγκεκριμένη θέση το ποτάμι στενεύει πολύ σχηματίζοντας στενό φαράγγι μήκους 100 περίπου μέτρων, με τοπίο σπάνιας ομορφιάς. Τα νερά της απόκρημνης Καλιακούδας στη νότια πλευρά του βουνού βρίσκουν διέξοδο και σχηματίζουν πηγές που χύνονται από μεγάλο υψόμετρο στον Κρικελοπόταμο. Το σημείο αυτό ονομάζεται "Πανταβρέχει". Τα νερά εδώ έχουν διαβρώσει το έδαφος που είναι σκεπασμένα με μακριά βρύα, ρέουν σε αρνητική κλίση και έτσι μετατρέπονται σε υδάτινα παραπετάσματα. Το νερό δημιουργεί λίμνες που για να τις προσπελάσει κανείς χρειάζεται να βραχεί ως την μέση. Η φύση εδώ είναι οργιώδης σε μία από τις αγριότερες και συνάμα καθαρότερες περιοχές της Ευρώπης. (Υπάρχουν σπάνια είδη χλωρίδας όπως τα κρίνα *Lilium Heildrechii* και πολυάριθμες φυτοκοινωνίες των σαρκοβόρων *Pinguicola hirtiflora*). Στον Κρικελοπόταμο ζουν πέστροφες που με τη σειρά τους συντηρούν της βίδρες του ποταμού.

Η προσέγγιση στο "Πανταβρέχει" είναι όμως από δύσκολη έως προβληματική και γι' αυτό δεν είναι ευρέως γνωστό. Οι ανεκτικότερες διαδρομές είναι από Δομνίστα Ευρυτανίας και Κόνισκα Αιτωλοακαρνανίας. Πλησιέστερος οικισμός από πλευράς Ευρυτανίας το άλλοτε κεφαλοχώρι της περιοχής, η γεωργοκτηνοτροφική Ροσκά που κάποτε συντηρούσε εκατοντάδες πολυμελείς οικογένειες. Το χωριό είναι χτισμένο σε εκπληκτική τοποθεσία σε υψόμετρο 1000 μ., σε λάκα του βουνού Πλατανάκι. Οι περισσότεροι κάτοικοι της Ροσκάς σήμερα ζουν στην Αιτωλοακαρνανία και επισκέπτονται το χωριό τους καλοκαιρινούς μήνες. Σήμερα οι λιγοστοί κάτοικοι που απόμειναν συνάζονται στο μοναδικό καφενείο του χωριού.

Το φαράγγι της Μαύρης Σπηλιάς

Το φαράγγι της Μαύρης Σπηλιάς είναι ένα βατό, σύντομο και πολύ όμορφο φαράγγι. Βρίσκεται έξω από το χωριό Προυσός στη γέφυρα της Καστανιάς. Έχει πολλά κρυστάλλινα νερά, ένα ξύλινο γεφυράκι που μαζί με την πλούσια χλωρίδα και πανίδα συνθέτουν ένα μοναδικό τοπίο. Ιδανικό για οικογένειες και μικρά παιδιά. Στην αρχή του μονοπατιού υπάρχει μία πανέμορφη πέτρινη βρύση φτιαγμένη από τους ντόπιους μαστόρους. Έχει δύο τρεις μικρούς καταρράκτες που προσφέρουν κολύμπι στις "βάθρες" στις βάσεις του. Σ' έναν από αυτούς έχουν τοποθετηθεί σχετικές ασφάλειες για καταρρίχηση (rappel). Καταλήγει στη Μαύρη Σπηλιά, κρησφύγετο των κατοίκων της περιοχής κατά την περίοδο της τουρκοκρατίας, αλλά και άλλες μαύρες για τη χώρα μας

στιγμές.

Το φαράγγι του Βόθωνα

Ένα πολύ ενδιαφέρον από αθλητικής άποψης και εντυπωσιακό φαράγγι λόγω των αλλεπάλληλων και μεγάλων καταρρακτών του και των απόκρημνων πλευρών του. Βρίσκεται σχετικά κοντά στο Καρπενήσι, στον οδικό άξονα Καρπενησίου - Προυσού. Έχει 8 καταρράκτες με δύο που φτάνουν τα 25 μέτρα. Ξεκινά από το χωριό Καρίτσα, όπου μονοπάτι με βορειοανατολική κατεύθυνση από την εκκλησία του χωριού καταλήγει στην χαράδρα όπου βρίσκεται το ρέμα με το ξύλινο γεφυράκι. Όλοι οι καταρράκτες είναι εξοπλισμένοι με βύσματα και πλακέτες. Πλατάνια προς το τέλος του φαραγγιού και λιμνούλες σπάνε την αγριότητα του τοπίου. Καταλήγει στον Καρπενησιώτη ποταμό κοντά στο σημείο που βρίσκεται το "Σπίτι του ποταμού".

Το φαράγγι της Βινιανής

Ένα όμορφο μικρό φαράγγι με τρεχούμενα πεντακάθαρα νερά όλο το χρόνο. Ξεκινάει από χωματόδρομο που ενώνει τα χωριά Παλιά και Νέα Βίνιανη και καταλήγει στον Ταυρωπό, λίγο πριν το τοξωτό γεφύρι της Βίνιανης που συνέδεε το χωριό και το Καρπενήσι με μονοπάτι. Το φαράγγι καλύπτεται από βαθύσκιωτα πλατάνια καθ' όλη τη διάρκειά του. Λίγο μετά το ξεκίνημά του υπάρχουν παλιοί νερόμυλοι που

εξυπηρετούσαν την Παλιά Βίνιανη. Έχει 3 μικρούς καταρράκτες με το μεγαλύτερο ύψους 30 μέτρων. Το φαράγγι είναι εξοπλισμένο με πλακέτες στην κορυφή των καταρρακτών του.

Το φαράγγι της Κρέντης

Στον κατάλογο των όμορφων και βατών μονοπατιών ανήκει και το φαράγγι του Κρέντη της Ευρυτανίας. Το φαράγγι αρχίζει από την εκκλησία της Αγίας Τριάδας στην επαρχιακή οδό Κρέντη - Δυτ. Φραγκίστας και τερματίζει στην ίδια οδό λίγο μετά τη θέση Φτερόλακα. Προσεγγίζεται από μονοπάτι περί τα 45'. Είναι ένα θαυμάσιο φαράγγι με σκιερά πλατάνια, καθάρια ορμητικά νερά και πολύ βλάστηση. Κατά μήκος του διαγράφεται καλογραμμμένο μονοπάτι που δίνει τη δυνατότητα για διέξοδο σε αρκετά σημεία του. Δίνει τη δυνατότητα για παιχνίδι με τους λίγους καταρράκτες. Στο τέλος υπάρχει ένας καταρράκτης 15μ.

1.5 ΤΑ ΠΟΤΑΜΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ

Η Ευρυτανία είναι ο πιο ορεινός νομός της χώρας, με υψόμετρο από 550 μέχρι 2315 μέτρα και δασική κάλυψη σχεδόν 50%, όταν το αντίστοιχο ποσοστό για το σύνολο της Ελλάδας είναι 19%.

Βόρεια από το Καρπενήσι ορθώνεται το Βελούχι (Τυμφρηστός) και απλώνεται το εκτεταμένο ορεινό συγκρότημα των Αγράφων. Νότια εκτείνονται δυο σειρές βουνών, η πρώτη αποτελούμενη από την Καλιακούδα και την Χελιδόνα και η δεύτερη νοτιότερα, που αποτελείται από την Οξυά και το Παναιτωλικό, στα όρια με την Αιτωλοακαρνανία. Τα ποτάμια Μέγδοβας, Αγραφιώτης, Τρικεριώτης, Κρικελλοπόταμος γεννιούνται από τα χιόνια των βουνών, των Αγράφων, του Βελουχιού, της Καλιακούδας. Οργάνουν με ορμή τις πλαγιές, για να σμίξουν μετά από μια σύντομη αλλά επεισοδιακά πορεία με τον υδάτινο γίγαντα της Πίνδου, το μυθικό Αχελώο. Η ίδια διαδρομή, το ίδιο ταξίδι, η ίδια περιπέτεια εδώ και χιλιάδες χρόνια, όπως ακριβώς η φύση έχει προκαθορίσει. Τα βουνά από άνοιξη μέχρι φθινόπωρο προσφέρονται για ορειβασία και πεζοπορία, ενώ τα ποτάμια της προσφέρονται για διασχίσεις, rafting και kayak, ακόμα και κολύμπι. Μια άρτια, υψηλής ποιότητας υποδομή, ξενώνες, ταβερνάκια, βάσεις δραστηριοτήτων, ιππασίας, έχει δημιουργηθεί σε πολλά χωριά, κι έτσι μπορεί κανείς ν' απολαύσει με άνεση τις χαρές, που προσφέρει απλόχερα η φύση...

Αχελώος ή Ασπροπόταμος

Είναι ο κυριώτερος ποταμός της περιοχής και δεν είναι μόνο ευρυτανικός. Έρχεται από την Ήπειρο, ανοίγοντας τη μοναδική πύλη προς τα πεδινά και συμπαρασύροντας τα υπόλοιπα ποτάμια της Ευρυτανίας προς τον κάμπο του Αγρινίου. Σημειώνει τα δυτικά όρια της Ευρυτανίας με την Αιτωλοακαρνανία, πηγάζει από το όρος Λάκμος του Μετσόβου, (σε υψόμετρο 2.000 μ. στην κεντρική Πίνδο), διανύει μία διαδρομή 200 χλμ. είναι ο δεύτερος σε μήκος ποταμός της Ελλάδας χαράζει με την κοίτη του το σύνορο του νομού Ευρυτανίας με το νομό Αιτωλίας και Ακαρνανίας και χύνεται στη Θάλασσα εκεί που ο Πατραϊκός κόλπος συναντά το Ιόνιο πέλαγος και εκβάλλει στο Ιόνιο Πέλαγος. Το μήκος φτάνει τα 225 km, και είναι ο δεύτερος σε μήκος ποταμός της χώρας. Η λεκάνη απορροής του καλύπτει έκταση 5.572 km², το ύψος της μέσης ετήσιας βροχόπτωσης είναι 1.620 mm, ο μέσος ετήσιος όγκος υετού 8.860 x 10⁶ m³, η δε μέση

ετήσια απορροή του εκτιμάται σε $7.800 \times 10^6 \text{ m}^3$ νερού. Από τα νερά του ποταμού αρδεύονται περί τα 370.000 στρέμματα γεωργικής γης.

Τροφοδοτείται από τα νερά των ρεμάτων και ποταμών Άσπρος, Λεπενίτσα, Ξεροπλατάνια, Κομναϊτικό, Βακαριώτη, Βασαλάκα, Καπραλία, Νέγκρη, Κούτσουρο, Καλή Πηγή, Παφρώνη, Βατακιάδα, Καμπουργιανίτικο, Πλατανιάς, Αγραφιώτη, Μέγδοβα, Λεπιανίτη, Γρανιτσιώτη, Ζαμπατορέματος, Ίναχο, που διαβρώνουν το έδαφος της Ευρυτανίας και μέσω της διώρυγας Διμήκου δέχεται τα πλεονάζοντα νερά των λιμνών Τριγωνίδας και Λυσιμαχίας. Έχει υποστεί ουσιαστικές αλλοιώσεις από την κατασκευή των 4 Υδροηλεκτρικών φραγμάτων για την παραγωγή ενέργειας (Κρεμαστών με $4.700 \times 10^6 \text{ m}^3$, Καστρακίου με $1.000 \times 10^6 \text{ m}^3$, Ταυρωπού με $400 \times 10^6 \text{ m}^3$ και Στράτου με $150 \times 10^6 \text{ m}^3$), αλλά και την άρδευση άλλων περιοχών, όπως αυτά της : Μεσοχώρας με ωφέλιμη χωρητικότητα $228 \times 10^6 \text{ m}^3$ νερού, Συκιάς με $502 \times 10^6 \text{ m}^3$, από το οποίο προβλέπεται να γίνει και η εκτροπή μέσω σήραγγας $600 \times 10^6 \text{ m}^3$ νερού προς τη Θεσσαλία .

Αγραφιότης

Καθαρά ευρυτανικός παραπόταμος του Αχελώου, έχει μήκος 225 km και διαιρεί την περιοχή σε Ανατολικά και Δυτικά Άγραφα. Ελίσσει τους πολλαπλούς κλάδους του ανάμεσα στις απόκρημνες βουνοκορφές του ορεινού αυτού συγκροτήματος. Διαρρέει μια περιοχή με μεγάλες κλίσεις, που ομαλοποιούνται από το Κερασοχώρι μέχρι τη λίμνη των Κρεμαστών όπου καταλήγει. Κατά τη ροή του δέχεται τα νερά των χειμάρρων Ασπρόρεμα, Λίπας, Φτέρη, Κουφτερίδα, κλπ..

Ταυρωπός ή Μέγδοβας ή Φείδαρης

Είναι ο μεγαλύτερος σε μήκος παραπόταμος του Αχελώου, παρά τα φράγματα, (Κρεμαστών και Ταυρωπού), που κατασκευάστηκαν αργότερα από τη ΔΕΗ και μειώνουν τη διαδρομή του. Είναι το μοναδικό ποτάμι που αποτολμά μια εγκάρσια τομή στην Πίνδο. Έχει νοτιοδυτική κατεύθυνση και σχηματίζει πολλές καμπυλότητες, στις οποίες οφείλεται και το αρχαίο του όνομα Κάμπυλος. Δέχεται τα νερά των χειμάρρων: Μπεσιώτη, Φουρνιώτικου, Μαγγανά, Γαβρενίτη, Αρωνιάδας και Φραγκίστας. Χαρακτηριστικό του ποταμιού είναι ότι στα δροσερά νερά του εκτρέφεται ντόπια πέστροφα η οποία φτάνει μέχρι τις πηγές του. Ο Μέγδοβας , προσφέρει δυνατότητες

για rafting και δυνατές συγκινήσεις. Η εναλλακτική κάθοδος του ποταμού με πλωτά μέσα αποτελεί μια μοναδική εμπειρία για τα πληρώματα.

Καρπενησιώτης και Κρικελλοπόταμος

Καθάρá ευρυτανικοί και οι δυο αυτοί χείμαρροι που ενώνονται στα Διπόταμα του Προυσού, συγκεντρώνοντας τα νερά της Ν. και Ν.Α. Ευρυτανίας. Γρήγορα - και με κλίση - ποτάμια, με αλπικού τύπου περάσματα. Στο μεγαλύτερο μέρος της διαδρομής τους διαβρώνουν τις απόκρημνες και αδιάβατες χαράδρες απ' όπου διέρχονται. [Εξáιρεση αποτελεί η όμορφη κοιλάδα της "Ποταμιάς" του Καρπενησιώτη μήκους 22 km, από τον Άγιο Νικόλαο (Λάσπη) μέχρι τον Γάυρο, όπου ομαλοποιούνται οι κλίσεις].

Τρικεριώτης

Ο ποταμός Τρικεριώτης, που σχηματίζεται από τον Κρικελοπόταμο και τον Καρπενησιώτη και διέρχεται από τον Αγαλιανό (της Αιτωλοακαρνανίας, τώρα). Οι συνεχείς στροφές του και το ονομαστό rock garden δημιουργούν ένα σκηνικό υγρού σασπένς.

1.6 Η ΤΕΧΝΗΤΗ ΛΙΜΝΗ ΤΩΝ ΚΡΕΜΑΣΤΩΝ

Σημαντικό πόλο έλξης στην Ευρυτανία παρουσιάζει εκτός από τα ποτάμια η τεχνητή λίμνη των Κρεμαστών, όπου ευνοείται η ανάπτυξη μεγάλου αριθμού υπαίθριων δραστηριοτήτων. Το φράγμα των Κρεμαστών, θεωρείται ως το μεγαλύτερο γαιόφραγμα της Ευρώπης, με ύψος στάθμης νερού 153 μ. , πλάτος 500 μ. Συγκεντρώνει τα νερά των ποταμιών Αχελώου, Αγραφιώτη και Ταυρωπού, δημιουργώντας μια μεγάλη τεχνητή λίμνη υδροχωρητικότητας 4.700.000.000 κυβικών μέτρων. Από τις 21 Ιουλίου 1965 λειτουργεί εδώ ο μεγαλύτερος Υδροηλεκτρικός Σταθμός της ΔΕΗ στη χώρα μας, που αποτελείται από 4 μονάδες συνολικής εγκατεστημένης ισχύος 437,2 MW. Παράλληλα, η δημιουργία του φράγματος και η συσσώρευση μεγάλου όγκου νερού, είχε σαν αποτέλεσμα την μεταβολή του κλίματος στην περιοχή και επιστέγασμα τον καταστρεπτικό σεισμό της 5ης Ιουλίου 1966. Έτσι εγκαταλείφθηκαν αρκετοί οικισμοί και καλλιεργήσιμα εδάφη. Πάντως, μέχρι πριν λίγα χρόνια στο χώρο της τεχνητής λίμνης αναπτύχθηκαν ιχθυοκαλλιέργειες, από την εταιρεία τοπικής ανάπτυξης του Καρπενησίου "ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ Α.Ε."

1.7 ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ - ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΚΑΙ ΑΞΙΟΘΕΑΤΩΝ

Όπως θα διαπιστώσει ακόμα και ο πιο νεοφερμένος στο νομό, όλη η περιοχή βρίθκει από αξιοθέατα και ιστορικές τοποθεσίες. Μονάχα η επιτόπια επίσκεψη δίνει την δυνατότητα να έρθει κανείς σε τέλεια επαφή μ' αυτές και μόνο με ερωτήσεις στους παλιότερους μπορεί να μάθει όσα χρειάζονται, μιας και η πλήρης περιγραφή τους θα χρειαζόταν ολόκληρους τόμους και χρόνια ιστορικής και αρχαιολογικής έρευνας.

Ενημερωτικά μόνο παρατίθενται εδώ τα σημαντικότερα μνημεία και αξιοθέατα, σαν ερέθισμα για όποιον ενδιαφέρεται, ώστε να τα ανακαλύψει και να νιώσει το ιδιαίτερο εκείνο αίσθημα της πρώτης επαφής και της παρθένας αποκάλυψης.

Γεφύρια

- 1) Γεφύρι Μανόλη στο δρόμο για Παλαιοκάτουνο
- 2) Γεφύρι Βίνιανης με πρόσβαση και από Στένωμα
- 3) Γεφύρι Τέμπλας στο δρόμο από Τοπόλιανα για Λεπιανά
- 4) Γεφύρια Χρύσως
- 5) Το γεφύρι του Δεσπότη στο Καρπενήσι.

Σπήλαια

- 5) Σπηλιά Κατσαντώνη, κοντά στο χωριό Μοναστηράκι Αγράφων
- 6) Σπηλιά Αποκλείστρας κοντά στο χωριό Καστανιά
- 7) Σπήλαιο Μεσοκώμης,
- 8) Μαύρη Σπηλιά κοντά στο χωριό Προυσός

Εκκλησίες

- 9) Αγ. Τριάδα, στο χωριό Αγία Τριάδα (περ. 1830)
- 10) Μεταμόρφωση Σωτήρος, Αν. Φραγκίστα(ανακ. 1725)
- 11) Παναγία, Αν. Φραγκίστα (Περ 1800)
- 12) Μεταμόρφωση Σωτήρος, Βράχα (περ. 1660)
- 13) Αγ. Παρασκευή, Βραγγιανά, (1647)
- 14) Κοίμηση Θεοτόκου, Μεσαμπελιά Γοριανάδων (1850)
- 15) Αγ. Παντελεήμων, Γρανίτσα
- 16) Μεταμόρφωση Σωτήρος, Δάφνη (περ. 1785)
- 17) Αγ. Παρασκευή, Δομιοι (μέσα 19ου αι.)
- 18) Παναγία, Δομιοι (περ. 1750)

- 19) Αγ. Τριάδα , Καρπενήσι
- 20) Παναγία Φανερωμένη, Καρίτσα (τ. δήμος .Δολόπων) (1654,1674)
- 21) Παναγία, Κερασοχώρι (περ. 1750)
- 22) Αγ. Λεωνίδης Κλαυσί (5ος αι.)
- 23) Παναγία, Κουμάσια (περ. 1650)
- 24) Αγ. Ανάργυροι, Λεπιανά(νέο με αντικείμενα του 1781 και 1874)
- 25) Αγ. Ταξιάρχες Μάραθος (περ 1770)
- 26) Κοίμηση Θεοτόκου, Μουζήλο (1650)
- 27) Αγ. Γεώργιος, Μουζήλο (1700)
- 28) Αγ. Παρασκευή Μεγάλο Χωριό (περ. 1800)
- 29) Γέννηση της Θεοτόκου, Νεράιδα (1608)
- 30) Αγ. Ιωάννης, Παλαιοκάτουνο (1850)
- 31) Αγ. Ιωάννης, Παπαδιά (1660)
- 32) Αγ. Παρασκευή ,Παπαρούσι(1885)
- 33) Αγ. Δημήτριος Παυλόπουλο (1666)
- 34) Αγ. Τριάδα, Πετράλωνα (1598)
- 35) Αγ. Πάντες , Προυσός (1754)
- 36) Κοίμηση Θεοτόκου Φουσιανά Πρασιάς (1679)
- 37) Γέννηση Σωτήρος, Πρασιά(17ος Αι)
- 38) Αγ. Αθανάσιος, Βασιλέσι Πρασιάς (1652)
- 39) Αγ. Παρασκευή , Σταυροπήγιο (τέμπλο 1801)
- 40) Παναγία Τροβάτο (1644)
- 41) Ζωοδόχος Πηγή Φουρνά (περ. 1700)
- 42) Παναγία, Χρύσω (τοιχ. 1725, αξιόλογο τέμπλο)

Μοναστήρια

- 43) Παναγίας στον Προυσό (1100)
- 44) Γέννησης Θεοτόκου στην Τατάρνα (1555)
- 45) Μαρίας Αιγυπτίας στο Μικρό Χωριό

Ιστορικές τοποθεσίες

- 46) Λόφος Τούρλα στο Στένωμα, απομεινάρια παλιού κάστρου
- 47) Τοποθεσία μάχης Λεπενιώτη με Σουλεϊμάν Τόττη στην Παπαδιά

- 48) Πλατεία Φουρνάς όπου δολοφονήθηκε το 1815 ο Λεπενιώτης , αυτάδερφος του Κατσαντώνη
- 49) Αρχαίος Οικισμός Γλα, στο χωριό Χόγλια, όπου βρέθηκε αγαλμάτιο του Διόνυσου
- 50) Θέση Κούκια στη Βράχα όπου ο Καραϊσκάκης πολέμησε τους Τούρκους
- 51) Κορυφή Βουλγάρα, στον Κλειτσό, όπου στα 996 μ.Χ. έπαθαν πανωλεθρία από τους Ευρυτάνες οι Βούλγαροι του Σαμουήλ, που υποχωρούσαν μετά την ήττα τους στη Λαμία.
- 52) Τοποθεσία "Λιάζμπεη" στην Κορίτσα Κλειτσού
- 53) Το σπίτι του Σκαρπή στο Μεγάλο Χωριό που πολέμησαν οι δυο Καστανιώτες ήρωες εναντίον των Τούρκων μέχρι τελικής πτώσεως.
- 54) Κορυφή Καλιακούδα ανάμεσα στο Μεγάλο Χωριό και την Ανιάδα όπου έγινε η ομώνυμη μάχη στις 28-8-1823 με ηττημένους τους Έλληνες.
- 55) Θέση Άνω Λόγκοβες στο Παλαιό Μικρό Χωριό, όπου στις 24-12-1942 εκτελέστηκαν 13 Έλληνες πατριώτες από τα ναζιστικά στρατεύματα.
- 56) Πύργοι Καραϊσκάκη στον Προυσό.
- 57) Θέση Παλιόκαστρο στις Κορυσχάδες, όπου σώζονται ίχνη από παλαιό φρούριο.
- 58) Θέση Καμίνια στις Κορυσχάδες, όπου υποτίθεται ότι έφτιαχνα πολεμικά όπλα κατά την αρχαιότητα.
- 59) Τοποθεσία Αγ. Νικόλαος στο Κλαγί όπου υπάρχουν απομεινάρια αρχαίου οικισμού
- 60) Θέση "Κοκκάλια" στη διαδρομή προς Κρίκελλο, όπου το 279 π.Χ. έγινε σπουδαία μάχη μεταξύ Αιτωλών και Γαλατών
- 61) Απομεινάρια της αρχαίας Φαντίου στη Δομνίστα.
- 62) Κάστρο "Κτίσμα" στη θέση Ζαγορά του χωριού Ψιανά χτισμένο με πελώρια λιθάκια.
- 63) Λόφος Λιβίνη κοντά στο χωριό Στεφάνι όπου το 1684 έγινε σφοδρή μάχη με τους Τούρκους.
- 64) Τοποθεσία "Καστρί" στο χωριό Φιδάκια, όπου τοποθετείται από ορισμένους η αρχαία Οιχαλία
- 65) Οικισμός Αρωνιάδα, στο γεφύρι της Μέγδοβας, όπου πλήθος αρχαίων και Βυζαντινών ευρημάτων.
- 66) Θέση Αγ. Γεώργιος στην Παλαιά Βίνιανη όπου και απομεινάρια αρχαίου Φρουρίου.

- 67) Τοποθεσία "Κύφος" στην Μαυρομάτα όπου υπάρχει πλάτωμα με πολλά απομεινάρια προχριστιανικού οικισμού.
- 68) Θέση "Καστράκι" στο Κερασοχώρι με ίχνη αρχαίου οικισμού.
- 69) Κάστρο Τσούκας χρονολογούμενο σε προχριστιανική εποχή.
- 70) Κάστρο Τσούκας.
- 71) Κάστρα Βελαώρας όπου και παράδοση ότι ανεβρέθηκε χρυσή γουρούνα με δέκα γουρουνάκια.
- 72) Οικισμός Κυπαρίσσι Πρασιάς όπου και σώζεται το κυπαρίσσι κάτω από το οποίο δίδαξε ο Πατρο-Κοσμάς.
- 73) Τοποθεσία "Κάστρο" στην Πρασιά όπου και φυσική οχυρή θέση.
- 74) Οικισμός Μικροχρύσου Καροπλεσίου όπου και απομεινάρια παλαιού και απότομα καταστραφέντος οικισμού.
- 75) Θέση Παλιόκαστρο στα Πετράλωνα όπου βρέθηκε πλήθος ερειπίων, αγαλματιδίων και νομισμάτων του 3ου π.Χ. αι.

Φυσικές καλλονές - αξιοθέατα

- 76) Βρυσούλα πριν από τη Ράχη Τυμφρηστού
- 77) Λόφος Αγ. Δημητρίου στο Καρπενήσι
- 78) Διαδρομή Καρπενήσι - Αγ. Τριάδα, στη Θέση Αγ. Απόστολοι
- 79) Καταφύγιο Βελουχιού (υψομ.1800μ.)
- 80) Ράχη Ζαχαράκη στο δρόμο προς Καρδίτσα
- 81) Φώτειος Βιβλιοθήκη στην Αγία Τριάδα
- 82) Εκκλησία Αγ. Νικολάου στην Κορίτσα Κλειτσού όπου φυλάσσεται λείψανο του Ευαγγελιστή Λουκά.
- 83) Κεφαλόβρυσο Καρπενησίου
- 84) Θέση "Χαλίκι" με καταπληκτική πανοραμική θέα προς Ποταμιά, Βελούχι, Καλιακούδα, Χελιδόνα.
- 85) Θέση Μαργαρίτα και βρύση "Καρά Αμέτ στο δρόμο για το Στένωμα
- 86) Ιχθυοτροφείο Γαύρου
- 87) Εκτροφείο θηραμάτων Γαύρου
- 88) Αϊ Θανάσης Μεγ. Χωριού
- 89) Μεγάλο Χωριό
- 90) Μικρό Χωριό
- 91) Παλαιό Μικρό Χωριό όπου και δημιουργείται την Άνοιξη πανέμορφη λιμνούλα

- 92) Οι πέντε βρύσες της πλατείας του Παλαιού Μικρού Χωριού
- 93) Φαράγγι "Κλειδί" στο δρόμο για τον Προυσό
- 94) "Το Τύπωμα και τα Πατήματα της Παναγίας" στο δρόμο για τον Προυσό
- 95) Μουσείο στο μοναστήρι Προυσού
- 96) Αγαθίδειος Βιβλιοθήκη στον Προυσό
- 97) Θέση "Αετόβρυση" στην Ανιάδα.
- 98) Βρυσούλα Αγίας Παρασκευής, κοντά στον Αγ. Νικόλαο (Λάσπη)
- 99) Θέση "Νεραϊδοβούνι" στη διαδρομή προς Κρίκελλο, με καταπληκτική θέα προς το Καρπενήσι.
- 100) Οι 7 βρύσες της πλατείας του Κρικέλλου.
- 101) Γέφυρα Επισκοπής, που συνδέει την Ευρυτανία με την Αιτωλοακαρνανία
- 102) Φράγμα Κρεμαστών (όγκου 7.800.000 κ.μ. ,ύψους 155μ μήκους 465μ και πλάτους 700μ στη βάση).
- 103) Πηγή Φοντάνα στα Βραγγιανά, όπου και επίγραμμα του Ευγενίου του Αιτωλού.
- 104) Λίμνη Αχελώου, διακλαδιζόμενη κατά μήκος της ανατολικής πλευράς του νομού.
- 105) Γέφυρα Τατάρνας, σημαντικό τεχνικό έργο με άνοιγμα 500μ.
- 106) Πηγή στη θέση Αγ. Δημήτριος στο χωριό Λεπιανά

1.8 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

Μάραθος

Το χωριό αυτό είναι η γενέτειρα του αγωνιστή του 1821 Κατσαντώνη και δεσπόζει σε αυτό η εκκλησία των Ταξιαρχών του 1592 με ενδιαφέρουσες τοιχογραφίες και εικόνες του 17^{ου} αι. καθώς και η ενδιαφέρουσα εκκλησία του Αγ. Νικολάου Σέλλου του 1700. Όπως στα περισσότερα σημεία των Αγράφων υπάρχουν κι εδώ ορειβατικά μονοπάτια προς το νερόμυλο, τη θέση Βελή και τον Αϊ Λιά. Φεύγουμε από το Μάραθο και αφού περάσουμε από το μικρό χωριό Παραμερίτα στρίβουμε δεξιά προς τα Άγραφα.

Άγραφα

Το χωριό περιτριγυρίζεται από ψηλές βουνοκορφές και φαράγγια και ήταν το επίκεντρο των ιστορικών γεγονότων από το βυζάντιο μέχρι σήμερα, ενώ από το 1832 είναι η έδρα του ομώνυμου Δήμου. Ο Άγγλος ιστορικός Φίνλεϋ έγραψε για την περιοχή: "Εκείνοι που κατοικούσαν στα Άγραφα είχαν χαρακτήρα ελεύθερου ανθρώπου και τους ξεχώριζε θάρρος και πνεύμα ανεξαρτησίας σε τέτοιο βαθμό που δεν συναπαντιόταν στα υπόλοιπα μέρη της Ελλάδας".

Το 1942 οι Ιταλοί έκαψαν το χωριό και το μόνο κτίριο που σώθηκε είναι το σημερινό Δημαρχείο. Το πανέμορφο χωριό κερδίζει αμέσως και τον πιο δύσπιστο επισκέπτη: τα φροντισμένα σπίτια με τους κατάφυτους κήπους, οι ζεστοί και φιλόξενοι άνθρωποι και το εντυπωσιακό τοπίο με τα πολλά αξιοθέατα μας προσκαλούν να μείνουμε το βράδυ στα Άγραφα για να μπορέσουμε να γνωρίσουμε την παραδοσιακή διασκέδαση αλλά και να εξερευνήσουμε με την άνεση μας την περιοχή.

Μέσα στο χωριό των Αγράφων θα θαυμάσουμε τη μεγάλη πλατεία με τα τους αιωνόβιους πλάτανους, την πέτρινη εκκλησία του Αγ. Δημητρίου του 1900 στο κέντρο του χωριού, τη μεταβυζαντινή εκκλησία της Παναγίας του 1650 στο Κεφαλάρι - καρπούλι του χωριού και το πέτρινο γεφύρι λίγο έξω από το χωριό. Ανάμεσα στα αξιοθέατα των Αγράφων ξεχωρίζουμε τη μεταβυζαντινή εκκλησία του Αγ. Γεωργίου που κτίστηκε το 1610 και έχει ολόπλευρες τοιχογραφίες. Η εκκλησία είχε βουλιάζει το 1887 και μετακινήθηκε ολόκληρη χωρίς να πάθει καμιά ζημιά.

Τρίδεντρο

Το επόμενο χωριό που θα συναντήσουμε είναι το Τρίδεντρο, κτισμένο στη δεξιά όχθη του ποταμού Αγραφιώτη. Από το Τρίδενδρο καταγόταν ο Νικόλαος Βελισδονίτης, αρχίατρος του Σουλτάνου το 17^ο αϊ Στην περιοχή του Τρίδεντρου θα δούμε το φυσικό μνημείο, τον "πλάτανο-σπίτι" και το πέτρινο γεφύρι κοντά στον οικισμό Χάνι Αγγέλου. Από το Τρίδεντρο ξεκινά μια πολύ όμορφη ορειβατική διαδρομή απόστασης περίπου 10 χλμ. -μπορεί να γίνει και με αυτοκίνητο 4X4- προς τα χωριά Γιαννίτσαρη, Ντελμίδα και Ασπρόρεμα.

Τροβάτο

Το Τροβάτο ένα ποιμενικό χωριό στο οποίο ξεχωρίζει η εκκλησία του Αγ. Δημητρίου του 1641 στην οποία βρίσκονται ενδιαφέρουσες εικόνες. Μια ταμπελίτσα στον τοίχο της εκκλησίας μας πληροφορεί ότι στην εκκλησία στεγάστηκε και λειτούργησε το Παιδαγωγικό Φροντιστήριο της Στερεάς και Καρπενησίου της ΠΕΕΑ το 1944. Τα χωριά που συναντάμε είναι μικρά και με λίγους κατοίκους και αποκτούν κάποια κίνηση κυρίως τα καλοκαίρια. Η διαδρομή όμως μέχρι εδώ είναι τόσο όμορφη που αξίζει να την κάνουμε.

Βραγγιανά

Όλη αυτή η περιοχή διασχίζεται από το ευρωπαϊκό ορειβατικό μονοπάτι E4. Λίγα χιλιόμετρα μετά τη διασταύρωση μπαίνουμε στα Βραγγιανά, ιστορικό κεφαλοχώρι ονομαστό για τη Σχολή που λειτούργησε στην Αγ. Παρασκευή (Γούβα) το 1662 από τον Διδάσκαλο του Γένους Ευγένιο Γιαννούλη τον Αιτωλό. Από αυτή τη Σχολή βγήκαν διδάσκαλοι που δίδαξαν και εμψύχωσαν το σκλαβωμένο γένος των Ελλήνων. Από τα Βραγγιανά καταγόταν και ο μαθητής του Γιαννούλη, Αναστάσιος Γόρδιος που συνέχισε το εκπαιδευτικό έργο του Γιαννούλη στη Σχολή της Γούβας ως το 1729. Στην εκκλησία της Α γ. Παρασκευής (απέναντι από το χωριό) υπάρχουν τοιχογραφίες και εικόνες του ζωγράφου Ιωάννου του 1647. Την περίοδο εκείνη στα Βραγγιανά υπήρχαν 24 εκκλησίες από τις οποίες σήμερα σώζονται μόνο 3 που συγκεντρώνουν πολλούς προσκυνητές. Αυτές είναι η Αγ. Παρασκευή του 1605, ο Αγ. Ιωάννης του 1647 και ο Αγ. Δημήτριος του 1661.

Επινιανά

Το χωριό ενδείκνυται για ορειβατικές διαδρομές κατά μήκος των πολυάριθμων φαράγγιων και γι' αυτό το σκοπό υπάρχουν αρκετά χαραγμένα μονοπάτια. Ενδεικτικά αναφέρονται μερικά από αυτά, όπως είναι το φαράγγι του Ασπρορέματος (που είναι και το πιο γνωστό) το οποίο διανύει κανείς σε 2 ώρες, το φαράγγι της Τρύπας, το φαράγγι της Ανηφόρας προς τη Φτέρη από την πέτρινη γέφυρα της Τζώρτιας κ.ά. Αν πάλι σας αρέσει η πεζοπορία ακολουθείστε τη διαδρομή Μοναστηράκι - Φτέρη που περνάει μέσα από τα Επινιανά και θαυμάστε τα υπέροχα τοπία που θα συναντήσετε.

Μοναστηράκι

Το χωριό έχει παλιά παραδοσιακή όψη αλλά είναι σε μεγάλο βαθμό εγκαταλειμμένο. Αξιόλογες είναι η εκκλησίες της Παναγίας του 1800 και του Αγ. Δημητρίου του 1900. Μετά από περίπου μιάμιση ώρα πορείας από το χωριό μπορούμε να επισκεφθούμε τη βρύση και τη Σπηλιά του Κατσαντώνη όπου οι Τούρκοι έπιασαν άρρωστο το γενναίο ήρωα. Φυσικά μνημεία της περιοχής είναι οι πηγές του χωριού, η βρύση Μοσχολή και η υπόγεια σπηλιά στο Σύχνικο.

1.9 Η ΝΟΤΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ

Κρίκελλο

Το Κρίκελλο είναι το πρώτο χωριό που συναντάμε στο δρόμο προς τη Νότια Ευρυτανία, μετά τις Ράχες Τυμφρηστού. Απέχει 31 χλμ. από το Καρπενήσι, στα 1120μ. Πληθυσμός 391 κάτοικοι. Ο δρόμος προς το Κρίκελλο περνάει μέσα από ελατόφυτα βουνά και η θέα σε ορισμένα σημεία δεν είναι δυνατόν να περιγραφεί. Στο χωριό βρίσκονται οι 7 χαρακτηριστικές του βρύσες που λέγονται «Σωληνάρια». Η εκκλησία του, ο Αϊ Νικόλας, είναι από τις ωραιότερες της Ευρυτανίας.

Δομνίστα

Η Δομνίστα είναι μεγάλο χωριό με αρκετούς επισκέπτες καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου και πλήθος αρχαιολογικά ευρήματα και βρίσκεται χτισμένο στα 1.000 μ. Η αρχαία Φαντίνος ήταν το σημαντικότερο σημείο εγκατάστασης στην Ευρυτανία στην αρχαιότητα.

Η ομορφιά του τοπίου όλο το χρόνο και η πολυμορφία της χλωρίδας και της πανίδας, προσδίδουν ιδιαίτερο και μοναδικό χαρακτήρα στο φυσικό περιβάλλον της περιοχής. Οι φίλοι της ορειβασίας και των περιηγήσεων μπορούν να ακολουθήσουν το καθορισμένο ευρωπαϊκό ορειβατικό μονοπάτι E4 που διασχίζει το Δήμο Δομνίστας μέσω της επαρχιακής οδού Κρικέλλου, Δομνίστας, Ψηλού Σταυρού. Εκτός από το χαραγμένο μονοπάτι μπορεί κανείς να ακολουθήσει τους παλιούς δασικούς δρόμους, που διατηρούνται σε πολύ καλή κατάσταση, όπου θα συναντήσει παλιούς νερόμυλους και αλώνια.

1.10 Η ΔΥΤΙΚΗ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ

Κρέντη

Η Κρέντη (ή καλύτερα στον Κρέντη), είναι ένα όμορφο χωριό, με ξενώνες για διαμονή και φαγητό. Αν και βρίσκεται στο νοτιότερο τμήμα των χωριών που θα επισκεφτούμε μπορούμε να μείνουμε εδώ, και να εξορμάμε προς τα κοντινά χωριά. Άλλωστε στη διπλανή Ανατολική Φραγκίστα αλλά και στο Κερασοχώρι υπάρχουν επίσης δωμάτια, ταβέρνες και ξενώνες. Λίγο πιο έξω από το χωριό η θέα προς τη Λίμνη είναι υπέροχη, ενώ υπάρχει και η βρυσούλα κοντά στην εκκλησία, όπου το δροσερό νερό που αναβλύζει από τα έγκατα της γης δροσίζει τον περαστικό.

Το Γεφύρι του Μανώλη

Για περισσότερα από 400 χρόνια συνέδεε τις δύο όχθες του Αγραφιώτη, μέχρι που η Λίμνη των Κρεμαστών, έφτασε στο προκαθορισμένο της ύψος και το βύθισε. Επειδή το γεφύρι βρίσκεται στις παρυφές της Λίμνης, ανάλογα με το ύψος των βροχοπτώσεων κάθε χρονιάς, πότε εμφανίζεται και εξαφανίζεται. Πρόκειται για ένα θαύμα της λαϊκής αρχιτεκτονικής, που ενσωματώνει τη σοφία αιώνων, και είναι απορίας άξιο το ότι στέκει ακόμη στη θέση του, πότε μέσα στα νερά της λίμνης και πότε έξω από αυτά χωρίς να φέρει εμφανείς ζημιές. Το γεφύρι πρέπει να κατασκευάστηκε στην περίοδο της ύστερης Τουρκοκρατίας, από κάποιον τεχνίτη της περιοχής τον Μανώλη Χρυσιώτη , ο οποίος στην πορεία της ζωής του εγκαταστάθηκε στη Δάφνη, όπου βρήκε αρκετό χρυσάφι. Η σύζυγος του ονομαζόταν Παρασκευή και καταγόταν από τα Βραγγιανά των Αγράφων.

Βελαώρα

Το τοπίο εδώ μεταμορφώνεται δραματικά. Η παντού καταπράσινη Ευρυτανία, στο σημείο αυτό μεταμορφώνεται σε τοπίο σεληνιακό που μόνο αν το δει κανείς το πιστεύει. Εκατοντάδες στρέμματα καλύπτονται από μικρούς βράχους που εξέχουν από τη γη σαν ένα είδος παράλογης βλάστησης, λες κι ο Θεός τους τοποθέτησε επίτηδες για να δυσκολέψει την ήδη δύσκολη ζωή των κτηνοτρόφων. Το χωριό εντούτοις, είναι από τα ζωντανότερα της περιοχής, με αρκετή κίνηση όλο το χρόνο

Πρασιά

Από το Ραπτόπουλο έχουμε την δυνατότητα πριν κατηφορίσουμε προς νότο, για να ολοκληρώσουμε τον κύκλο, να κατευθυνθούμε προς την **Πρασιά**, ένα χωριό με ιδιαίτερη φυσική ομορφιά. Έλατα, βελανιδιές, καστανιές, πεύκα και κέδροι δημιουργούν ένα μωσαϊκό πράσινου.

Ακόμη και σήμερα ξεχωρίζει η ξεραμένη κορυφή του. Στο χωριό υπάρχει η εκκλησία της Μεταμόρφωσης του Σωτήρα που κτίστηκε το 1938 και είναι μονόκογχη, χωρίς τρούλο σε σχέδιο βασιλικής, θα συναντήσουμε επίσης το παλιό εκκλησάκι του Αγ. Νικολάου και τη Γέννηση του Χριστού, με αξιόλογες τοιχογραφίες και εικόνες του 17ου αι. αλλά και αρκετά ερειπωμένα ξωκλήσια. Βορειανατολικά της Πρασιάς σε ένα μικρό ύψωμα υπάρχει ένα αρχαίο, ανεξερεύνητο, κάστρο. Λέγεται ότι οι κάτοικοι έχουν βρει εδώ αρχαία αντικείμενα όπως φίδια, πουλιά, ένα μικρό άγαλμα της Αφροδίτης και άλλα.

Γρανίτσα

Το χωριό είναι ένα από τα πιο γραφικά της Ευρυτανίας με το μοναδικό φυσικό τοπίο που το κάνει αξιοζήλευτο σε όλο νομό. Η Γρανίτσα είναι η πατρίδα του νεομάρτυρα Μιχαήλ και του Στέφανου Γρανίτσα. Στο χωριό αξίζει να επισκεφθούμε την παλιά εκκλησία του Αγ. Παντελεήμονα που κτίστηκε το 1730. Στις αρχές του 1800 η εκκλησία πυρπολήθηκε από το Σκόντρα Πασά και σφάχτηκαν οι ιερείς που ήταν μέσα. Ξανακτίστηκε το 1815 και καταστράφηκε από τους σεισμούς του 1966 και στη θέση του παλιού ναού κτίστηκε πρόσφατα καινούριος ναός. Στη Γρανίτσα θα κάνουμε ακόμη μια στάση στο Λαογραφικό Μουσείο όπου θα θαυμάσουμε τα αντικείμενα λαϊκής τέχνης, τη βιβλιοθήκη του Παπαντωνίου και του Στέφανου Γρανίτσα καθώς και τις προσωπογραφίες του στρατηγού Κωνσταντίνου και Στέφανου Γρανίτσα. Στην κορυφή της Γρανίτσας θα δούμε το ξωκλήσι του Προφήτη Ηλία, στη θέση που παλιά υπήρχε μεγάλο μοναστήρι. Υπήρχαν εκεί επίσης πολλά κεραμοποιεία που βρέθηκαν στα μέσα του περασμένου αιώνα όταν ο εκσκαφέας έπεσε μέσα στις στοές. Άλλο μοναστήρι υπήρχε πριν από περίπου 500 χρόνια στην περιοχή του Αγ. Βλάσιου στο συνοικισμό Ανω Ποταμιά. Εδώ σήμερα θα δούμε πολλούς πλακοσκεπείς τάφους.

Μυρική

Βρίσκεται σε υψόμετρο 1100μ., 10 χλμ. από το Καρπενήσι και έχει 212 κατοίκους. Ασφαλτος το συνδέει με το Καρπενήσι. Η διακλάδωση με το χωριό αυτό από τον εθνικό δρόμο Καρπενησίου-Λαμίας βρίσκεται σε απόσταση 2 χλμ. ανατολικά του Καρπενησίου. Ελάχιστοι από τους κατοίκους μένουν το χειμώνα στο χωριό καθώς οι περισσότεροι έχουν μετοικήσει στην πόλη.

Καλλιθέα

Τόσο η διαδρομή όσο και η θέα από το προαύλιο της ιδιόρρυθμης εκκλησίας του χωριού, είναι εξαιρετικές, γι' αυτό εξάλλου και το όνομα του χωριού είναι Καλλιθέα. Από το προαύλιο της εκκλησίας του φαίνεται ολόκληρο το Καρπενήσι και τα νότια του Βελουχίου, στην αγκαλιά του οποίου απαγγιάζει η πόλη. Το παλιό του όνομα ήταν Μιάρα .

Άγιος Νικόλαος

Είναι το πρώτο ολοπράσινο χωριό που συναντάμε κατεβαίνοντας από τη Ράχη του Βελουχίου καθώς πάμε από τη Λαμία στο Καρπενήσι. Απέχει 9 χιλιόμετρα από το Καρπενήσι και βρίσκεται χτισμένο αμφιθεατρικά ανάμεσα σε κατάφυτη έκταση καστανιών, πλατανιών, καρυδιών και άλλων οπωροφόρων δένδρων, που πλαισιώνονται από έλατα. Με όλες τις στέγες κατακόκκινες, νομίζεις πως βρίσκεσαι στις Άλπεις ή σε ελβετικό χωριό. Έχει υψόμετρο 1020 μ. και 477 κατοίκους.

Παραδοσιακά καφενεία, εκπληκτικές ταβέρνες με ντόπια κρέατα και βαθύς ίσκιος είναι τα προτερήματά του. Το χειμώνα η πλατεία και το χωριό βρίσκονται αρκετά συχνά μέσα στα χιόνια. Στο χώρο που στεγάζεται τώρα ο ναός του Αγ. Νικολάου, βρισκόταν παλιότερα το μοναστήρι της Παναγίας που καταστράφηκε λίγα χρόνια πριν την επανάσταση του 1821.

Κεφαλόβρυσο

Χωμένο στα πλατάνια και τα γάργαρα νερά το Κεφαλόβρυσο αποτελεί έναν από τους κυριότερους χώρους αναψυχής, όχι μόνο των επισκεπτών αλλά και των ντόπιων. Υπάρχει επίσης εστιατόριο και καφετέρια ενώ ο ήχος των νερών που τρέχουν κάτω από τα αιωνόβια πλατάνια και τα πανέμορφα παπάκια που απολαμβάνουν την ησυχία της λιμνούλας τους σχηματίζουν το τέλειο σκηνικό για μια - δυο ώρες πραγματικής ξεκούρασης.

Στο μέρος αυτό έγινε η πασίγνωστη μάχη του Μάρκου Μπότσαρη με τους Τούρκους, το σπουδαιότερο πολεμικό γεγονός του 1823. Ο θάνατος του ήρωα βέβαια σκίασε το νικηφόρο αποτέλεσμα, αλλά απέδειξε την αρετή και το ήθος των αγωνιζόμενων.

Γοργιανάδες

Υψόμετρο 900μ., από το Καρπενήσι 5 χλμ. Υπάγεται στο δήμο Καρπενησίου και έχει πληθυσμό 142 κατοίκους. Εκεί υπάρχει το πασίγνωστο πάρκο υπαίθριων δραστηριοτήτων, όπου μπορεί κάποιος να κάνει ιπασία υπό την καθοδήγηση ειδικευμένων οδηγών, να ασχοληθεί με την τοξοβολία, την καταρρίχηση από ειδικά διαμορφωμένες εγκαταστάσεις.

Κορυσχάδες

Το χωριό Κορυσχάδες βρίσκεται δυτικά του Καρπενησίου και απέχει από αυτό 6 χλμ. με πολύ καλό ασφαλτοστρωμένο δρόμο. Το χωριό είχε προπολεμικά μέχρι 600 κατοίκους. Σήμερα υπάρχουν περί τα 60 σπίτια αλλά συνεχώς κτίζονται νέα και αναπαλαιώνονται τα παλιά από ξένους.

Από αρκετά χρόνια ο **ΕΟΤ** επισκεύασε και αναπαλαίωσε μερικά παραδοσιακά σπίτια και το Κοινοτικό κτιριακό συγκρότημα και λειτουργεί «παραδοσιακός οικισμός» που φιλοξενεί, χειμώνα - καλοκαίρι και τις γιορτές, πολλούς επισκέπτες. Το χωριό έχει τη μεγαλύτερη πλατεία της Ευρυτανίας, παιδική χαρά δίπλα στην πλατεία και πιο πέρα καλό γήπεδο

Βουτύρου

Είναι ένα κλασικό Ευρυτανικό χωριό με πολύ λίγους μόνιμους κατοίκους, εξαιρετική όμως τουριστική κίνηση και πλήθος ενοικιαζόμενων και παραδοσιακών ταβερνών που δίνουν πραγματικά ατελείωτες ώρες απόλαυσης σε όποιον τα προτιμήσει. Στου Βουτύρου βρίσκεται και η μεγαλύτερη εκκλησία του νομού. Έχει ωραία σπίτια..πλούσια παραγωγή οπωρικών και κτηνοτροφικών προϊόντων και πολλούς ξενιτεμένους, που πάντα θυμούνται και βοηθούν το γραφικό χωριό τους.

Νόστιμο

Υψόμετρο 800μ., 12 χλμ. από το Καρπενήσι. Βρίσκεται στους πρόποδες του βουνού Καθάρα. Είναι ένα ποιμενικό χωριό βουτηγμένο στο πράσινο με άφθονα κρύα νερά, πολύ δροσερό και αληθινά «νόστιμο» και ευχάριστο για παραθερισμό το καλοκαίρι. Έχει πολλές καρυδιές και λέγεται ότι ήταν ένα από τα αγαπημένα χωριά του Αλή Πασά..

Παπαδιά

Ένα μικρό χωριό με δυσανάλογη για το μέγεθός του ιστορία. Στη νότια πλευρά του χωριού βρίσκεται το βουνό Παπαδιά όπου το Μάη του 1809 έγινε μάχη μεταξύ του Τούρκου δερβέναγα Σουλεϊμάν Τότη και του Λεπενιώτη. 80 Έλληνες επιτέθηκαν σε 300 Τούρκους και σκότωσαν τον πασά και τους περισσότερους από τη συνοδεία του. Με τον τρόπο αυτό εκδικήθηκε ο Λεπενιώτης το θάνατο των αδερφών του Κατσαντώνη και Χασιώτη στα Γιάννενα από τον Αλή-Πασά. Θα ήταν σπουδαία παράλειψη να μην επισκεφτείτε την παλιά εκκλησία του χωριού που τιμάται στη μνήμη του Αγ. Ιωάννη του Χρυσόστομου. Χρονολογείται στα μέσα του 15ου αι. και σε μια εικόνα του τέμπλου αναφέρεται χρονολογία 1757 ενώ σε άλλη υπάρχει γραμμένη χρονολογία 1707. Αξίζει να κοντοσταθείτε λίγο σ' αυτό το χωριό, να νιώσετε το πέρασμα της Ιστορίας από τα περήφανα κορφοβούνια και να απολαύσετε τον καφέ σας στην πανέμορφη πλατεΐτσα του.

Αγία Παρασκευή

Σημαντικότερο ιστορικό μνημείο του Δήμου αποτελεί η εκκλησία και η μονή της Παναγίας στους Δομιανούς. Βρίσκεται στην Ανατολική άκρη του χωριού, περίπου

150 μ. από την πλατεία. Είναι αφιερωμένη στην Κοίμηση της Θεοτόκου και εορτάζει στις 15 Αυγούστου. Η υπάρχουσα εκκλησία κατασκευάστηκε το 1779-1787 στη θέση παλαιότερου ναού, ενώ το καμπαναριό το 1872. Σήμερα είναι πλήρως συντηρημένη, υπό την επίβλεψη της Ζ΄ Εφορίας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων. Σύμφωνα με το Ε.Μ.Π. είναι σήμερα ο μοναδικός, σωζόμενος στην περιοχή της Ευρυτανίας, ναός του τύπου της τρίκλιτης βασιλικής που χαρακτήριζε την περιοχή της Κεντρικής Ελλάδας το 16ο και τον 17ο αιώνα.

Αγία Τριάδα

.Βρίσκεται στους βόρειους πρόποδες του Βελουχιού πολύ κοντά στο πίσω μέρος του χιονοδρομικού κέντρου. Εδώ λειτούργησε στα προεπαναστατικά χρόνια σχολείο ελληνικών γραμμάτων (1779) με σχολάρχη τον αρχιμανδρίτη Ιωσήφ από τη Φουρνά και τον Βασίλη Κωστόπουλο από τη Ρεντίνα.

Κλαυσί

Βρίσκεται σε υψόμετρο 790μ και απέχει 9 χλμ. από το Καρπενήσι. Η ονομασία του χωριού σύμφωνα με την παράδοση προήλθε από τα δάκρυα που χύθηκαν από τους κατοίκους του, όσους είχαν απομείνει ύστερα από μια τρομερή καταστροφή του, πιθανώς από τους Γαλάτες του Βρένου το 279 π.Χ. (βλ. την ενότητα «Ιστορία», όπου υπάρχει πλήρης περιγραφή των γεγονότων από τον Πausανία).

Μικρό Χωριό

Στην πραγματικότητα πρόκειται για δύο χωριά, το Παλιό και το Νέο. Το Νέο Μικρό Χωριό είναι το πρώτο που συναντάμε ανάμεσα πάλι από πυκνό δάσος ελατιών και σε λίγα μέτρα δεξιά του δρόμου προς Γαύρο. Είναι αληθινά ένα αναπάντεχο στολίδι της Ευρυτανίας, με πλήθος επισκέπτες, ενοικιαζόμενα δωμάτια και ταβέρνες. Το Νέο Μικρό Χωριό χτίστηκε γύρω στα 5 χιλιόμετρα μακρύτερα από το παλιό μετά την κατολίσθηση του βουνού το Νοέμβριο του 1962.

Το Παλιό Μικρό Χωριό εξακολουθεί να έχει την εκκλησία του και το τουριστικό ξενοδοχείο καθώς και πολλά πανέμορφα ενοικιαζόμενα δωμάτια. Έναν ιερό χώρο που πρέπει να επισκεφθείτε όταν φθάσετε στο παλιό Μικρό Χωριό είναι οι Άνω Λόγκοβες, όπου οι Ιταλοί εκτέλεσαν 13 Έλληνες ομήρους.

Μεγάλο Χωριό

Υψόμετρο 720μ., 285 κάτοικοι, 16 ,μ. από Καρπενήσι. Έδρα του Δήμου Ποταμιάς, στον οποίο υπάγεται και ο συνοικισμός Γαύρος, απ' όπου περνάει ο δρόμος για τον Προυσό.

Έχει πολλά γραφικά δρομάκια και παρουσιάζει έντονη τουριστική κίνηση. Εδώ θα βρείτε αρκετά παραδοσιακά ενοικιαζόμενα δωμάτια και ξενώνα για πραγματικά αξέχαστη διαμονή. Στο Μεγάλο Χωριό υπάρχουν παντοπωλεία, ταβέρνες και καταστήματα, στο δε συνοικισμό του Γαύρου δύο παντοπωλεία με αγνά και πραγματικά ντόπια προϊόντα. Το Μεγάλο Χωριό είναι ολόκληρο βουτηγμένο στο πράσινο. Έχει άφθονα νερά που αυξάνουν το καλοκαίρι τη δροσιά του. Τα γραφικά χωριατόσπιτα διατηρούν το παραδοσιακό τους χρώμα.

Γαύρος

Στο χωριό αυτό στο οποίο κατοικούν 40 άτομα και που απέχει 13 χλμ. από το Καρπενήσι, τα παλαιότερα χρόνια κάνανε τη στάση τους οι προσκυνητές που έρχονταν στο μοναστήρι του Προυσού πεζοπορώντας. Σήμερα είναι ένα στέκι για διαμονή στα σύγχρονα ενοικιαζόμενα δωμάτια και κυρίως για φαγητό στις γραφικές ταβέρνες με εκλεκτές πίτες, πέστροφες κ.ά. Όλα αυτά μπορείτε να τα απολαύσετε σε μια μαγευτική τοποθεσία, δίπλα στον Καρπενησιώτη ποταμό.

Καρίτσα

Υψόμετρο 890μ., 22 χλμ. από το Καρπενήσι. Πρόκειται για ένα χωριουδάκι με 104 κατοίκους, σκαρφαλωμένο στην αριστερή όχθη του Καρπενησιώτη, μόλις περνάμε το Κλειδί.

Προυσός

Ο Προυσός με πληθυσμό 212 κατοίκους , με το ξακουστό του μοναστήρι, απέχει 33 χλμ από το Καρπενήσι. Το Μοναστήρι του Προυσού αποτελεί τόπο προσκυνήματος πιστών από όλη την Ελλάδα, ιδιαίτερα στις 23 Αυγούστου που γιορτάζει, ημερομηνία κατά την οποία βρέθηκε η ιερά εικόνα.

Είναι ένα αξιοπερίεργο και για πολλούς ανερμηνευτο γεωλογικό φαινόμενο, καθώς στον κάθετο βράχο και ενσωματωμένο σ' αυτόν φαίνονται επτά διαφορετικού χρώματος σχήματα που έχουν τη μορφή πατημάτων. Από το σημείο αυτό λέγεται ότι πέρασε η Παναγία στο δρόμο της για τον Προυσό.

Η εικόνα της Παναγίας, που αποδίδεται στον Ευαγγελιστή Λουκά, ο οποίος ήταν και εξάιρετος αγιογράφος, φέρει ασημένιο πλαίσιο (πουκάμισο) με σημείωση ότι έγινε με έξοδα του στρατηγού Καραϊσκάκη. Ο Καραϊσκάκης, όταν ήταν άρρωστος, παρέμεινε κατά διαστήματα στο μοναστήρι και τ' όνομα του σώθηκε και στους δύο πύργους που βρίσκονται εκατέρωθεν του μοναστηριού και ονομάζονται ακόμη σήμερα «καραούλια» ή «πύργοι» του Καραϊσκάκη λαμπρά επιτεύγματα της λαϊκής αρχιτεκτονικής, τα οποία έχουν κριθεί διατηρητέα και έχουν συντηρηθεί.

Μπορείτε να επισκεφθείτε το ρολόι του Μοναστηριού που βρίσκεται σκαρφαλωμένο σ' ένα μικρό λοφίσκο και μετρά το χρόνο εκεί που το πέραςμα του δεν έχει καμία σημασία. Προυσός έχει πολλά ταβερνάκια και ψησταριές με παραδοσιακές γεύσεις καθώς και πολλά ενοικιαζόμενα δωμάτια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΕΠΟΧΙΚΟΤΗΤΑ

Η ευρύτερη περιοχή της Ευρυτανίας θεωρείται – και όχι άδικα – ο παράδεισος για τα χειμερινά σπορ και τα σπορ περιπέτειας. Το Χιονοδρομικό κέντρο στο Βελούχι (12 χλμ, ή 20' με το αυτοκίνητο από την πόλη) θεωρείται ένα από τα ομορφότερα και πιο σύγχρονα Χιονοδρομικά Κέντρα της Ελλάδας.

Τα τελευταία χρόνια και στην χώρα μας, έχουν οργανωθεί αρκετές σχολές, που διαθέτουν έμπειρους εκπαιδευτές και κατάλληλο εξοπλισμό, ώστε ο καθένας να μπορεί να πραγματοποιήσει ανάλογα με τις δυνατότητές του και τη φυσική του κατάσταση, αυτές τις δραστηριότητες.

Έτσι λοιπόν, είναι πολύ εύκολο να συμμετάσχει ο οποιοσδήποτε, σε μια από αυτές τις δραστηριότητες, αφού απευθυνθεί στα έγκυρα και πιστοποιημένα από την ΗΑΤΤΑ (Πανελλήνια Ένωση Τουριστικών Γραφείων και Πρακτόρων) γραφεία, όπου θα δοθούν στον αρχάριο οι σωστές οδηγίες και ο κατάλληλος εξοπλισμός, ώστε η πρώτη επαφή με τα σπορ αυτά να είναι ευχάριστη και να νιώσει την αδρεναλίνη από την πρώτη στιγμή, χωρίς ανασφάλεια.

Εκτός από το σκι όμως στην Ευρυτανία μπορεί κανείς να ασχοληθεί και με τα εξής: Με το Trekking στην περιοχή των Αγράφων, τη Χελιδόνα, την Καλλιακούδα και στην Κρέντη, το River Trekking στο μνημείο της παγκόσμιας φυσικής κληρονομιάς Πανταβρέχει, το Kayak ποταμού στον Αχελώο, τον Ταυρωπό και τον Τρικεριώτη, το Rafting στα ίδια ποτάμια, το monoraft, το Canoe-Kayak στη Λίμνη Κρεμαστών, το Canyoning στα φαράγγια της Βίνιανης και του Βόθωνα, το Jeep safari, καθώς και ιππασία κοντά στο χωριό Κορυσχάδες.

2.1 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΠΟΡ ΚΑΙ ΑΝΑΖΗΤΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΟΡΕΙΝΗ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ

Σκι: Επίσημα υπάρχουν τρία είδη σκι. Στο αλπικό σκι ο σκιέρ κατεβαίνει απότομες πλαγιές και στα πρωταθλήματα αυτό που μετράει είναι ο χρόνος, στον οποίο ολοκληρώνεται η κατάβαση. Το νορβηγικό σκι γίνεται σε πιο ομαλές πίστες, σχεδόν επίπεδες και ο σκιέρ πρέπει να καλύψει μία συγκεκριμένη απόσταση από συγκεκριμένη διαδρομή στο μικρότερο δυνατό χρόνο. (Μία υποκατηγορία αυτού του είδους σκι είναι το άλμα με σκι, όπου ο σκιέρ ξεκινάει από μία πίστα κάθετη και χωρίς να κάνει καμία κίνηση για να μειώσει την ταχύτητά του, "φεύγει" στο κενό πραγματοποιώντας άλμα, το οποίο όσο πιο μεγάλη απόσταση καλύψει τόσο καλύτερο είναι). Τέλος, το ελεύθερο σκι είναι αυτό που έχει γίνει πιο γνωστό απ' όλα τα είδη και αυτό που κάνουν όλοι εκείνοι που επισκέπτονται τα διάφορα χιονοδρομικά κέντρα. Στο Χιονοδρομικό Κέντρο του Βελουχιού λειτουργούν σχολές εκμάθησης σκι και ενοικιάζεται όλος ο απαραίτητος εξοπλισμός.

Ορειβατικό Σκι: Κάπου μεταξύ της ορειβασίας και του σκι, μεταξύ του χιονοδρομικού κέντρου και της παρθένας χιονισμένης πλαγιάς, το ορειβατικό σκι συνδυάζει δύο διαφορετικά πράγματα: τη μοναχική απόλαυση και το μεγαλείο της ορειβασίας, με την ευχαρίστηση μίας γρήγορης κατάβασης που όμως απαιτεί τεχνική και ώρες πάνω στα σκι σε πατημένες πίστες και χιονοδρομικά κέντρα. Η ανάβαση στην "Ψηλή Κορφή" του Βελουχιού (2315 μ.), σας δίνει τη δυνατότητα να απολαύσετε μια από τις καλύτερες λευκές διαδρομές στην Ελλάδα. Στη βόρεια πλευρά κρύβονται μεγάλες πλαγιές κατάβασης που φτάνουν τα 1000 μ. υψομετρικής διαφοράς. Ανακαλύψτε τις με τους οδηγούς της Σχολής σκι Καρπενησίου.

Διασχίσεις με (snowboard) χιονοσανίδα: Ανεβαίνοντας πάνω σε μία σανίδα και με τις ειδικές μπότες δεμένες πάνω της κατεβαίνετε τις χιονισμένες βουνοπλαγιές, κάνοντας ποτέ τη μία και ποτέ την άλλη φιγούρα. Απολαύστε εύκολες πεζοπορικές με μοναδική θέα διαδρομές στα χιονισμένα βουνά της περιοχής.

Πεζοπορία : Πεζοπορία στο βουνό, στη φύση, στις όχθες αλλά και σε ορισμένα σημεία μέσα στα ποτάμια. Οι πεζοπορίες αυτές πραγματοποιούνται όλες τις εποχές με προτίμηση στην άνοιξη και το καλοκαίρι. Ένα πλούσιο δίκτυο μονοπατιών σας δίνει τη

δυνατότητα να γνωρίσετε τις κρυφές ομορφιές και των πιο απομακρυσμένων και δύσβατων περιοχών της Ευρυτανίας, με τη συνοδεία εκπαιδευμένων και έμπειρων οδηγών βουνού.

Canyoning (διάσχιση φαραγγιού): Είναι μια σύνθετη δραστηριότητα η οποία συνδυάζει πεζοπορία, αναρρίχηση, κατάβαση βράχων, πέρασμα ποταμού και κολύμπι. Όταν απαντώνται καταρράκτες, περιλαμβάνει και άλματα από ύψος στο νερό. Στην Ελλάδα, η διάσχιση φαραγγιού είναι μία σχετικά νέα δραστηριότητα που όμως αναπτύσσεται γρήγορα, κερδίζοντας πολλούς και φανατικούς οπαδούς. Πολλά φαράγγια στην καρδιά της Ευρυτανίας (Πανταβρέχει, Μαύρη Σπηλιά, Βόθωνας), προσφέρουν στους λάτρεις του είδους διασχίσεις διαφόρων επιπέδων και καταρριχήσεις(Rappel) σε εκπληκτικούς καταρράκτες.

Τουριστική ιππασία: Υπάρχουν φορείς και ιππικά κέντρα που διοργανώνουν διαδρομές με άλογα (συνήθως διάρκειας λίγων ωρών). Αυτές γίνονται με τη συμμετοχή αρχάριων ιπέων. Άλογα συνηθισμένα στις συνθήκες της περιοχής και τα φυσικά μονοπάτια της.

Mountain bike (ποδήλατο βουνού): Για περιπλανήσεις στα δάση της περιοχής, κυρίως γύρω από το Καρπενήσι, ακολουθώντας ήσυχα μονοπάτια με τεχνητά περάσματα και όμορφους δασικούς δρόμους.

Τοξοβολία: Σε ειδικά διαμορφωμένους χώρους με εκπαιδευτικά τόξα και στόχους για να ασκηθείτε στο άθλημα, που πιθανόν να οφείλει το όνομά της η Ευρυτανία. (Κατά μια εκδοχή η λέξη παράγεται από το αρχαίο ρήμα "ερύω", δηλαδή τεντώνω τη χορδή του τόξου, και κατά συνέπεια "ευρυτάν" είναι αυτός που τοξεύει καλά, δυνατά.

Rafting: Κατάβαση των ποταμιών της περιοχής με φουσκωτή βάρκα. Το πλήρωμα συνήθως αποτελείται από 6 έως 8 κωπηλάτες. Την βάρκα κατευθύνει επαγγελματίας οδηγός ποταμού.

Kayak ποταμού: Μονοθέσιο σκάφος, ευέλικτο στα αφρισμένα ποτάμια. Απαραίτητη η παρακολούθηση σχολής για την ασφαλή κατάβαση.

Canoe-Kayak: Διθέσια και πολύ άνετα σκάφη, ιδανικά για λίμνες και εξερεύνηση στενών περασμάτων, πάντα με τη συνοδεία επαγγελματία οδηγού.

Monoraft: Κατάβαση ποταμού με μονοθέσιο φουσκωτό σκάφος. Επαγγελματίας οδηγός ποταμού συνοδεύει 5-6 monoraft.

Hot-Dog: Κατάβαση ποταμού με διθέσια φουσκωτά σκάφη. Επαγγελματίας οδηγός ποταμού συνοδεύει 6-8 σκάφη.

Hydrospeed: Κατάβαση ποταμού με ειδική σανίδα, δίνοντας ώθηση με το σώμα μας. Επαγγελματίας οδηγός ποταμού συνοδεύει 4-6 σκάφη.

2.2 ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Η Ευρυτανία μια συνεχώς αναπτυσσόμενη τουριστικά περιοχή, χωροθετείται στους ορεινούς όγκους της Κεντρικής Ελλάδος. Η τουριστική υποδομή της περιοχής σε συνδυασμό με ένα περιβάλλον ιδιαίτερου φυσικού κάλλους την έχουν κατατάξει ανάμεσα στους σημαντικότερους χειμερινούς προορισμούς της πατρίδας μας, μιας και διαθέτει σε μόλις 12 χλμ απόσταση από την πόλη, αναπτυγμένο χιονοδρομικό κέντρο, με άρτιο οδικό δίκτυο, 1500 και πλέον κλίνες για να φιλοξενήσει και τους πιο απαιτητικούς επισκέπτες. Ο αθλητικός τουρισμός, ο συνεδριακός, ο φυσιολατρικός, ο θρησκευτικός και γενικότερα οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού αποτελούν μαζί με τον χειμερινό τουρισμό την αιχμή του δόρατος στην τουριστική ανάπτυξη της περιοχής.

2.2.1 ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Αγροτουρισμός ονομάζεται η εναλλακτική μορφή τουρισμού που αναπτύσσεται σε μη τουριστικά κορεσμένες αγροτικές περιοχές και συνδέεται με κοινωνικές, περιβαλλοντικές και πολιτισμικές αξίες.

Τα κύρια χαρακτηριστικά του αγροτουριστικού προϊόντος είναι:

- Η απόλαυση του φυσικού περιβάλλοντος και η γνωριμία με τα χαρακτηριστικά φυσικά τοπία, τα τοπία φυσικού κάλλους και την πανίδα και τη χλωρίδα των εκάστοτε περιοχών. Αγροτικές περιοχές που περιλαμβάνουν υγροβιότοπους μπορούν να συνδυάσουν την αγροτουριστική δραστηριότητα με το λεγόμενο "τουρισμό των υγροβιοτόπων" (παρατήρηση χλωρίδας και πανίδας, δημιουργία κέντρων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης κ.τ.λ.).
- Η επαφή και η γνωριμία με την τοπική αγροτική πολιτιστική κληρονομιά, τα ήθη και τα έθιμα των κατοίκων, η συμμετοχή σε τοπικές πολιτιστικές εκδηλώσεις κ.τ.λ.
- Η προσφορά διαφοροποιημένων, υψηλής ποιότητας τουριστικών προϊόντων (π.χ. προσφορά βιολογικών παραδοσιακών προϊόντων, προϊόντων προστατευόμενης ονομασίας προέλευσης, προστατευόμενης γεωγραφικής ένδειξης).
- Η παρατήρηση των γεωργικών δραστηριοτήτων και πιθανώς η συμμετοχή σε

- Η άσκηση παράλληλων τουριστικών δραστηριοτήτων στην ύπαιθρο (ορειβασία, πεζοπορία, ανεμόπτερο πλαγιάς κ.τ.λ.).

2.2.2 ΕΙΔΗ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ :

Μικρές ξενοδοχειακές μονάδες - ξενώνες

Ενοικιαζόμενα δωμάτια στα σπίτια αγροτικών οικογενειών

Ανεξάρτητες αγροτικές κατοικίες παραδοσιακής αρχιτεκτονικής (που εναρμονίζονται με το φυσικό περιβάλλον).

Κάμπινγκ σε αγροκτήματα, τα οποία δεν είναι διαδεδομένα στην Ελλάδα σε αντίθεση με ορισμένες περιοχές της Ευρώπης.

Η απαιτούμενη υποδομή του αγροτουρισμού είναι μικρής κλίμακας, συγκρινόμενη με εκείνη του μαζικού τουρισμού. Ο αγροτουρισμός δεν απαιτεί εξελιγμένη τουριστική υποδομή, τουλάχιστον στα πρώτα στάδια της ανάπτυξής του. Παράλληλα, η προσφορά των αγροτικών προϊόντων είναι άφθονη, καθώς αυτά είναι κατά κύριο λόγο ελεύθερα αγαθά (αέρας, νερό, φύση).

Τα πλεονεκτήματα που προσφέρει ο αγροτουρισμός στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων των αγροτικών περιοχών, συνοψίζονται στα εξής:

Δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και κατά συνέπεια συγκράτηση του πληθυσμού στην ύπαιθρο. Το πλεονέκτημα αυτό αποκτά ιδιαίτερη σημασία στις περιοχές που αντιμετωπίζουν σημαντική πληθυσμιακή μείωση και δημογραφική γήρανση. Η δημιουργία των θέσεων αυτών εργασίας είναι καθοριστική για τις ευαίσθητες, από άποψη εργασίας, κοινωνικές ομάδες των νέων και των γυναικών.

Η δημιουργία υποδομών ήπιας κλίμακας, οι οποίες εναρμονίζονται με το φυσικό περιβάλλον και συμβάλλουν στην άνοδο του βιοτικού επιπέδου των μόνιμων κατοίκων.

Η προώθηση των γεωργικών παραδοσιακών προϊόντων στην αγορά και η αύξηση των εσόδων των ατόμων που ασχολούνται με το γεωργικό τομέα

Ο αγροτουρισμός αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα της δυνατότητας συνδυασμού της περιφερειακής ανάπτυξης και της προστασίας και ανάδειξης του φυσικού περιβάλλοντος. Είναι μια τουριστική δραστηριότητα που δεν δρα ανταγωνιστικά προς

τους φυσικούς πόρους. Αντίθετα, συμβάλλει στην ευαισθητοποίηση τόσο των μόνιμων κατοίκων όσο και των επισκεπτών στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Ο αγροτουρισμός, ως δραστηριότητα, αναπτύσσεται όλες τις εποχές του χρόνου, αμβλύνοντας έτσι το πρόβλημα της τουριστικής εποχικότητας, που ως γνωστόν, αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα του ελληνικού τουρισμού.

2.3 ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού (WTO) και The International Ecotourism Society (TIES) , οι επιχειρήσεις που προβάλλουν οικοτουριστικό προϊόν, θα πρέπει να τηρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- Η επιχείρηση να οργανώνει ταξίδια αναψυχής, ξενάγησης και ψυχαγωγίας σε τόπους φυσικού κάλλους.
- Να παίρνει μέρος στην προστασία μη ανανεώσιμων πόρων και άλλων πηγών του περιβάλλοντος.
- Να δημιουργεί περιβαλλοντική γνώση.
- Να προσφέρει άμεσα χαρακτηριστικά προτερήματα για την συντήρηση παραδοσιακών τόπων και άλλων περιοχών.
- Να προσφέρει χαρακτηριστικά πλεονεκτήματα για την ενδυνάμωση των γηγενών πληθυσμών.
- Να σέβεται την τοπική κουλτούρα.
- Να στηρίζει τα ανθρώπινα δικαιώματα και άλλες δημογραφικές κινήσεις.
- Να συνεισφέρει στην εκπαίδευση και γνωριμία του επισκέπτη με την τοπική κουλτούρα , ήθη, έθιμα και λοιπές τοπικές συνήθειες.
- Να προωθεί τη φιλοσοφία για "επιστροφή στη φύση" και τα μοναδικά φυσικά χαρακτηριστικά της.

2.4 ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Στο Καρπενήσι βρίσκεται το καλύτερο Συνεδριακό Κέντρο της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, που παράλληλα με τις αίθουσες που διαθέτουν οι μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες της πόλης αποτελεί ιδανική λύση για όσους θέλουν να συνδυάσουν την εργασία με τις διακοπές τους. Πρόκειται για ένα υπερπολυτελές κτίριο με όλες τις αναγκαίες εγκαταστάσεις, εκπληκτικό φουαγιέ, αίθουσα που μπορεί να χωρέσει μέχρι και 600 συνέδρους και τέλεια ακουστική.

Ο τεχνολογικός του εξοπλισμός είναι αρτιος και διαθέτει υποδομές για παράλληλη μετάφραση, προβολικά συστήματα με κινηματογραφικές δυνατότητες, ενώ το ηχοσύστημα που υποστηρίζει τις εκδηλώσεις είναι απόλυτης πιστότητας.

Παράλληλα σε χώρο που έχει δημιουργηθεί κατάλληλα από τον Δήμο Καρπενησιού στο Συνεδριακό Κέντρο λειτουργεί το Μουσείο Αλέξανδρου και Κων/νου Τσάτσου.

Το Συνεδριακό Κέντρο Καρπενησιού είναι νησίδα πολιτιστικών εκδηλώσεων και έδω βρίσκουν στέγη οι πνευματικές αναζητήσεις του τόπου.

2.5 ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Γεμάτη μοναστήρια και βυζαντινά μνημεία, μάρτυρες μιας άσβεστης ορθόδοξης πίστης, η Ευρυτανία προσφέρει καταλυκτική ατμόσφαιρα για προσευχή και επαφή με το Θείο. Το σπουδαιότερο μοναστήρι είναι αυτό του Προυσού. Χιλιάδες επισκέπτες έρχονται στις 23 Αυγούστου που πανηγυρίζει. Σημαντικότατο ιστορικό μνημείο αποτελεί η εκκλησία και η μονή της Παναγίας στους Δομιανούς, που εορτάζει στις 15 Αυγούστου. Η υπάρχουσα εκκλήσια κατασκευάστηκε το 1779-1787 στη θέση παλαιότερου ναού, ενώ το καμπαναριού το 1872. Σήμερα είναι πλήρως συντηρημένη και είναι ο μοναδικός, σωζόμενος στην περιοχή της Ευρυτανίας, ναός του τύπου της τρίκλιτης βασιλικής που χαρακτήριζε την περιοχή της Κεντρικής Ελλάδας το 16ο και τον 17ο αιώνα.

Κοντά στο δρόμο προς Αγρίνιο, βρίσκεται η Ιερά Μονή της Τατάρνας που κτίστηκε περίπου το 1555. Ανάμεσα στα χωριά Επινιανά και Άγραφα, στο σπήλαιο ενός γρανιτένιου βράχου, είναι κτισμένο το καθολικό της μονής της Παναγίας της Στάνας των Αγράφων.

2.5.1 ΠΑΝΑΓΙΑ ΠΡΟΥΣΙΩΤΙΣΣΑ

Ιδρύθηκε τον 12ο αιώνα και φιλοξενεί μια από τις πιο ονομαστές εικόνες της Παναγίας που κατά την παράδοση είχε σωθεί σε μια σπηλιά στην διάρκεια της εικονομαχίας και προέρχεται από την Προύσα της Μικράς Ασίας.

Είναι χτισμένο στην κόχη ενός επιβλητικού βράχου που κατεβαίνει απότομα σε βαθιά χαράδρα. Διαθέτει εντυπωσιακές τυχογραφίες που φιλοτέχνησαν οι ζωγράφοι Γ. Γεωργίου κι Γ. Αναγνώστου περίπου το 1785. Στο δυτικό τμήμα του μοναστηρίου διασώζεται κρύπτη διαμορφωμένη σε παρεκκλήσι με πολύ αξιόλογο τέμπλο που χρονολογείται από το 1810.

Για να φτάσει κανείς στην Παναγία την Προυσιώτισσα πρέπει πρώτα να πάει στο Καρπενήσι και από εκεί να ακολουθήσει τον δρόμο που οδηγεί στην περιοχή της Ποταμιάς. Στη διαδρομή υπάρχει εικόνισμα στο σημείο που βρίσκονται τα «πατήματα της Παναγίας». Πρόκειται για επτά σημάδια πάνω στο βράχο που για όλους μοιάζουν με πατήματα . Η παράδοση θέλει απ' αυτό το σημείο να έχει περάσει η Παναγία στον δρόμο της για τον Προυσό τρυπώντας την βουνοκορυφή.

Λίγο πριν από το μοναστήρι υπάρχουν αριστερά και δεξιά του δρόμου δύο κάστρα, οι γνωστοί πύργοι του Καραϊσκάκη, που φτιάχτηκαν από τον ήρωα της επανάστασης στην περίοδο που το χρησιμοποιούσε ως κρυψόφυγο.

Το μοναστήρι γιορτάζει στις 23 Αυγούστου (ημερομηνία κατά την οποία βρέθηκε η ιερά εικόνα) και αποτελεί τόπο προσκυνήματος χιλιάδων επισκεπτών κάθε χρόνο.

2.5.2 ΠΑΝΑΓΙΑ ΤΗΣ ΤΑΡΤΑΝΑΣ

Σε μια πλαγιά της Αηδονόραχης, στην ανατολική όχθη της τεχνηκής λίμνης των Κρεμαστών, βρίσκεται το μοναστήρι της Παναγίας της Τατάρνας με κταπληκτική θέα στη λίμνη και τα βουνά του Βάλτου.

Το μοναστήρι της Τατάρνας, που απέχει περίπου 75 χιλιόμετρα από το Καρπενήσι, σύμφωνα με την παράδοση ιδρύθηκε τον 12ο αιώνα και είχε σημαντική προσφορά στον αγώνα για την ανεξαρτησία. Καταστράφηκε πολλές φορές, όπως το 1821 και το 1963 κατά την κατασκευή της λίμνης. Το νέο μοναστήρι χτίστηκε το 1970 και το σκευοφυλάκιο του φυλάσσεται η ψηφιδωτή ιερή εικόνα της Άκρας Ταπείνωσης του 12ου ή 13ου αιώνα που παριστάνει τον Χριστό αμέσως μετά την Αποκαθίλωση και σύμφωνα με την παράδοση την βρήκε ένας βοσκός σε δύσβατη περιοχή οδηγούμενος από μια επίμονη έντονη δέσμη φωτός που εμφανιζόταν τα βράδια.

2.5.3 ΠΑΝΑΓΙΑ ΔΟΜΙΑΝΙΤΙΣΣΑ

Πρόκειται για ένα σημαντικό μεταβυζαντινό μνημείο που υπολογίζεται ότι χτίστηκε τον 16ο αιώνα. Φιλοξενεί την θαυματουργή εικόνα της Παναγίας που σύμφωνα με την παράδοση βρέθηκε ανάμεσα στα κλαδιά ενός μεγάλου πουρναριού το οποίο βρίσκεται μέχρι και σήμερα στον περίβολο της εκκλησίας.

Στον κύριο ναό κυριαρχούν η διακοσμημένη με γεωμετρικά σχήματα και έργα λαϊκής τέχνης και οροφή και η Πηγή του Αγιάσματος που βρίσκεται δύο μέτρα κάτω από το δάπεδο. Διαθέτει, επίσης, επιβλητικό καμπαναριό και τρεις εισόδους με χαμηλές ξύλινες πόρτες με την χαμηλότερη (1,5 μέτρο ύψος) στο βόρειο τμήμα του συγκροτήματος. Πρόκειται για μια πάρα πολύ παλιά πόρτα που είναι γεμάτη με μεγάλα καρφιά και είναι γνωστή σαν η «πόρτα του Καραϊσκάκη».

2.6 ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Στο Καρπενήσι επίσης βρίσκεται το μεγαλύτερο αθλητικό κέντρο του Ελλαδικού χώρου που μπορεί να φιλοξενήσει μια πλειάδα αθλητικών εκδηλώσεων. Οι εθνικές ομάδες ποδοσφαίρου και μπάσκετ, πρωταθλητές στίβου, και ολυμπιονίκες, είναι λίγοι μόνο από εκείνους που χρησιμοποίησαν τις τέλειες αθλητικές εγκαταστάσεις του. Στο χώρο αυτό κάθε καλοκαίρι διοργανώνεται το φημισμένο γκραν πρι ιππασίας με συμμετοχές απ' όλη την Ευρώπη.

Υπάρχουν δύο γήπεδα ποδοσφαίρου με χλοατάπητα, το ένα εκ των οποίων διαθέτει κερκίδες καθώς και στίβο με ταρτάν. Ακόμη υπάρχει ένα γήπεδο ρήψεων 128μ. μήκους, με χλοατάπητα. Παράλληλα υπάρχουν εννέα γήπεδα αθλοπαιδιών και ένας φυσικός περιφερειακός δρόμος για τζόκινγκ μήκους 2 χιλιομέτρων.

Οι εσωτερικές εγκαταστάσεις διαθέτουν κλειστό προπονητήριο με αίθουσα ομαδικών αθλημάτων, ευθεία στίβου 80 μ και τριών διαδρόμων, δύο αίθουσες εγκύμνασης για φυσική κατάσταση, αποδυτήρια, σάουνα, γραφεία ομοσπονδιών, αίθουσα φυσικοθεραπείας καθώς και Ιατρικό Εργομετρικό Κέντρο.

Επίσης, το Κολυμβητικό κέντρο Καρπενησίου διαθέτει 10 διαδρομές των 25 μέτρων και οι υποδομές του είναι κατάλληλες για την φιλοξενία μεγάλων αθλητικών γεγονότων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΥΠΟΔΟΜΗ

3.1 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ-ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ

Η Ευρυτανία εκτείνεται στο βορειοδυτικό τμήμα της Στερεάς Ελλάδας. Έχει έκταση 1.869 τ. και αποτελεί διοικητική νομό της περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας. Το 1833, η περιοχή της Ευρυτανίας αποτέλεσε μία από τις πέντε επαρχίες του νομού Αιτωλίας και Ακαρνανίας, την επαρχία Καλλιδρόμης, με πρωτεύουσα την ομώνυμη πόλη. Τρία χρόνια αργότερα η επαρχία Καλλιδρόμης ορίστηκε ως διοίκηση Ευρυτανίας, η οποία το 1845 έγινε ξανά επαρχία του νομού Αιτωλίας και Ακαρνανίας. Το 1899 η επαρχία Ευρυτανίας αποσπάστηκε από τον νομό Αιτωλίας και Ακαρνανίας για να αποτελέσει ξεχωριστό νομό. Δέκα χρόνια αργότερα προσαρτήθηκε στην επαρχία στον νομό Αιτωλίας και Ακαρνανίας, οπότε αποτέλεσε εκ νέου ξεχωριστό νομό με έδρα το Καρπενήσι και μία επαρχία, την επαρχία Ευρυτανίας. Με το "σχεδίο Καποδίστριας", το 1998, ο νομός Ευρυτανίας διαιρέθηκε σε 11 δήμους:

<u>ΔΗΜΟΣ</u>	<u>ΕΔΡΑ</u>
<u>ΑΓΡΑΦΩΝ</u>	Άγραφα
<u>ΑΠΕΡΑΝΤΙΩΝ</u>	Γρανίτσα
<u>ΑΣΠΡΟΠΟΤΑΜΟΥ</u>	Ραπτόπουλο
<u>ΒΙΝΙΑΝΗΣ</u>	Κερασοχώρι
<u>ΔΟΜΝΙΣΤΑΣ</u>	Κρίκελλο
<u>ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ</u>	Καρπενήσι
<u>ΚΤΗΜΕΝΙΩΝ</u>	Αγία Τριάδα
<u>ΠΟΤΑΜΙΑΣ</u>	Μεγάλο Χωριό
<u>ΠΡΟΥΣΟΥ</u>	Προυσός
<u>ΦΟΥΡΝΑΣ</u>	Φουρνά
<u>ΦΡΑΓΚΙΣΤΑΣ</u>	Δυτική Φραγκίστα

3.2 ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ-ΕΞΕΛΙΞΗ

3.2.1. ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ

Μια σειρά απογραφών μαρτυρεί την αμείωτη πτωτική τάση της δημογραφικής εξέλιξης της περιοχής κατά τα τελευταία εξήντα χρόνια, τα οποία σηματοδοτήθηκαν από μεγάλα ιστορικά γεγονότα που συνέβαλαν σημαντικά στην ερήμωση του Ευρυτανικού χώρου. Το 1940 ο πληθυσμός της Ευρυτανίας, που βαίνει συνεχώς αυξανόμενος από το 1928 και μετά, αριθμεί 53.474 άτομα, το οποίο αποτελεί και το ανώτατο όριο πληθυσμιακής πληρότητας στο Νομό. Από εδώ και πέρα όμως αρχίζει ο μεγάλος κατήφορος. Στην πολυτάραχη δεκαετία 1940-1950 η Ευρυτανία υφίσταται τα πάνδεινα: καίγεται το Καρπενήσι από τους Γερμανούς, εγκαταλείπονται όλα τα χωριά και οι κάτοικοί τους εγκαθίστανται στο Καρπενήσι και στα άλλα πλησιέστερα αστικά κέντρα, καταστρέφεται ολοσχερώς η οικονομία τους και, τέλος, σε πολλές χιλιάδες ανέρχονται τα θύματα ιδίως από τον εμφύλιο πόλεμο.

Στην περίοδο 1940-1950 ο Νομός χάνει 13.796 κατοίκους (25,8%), από τους οποίους οι περισσότεροι χρεώνονται στα εμπόλεμα γεγονότα που πότισαν με πολύ αίμα την Ευρυτανική γη. Οφείλεται ακόμη αυτή η μείωση και στη μετανάστευση, εσωτερική και εξωτερική. Πολλοί από εκείνους, που ήταν στοιβαγμένοι από το 1946-1949 στα παραπήγματα του Καρπενησίου και των άλλων γειτονικών πόλεων, δεν επαναπατρίστηκαν, δε γύρισαν στα χωριά τους, όταν τελείωσε ο εμφύλιος, επειδή ξεσπιτώθηκαν, ρήμαξαν τα εγκαταλειμμένα σπίτια τους και χάθηκε το νοικοκυριό τους. Δεν ήταν διατεθειμένοι, άλλωστε, ν' αρχίσουν πάλι μια νέα ζωή σε μια ορεινή περιοχή με ελάχιστη και άγονη γεωργική γη, με δριμύ και μακράς διάρκειας χειμώνα, με ανύπαρκτη ηλεκτροδότηση, με ελάχιστο και ακατάλληλο συγκοινωνιακό δίκτυο και με ανεπαρκέστατο έως ανύπαρκτο τηλεπικοινωνιακό.

Δεν υπήρχαν, λοιπόν, όχι ελπίδες και προοπτικές για ανάπτυξη, για πρόοδο και για καλύτερες ημέρες στα χωριά, αλλά ούτε καν οι προϋποθέσεις εκείνες που θα εξασφάλιζαν στους Ευρυτάνες κι αυτό ακόμα το εισόδημα της χρονιάς. Γι' αυτό και παρέμειναν στις πόλεις όπου αρχικά εγκαταστάθηκαν ή τράβηξαν για τα μεγαλύτερα αστικά κέντρα, για την πρωτεύουσα, ή για το εξωτερικό, όπου οι συνθήκες εργασίας ήταν καλύτερες και αποδοτικότερες. Στη δεκαετία 1951-1961 ο πληθυσμός έμεινε αμετάβλητος. Η κατά 38 άτομα ή κατά 0,1% αύξηση είναι ανάξια λόγου. Η περίοδος 1961-1971 χαρακτηρίζεται και αυτή οδυνηρή για τη δημογραφική εξέλιξη της Ευρυτανίας. Ο πληθυσμός μειώνεται κατά 64% και περιορίζεται στις 29.533. Οι σεισμοί που έπληξαν ολόκληρο το Νομό τον Φεβρουάριο του 1966, οι φόβοι μήπως

επαναληφθούν, η αδιαφορία της πολιτείας προς τους σεισμόπληκτους και οι κρατούσες κατ' εκείνη την εποχή οικονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές συνθήκες ανάγκασαν 10.183 Ευρυτάνες να εκπατριστούν.

Και ενώ διερχόμαστε μια περίοδο χωρίς εμπόλεμες καταστάσεις και χωρίς σεισμικές καταστροφές, η αφαίμαξη του αγροτικού πληθυσμού συνεχίζεται, και το 1981 οι απογραφείς καταγράφουν στην Ευρυτανία 26.182 άτομα (3.351 λιγότερα από το 1971 ή 11,35%). Η πραγματική μείωση ανέρχεται σε 1.246 άτομα (ή 4,22%), γιατί 6 Κοινότητες του τέως Δήμου Δολόπων που αριθμούσαν 2.105 κατοίκους υπήχθησαν, μετά το 1974, στο Νομό Καρδίτσας.

Ο κατήφορος συνεχίστηκε ανεμπόδιστος με αποτέλεσμα το Μάρτιο του 1991 να απογραφούν σε ολόκληρη την Ευρυτανία 24.307 άτομα. Ο συνολικός πληθυσμός του Νομού μειώθηκε κατά 1.875 άτομα ή κατά 7,16% ως προς το 1981. Στην πενηνταετία 1940-1991 η Ευρυτανία έχασε 27.000 άτομα ή το 50,49% του πληθυσμού της Επιβάλλεται να σημειωθεί ότι περίπου 250 οικογένειες κτηνοτρόφων (.1400-1.700 άτομα) που κατά την περίοδο Οκτωβρίου-Μαΐου βρίσκονται στα χειμαδιά, δεν απογράφονται στην Ευρυτανία.

3.2.2. Ο ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΣΗΜΕΡΑ- ΑΠΟΓΡΑΦΕΣ

Με πληθυσμιακή πυκνότητα 17,15 κατοίκους ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο, η Ευρυτανία είναι στατιστικά ο δεύτερος πιο αραιοκατοικημένος νομός της Ελλάδας μετά τον νομό Γρεβενών. Το μοναδικό αστικό κέντρο είναι η πρωτεύουσα του νομού, το Καρπενήσι, το οποίο συγκεντρώνει τις περισσότερες διοικητικές, οικονομικές και εμπορικές δραστηριότητες όλης της περιοχής στην οποία, (πλην του Καρπενησίου), δεν έχει αναπτυχθεί.

Πληροφορίες για τις απογραφές υπάρχουν στο παράρτημα (πίνακας 1&2) καθώς και διαγραμματική απεικόνιση.

Η διαγραμματική ανάλυση(παράρτημα) εξετάζει μια χρονολογική σειρά που βασίζεται στις απογραφές της περιόδου 1928-2001. Το διάγραμμα 2 παρουσιάζει τα αποτελέσματα των απογραφών κάθε δεκαετίας. Η σταθεροποίηση του Ευρυτανικού πληθυσμού για τις δεκαετίες 1971, 1981, 1991 είναι εμφανής. Η απογραφή του 2001 παρουσιάζει μια «πλασματική αύξηση» από 25.000 σε 32.092 άτομα.

3.2.3 ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΑΝΑ ΔΗΜΟ

Χρησιμοποιώντας τα πρόσφατα στατιστικά στοιχεία που δημοσιεύθηκαν από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία παρουσιάζουμε στο Διάγραμμα 3 και Πίνακας 3 τη μεταβολή του πληθυσμού της Ευρυτανίας ανά νομό, για την περίοδο 1991-2001.

Είναι εμφανής η συγκέντρωση του πληθυσμού στο Δήμο Καρπενησίου. Στους υπόλοιπους δήμους η κατανομή των δημογραφικών δεδομένων είναι περισσότερο ομοιόμορφος. Εξετάζοντας την αύξηση του πληθυσμού μεταξύ των απογραφών 1991 και 2001 γίνεται αντιληπτό ότι ο Δήμος Αγράφων παρουσιάζει ένα υπερδιπλασιασμό των κατοίκων του. Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω η αύξηση αυτή είναι πλασματική. Θα πρέπει λοιπόν να είμαστε ιδιαίτερα προσεκτικοί με την ερμηνεία των δημογραφικών στοιχείων αυτού είδους που παρουσιάζουν «απότομες» μεταβολές. Σε αντίθεση με τα οικονομικά στοιχεία τα οποία παρουσιάζουν μεγάλες διακυμάνσεις γιατί επηρεάζονται από τη βραχυχρόνια συγκυρία και τους οικονομικούς κύκλους, στα δημογραφικά δεδομένα δεν αναμένουμε μεγάλες και απότομες μεταβολές. Επομένως μπορούμε να αποδεχθούμε με κάποια στατιστική σημαντικότητα ότι ο πληθυσμός μας ανέρχεται στα 25.000 περίπου άτομα και ότι η διαχρονική εξέλιξη των δημογραφικών δεδομένων μας θα είναι περισσότερο ευοίωνη στο μέλλον.

3.2.4. ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΚΑΤΑ ΟΜΑΔΕΣ ΗΛΙΚΙΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΒΑΘΜΟ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Από τα 24.307 άτομα που αριθμούσε το 1991 ο πληθυσμός της Ευρυτανίας, τα 4.269 (ή 17,5%) ανήκουν στις ομάδες 0-14 ετών και τα 4.366 (ή 18%) στις ομάδες γεροντικών ηλικιών (65 ετών και άνω).

Στις ημιαστικές περιοχές (δήμος Καρπενησίου), από τα 6.718 άτομα, 1.462 (ή 21,6%) ανήκουν στις ηλικίες 0-14 ετών και 750 (ή 11%) στις γεροντικές ηλικίες. Στις αγροτικές περιοχές (δήμος Φουρνά και κοινότητες) στα 18.129 άτομα, μόνον 2.808 ή 15,4% είναι ηλικίας 0-14 ετών και 3.616 (ή 19,8%) είναι γέροντες.

Στον πίνακα 4 παρουσιάζουμε ανάλογο συγκριτικό πίνακα.

3.3 ΟΙ ΠΛΟΥΤΟΠΑΡΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ Η ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΤΟΥΣ

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

3.3.1. ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ

Ενδεχομένως η σκέψη μερικών να πηγαίνει και σε κάποιες πληροφορίες ή μαρτυρίες που έχουν, για ύπαρξη ορυκτών στην περιοχή τους. Ενδεχόμενο το οποίο εξαρχής αποκλείεται, γιατί οι δυνατότητες, από τις έως σήμερα μάλλον επιπόλαιες έρευνες, εντοπίζονται στο χαλκό και σε βωξίτες σε 2-3 περιοχές, ίσως και υδρογονάνθρακες στον Προυσό και στη Γρανίτσα. Επιπλέον όμως από περιβαλλοντικής πλευράς, οι εξορυκτικές δραστηριότητες μάλλον είναι κατάρα για την περιοχή που τις έχει.

Δεν θα πρέπει πάντως να αποκλειστεί ο εντοπισμός, ανά την Ευρυτανία, θέσεων, όπου μπορούν να λειτουργήσουν λατομεία αδρανών υλικών, σκυροδέματος και πέτρας, για τοιχοποιία ή πλακοστρώσεις.

Η ανάγκη σήμερα για τα υλικά αυτά στην Ευρυτανία είναι φανερή και η δραστηριότητα θα προσφέρει μόνιμες θέσεις εργασίας. Τη γεωλογική μελέτη εντοπισμού των θέσεων αυτών θα πρέπει να ακολουθήσει η περιβαλλοντική μελέτη και στη συνέχεια πολύ η προσεκτική επιλογή ορισμένων θέσεων για την αποφυγή μεγάλων περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Η δραστηριότητα θα αποβεί ωφέλιμη και όχι επιζήμια, εάν θεσπισθούν αυστηροί κανόνες εκμετάλλευσης από τις Αρχές της Ευρυτανίας. Έτσι ελπίζεται ότι θα σταματήσει η αυθαίρετη αμμοληψία από τα ποτάμια, η λειτουργία λατομείων σε πολύ ευαίσθητες περιοχές και, τέλος, η επιβάρυνση του κόστους των υλικών με τα μεταφορικά από τη Λαμία, το Αγρίνιο, ακόμα και από την Άρτα.

3.3.2. ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΓΗ

Η καλλιεργήσιμη γη στην Ευρυτανία αντιπροσωπεύει μόλις το 4,5% της συνολικής έκτασής της, δηλ. γύρω στα 80.000 στρέμματα. Οι γεωργικές δραστηριότητες άρχισαν να εγκαταλείπονται κατά τον εμφύλιο πόλεμο. Η εγκατάλειψη συνεχίστηκε στα επόμενα χρόνια, έτσι ώστε σήμερα να θεωρούμε μεγάλο ποσοστό από τις εκτάσεις αυτές ως νέους βοσκότοπους, που προήλθαν από την εγκατάλειψη γεωργικής γης. Η ολοκληρωτική εγκατάλειψη δεν αφορά μικρό ποσοστό, 15% της γεωργικής γης, που καλύπτεται από δενδρώδεις καλλιέργειες, οι οποίες όμως δεν αποτελούν το μεγαλύτερο ποσοστό των συστηματικών δενδροκαλλιεργειών.

Το περίεργο είναι ότι η κτηνοτροφία, παρά την προσφορά ως βοσκοτόπων και μεγάλου ποσοστού καλλιεργήσιμων εκτάσεων, έχει συρρικνωθεί, ενώ οι τιμές πλέον των

γαλακτοκομικών προϊόντων και του κρέατος ευρίσκονται, σχετικά με το πρόσφατο παρελθόν, σε σταθερά καλύτερα επίπεδα.

Οι αρόσιμες εκτάσεις, που ανέρχονται στα 52.000 στρέμματα (από τα οποία δυνάμενα να αρδευτούν είναι τα 3/5) θα μπορούσαν, κάτω από άλλες συνθήκες, να στηρίξουν περισσότερα από 100.000 οικόσιτα αιγοπρόβατα ή 13.000 αγελάδες. Αλλά η αποφυγή της κτηνοτροφίας από τους νέους, οι μικροί κλήροι και ο πολυτεμαχισμός των ιδιοκτησιών (τα 10 στρέμματα που είχε μια οικογένεια πριν το 1960, πέρασαν πλέον σε τουλάχιστον 3 κληρονόμους, άσχετους ως επί το πλείστον με τη γεωργία και κτηνοτροφία), δεν επιτρέπουν να κάνει κανείς σχέδια για την αναβίωση της οικογενειακού τύπου κτηνοτροφίας. Αυτό όμως δεν αποκλείει να διατηρηθούν μερικές μικρές μονάδες αιγοπροβάτων κυρίως. Έτσι το οικογενειακό εισόδημα θα ενισχύετο σημαντικά από μία συστηματική, οικογενειακού τύπου, μικρή μονάδα των 20 αιγοπροβάτων. Περισσότερο ρεαλιστική, κάτω από τις κρατούσες συνθήκες και σημερινές συνήθειες των Ευρυτάνων, είναι η προσπάθεια καλλιέργειας καστανιάς και καρυδιάς σ' αυτές τις εγκαταλελειμμένες εκτάσεις αρόσιμες και μη. Η καλλιέργεια καστανιάς και καρυδιάς συνδυάζεται με τη μερική απασχόληση, που απαιτεί εργασία από την οικογένεια ουσιαστικά μόνο για τη συλλογή και επιτρέπει έτσι τη διατήρηση της σημερινής μορφής απασχόλησης των κατοίκων, την «πολυ-δραστηριότητα».

3.3.3. ΔΑΣΗ

Τα δάση καλύπτουν σήμερα σχεδόν το 50% της συνολικής έκτασης της Ευρυτανίας, 850.000 στρέμματα. Η Ευρυτανία είναι από τις λίγες περιοχές όπου σημειώθηκε αύξηση της δασικής έκτασης χάρη στην εγκατάλειψη άγονων και απομακρυσμένων αγρών, στη μείωση του πληθυσμού και των αναγκών σε ξύλευση, αλλά και στον περιορισμό της βόσκησης. Έτσι σήμερα τα δάση αποτελούν ένα φυσικό πλούτο, ένα κεφάλαιο το οποίο μπορεί και πρέπει να διαχειριστεί αειφορικά. Το Υπουργείο Γεωργίας θα πρέπει να ενισχύσει τις δασικές υπηρεσίες με στελέχη, εξοπλισμό και χρηματοδότηση συγκεκριμένων προγραμμάτων στο νομό και οι δασολόγοι γνωρίζουν πώς θα πετύχουν την αειφόρο «εκμετάλλευση» του δασικού πλούτου της Ευρυτανίας. Τα δάση μας μπορούν να είναι ο σημαντικότερος μοχλός ανάπτυξης της Ευρυτανίας και με τη προσφορά μόνιμης εργασίας στους νέους, αλλά και με τη συντήρηση, αν όχι επαύξηση της ομορφιάς της περιοχής, για την προσέλκυση των τουριστών. Μερικά πράγματα όμως θα χρειαστεί να αλλάξουν λ.χ.:

1. Το καθεστώς των δασικών Συνεταιρισμών, για να περιλαμβάνει άτομα που πραγματικά εργάζονται στο δάσος και όχι αυτούς που ζητάνε ευκαιρία για να πάρουν το επίδομα ανεργίας.

2. Η δημιουργία δημοσυνεταιριστικών Ομάδων εργαζομένων που θα αναλάβουν την ολοκληρωμένη επιχείρηση: Καθαρισμός ή καλλιέργεια του Δάσους (σύμφωνα με τις υποδείξεις της Δασικής Υπηρεσίας) και την τροφοδοσία εγκαταστάσεων θέρμανσης οικισμών, ξενώνων, δημοσίων κτιρίων ή και ολόκληρης της πόλης του Καρπενησίου.

3.3.4. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Στις πλουτοπαραγωγικές πηγές της Ευρυτανίας θα πρέπει να προστεθεί και μία ακόμη, το φυσικό περιβάλλον της που διακρίνεται για την υψηλή ποιότητά του. Αποτελεί ένα δώρο για τους μόνιμους κατοίκους της Ευρυτανίας αλλά και πηγή ανάπτυξης του τουρισμού, ειδικότερα της καλούμενης βιοτεχνίας του τουρισμού, που τόσο πολλά πέτυχε στα πρώτα της βήματα, στην περιοχή τουλάχιστον των Δήμων Καρπενησίου και Ποταμιάς.

Η ιδιαιτερότητα της πηγής αυτής συνίσταται στο ότι η εκμετάλλευσή της θα πρέπει να είναι αειφορική για να υφίσταται, άλλως καταστρέφεται η ποιότητα και χάνεται η πηγή. Υπόκειται επίσης σε κρίσεις οικονομικές και είναι επιρρεπής στον ανταγωνισμό από άλλες παρόμοιες περιοχές της χώρας, οι οποίες δεν μπόρεσαν ακόμα στο παιχνίδι του ορεινού τουρισμού.

Για να είναι αειφορική η πηγή αυτή του ποιοτικού φυσικού περιβάλλοντος, που φέρνει τον τουρισμό και για να αντέξει στον μελλοντικό ανταγωνισμό άλλων παρόμοιων περιοχών, θα πρέπει να διαφυλαχτεί ως κόρη οφθαλμού από την περιβαλλοντική απαξίωση. Η Νομαρχία αλλά και οι κάτοικοι, κυρίως αυτοί που επένδυσαν στον τουρισμό, θα πρέπει να εργαστούν σοβαρά και άμεσα για τη θέσπιση κανόνων αξιοποίησης αυτής της πλουτοπαραγωγικής πηγής.

3.3.5. ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟΙ ΠΟΡΟΙ

Η Ευρυτανία χαρακτηρίζεται από πλούσιους ενεργειακούς πόρους που αναφέρονται στη Βιομάζα, στο Αιολικό Δυναμικό και στο Υδάτινο Δυναμικό.

ΒΙΟΜΑΖΑ

Η Ενέργεια από βιομάζα, πέρα από τον ανανεώσιμο και οικολογικό της χαρακτήρα, χαρακτηρίζεται και από την προσφορά μόνιμων θέσεων εργασίας, για τη συλλογή και την επεξεργασία της βιομάζας, αλλά και για τη λειτουργία των εργοστασίων παραγωγής θερμότητας και ηλεκτρισμού.

Εκτός από τα δάση, για τα οποία μιλήσαμε ήδη, άλλες πηγές βιομάζας είναι το οργανικό μέρος των σκουπιδιών, τα γεωργικά υπολείμματα (κλαδέματα, χόρτα, άχυρα) και οι ενεργειακές φυτείες, οι οποίες με τα σημερινά δεδομένα, μπορούν να εξασφαλίσουν ένα εισόδημα (χωρίς εργασία και φροντίδα) της τάξεως των 45.000 δρχ./στρέμμα ετησίως, οπωσδήποτε πολύ μεγαλύτερο από το ετήσιο ενοίκιο των εκτάσεων. Σύμφωνα με μελέτη που έγινε στο πλαίσιο του Κοινοτικού Προγράμματος LEBEN Ευρυτανίας, ο τομέας της ενεργειακής βιομάζας εκτιμάται ότι μπορεί να προσφέρει 700 μόνιμες θέσεις εργασίας.

ΥΔΑΤΙΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ

Η Ευρυτανία προσφέρει ήδη στο Δίκτυο της ΔΕΗ ενέργεια ισχύος πολλών MW. Οι παραπέρα δυνατότητες της Ευρυτανίας θα πρέπει να χωριστούν σε δύο κατηγορίες:

1. Στην εκμετάλλευση της εποχιακής παροχής των ποταμών και των χειμάρρων, με τη δημιουργία φραγμάτων αποθήκευσης. Στην περίπτωση αυτή το δυναμικό της Ευρυτανίας είναι τεράστιο, αλλά είναι συζητήσιμη η οικονομικότητα των έργων, ιδίως όταν πρόκειται να γίνουν μικρά και έτσι περισσότερα φράγματα, για να αποφευχθούν καλύψεις μεγάλων επιφανειών και να διαφυλαχτεί η οικολογική ισορροπία των περιοχών επέμβασης. Εάν τα φράγματα συνδυασθούν με την πολλαπλή χρήση του νερού, ύδρευση - άρδευση - υδατοκαλλιέργειες, τότε το κόστος γίνεται περισσότερο ελκυστικό. Η κατηγορία αυτή προσφέρει σημαντικές θέσεις εργασίας μόνο κατά την κατασκευή του έργου και πολύ λίγες μόνιμες θέσεις κατά τη λειτουργία των εγκαταστάσεων. Σχετικές μελέτες για την κατηγορία αυτή δεν έγιναν. Πάντως απαιτείται επαγρύπνηση όχι όμως άρνηση, ως προς τη συνολική ωφελιμότητα των έργων αυτών.

2. Στην εκμετάλλευση πηγών και ποταμών χωρίς την εποχιακή αποθήκευση νερού με, το πολύ, ημερήσια αποθήκευση, όταν κυρίως συνδυάζεται με πολλαπλή χρήση νερού. Μία μελέτη για επιλεγμένες θέσεις τέτοιων εγκαταστάσεων έγιναν από την «Ευρυτανία ΑΕ» και φαίνεται ότι το ενεργειακό δυναμικό είναι πολύ μικρότερο της πρώτης κατηγορίας, αλλά δεν παύει να είναι σημαντικό. Και, κυρίως, έχει τα πλεονεκτήματα της μικρότερης αρνητικής οικολογικής επίδρασης και της προσφοράς περισσότερων μόνιμων θέσεων εργασίας. Απαιτείται προσεκτική επιλογή των έργων και οπωσδήποτε μικτή χρήση του νερού. Στην Ευρυτανία με τις μεγάλες υψομετρικές διαφορές μεταξύ πηγών και οικισμών ή κτημάτων για άρδευση, δεν θα έπρεπε κανένα έργο ύδρευσης ή άρδευσης να μην εκμεταλλεύεται και το ενεργειακό δυναμικό του μεταφερόμενου νερού και είναι αυτό μία σοβαρή πρόταση προς τις Τεχνικές Υπηρεσίες της Νομαρχίας και των Δήμων.

ΑΙΟΛΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ

Το αιολικό δυναμικό της Ευρυτανίας εντοπίζεται σ' αυτό που εμείς λέμε διάσελα και στις κορυφογραμμές των βουνών. Είναι αποδεδειγμένο ότι αιολικό ενεργειακό δυναμικό υπάρχει στην περιοχή και η μόνη περιβαλλοντική όχληση είναι η οπτική, η οποία είναι ανάλογος της πυκνότητας των ανεμογεννητριών.

Οι προσφερόμενες θέσεις εργασίας είναι αυξημένες κατά την εγκατάσταση και περιορισμένες κατά τη λειτουργία των αιολικών πάρκων. Απαιτείται προσοχή στις άδειες εγκαταστάσεων ώστε να μη μειωθούν φυσικές ομορφιές στα βουνά μας.

3.4 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ

3.4.1. ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ

3.4.1.1.Η ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ- ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ.

Παλαιότερα, η πρωτογενής παραγωγή (γεωργία, κτηνοτροφία, δάση, αλιεία) αποτελούσε για τον κάθε τόπο (χωριό, κοινότητα, πόλη) την ίδια τη ζωή του, εξασφάλιζε δηλαδή την επιβίωση αυτού του τόπου και αναπτυσσόταν αρμονικά με το περιβάλλον. Τότε, στο κάθε χωριό οι περισσότεροι ή σχεδόν όλοι οι κάτοικοι ήταν αγρότες, δηλαδή γεωργοί ή κτηνοτρόφοι. Οι νέοι ήταν στο χωράφι και στη στάνη και οι γηροντότεροι ήταν στο μαγαζί του χωριού. Στη συνέχεια, μετά κυρίως το 1950 και μέχρι σήμερα, η προσπάθεια για ανάπτυξη που δόθηκε από την πολιτεία με βάση την εκβιομηχάνιση της χώρας, επικεντρώθηκε κατά κύριο λόγο στον πεδινό και στον αστικό χώρο. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα ορεινές και ημιορεινές περιοχές της χώρας, μεταξύ των οποίων και η Ευρυτανία, να εμφανίζουν έντονη οικονομική υποβάθμιση, εσωτερική και εξωτερική μετανάστευση και αστικοποίηση. Έτσι, σήμερα, σε πολλές κοινότητες κυριαρχεί η εγκατάλειψη και η ερήμωση.

3.4.1.2. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ.

ΔΑΣΗ-ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΓΗ

Τα κύρια χαρακτηριστικά του Νομού Ευρυτανίας είναι η ορεινή μορφολογία, καθώς και ο έντονα αγροτικός του χαρακτήρας (73,5% του συνόλου του Νομού καλύπτεται από γεωργικές εκτάσεις). Η δασοκάλυψη του είναι πλούσια, ανέρχεται στο 22,5% και χαρακτηρίζεται από αρκετά υψηλή ετήσια προσαύξηση. Η συνολική του έκταση ανέρχεται σε 1.870 km² που κατανέμονται με βάση το υψόμετρο των κοινοτήτων και τις βασικές κατηγορίες χρήσεων γης ως εξής: Γεωργική γη 4%, βοσκότοποι 38%, δάση 46%, λοιπές εκτάσεις 7%. Το υδάτινο δυναμικό του Νομού αποτελείται από πόρους επιφανειακούς (Καρπενησιώτης, Αγραφιώτης, Κρικελλοπόταμος, Αχελώου) και υπόγειους. Ο πληθυσμός του Νομού σύμφωνα με την απογραφή του 1991 ανερχόταν σε 24.307 κατοίκους, σε σύγκριση με τους 36.500 κατοίκους το 1961. Δημογραφικά, η Ευρυτανία χαρακτηρίζεται από την υψηλή αντιπροσώπευση των μεγάλων ηλικιών, πράγμα που οδηγεί και στη χαμηλή συμμετοχή των ηλικιών αυτών στον πρωτογενή τομέα. Το μηνιαίο ακαθάριστο κατά κεφαλή εγχώριο προϊόν του Νομού ανερχόταν το 1997 σε 50.279 δρχ. και αποτελούσε το 53% του μέσου όρου του αντίστοιχου της Ελλάδας. Φυτική παραγωγή

Από τη γεωργική γη, σε σύνολο 71.300 στρ., τα 25.600 στρ. καλύπτονται από αρδευόμενες καλλιέργειες, τα 18.100 στρ. από αροτριάεις, τα 2.800 στρ. από κηπευτικά-λαχανικά, τα 1.700 στρ. από αραβόσιτο, τα 1.700 στρ. από αραβόσιτο συγκαλλιεργούμενο κυρίως με φασόλια, τα 1.100 στρ. από καπνό και τα 500 στρ. από φασόλια. Από τις δενδρώδεις καλλιέργειες, την πρώτη θέση κατέχουν η καρυδιά και η καστανιά. Παλαιότερα υπήρχε και η καλλιέργεια της μηλιάς η οποία όμως δεν αναπτύχθηκε και δεν διατηρήθηκε στα επίπεδα που έπρεπε. Η φυτική παραγωγή του Νομού δίνεται στον πίνακα 5.

ΖΩΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Στον πίνακα 6 δίνεται το ζωικό κεφάλαιο του Νομού Ευρυτανίας κατά το 1996 και στον πίνακα 7 η ζωική παραγωγή του Νομού.

Από τους πίνακες, φαίνεται ότι τα κυριότερα προϊόντα που συμβάλλουν στη διαμόρφωση του εισοδήματος των κτηνοτρόφων είναι το αιγοπρόβειο κρέας και το γάλα, ενώ η βοοτροφία και η χοιροτροφία λόγω του κόστους παραγωγής και των εδαφοκλιματικών συνθηκών (έλλειψη παραγωγής δημητριακών καρπών) έχουν για τους κατοίκους της περιοχής πολύ μικρότερο ενδιαφέρον.

Η μορφή της προβατοτροφίας για την περιοχή Ευρυτανίας ήταν κυρίως ποιμενική - μετακινούμενη κατά τη χειμερινή περίοδο στους πεδινούς βοσκότοπους κυρίως των Νομών Αιτωλοακαρνανίας, Φθιώτιδας, Βοιωτίας κ.λπ. Από τη στιγμή όμως που άρχισαν να απαλλοτριώνονται οι μεγάλες ιδιοκτησίες των περιοχών αυτών (τσιφλίκια), η μορφή της άρχισε να περιορίζεται σε χωρική ή οικόσιτη και σε ποιμενική ή ημιοικόσιτη. Οι εκμεταλλεύσεις που διαθέτουν μέχρι 30 αρμεγόμενα ζώα (προβατίνες, γίδες) ανήκουν στην οικόσιτη μορφή εκτροφής, που αποτελεί κατά κύριο λόγο συμπληρωματικό κλάδο παραγωγής, σε σχέση με την ποιμενική μορφή, η οποία στις περισσότερες κοινότητες αποτελεί και το μοναδικό κλάδο παραγωγής. Σε ό,τι αφορά την ηλικία των κτηνοτρόφων που ασχολούνται με την οικόσιτη εκτροφή, φαίνεται ότι σημαντικό ποσοστό αυτών είναι ηλικίας μεγαλύτερης των 65 ετών. Αυτό σημαίνει ότι η εκτροφή των λίγων οικόσιτων ζώων αποτελεί για άτομα αυτής της ηλικίας, τον «τρεχούμενο λογαριασμό» της τράπεζας του χωριού.

ΑΛΙΕΙΑ

Σε ό,τι αφορά τις υδατοκαλλιέργειες, λειτουργούν σήμερα 2-3 μονάδες εκτροφής ψαριών γλυκών νερών (κυρίως πέστροφα). Εδώ πρωτοστάτησε η αναπτυξιακή εταιρεία του τόπου μας «Ευρυτανία ΑΕ». Ήταν μια καλή προσπάθεια αλλά δυστυχώς δεν βρήκε μιμητές Ευρυτάνες παρά έναν ή δύο, αν ξέρω καλά, μικρές μονάδες που ανήκουν σε ιδιώτες.

3.4.1.3. ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Προοπτικές ανάπτυξης του πρωτογενή τομέα στο Νομό μπορεί να υπάρξουν προς τις παρακάτω κατευθύνσεις:

1) Στη διάδοση της βιολογικής γεωργίας καθώς και της βιολογικής κτηνοτροφίας στις ορεινές περιοχές. Αυτές αποτελούν ίσως το μοναδικό μοχλό οικονομικής δραστηριότητας με δυνατότητες ταχείας ανάπτυξης και βελτίωσης της ποιότητας των παραγόμενων προϊόντων, έτσι που αυτά να είναι ανταγωνιστικά. Όμως, αυτά, επιβάλλεται για την προστασία των καταναλωτών να κυκλοφορούν με ειδικό σήμα (βιολογικό προϊόν εκτατικής κτηνοτροφίας, προϊόν βιολογικής γεωργίας κ.τ.λ.). Τα απαραίτητα κεφάλαια επενδύσεων για έργα υποδομής είναι σχετικά μικρά, ενώ η κτηνοτροφική και γεωργική παράδοση ευνοεί ιδιαίτερα κάθε αναπτυξιακή πρωτοβουλία, υπό τον όρο ότι θα ενισχυθεί η ντόπια κάθετη εκμετάλλευση των προϊόντων με την ίδρυση μικρών μεταποιητικών μονάδων, θα υπάρξει προστασία από την εμπορική κερδοσκοπία, θα μειωθεί το κόστος της ενσταβλισμένης ή ημιενσταβλισμένης (ημιελεύθερης) κτηνοτροφίας, και τέλος, θα βελτιωθούν οι συνθήκες εργασίας και διαβίωσης των κτηνοτρόφων.

2) Στην προώθηση της καλλιέργειας του καλαμποκιού για ψήσιμο.

3) Στην προώθηση της καλλιέργειας καρυδιάς και καστανιάς.

4) Στην πιστοποίηση αριθμού βοσκοτόπων ως βιολογικών.

5) Στην παραγωγή προϊόντων με βιολογικά στοιχεία.

6) Στην παραγωγή προϊόντων ορεινής κτηνοτροφίας.

7) Στην παραγωγή Προϊόντων Ονομασίας Προέλευσης (ΠΟΠ), π.χ. αρνί ή κατσίκι Καρπενησίου (τα συγκεκριμένα αυτά προϊόντα θα είναι ταυτόχρονα και βιολογικά καθώς τα αρνιά και τα κατσίκια σφάζονται σε πολύ μικρή ηλικία και διατρέφονται μόνο με μητρικό γάλα) ή Προϊόν Γεωργικής Ένδειξης (ΠΓΕ).

Η υλοποίηση της ανάπτυξης θα βοηθηθεί με την παράλληλη εκτέλεση έργων, όπως αρδευτικών, αντιπλημμυρικών, αγροτικής οδοποιίας, αγροτικού εξηλεκτρισμού και γεωτρήσεων, μεταποιητικών μονάδων, αποθηκευτικών χώρων κ.λπ. Επίσης, λύσεις σε αρκετά προβλήματα της κτηνοτροφίας θα δώσουν τα εξής:

α) Η επίλυση του προβλήματος της διατήρησης και διατροφής των ζώων σε κατάλληλες γι' αυτό θέσεις (χειμαδιά) αποτελεί την πρώτη και βασική προϋπόθεση για την ανάπτυξη του κλάδου, αφού είναι γνωστό ότι οι θερινοί βοσκότοποι με κατάλληλη οργάνωση και διαχείριση μπορούν να ικανοποιήσουν τις ανάγκες και διπλάσιου ακόμη αριθμού ζώων.

β) Η συνέχιση του προγράμματος βελτίωσης των βοσκοτόπων (έργα υποδομής κ.τ.λ.), η διαίρεση των βοσκοτόπων σε λιβαδικές μονάδες π.χ. για 200 ζώα, η επί 5ετία μίσθωσή τους στους κτηνοτρόφους κ.τ.λ.

γ) Η οργάνωση σε σύγχρονες βάσεις της εμπορίας των ζωοκομικών προϊόντων μέσω των συνεταιριστικών οργανώσεων, ομάδων παραγωγών κ.τ.λ. θα αποτελέσει μια ουσιαστική βοήθεια στους κτηνοτρόφους.

δ) Η σύσταση ιδρύματος οργανωμένης αγροτικής έρευνας που να καλύπτει προβλήματα γενετικής βελτίωσης, διατροφής κ.λπ. Είτε ο προηγούμενος ομιλητής να ιδρυθεί Τμήμα ζωικής παραγωγής στα ΤΕΙ. Συμπληρώνω να έχει κατεύθυνση την ορεινή κτηνοτροφία. Ή ακόμη καλύτερα να είναι Τμήμα βιολογικής αγροτικής παραγωγής. Από Τμήματα ζωικής παραγωγής έχουμε πήξει εδώ στην Ελλάδα, σε λίγο θα έχουμε περισσότερα τμήματα και λιγότερα ζώα.

ε) Η οργάνωση του προγράμματος αγροτουρισμού, καθώς και διαχείρισης των τουριστικών καταλυμάτων. Είναι γνωστό ότι το αγροτουριστικό προϊόν, εκτός από τις συγκεκριμένες αγροτουριστικές υπηρεσίες και τα τοπικά προϊόντα, ενσωματώνει και

«ολόκληρη την εικόνα» της περιοχής, έτσι όπως καταγράφεται στο αγροτικό τοπίο, στον τρόπο ζωής των κατοίκων και τον πολιτισμό τους. Ο αγροτουρισμός στην Ευρυτανία προσφέρει σήμερα υπηρεσίες απλής διαμονής και εστίασης, ενώ θα μπορούσε να προσφέρει και υπηρεσίες συμμετοχής του φιλοξενούμενου στις αγροτικές εργασίες της εκμετάλλευσης. Με άλλα λόγια, οι αγροτουριστικές επιχειρήσεις θα μπορούσαν να συνδεθούν με την πρωτογενή παραγωγή και κυρίως τη βιολογική αγροτική παραγωγή, προσφέροντας έτσι μέσω της εκτροφής των ζώων ή καλλιέργειας των αγρών με μεθόδους φιλικές προς το περιβάλλον τις ανάλογες υπηρεσίες αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου των επισκεπτών.

3.4.1.4. ΑΝΑΣΤΑΛΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Η «αναπτυξιακή πόλωση» στο εσωτερικό του Νομού Χαρακτηριστικό είναι η υπερσυγκέντρωση οικονομικών δραστηριοτήτων στην κεντρική ζώνη (Καρπενήσι και οδικός άξονας Καρπενήσι-Προυςός) με αποτέλεσμα την ύπαρξη συγκρούσεων και ανταγωνισμού μεταξύ των διάφορων περιοχών του Νομού, δηλαδή την ενίσχυση των αδυναμιών και καθυστερήσεων στα προγράμματα ανάπτυξης.

3.4.1.5. ΠΡΟΤΑΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Η αναζωογόνηση μιας περιφέρειας ή περιοχής είναι μια ολοκληρωμένη διαδικασία η οποία εξασφαλίζει πέρα από την αγροτική δραστηριότητα και μια σειρά από άλλες συμπληρωματικές δραστηριότητες ικανές να προσφέρουν στον αγροτικό κόσμο απασχόληση και εισόδημα. Οι συμπληρωματικές αυτές δραστηριότητες αναφέρονται: 1) στη δημιουργία των απαραίτητων έργων υποδομής για τη γεωργία και για άλλες οικονομικές δραστηριότητες, 2) στη μεταφορά μεταποιητικών γεωργικών βιομηχανιών στην ύπαιθρο, 3) στην ανάπτυξη του τομέα των υπηρεσιών στη γεωργική εκμετάλλευση, 4) στην προσέλκυση νέων ανθρώπων στην ύπαιθρο, 5) στη δημιουργία σχολών και κέντρων εκπαίδευσης για τον αγροτικό κόσμο στην ύπαιθρο, 6) στη δημιουργία τοπικών μηχανισμών πληροφόρησης των αγροτών και των φορέων τους για τις συντελούμενες αλλαγές στην πολιτική και στις απαιτήσεις των καταναλωτών και 7)

στην ενίσχυση των ερευνητικών δικτύων, ώστε να διασυνδεθούν άμεσα με τις ανάγκες των παραγωγών.

Στόχος μιας πολιτικής στον αγροτικό τομέα για τις περιοχές αυτές πρέπει να είναι:

- 1) η διατήρηση των παραδοσιακών αγροτικών δραστηριοτήτων,
- 2) η ανάπτυξη νέων δυναμικών καλλιεργειών και κυρίως η στροφή στις βιολογικές καλλιέργειες,
- 3) η ανάπτυξη της παραγωγής ζωοτροφών για την τοπική κτηνοτροφία,
- 4) η βελτίωση και επέκταση των οργανωμένων βοσκοτόπων,
- 5) η διατήρηση της βοοτροφίας στις περιοχές όπου παραδοσιακά υπήρχε αυτή,
- 6) η ενίσχυση της αιγοπροβατοτροφίας και
- 7) η ανάπτυξη της δασικής παραγωγής.

3.4.2 ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ-ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

Ο τομέας αυτός, ο μεταποιητικός, έρχεται τρίτος στη σειρά ιεράρχησης, με πρώτους και δυναμικούς τομείς στο νομό τον πρωτογενή και τον τριτογενή. Ο μεταποιητικός τομέας δρα ουσιαστικά υποστηρικτικά και δορυφορικά στους δύο άλλους τομείς.

Η ανάλυση του δευτερογενή τομέα ουσιαστικά αναφέρεται στις Μικρομεσαίες Μεταποιητικές Επιχειρήσεις (ΜΜΕ) που δραστηριοποιούνται στο Ν. Ευρυτανίας. Κρίνεται όμως απαραίτητο να διευκρινίσουμε αλλά και να προσδιορίσουμε τον όρο ΜΜΕ, με βάση την απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Σύμφωνα με αυτή γίνεται διάκριση μεταξύ μεσαίων, μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων βάσει των ακόλουθων κριτηρίων:

- Μεσαία επιχείρηση είναι αυτή που α) απασχολεί λιγότερους από 250 εργαζομένους, β) έχει ετήσιο κύκλο εργασιών μέχρι 40 εκατ. EURO, (15 δις δρχ.) και γ) έχει ετήσιο συνολικό ισολογισμό μέχρι 27 εκατ. EURO (9 δις δρχ.).
- Μικρή επιχείρηση είναι αυτή που α) Απασχολεί λιγότερους από 50 εργαζομένους, β) έχει ετήσιο κύκλο εργασιών μέχρι 7 εκατ. EURO (2 δις δρχ.) και γ) έχει ετήσιο συνολικό ισολογισμό μέχρι 5 εκατ. EURO (1, 7 δις δρχ.).
- Πολύ μικρή επιχείρηση είναι αυτή που απασχολεί μέχρι 10 εργαζομένους.

3.4.2.1. ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΜΜΕ-ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Ο τομέας της μεταποίησης στην Ελλάδα γνώρισε μια ραγδαία και σημαντική άνοδο σε όλη τη μεταπολεμική περίοδο. Στη συνέχεια, και μετά το 1975, παρουσίασε επιβράδυνση που τελικά οδήγησε σε στασιμότητα (1985). Καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση αυτών των εξελίξεων έπαιξαν οι επενδύσεις, που αρχικά κυμάνθηκαν σε υψηλά επίπεδα, αλλά την περίοδο 1974-1983 μειώθηκαν σημαντικά. Κύρια αιτία αυτής της επενδυτικής απραξίας ήταν η μείωση της αποδοτικότητας και ανταγωνιστικότητας και η συνεχής αύξηση του κόστους παραγωγής σε σχέση με τις άλλες ανταγωνίστριες χώρες της ευρωπαϊκής και της διεθνούς αγοράς.

Μετά το σταθεροποιητικό πρόγραμμα του 1985 παρουσιάστηκαν τάσεις ανάκαμψης των επενδύσεων στη μεταποίηση, χωρίς όμως ο όγκος τους να φτάσει τα επίπεδα της δεκαετίας του 1970. Μια άλλη σοβαρή αδυναμία που παρουσιάστηκε αυτή την περίοδο είναι η υπερχρέωση των σημαντικότερων βιομηχανικών μονάδων, κυρίως στους παραδοσιακούς κλάδους, γεγονός που οδήγησε στη σταδιακή συρρίκνωση των περισσότερων εξ αυτών και στο οριστικό τους κλείσιμο.

Αυτό το γεγονός επηρέασε σημαντικά τον παραγωγικό ιστό της οικονομίας. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι η συμμετοχή της μεταποίησης στο ΑΕΠ τη δεκαετία 1990 μειώθηκε στο 15%, ενώ ολόκληροι κλάδοι απειλούνταν με εξαφάνιση (κλωστοϋφαντουργία, έπιπλα, μεταλλικά προϊόντα).

Τα τελευταία χρόνια, μετά την απελευθέρωση των εμπορικών ανταλλαγών της χώρας μας με το εξωτερικό, τον εκσυγχρονισμό του χρηματοπιστωτικού συστήματος και την απελευθέρωση της κίνησης των κεφαλαίων, παρουσιάστηκαν ορισμένες σημαντικές μεταβολές στο περιβάλλον και στον τρόπο που λειτουργεί ο μεταποιητικός τομέας. Αυτές οι μεταβολές σχετίζονται κυρίως με: 1) την αναδιάρθρωση της κεφαλαιακής δομής των επιχειρήσεων, 2) την αναδιάρθρωση του ιδιοκτησιακού καθεστώτος των επιχειρήσεων μέσω εξαγορών και συγχωνεύσεων και 3) γενικά με την αναθεώρηση της βιομηχανικής πολιτικής.

Καθοριστικό ρόλο επίσης έπαιξαν: 1) ο περιορισμός και η εξάλειψη των επιδοτήσεων των εξαγωγών και δασμών, 2) ο περιορισμός χορήγησης χρηματοδοτικών κινήτρων και 3) ο περιορισμός άσκησης βιομηχανικής πολιτικής μέσω κρατικών προμηθειών. Έτσι δημιουργείται άμεση ανάγκη διαμόρφωσης τέτοιου οικονομικού περιβάλλοντος με στόχο την άμβλυνση των μακροοικονομικών ανισορροπιών. Προς τούτο απαιτείται από τη μια να αναπτυχθεί μια πολιτική στήριξης των εξαγωγών, προώθησης των επενδύσεων, της έρευνας και της τεχνολογίας, και από την άλλη να ενισχυθούν δραστηριότητες τυποποίησης, συσκευασίας, ποιοτικού ελέγχου, πληροφόρησης, δικτύωσης κ.λπ.

Η ενδυνάμωση του ρόλου και της υποδομής των ΜΜΕ αποτελεί ουσιαστικό στοιχείο της αναπτυξιακής πολιτικής στη μεταποίηση. Απαιτείται επίσης η αξιοποίηση όλων των δυνατοτήτων που προσφέρονται για άντληση πόρων από την ΕΕ και η συμμετοχή των ΜΜΕ μέσω των φορέων στήριξης σε Κοινοτικά Προγράμματα εκπαίδευσης και επιμόρφωσης στελεχών, δημιουργίας περιφερειακών κέντρων καινοτομιών, ανάπτυξης τοπικών πρωτοβουλιών και δικτύων.

3.4.2.2. Ο ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΣΤΟ Ν. ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ

Η διάρθρωση του μεταποιητικού τομέα στο Ν. Ευρυτανίας ουσιαστικά αποτελείται από πολύ μικρές μεταποιητικές επιχειρήσεις, οι οποίες σχετίζονται με την αξιοποίηση της

πρωτογενούς παραγωγής που διαθέτει ο Νομός. Οι κυριότερες μονάδες δραστηριοποιούνται στον κλάδο επεξεργασίας ξύλου (πριστήρια, ξυλουργεία), παραγωγής γαλακτοκομικών προϊόντων (τυροκομεία), μεταλλικών κατασκευών (σιδηρουργεία, μεταλλικά κουφώματα, μηχανουργεία), δομικών υλικών (επεξεργασία μαρμάρου, αδρανών υλικών, πέτρας), παραγωγής και τυποποίησης τοπικών παραδοσιακών προϊόντων (γλυκά, ζυμαρικά, μέλι, τσίπουρο, αλλαντικά και μια μονάδα εμφιάλωσης νερού). Στον τομέα των μεσαίων μεταποιητικών επιχειρήσεων δραστηριοποιείται μόνο μία μονάδα κλωστοϋφαντουργίας, μετά το κλείσιμο του πριστηρίου Φουρνά και της κεντρικής μονάδας της .ABIE στο Καρπενήσι.

Οι υπάρχουσες μεταποιητικές μονάδες καλύπτουν κυρίως την τοπική αγορά, άλλες δε δρουν υποστηρικτικά στις μονάδες του τριτογενούς τομέα (τουρισμός). Οι περισσότερες εξ αυτών στηρίζονταν στις παραδοσιακές μεθόδους παραγωγής, κατέχοντας εξοπλισμό χαμηλού τεχνολογικού επιπέδου. Σημαντική ώθηση στην επέκταση και στον εκσυγχρονισμό των δραστηριοτήτων τους έδωσαν διάφορα αναπτυξιακά προγράμματα που υλοποιήθηκαν στο νομό.

3.4.2.3. ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΝΟΜΟ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ

Κατά την επόμενη περίοδο αναμένεται να ενταθεί ο μετασχηματισμός και η διεύρυνση του μεταποιητικού τομέα στο πλαίσιο της σύζευξης μεταποίησης και υπηρεσιών. Αυτή η αναδιάρθρωση και η αλληλεξάρτηση των μεταποιητικών επιχειρήσεων θα προωθήσει νέες δραστηριότητες με την ανάπτυξη της τεχνολογίας στις εμπορικές συναλλαγές των διαδικτυακών δομών εμπορίου (Franchising, συνεταιρισμοί). Σημαντικό ρόλο στο επιχειρησιακό περιβάλλον θα παίζει επίσης και η εισαγωγή κοινού ευρωπαϊκού νομίσματος στην αγορά. Ουσιαστικά καθοριστικής σημασίας ενέργειες θα είναι η ανάδειξη και χρήση της τεχνογνωσίας, η ικανότητα για καινοτομία και η πρόσβαση σε υψηλής ειδίκευσης προσωπικό, ώστε να αυξηθεί η ανταγωνιστικότητα του μεταποιητικού τομέα, τόσο σε ευρωπαϊκό, όσο και σε διεθνές επίπεδο. Στο πλαίσιο αυτά η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας έχει ήδη υλοποιήσει ένα πρόγραμμα σχετικό με την καινοτομία (RIS) και παράλληλα βρίσκεται στο στάδιο

υλοποίησης του αντίστοιχου (RIS +), του οποίου τα συμπεράσματα και οι προτεινόμενες δράσεις έχουν ενσωματωθεί στο ΠΕΠ. Συγκεκριμένα προωθούνται:

- Η μεταφορά τεχνογνωσίας.
- Η συνέργεια με άλλες ευρωπαϊκές περιφέρειες.
- Η ενίσχυση συνεργασιών μεταξύ ερευνητικών κέντρων και επιχειρήσεων.
- Η Ενίσχυση του καινοτόμου εκσυγχρονισμού των ΜΜΕ.
- Βασικοί στρατηγικοί στόχοι του ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας στον μεταποιητικό τομέα είναι:
 - Η συμπλήρωση και επέκταση των βιομηχανικών υποδομών.
 - Η προσέλκυση επενδύσεων. (Σημαντικό θέμα, το οποίο πιστεύω κ. Πρόεδρε θα μας δοθεί η δυνατότητα να αναλύσουμε στη συνέχεια, γιατί καλές είναι όλες οι προτάσεις που κάναμε και μπορούμε να κάνουμε, αλλά το θέμα είναι και πώς μπορούν να υλοποιηθούν τουλάχιστον οικονομικά.)
 - Η μείωση του κόστους παραγωγής και η βελτίωση της διακίνησης των προϊόντων.
 - Η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και η αύξηση της παραγωγικότητας των ΜΜΕ.
 - Η ανάπτυξη των παραγωγικών υπηρεσιών και των υπηρεσιών στις επιχειρήσεις
 - Η ενθάρρυνση της καινοτομίας και η ενίσχυση της κοινωνίας της Πληροφορίας.
- Στο πλαίσιο αυτών των στόχων προγραμματίζονται οι ακόλουθες δράσεις:
 - Ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων ίδρυσης, εκσυγχρονισμού και επέκτασης μέσω του Αναπτυξιακού Νόμου που αναμένεται να τροποποιηθεί προς το βέλτιστο.
 - Ενίσχυση των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων για ίδρυση, εκσυγχρονισμό και επέκταση.
 - διεύρυνση και εκσυγχρονισμός του μεταποιητικού τομέα και της επιχειρηματικής και εξαγωγικής δραστηριότητας.
 - Ενίσχυση δράσεων της καινοτομίας και της κοινωνίας της πληροφορίας. Ειδικότερα για το Νομό Ευρυτανίας, που όπως όλοι γνωρίζουμε είναι μία από τις πλέον μειονεκτικές ορεινές περιοχές της Ελλάδας αλλά και της

Ευρώπης, οι προοπτικές ανάπτυξης του μεταποιητικού τομέα θα πρέπει να σχεδιαστούν με ιδιαίτερη προσοχή και σε συνάφεια με τον τριτογενή τομέα (τουρισμός) που είναι και ο πιο δυναμικός.

Γι' αυτό το λόγο η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας έχει αναθέσει την εκπόνηση μελέτης ανάπτυξης των ορεινών όγκων της περιφέρειας, η οποία βρίσκεται στο τελικό στάδιο όπου θα προταθούν συγκεκριμένες δράσεις σε όλους τους παραγωγικούς τομείς. Στο πλαίσιο εφαρμογής του ΠΕΠ προτείνονται επίσης ειδικές ολοκληρωμένες παρεμβάσεις και στις ορεινές περιοχές που σχετίζονται τόσο με την ανάπτυξη υποδομών, όσο και με την ανάπτυξη παραγωγικών δραστηριοτήτων. Παράλληλα, το Υπουργείο Γεωργίας καθόρισε συγκεκριμένες περιοχές παρέμβασης, μία εκ των οποίων είναι η περιοχή Αγράφων, όπου θα εφαρμοσθούν ολοκληρωμένες δράσεις στον πρωτογενή, τον δευτερογενή και τον τριτογενή τομέα.

Σ' αυτή τη λογική θα κινηθούν και οι ενισχύσεις σε όλους τους παραγωγικούς τομείς, ώστε να δοθούν επιπλέον κίνητρα για τις επενδυτικές και άλλες δραστηριότητες. Συγκεκριμένα, ο τροποποιημένος Αναπτυξιακός Νόμος, αλλά και τα άλλα καθεστώτα ενισχύσεων επενδυτικών και άλλων σχεδίων, προβλέπουν αυξημένα κίνητρα για το Νομό Ευρυτανίας.

Εκτός αυτών των προγραμμάτων, αναμένεται και η υλοποίηση της νέας Κοινοτικής Πρωτοβουλίας LEADER PLUS, μέσω της οποίας θα ενισχυθούν δραστηριότητες στον μεταποιητικό τομέα όπως:

Ίδρυση-εκσυγχρονισμός μονάδων οικοτεχνίας, χειροτεχνίας και ειδών παραδοσιακής τέχνης. Είναι προϊόντα που παράγονται με μεγαλύτερο κόστος από τα βιομηχανικά προϊόντα, παρ'όλα αυτά όμως διατηρούν την ταυτότητα του Νομού και άρα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση και ενίσχυση σ' αυτή τη δραστηριότητα.

Επιχειρηματική αξιοποίηση τοπικών φυσικών πόρων. Τους ανέλυσαν οι προλαλήσαντες και δεν θέλω να σταθώ σε αυτό, απλά πιστεύω ότι η αξιοποίηση των φυσικών πόρων σε συνδυασμό με τις επιχειρήσεις της μεταποίησης και της τυποποίησης των τοπικών προϊόντων πρέπει να προωθηθούν μέσω ειδικών προγραμμάτων πιστοποίησης. Μιλάμε για ISO ή όπως, είπε προηγουμένως ο κ. Γιαννακόπουλος, για ΠΟΠ και ουσιαστικά θα πρέπει ό, τι παράγουμε σε αυτό το νομό

από εδώ και πέρα να το πιστοποιούμε, γιατί αυτά που παράγει ο Νομός Ευρυτανίας είναι υψηλής ποιότητας, αφού θεωρείται από τους πλέον καθαρότερους Νομούς με μηδενική περιβαλλοντική ρύπανση. Άρα τα προϊόντα που παράγει μπορούν να πιστοποιηθούν ως οικολογικά προϊόντα, εφόσον βέβαια υπάρχουν αντίστοιχες βιολογικές καλλιέργειες οπωσδήποτε πιστοποιημένες.

Αξιοποίηση παραδοσιακών τεχνικών και χώρων. Υπάρχουν παράδειγμα πάρα πολλά αποστακτήρια στο Νομό Ευρυτανίας, μπορούν να αξιοποιηθούν σαν χώροι, να εκσυγχρονιστούν και να αναδειχθούν μουσειακά μπορώ να πω.

- Εκθετήρια προϊόντων.
- Εγκατάσταση συστημάτων διασφάλισης ποιότητας (ISO, HACCP, ΠΟΠ).
- Δικτύωση επιχειρήσεων (clusters).
- Ανάπτυξη ηλεκτρονικών συστημάτων για τις ΜΜΕ.
- Ανάπτυξη ηλεκτρονικού εμπορίου.

3.5 ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ –ΑΝΑΠΤΥΞΗ

3.5.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το ορεινό του εδάφους, η δυσκολία πρόσβασης, καθώς και οι πενιχροί οικονομικοί πόροι, οδήγησαν σε περασμένες εποχές στην αφαίμαξη του ανθρώπινου δυναμικού από τον νομό. Οι δυνατότητες του νομού για να κρατήσει και να αυξήσει τον πληθυσμό της είναι πολλές με κυριότερη την αξιοποίηση των φυσικών καλλονών, ως τουριστικό αξιοθέατο, καθώς και την προώθηση των ορεινών σπορ, πράγματα που ήδη έχουν αρχίσει να υλοποιούνται όπως δείχνει και η τελευταία απογραφή.

Στην Ευρυτανία σήμερα έχουν βελτιωθεί εξαιρετικά οι τρόποι πρόσβασης και το εσωτερικό οδικό δίκτυο είναι προσηγμένο σε υψηλό βαθμό. Με κοινοτικούς πόρους και ενισχύσεις έχουν δημιουργηθεί σε πολλά χωριά ξενώνες και ενοικιαζόμενα δωμάτια που προσφέρουν πλήρεις ανέσεις στον επισκέπτη.

Μέσα στη γλυκιά αγριάδα της η Ευρυτανική φύση αλλά και το χιονοδρομικό κέντρο στο Βελούχι είναι πόλοι έλξης κατά τη χειμερινή περίοδο, ενώ το δροσερό κλίμα και οι εγκαταστάσεις του κέντρου, σημαντικότερος λόγος επίσκεψης το καλοκαίρι. Η περιοχή προσφέρεται για κάθε είδους υπαίθρια δραστηριότητα, από καταβάσεις ποταμών με καγιάκ, μέχρι ορειβατικές εκδρομές, αναβάσεις βουνών και ράφτιγκ.

Η συνεχώς αυξανόμενη αξιοποίηση των ιστορικών τοποθεσιών και μνημείων, δίνει νέα ώθηση προς την τουριστική ανάπτυξη και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Προωθείται ο αγροτουρισμός απορροφούνται κονδύλια για την κτηνοτροφική ανάπτυξη, δημιουργούνται μικροί ηλεκτροπαραγωγοί σταθμοί βασισμένοι σε ήπιες μορφές ενέργειας όπως το νερό και ο άνεμος

Συγκροτούνται συνεταιρισμοί για την παραγωγή παραδοσιακών εδεσμάτων όπως ο τραχανάς, οι χωριάτικες χυλοπίτες και τα ντόπια γλυκά κουταλιού. Σημαντικό ρόλο στην τοπική οικονομία παίζουν η παραγωγή τσίπουρου, μούρου (ρακί από μούρα), και ντόπιου κρασιού.

Εξαιρετικής ποιότητας και υψηλής αισθητικής είναι τα παραδοσιακά είδη λαϊκής τέχνης όπως χειροποίητα κιλίμια, ταγάρια κλπ. , όλα προϊόντα του συνεταιρισμού γυναικών. Η γεωργική παραγωγή, αν και περιορισμένη, φημίζεται ανά το πανελλήνιο για τα αγνά της προϊόντα, όπως το ελατίσιο μέλι, τα μεγάλα και νόστιμα κάστανα και καρύδια, τα βραστερά "λασπιώτικα" ή "κλασιώτικα" φασόλια, ή της γλυκές "μυρσιώτικες" και "ανιαδιώτικες" πατάτες.

Στο Καρπενήσι λειτουργεί πλήρως στελεχωμένο, καινούργιο και με σύγχρονο εξοπλισμό, το Γενικό Νομαρχιακό Νοσοκομείο ενώ σ' όλα σχεδόν τα χωριά υπάρχουν Αγροτικά Ιατρεία. Υπάρχουν επίσης υποκαταστήματα πέντε Τραπεζών (Αγροτικής, Εθνικής, Εμπορικής, Κτηματικής και Alpha Bank), όλες σχεδόν οι Δημόσιες Υπηρεσίες, καθώς και πλήθος εμπορικών καταστημάτων.

3.5.2. ΦΟΡΕΙΣ ΤΗΣ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ

- ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ

A/A	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
1	Επιμελητήριο Ευρυτανίας	36100 Καρπενήσι
2	Σύλλογος Επαγγελματιών Βιοτεχνών Ευρυτανίας	36100 Καρπενήσι
3	Εμπορικός Σύλλογος Καρπενησίου	36100 Καρπενήσι
4	Γυναικείος Συνεταιρισμός Λαϊκής Τέχνης "Η ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ"	36100 Καρπενήσι
5	Συνεταιρισμός Εργολάβων Υδραυλικών	36100 Καρπενήσι

- ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΟΙ

A/A	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
1	Εργατικό Κέντρο Καρπενησίου	36100 Καρπενήσι
2		
3	Σύλλογος Εργαζομένων ΟΤΑ Ευρυτανίας	36100 Καρπενήσι
4	Σύλλογος Εργαζομένων Κοιν. Πρόνοιας ν. Ευρυτανίας	36100 Καρπενήσι
5	Δικηγορικός Σύλλογος Ευρυτανίας	36100 Καρπενήσι
6	ΕΛΜΕ Ευρυτανίας	36100 Καρπενήσι

7 Σύλλογος Δασκάλων & Νηπιαγωγών ν. 36100 Καρπενήσι
Ευρυτανίας

• ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ

A/A	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
1	ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ	ΚΕΝΤΡΟ Συνεδριακό Κέντρο δ. Καρπενησίου
2	ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ "ΕΥΓΕΝΙΟΣ ΑΙΤΩΛΟΣ"	Ο Κεντρική Πλατεία - 36100 ΚΑΡΠΕΝΗΣΙ
3	ΙΔΡΥΜΑ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΠΟΥΛΟΥ"	Τσιτσάρα 3 - 36100 ΚΑΡΠΕΝΗΣΙ Σόλωνος 19 - ΑΘΗΝΑ
4	ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ	ΚΕΝΤΡΙΚΗ Εθνική Οδός Καρπενησίου - Αγρινίου

• ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΙ

A/A	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
1	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ (Δ.Ε.Π.Α.Κ.)	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ Συνεδριακό Κέντρο δ. Καρπενησίου
2	ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ "ΕΥΓΕΝΙΟΣ ΑΙΤΩΛΟΣ"	Ο Κεντρική Πλατεία
3	"ΦΙΛΑΡΜΟΝΙΚΗ" δ. (Δ.Ε.Π.Α.Κ.)	ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ Εθνική Καρπενησίου - Αγρινίου
4	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ	ΣΥΛΛΟΓΟΣ Γ. Καραϊσκάκη 22 - 36100 Καρπενήσι
5	ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ	ΛΕΣΧΗ Συνεδριακό Κέντρο δ.

	ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ		Καρπενησίου
	ΜΟΥΣΙΚΟΣ	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ	
6	ΣΥΛΛΟΓΟΣ	ΧΟΡΩΔΙΑ	Καρπενήσι
	ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ "Antonio Vivaldi"		
7	ΧΟΡΕΥΤΙΚΟ "ΚΑΤΣΑΝΤΩΝΗΣ"		Καρπενήσι
	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ	ΣΥΛΛΟΓΟΣ	ΑΓ.
8	ΝΙΚΟΛΑΟΥ		Άγιος Νικόλαος
	"Η ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ"		Ευρυτανίας

- ΑΘΛΗΤΙΚΟΙ

A/A	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
	ΕΝΩΣΗ	ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΙΚΩΝ
1	ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ (Ε.Π.Σ.)	N. 36100 ΚΑΡΠΕΝΗΣΙ
	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	
2	ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ	ΔΙΑΙΤΗΤΩΝ
	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	N. Ζηνοπούλου 1 -
	(Ε.Ο.Σ) ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΟΣ	Καρπενήσι
3	ΣΥΛΛΟΓΟΣ	
	ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ	36100 ΚΑΡΠΕΝΗΣΙ
4	Α.Π.Ο.Κ. "Το Βελούχι" (Στίβος)	36100 ΚΑΡΠΕΝΗΣΙ
5	Α.Σ. ΑΙΟΛΟΣ (Βόλεϊ)	36100 ΚΑΡΠΕΝΗΣΙ
6	Ποδοσφαιρικοί Σύλλογοι (Δείτε σελίδα	
	ΑΘΛΗΤΙΚΑ)	Ευρυτανίας

ΑΛΛΟΙ ΦΟΡΕΙΣ

A/A	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
1	Σύλλογος Πολυτέκνων Ευρυτανίας	Εθν. Αντίστασης 5 -

		36100 Καρπενήσι
2	Σύλλογος Γυναικών Ευρυτανίας	36100 Καρπενήσι
3	Πρωτοβουλία Γυναικών Ευρυτανίας	36100 Καρπενήσι
4	Κυνηγετικός Σύλλογος Καρπενησίου	36100 Καρπενήσι
5	Κυνηγετικός Σύλλογος Φουρνάς	Φουρνά
6	Κυνηγετικός Σύλλ. Απεραντίων- Ασπροποτάμου	Γρανίτσα

3.5.3. ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ

Η Νομαρχιακή αυτοδιοίκηση Ευρυτανίας ανήκει στις τοπικές αυτοδιοικήσεις της επικράτειας οι οποίες μαζί με τους Δήμους αποτελούν τους δύο κεντρικούς άξονες εφαρμογής της αποκέντρωσης στη Διοίκηση.

1. ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ είναι:

A. Το Νομαρχιακό Συμβούλιο.

Το **νομαρχιακό συμβούλιο** ασκεί όλες τις αρμοδιότητες της Νομαρχιακής αυτοδιοίκησης εκτός από αυτές που ανήκουν στο Νομάρχη ή στις Νομαρχιακές επιτροπές. Το Νομαρχιακό Συμβούλιο είναι αρμόδιο:

1) Για τον κανονισμό των εργασιών του, τον κανονισμό των εργασιών των νομαρχιακών επιτροπών και τον οργανισμό των υπηρεσιών της Ν.Α.

2) για τον προγραμματισμό

3) τον Προϋπολογισμό και απολογισμό της Ν.Α

4) την επιβολή φόρων, τελών, εισφορών και δικαιωμάτων

5) την απαλλοτρίωση ακινήτων

6) την εκποίηση, ανταλλαγή και δωρεά ακινήτων

7) την αγορά και μίσθωση κινητών και ακινήτων

8) τη σύναψη δανείων

- 9) Το πρόγραμμα των έργων που θα εκτελεστούν
- 10) Τη μελέτη, την κατασκευή και την συντήρηση έργων
- 11) Την προστασία και αξιοποίηση περιοχών.

Β. Οι τρεις Νομαρχιακές Επιτροπές:

- α) Διοίκησης & Οργάνωσης (Τομέας Υποστήριξης).
- β) Υποδομής & Ανάπτυξης (Τομέας Υποδομών & Κοινωνικής Ανάπτυξης).
- γ) Τοπικών Πόρων & Υπηρεσιών (Τομέας Τοπικών Πόρων & πολιτιστικής Ανάπτυξης).

Γ. Ο Νομάρχης.

Νομάρχης εκλέγεται ο υποψήφιος νομάρχης του επιτυχόντος συνδυασμού. Η θητεία του Νομάρχη και του Νομαρχιακού Συμβουλίου είναι τετραετής.

2.ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ, με γνωμοδοτική και εισηγητική αρμοδιότητα είναι:

- A.Η Οικονομική & Κοινωνική Επιτροπή.
- B. Η Επιτροπή Κρίσης Εικαστικών έργων.

3.5.4. ΔΑΣΑΡΧΕΙΟ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ

Το Δασαρχείο Καρπενησίου , σε υψόμετρο 987μ., βρίσκεται στην βόρεια πλευρά της πόλης, ενώ στο ίδιο κτίριο στεγάζονται όλες οι δασικές υπηρεσίες.

Το Δασαρχείο Καρπενησίου υπάγεται διοικητικά στη Διεύθυνση Δασών Ν. Ευρυτανίας, ενώ υπάγονται σ' αυτό το Δασονομείο Δυτικής Φραγκίστας, το Δασονομείο Γρανίτσας και το Δασονομείο Δομνίστας.

Στο Δασαρχείο υπάρχουν 4 τμήματα:

1. Τμ Τμήμα Δασοπροστασίας
2. Τμήμα Εκτέλεσης Δασοτεχνικών Έργων

Τμήμα Διοικητικό - Λογιστικό ήμα Διοίκησης Διαχείρισης Δασών

Προϊστάμενος είναι ο Δασολόγος Ιωάννης Φάκας.

Υπηρετούν επίσης:

- 3 Δασολόγοι
- 8 Δασοπόνοι
- 31 Δασοφύλακες
- 4 Τεχνικοί και
- 4 Διοικητικοί

3.5.5.ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ

Το κύριο πρόβλημα του Νομού είναι το οδικό δίκτυο, τόσο αυτό που συνδέει τον Νομό με την ευρύτερη περιφέρεια και την υπόλοιπη χώρα, όσο και το εσωτερικό δίκτυο που συνδέει τα δημοτικά διαμερίσματα των Δήμων και τους οικισμούς. Είναι βέβαιο ότι ένα καλό οδικό δίκτυο θα ήταν και μόνο του ικανό να ανεβάσει σημαντικά το επίπεδο ανάπτυξης του Νομού, αφού όλοι οι παραγωγικοί τομείς του Νομού που παρουσιάζουν δυνατότητα για ανάπτυξη, έχουν ως προϋπόθεση, για την επίτευξη των αντίστοιχων στόχων τους, τη δημιουργία ενός ανεκτού οδικού δικτύου. α) Δίκτυα μεταφορών.

Το μήκος του υφιστάμενου οδικού δικτύου (Εθνικό-Επαρχιακό Δημοτικό-Αστικό και Ημιαστικό) είναι 1.272 χλμ. εκ των οποίων 522 χλμ. είναι ασφαλτοστρωμένα και 120 χλμ. αδιάνοικτα. Με το 2ο ΚΠΣ έχουν ολοκληρωθεί βασικοί οδικοί άξονες και έργα:

- Σήραγγα Τυμφρηστού.
- Γέφυρα Κοφτερίδας.
- Διαπλατύνσεις, τεχνικά και ασφαλτόστρωση Κρέντη Ακόνια- Κρουονέρι.
- Μπαγασάκι-Σελλά-Φιδάκια.
- Προυσός-Τόρνος-Καστανιά.
- Διασταύρωση Προυσού-Ασπρόπυργος-Βελωτά.
- Γέφυρα Τέμπλας-Δαφνούλα-Νέο Αργύρι.
- Ραπτόπουλο-Πρασιά-Κέδρα.
- Διασταύρωση Βαλαώρας-Χρύσοβα-Γέφυρα Τατάρνας.
- Άγ. Γεώργιος-Παλαιοχώρι-Νεοχώρι.
- Αγία Τριάδα-Πετράλωνα-Χόχλια.
- Σπίθα-Κάτω Ποταμιά-Τοπόλιανα.
- Αγία Παρασκευή-Δομιανοί-Παπαδιά.

Επίσης έγιναν μικρές παρεμβάσεις στη βελτίωση οδικού δικτύου.

Απομένει:

Η ολοκλήρωση του Εθνικού δρόμου Καμένα Βούρλα-Λαμία- Καρπενήσι-Αργίριο συμπεριλαμβανομένων της ανατολικής πρόσβασης της σήραγγας Τυμφρηστού.

- Η Νότια παράκαμψη Καρπενησίου.
- Η κατασκευή σήραγγας στο Μπαγασάκι.
- Η ασφαλτόστρωση του τμήματος Γέφυρα Μέγδοβα-Γέφυρα Επισκοπής και το Τμήμα Γέφυρα Επισκοπής-Αργίριο που χρειάζεται νέα μελέτη και χάραξη και πρέπει να απασχολήσει την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος.
- Η ολοκλήρωση του Εθνικού δρόμου Αμφιλοχία-Γέφυρα-Τατάρνας-Βίνιανη-Δάφνη-Μαυρομάτα-Όρια Νομού-Νεράιδα-Καρδίτσα (παραμεγδόβιος).
- Η διάνοιξη-βελτίωση και ασφαλτόστρωση του εναπομείναντος επαρχιακού οδικού δικτύου. Και συγκεκριμένα η:
 - Βελτίωση και ασφαλτόστρωση δρόμου Κρέντη-Άγραφα-Τρίδεντρο-Τροβάτο-Όρια Νομού.
 - Κλαυσί-Μουζίλο-Ανιάδα-Συγγρέλο-Άγιοι Θεόδωροι.
 - Δομνίστα-Ροσκά-Πρόδρομος-Προυσός.
 - Καρπενήσι-Μεγάλο Χωριό-Καρίτσα-Χελιδόνα-Αγία Βλαχέρνα-Όρια Νομού.
 - Η παράκαμψη των στροφών Βούλπης.
 - Η παράκαμψη της Φουρνάς.
 - Προυσός-Τόρνος-Καστανιά.
 - Βελωτά-Σαρκίνη- Όρια Νομού
 - Κερασοχώρι-Χρύσω-Άγιος Δημήτριος.
 - Λεπιανά-Γέφυρα Τέμπλας.
 - Στάβλοι-Αμπλιανη (υπόλοιπο τμήμα).
 - Βαλαώρα-Σιβίστα.
 - Η διάνοιξη επαρχιακής οδού 13 (Καστανιά-Πρόδρομος-Ροσκά), και
 - Η ολοκλήρωση του διαδημοτικού δικτύου.

Επίσης, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι Ευρυτανία και Φθιώτιδα αποφάσισαν να διεκδικήσουν δυναμικά την πρόσβαση από και προς την Ευρυτανία της Ανατολικής εξόδου της σήραγγας Τυμφρηστού. Αποφασίστηκε λοιπόν, ότι ο χωματόδρομος από την ανατολική έξοδο της σήραγγας μέχρι το χωριό που έχει ήδη ανοιχτεί και είναι μόνο 3 χιλιόμετρα εκατό μέτρα να ασφαλοστρωθεί ώστε η πρόσβαση στον νομό να επιταχυνθεί κατά πολύ. Αποφασίστηκαν να γίνουν άμεσα τρία βήματα. Πρώτον η Νομαρχία Φθιώτιδας μέσω των τεχνικών της υπηρεσιών να εκπόνηση την μελέτη που θα προβλέπει διάνοιξη και ασφαλόστρωση του δρόμου αυτού, εκτός της περιοχής περίπου 150 μέτρων κατά μήκος που υπάρχει το πρόβλημα της διάβρωσης το οποίο θα στρωθεί προς το παρών με χαλίκι αντί τσιμέντου ώστε να "τεσταριστεί" η συμπεριφορά του, δεύτερον η κοινότητα Τυμφρηστού να προχωρήσει σε απαλλοτριώσεις όπου χρειαστεί και τρίτο βήμα να συγκροτηθεί επιτροπή "με την μελέτη στα χέρια" που θα επισκεφθούν τα αρμόδια υπουργεία ώστε να διεκδικήσουν την χρηματοδότηση του έργου ύψους περίπου 700 εκατομμυρίων δραχμών.

3.5.6.ΔΙΚΤΥΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

ΔΙΚΤΥΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Το δίκτυο ενέργειας της ΔΕΗ καλύπτει περίπου το 99% των οικισμών του Νομού. Η θεσμική απελευθέρωση της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας σε συνδυασμό με το μεγάλο συγκριτικό πλεονέκτημα του Νομού όσον αφορά τα αποθέματά του σε αιολικό δυναμικό, υδάτινο και βιομάζας δίνουν τη δυνατότητα συστηματικής παραγωγής ενέργειας που θα συμβάλει:

- Στην αξιοποίηση των φυσικών πόρων του Νομού.
- Στην κάλυψη του ελλείμματος του ισοζυγίου της ενέργειας στη χώρα.
- Στη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης.
- Στον πολλαπλασιασμό των οικονομικών μεγεθών του Νομού.

ΔΙΚΤΥΑ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Το δίκτυο τηλεπικοινωνίας τα τελευταία χρόνια με τη νέα τεχνολογία (ασύρματη και ψηφιακή) έχει γίνει πολύ ικανοποιητικό. Επίσης η δραστηριοποίηση των εταιρειών

κινητής τηλεφωνίας στο Νομό, μας δίνει τη δυνατότητα λύσης προβλημάτων. Το ποσοστό κάλυψης του Νομού από τις εταιρείες κινητής τηλεφωνίας (cosmote-panafon-telestet) βρίσκεται σε πολύ ικανοποιητικό επίπεδο.

3.5.7. ΟΙΚΙΣΤΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ

Το δίκτυο ύδρευσης καλύπτει τις ανάγκες του Νομού κατά 70% περίπου. Πολλοί οικισμοί στερούνται παντελώς εσωτερικού δικτύου ή παρουσιάζουν έλλειψη τόσο σε ποσότητα όσο και σε ποιότητα, λόγω βλαβών και ακατάλληλων, πεπαλαιωμένων δικτύων. Το πρόβλημα γίνεται πιο έντονο λόγω της μείωσης νερού που παρατηρείται τα τελευταία χρόνια.

Στο πλαίσιο του Β΄ ΚΠΣ ολοκληρώθηκε το έργο βελτίωση δικτύου υδρεύσεωναποχετεύσεων τέως Δήμων Απεραντίων-Αγραίων-Αγράφων- Καρπ/σίου-Αρακυνθίων-Ευρυτανών-Κτημενίων. Επίσης γίνονται προσπάθειες για την εξεύρεση νερού με την ανεύρεση νέων πηγών, με γεωτρήσεις καθώς και εκτέλεση έργων υδρεύσεων (μεταφορά νερού -νέα δίκτυα- αντικαταστάσεις δικτύων κ.λπ.) μέσω του ΕΠΤΑ. Δίκτυο αποχέτευσης έχουν λίγοι οικισμοί, χωρίς βιολογικό καθαρισμό πλην της πόλεως του Καρπενησίου. Υπάρχει σοβαρό πρόβλημα και πρέπει να αντιμετωπισθεί συλλογικά με πλήρη μελέτη διάθεσης των λυμάτων για να διατηρηθεί και στο μέλλον το περιβάλλον της Ευρυτανίας αμόλυντο.

Η διάθεση και η διαχείριση των απορριμμάτων είναι υποτυπώδης. Απαιτείται ριζική αντιμετώπιση του προβλήματος με μελέτη που θα λύσει το όλο πρόβλημα. Ήδη έχει υπογραφεί σύμβαση μεταξύ της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ευρυτανίας, της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας και της ΕΤΤΑΑ για την ολοκληρωμένη μελέτη διάθεσης και διαχείρισης των στερεών αποβλήτων του Νομού και αναμένεται η χρηματοδότηση και η υλοποίηση του έργου μέσα από το Γ΄ ΚΠΣ.

3.5.8. ΥΓΕΙΑ

Η αλήθεια είναι πως τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει αρκετά βήματα προς την κατεύθυνση αναβάθμισης των υποδομών των μονάδων υγείας της Ευρυτανίας και κυρίως του Καρπενησίου. Απέχουν όμως ακόμη πολύ από το να φθάσουν στο επίπεδο

να καλύπτουν πλήρως όλες τις ανάγκες του νομού και των διαρκώς αυξανόμενων τουριστών.

Η πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια παροχή υπηρεσιών του Νομού στον τομέα της υγείας καλύπτεται από 17 αγροτικά ιατρεία, 2 υγειονομικούς σταθμούς, το Κέντρο Υγείας Δυτ. Φραγκίστας και το Γενικό Νοσοκομείο Καρπενησίου. Τα αγροτικά ιατρεία δεν είναι εκσυγχρονισμένα και στελεχωμένα, λειτουργούν κατά διαστήματα υποτυπώδως, όταν υπάρχουν γιατροί. Το Κέντρο Υγείας Δυτ. Φραγκίστας λειτουργεί με αγροτικούς γιατρούς, λόγω έλλειψης ενδιαφέροντος επιστημονικού προσωπικού. Το Γενικό Νοσοκομείο Καρπενησίου έχει βελτιωθεί σημαντικά και έχει ένα σημαντικό αριθμό επιστημονικού προσωπικού.

Υπάρχουν όμως ακόμα ελλείψεις σε ορισμένες ειδικότητες. Αρνητικά συμβάλλει και η μη λειτουργία εντατικής μονάδας. Λείπουν βασικές υποδομές και απαραίτητα ιατρικά μηχανήματα, οχήματα αλλά κυρίως χρειάζεται περισσότερο ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό και υποστήριξη των υποδομών πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας, που στο νομό υστερεί δραματικά. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τη μεταφορά ασθενών σε άλλα νοσοκομεία της χώρας και κυρίως των Αθηνών.

.

3.5.9. ΠΑΙΔΕΙΑ

Η εικόνα της παιδείας στην Ευρυτανία είναι λίγο-πολύ γνωστή. Ο νομός είναι τελευταίος πανελλαδικά σε ότι αφορά την αναλογία μαθητών επί του πληθυσμού.

Στα δημοτικά αναλογούν 29 μαθητές ανά 1000 κατοίκους, όταν ο πανελλαδικός μέσος όρος ανέρχεται στους 59 και στα γυμνάσια και λύκεια αντιστοιχούν 37 ανά 1000 κατοίκους με τον μέσο όρο της χώρας να είναι 68. Όλοι επίσης γνωρίζουν πως οι μαθητές μειώνονται διαρκώς και τα σχολεία στα χωριά κλείνουν το ένα μετά το άλλο καθώς δεν υπάρχουν παιδιά να φοιτήσουν.

Στο Νομό λειτουργούν σήμερα:

α) 1 ΤΕΙ Δασοπονίας, (Τμήμα Δασοπονίας και Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος) στο Καρπενήσι, με 500 περίπου σπουδαστές. Στο τμήμα λειτουργούν οι τομείς:

- 1) Δασικής Παραγωγής & Έργων
- 2) Διαχείρισης & Προστασίας Φυσικού Περιβάλλοντος.

- β) 1 ΙΕΚ, στο Καρπενήσι, (με ειδικότητες: - Ειδικός Δασικής Προστασίας και - Τεχνικός Εφαρμογής δικτύου & αυτοματισμού γραφείου).
- γ) 2 Λύκεια (Ενιαίο και Εκκλησιαστικό), στο Καρπενήσι.
- δ) 4 Σχολεία Δ. Ε. με Λυκειακές Τάξεις, (Γρανίτσα, Κερασοχώρι, Ραπτόπουλο, Φουρνά)
- ε) 2 Τεχνικά Εκπαιδευτήρια (ΤΕΕ), του Υπ. Παιδείας, με ειδικότητες :
- ΤΕΕ Φραγκίστας : - Πληροφορικής
- ΤΕΕ Καρπενησίου : - Νοσηλευτικής, Πληροφορικής, Βρεφονηπιοκόμων, Οικονομίας & Διοίκησης, Κατασκευών, Ηλεκτρολόγων, Μηχανολόγων Αυτοκινήτων & Υδραυλικών.
- στ) 1 Επαγγελματικό Λύκειο (ΕΠΑΛ) στο Καρπενήσι, με δυο τομείς (Τεχνολογικός & Υπηρεσιών)
- ζ) 1 Τεχνικό Εκπαιδευτήριο (ΤΕΕ), του Υπ. Υγείας & Πρόνοιας, με ειδικότητα : Νοσηλευτικής (Α' Κύκλος)
- η) 7 Γυμνάσια (Καρπενήσι, Γρανίτσα, Κερασοχώρι, Παλαιοκατούνα, Ραπτόπουλο, Φουρνά, Δ. Φραγκίστα)
- θ) 36 Δημοτικά Σχολεία, τα 4 στο Καρπενήσι, (τα 2 λειτουργούν ως Ολοήμερα) και
- ι) 15 Νηπιαγωγεία, τα 5 στο Καρπενήσι, (τα 2 λειτουργούν ως Ολοήμερα).

Η περιοχή της Ευρυτανίας προσφέρεται για λειτουργία επαγγελματικών σχολών, που έχουν σχέση με τους κυριότερους παραγωγικούς τομείς της (τουρισμός, δασοπονία, κτηνοτροφία, αλιεία κ.λπ.).

3.5.10. ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

Στον τομέα του αθλητισμού οι υπάρχουσες εγκαταστάσεις είναι:

- Το Εθνικό Γυμναστήριο Καρπενησίου για ποδόσφαιρο, μπάσκετ, βόλεϊ και ενόργανη γυμναστική.
- Το κλειστό Κολυμβητήριο το οποίο είναι υψηλών προδιαγραφών.
- Δέκα (10) ποδοσφαιρικά γήπεδα.
- Ολοκληρώθηκε στο πλαίσιο του Β΄ ΚΠΣ το Αθλητικό Κέντρο προετοιμασίας αθλητών στο Καρπενήσι και αναμένεται να δώσει μεγάλη ώθηση στον

αθλητικό τουρισμό. Τα φυσικά πλεονεκτήματα της περιοχής δημιουργούν όλες τις προϋποθέσεις για την:

- Κατασκευή πίστας κανό-καγιάκ στα ποτάμια.
- Κατασκευή Ναυταθλητικών Εγκαταστάσεων στη Λίμνη Κρεμαστών που έχει τα καλύτερα και καθαρότερα νερά απ'όλες τις λίμνες της χώρας.

3.5.11. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Ο πλούτος της ιστορικής και πολιτιστικής κληρονομιάς του Νομού δεν έχει έρθει στην επιφάνεια μέχρι σήμερα λόγω έλλειψης ενδιαφέροντος του Υπουργείου Πολιτισμού προς την κατεύθυνση αυτή, παρόλο που υπάρχουν πολλά στοιχεία. Έγιναν παρεμβάσεις σε βυζαντινά μνημεία, αλλά απομένει μια συνολική προσπάθεια για συντήρηση όλων των βυζαντινών και μεταβυζαντινών μνημείων του Νομού, κυρίως των Αγράφων και την ανάδειξή τους και την αύξηση του θρησκευτικού τουρισμού. Παρόλα αυτά, υπάρχουν πολλά μουσεία και βιβλιοθήκες στο νομό, όπου μπορεί κανείς να βρει ενδιαφέροντα στοιχεία της ιστορικής αλλά και της πολιτιστικής κληρονομιάς της Ευρυτανίας.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΜΟΥΣΕΙΑ

ΜΟΥΣΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ

Ιδρύθηκε το 1997 στις Κρυσχάδες, με σκοπό τη διάδοση της ιστορίας της Εθνικής Αντίστασης, μέσω έντυπου, κυρίως υλικού. Στεγάζεται στο κτίριο του δημοτικού σχολείου -το οποίο χαρακτηρίστηκε διατηρητέο μνημείο-, όπου στις 14 Μαΐου 1944 συνεδρίασε το Εθνικό Συμβούλιο της Ελεύθερης Ελλάδας. Προς το παρόν εκτίθεται μόνο μια συλλογή φωτογραφιών του Σπύρου Μελετζή, του λεγόμενου φωτογράφου της Αντίστασης, από την περίοδο 1941-44. Το μουσείο θα λειτουργήσει επίσημα μετά την ολοκλήρωση της στατικής μελέτης του κτιρίου και της μουσειολογικής μελέτης του υλικού που θα συλλεχθεί.

ΜΟΥΣΕΙΟ ΒΙΝΙΑΝΗΣ

Στεγάζεται στο σχολικό κτίριο της Παλιάς Βίνιανης, όπου συγκροτήθηκε τον Μάρτιο του 1944 η Πολιτική Επιτροπή Εθνικής Απελευθέρωσης (ΠΕΕΑ), η λεγόμενη Κυβέρνηση του Βουνού. Το κτίριο χαρακτηρίστηκε διατηρητέο μνημείο και στις αίθουσές του φιλοξενεί φωτογραφικό και έντυπο υλικό σχετικό με τους αγώνες και την πρωτεύουσα της Ελεύθερης Ελλάδας, Βίνιανη. Στον περίβολο του σχολείου έχουν στηθεί οι προτομές των υπουργών της "Κυβέρνησης του βουνού".

ΜΟΥΣΕΙΟ Π. ΜΙΚΡΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

Στο παλαιό σχολείο του οικισμού στεγάζεται το Μουσείο του Μικρού Χωριού. Διαθέτει φωτογραφικό υλικό από την καταστροφική κατολίσθηση του 1963, καθώς και έντυπο υλικό και φωτογραφίες από την Αντίσταση, τμήματα του τυπογραφείου και συγγράμματα από την Κατοχή. Επίσης, στη συλλογή του μουσείου περιλαμβάνονται παραδοσιακές ενδυμασίες αντικείμενα λαογραφικής τέχνης καθώς και αρχαία ευρήματα από την ευρύτερη περιοχή.

ΜΟΥΣΕΙΑ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΩΝ ΠΡΟΥΣΟΥ & ΤΑΤΑΡΝΑΣ

Με σπουδαίες συλλογές ιστορικής ύλης (βυζαντινής και νεότερης), καθώς και αξιόλογων βιβλιοθηκών. Λειτουργούν στα δυο μοναστήρια και η ξενάγηση σ' αυτές είναι ιδιαίτερα κατατοπιστική από τους μοναχούς.

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΜΟΥΣΕΙΑ

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΕΓΑΛΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

Ιδρύθηκε το 1981. Στεγάζεται σε ένα πέτρινο αρχοντικό που ανήκε στον επιχειρηματία Μπαρτσιώτα από την Κωνσταντινούπολη. Στις 6 αίθουσες του φιλοξενούνται αντικείμενα καθημερινής χρήσης, παραδοσιακές ενδυμασίες, κεντήματα και υφαντά, ένας αργαλειός και μια σειρά από αντικείμενα και εργαλεία παραδοσιακών επαγγελμάτων, όπως του λιθοξόου, του λατόμου, του πεταλωτή και του κατασκευαστή βαρελιών. Επίσης, διαθέτει μια πολύ καλή βιβλιοθήκη.

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΔΟΜΝΙΣΤΑΣ

Ιδρύθηκε το 1981. Στεγάζεται στο κτίριο όπου παλιότερα λειτουργούσε το Γυμνάσιο του χωριού. Στις δύο από τις τρεις αίθουσες του μουσείου υπάρχει μια μεγάλη συλλογή φωτογραφιών από τη ζωή παλιά στην περιοχή. Στη συλλογή του μουσείου περιλαμβάνονται, επίσης, αντικείμενα οικιακής χρήσης, εργαλεία παραδοσιακών επαγγελμάτων, καθώς και ανδρικές και γυναικείες τοπικές ενδυμασίες. Εκτίθενται, επίσης, τα παιδικά παιχνίδια μιας εποχής και πήλινα αγγεία, τα οποία προέρχονται από την τοποθεσία Φαντίνου Δομνίστας, όπου υπήρχε αρχαίος οικισμός. Στον ίδιο χώρο στεγάζεται και βιβλιοθήκη του Συλλόγου Δομνίστας, με τη μεγαλύτερη συλλογή Ευρυτανικών βιβλίων.

ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΑΪΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΓΡΑΝΙΤΣΑΣ

Ιδρύθηκε το 1975 από τους Δημοσθένη και Ισμήνη Γούλα. Στεγάζεται σε ένα ισόγειο κτίριο που βρίσκεται στην κεντρική πλατεία του οικισμού. Διαθέτει βιβλιοθήκη η οποία περιλαμβάνει πολλά έργα του λογοτέχνη Ζαχαρία Παπαντωνίου, που καταγόταν από τη

Γρανίτσα. Στη συλλογή του μουσείου ανήκουν, μεταξύ άλλων, τοπικές ενδυμασίες και παραδοσιακά έπιπλα. Στη Γρανίτσα υπάρχει και αξιόλογη προσωπική έκθεση έργων τέχνης του σπουδαίου λαϊκού ζωγράφου Λευτέρη Θεοδώρου.

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΑΣ

Στις αίθουσες του εκτίθενται παραδοσιακές ενδυμασίες, παλαιά αντικείμενα και εργαλεία. Μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζει και η βιβλιοθήκη της Αγ. Τριάδας, που βρίσκεται στην κατοικία του πολιτικού Χρυσόστομου Καραπιπέρη και η οποία περιλαμβάνει 8.000 βιβλία.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ "ΕΥΓΕΝΙΟΣ Ο ΑΙΤΩΛΟΣ". Στην κεντρική πλατεία Καρπενησίου, κάτω από τον καθεδρικό ναό της Αγίας Τριάδας. Λειτουργεί λίγες απογευματινές ώρες, υπό την εποπτεία του Ιδρύματος "ΕΥΓΕΝΙΟΣ ο ΑΙΤΩΛΟΣ" .Διαθέτει σπουδαία συλλογή παλιών βιβλίων και σ' αυτήν φιλοξενούνται βιβλία των συλλογών του Ανδρέα Πουρνάρα και το Δημ. Παπακαριά.

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ

Στην δυτική πλευρά του Καρπενησίου, στην έξοδο προς το Αγρίνιο στεγάζεται η σχετικά νέα βιβλιοθήκη της πόλης. Λειτουργεί με μόνιμο προσωπικό, πρωί και απόγευμα.. Διαθέτει σημαντική συλλογή βιβλίων και σ' αυτήν φιλοξενούνται βιβλία που δώρισε η οικογένεια του μεγάλου Ευρυτάνα ερευνητή Πάνου Βασιλείου.

ΑΓΑΘΙΔΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΡΟΥΣΟΥ

Ιδρύθηκε και λειτούργησε στο χωριό μαζί με το σχολαρχείο το 1880, εμπλουτισμένη με εκατοντάδες βιβλία ανάμεσα στα οποία και 350 τόμους, εκδόσεις Λειψίας και Βερολίνου, δωρεά και χρηματοδότηση του ντόπιου εξαίρετου διδάσκαλου και ευεργέτη Αναστάσιου Δ. Αγαθίδη (1794-1881), που έζησε και διέπρεψε στο Λονδίνο.

3.5.12. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο Νομός Ευρυτανίας, είναι κατ'εξοχήν Νομός που διαθέτει μεγάλα συγκριτικά πλεονεκτήματα για την ανάπτυξη του ορεινού τουρισμού.

Η Ευρυτανία πέραν του χειμερινού τουρισμού μπορεί να πει κανείς με βεβαιότητα ότι έχει τεράστιες δυνατότητες για ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού. (Αγροτουρισμός, περιηγητικός, τουρισμός περιπέτειας κ.λπ.) Επίσης σημαντική είναι και η τουριστική κίνηση που παρατηρείται με επίκεντρο δύο μοναστήρια (Προυσού και Τατάρνας) και των βυζαντινών και μεταβυζαντινών μνημείων, ιδιαίτερα των Αγράφων μετά την ολοκλήρωση των υποδομών.

Κυρίαρχη βέβαια μορφή τουρισμού παραμένει ο χειμερινός τουρισμός με επίκεντρο το Χιονοδρομικό Κέντρο Καρπενησίου, στο Βελούχι. Απαιτούνται όμως και η ανάπτυξη παράλληλων εγκαταστάσεων και εξοπλισμών στην Καλιακούδα, αλλά και η οδική σύνδεση του Χιονοδρομικού Κέντρου Καρπενησίου με την Αγία Τριάδα ώστε να καταστεί ένα σύγχρονο Χιονοδρομικό Κέντρο εφάμιλλο των ευρωπαϊκών. Παράλληλα με τις παραπάνω μορφές τουρισμού, ανεξάντλητες είναι οι δυνατότητες ανάπτυξης του θερινού και συνεδριακού τουρισμού για την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου.

Ήδη δραστηριοποιούνται στο νομό μας οι εταιρείες EKIN ΕΛΛΑΣ -ΕΥ ΖΕΙΝ και ΕΜΑΣΕ (κατασκηνώσεις στην Καλιακούδα) οι οποίες ασχολούνται με ειδικές μορφές τουρισμού όπως ράφτιγκ-κανό καγιάκ, ορειβασία κ.λπ.

Βασικές προτεραιότητες στον τομέα του τουρισμού είναι:

- Η βελτίωση των υποδομών (δημόσιες και ιδιωτικές).
- Η βελτίωση του επιπέδου των υπηρεσιών και η ενσωμάτωση του ανθρώπινου δυναμικού.
- Η προβολή και η διαφήμιση.

Στο Νομό μας εφαρμόστηκε πιλοτικό πρόγραμμα Αγροτουρισμού σε Κοινότητες του Νομού ύψους 750 εκατ. δρχ. Η αποδοχή και η επιτυχία του προγράμματος είναι εμφανής και εύκολα μπορεί να διαπιστώσει κανείς τα πρώτα αποτελέσματα που είναι ότι:

- Αρκετοί νέοι άνθρωποι παρέμειναν στα χωριά τους αφού εξασφάλισαν απασχόληση και ένα καλό εισόδημα.
- Αυξήθηκε η τουριστική κίνηση στο Νομό Ευρυτανίας με αρκετά καλά οικονομικά αποτελέσματα.

Ο Αγροτουρισμός σε συνδυασμό με το Χιονοδρομικό, τον ορειβατικό και τον οικοτουρισμό, διαπιστώνεται πλέον ότι είναι οι σύγχρονες μορφές τουρισμού που δένουν απόλυτα με το περιβάλλον της Ευρυτανίας.

3.5.12.1. ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ-ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Ευρυτανία μια συνεχώς αναπτυσσόμενη τουριστικά περιοχή, με σημαντικές υποδομές, χωροθετείται στους ορεινούς όγκους της Κεντρικής Ελλάδος. Το πλήθος και η ποιότητα των υποδομών της, είτε πρόκειται για πολυτελή ξενοδοχεία, είτε για φιλικούς παραδοσιακούς ξενώνες, είτε για επιχειρήσεις φαγητού και διασκέδασης αποτελούν σημαντικές τουριστικές υποδομές που μπορούν να φιλοξενήσουν και τους πιο απαιτητικούς επισκέπτες. Η τουριστική υποδομή της περιοχής σε συνδυασμό με ένα περιβάλλον ιδιαίτερου φυσικού κάλλους την έχουν κατατάξει ανάμεσα στους σημαντικότερους χειμερινούς προορισμούς της πατρίδας μας. Δύσκολα μπορεί κανείς να βρει, άλλον ελλαδικό χειμερινό προορισμό που να διαθέτει σε μόλις 12 χλμ. απόσταση από την πόλη, αναπτυγμένο χιονοδρομικό κέντρο, με άρτιο οδικό δίκτυο, 1500 και πλέον κλίνες για να φιλοξενηθεί.

Ο αθλητικός τουρισμός, ο συνεδριακός, ο φυσιολατρικός, ο θρησκευτικός και γενικότερα οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού αποτελούν μαζί με τον χειμερινό τουρισμό την αιχμή του δόρατος στην τουριστική ανάπτυξη της περιοχής.

3.5.12.2. ΔΙΑΜΟΝΗ-ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ

Ακολουθώντας το παράδειγμα μεγάλων ξενοδοχειακών μονάδων, στην Ευρυτανία έχουν ιδρυθεί τα τελευταία χρόνια σημαντικά τουριστικά καταλύματα, υψηλών ποιοτικών προδιαγραφών.

Πανέμορφα στούντιο και ενοικιαζόμενα δωμάτια, αλλά και πολυτελέστατα ξενοδοχεία προσφέρουν στον επισκέπτη τον ιδανικότερο χώρο ξεκούρασης και αναζωογόνησης. Ξενώνες και Παραδοσιακά Αρχοντικά βρίσκονται σε πολλά χωριά του νομού, ενώ στο Καρπενήσι οι τουριστικές υποδομές αγγίζουν την πολυτέλεια με

μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες που διαθέτουν εξαιρετικά προσεγμένους χώρους, με ποικιλία προσφερόμενων υπηρεσιών, όπως spa, Jacuzzi, σάουνα, γυμναστήριο, γήπεδο τένις κλπ. Τα περισσότερα διαθέτουν τζάκι στο σαλόνι, αλλά και πολλά από αυτά έχουν τζάκι μέσα στα δωμάτια.

Επειδή το Καρπενήσι και η Ευρυτανία γενικότερα αποτελούν έναν από τους πρώτους τουριστικούς προορισμούς το τελευταίο διάστημα είναι αρκετά δύσκολο να βρει κάποιος δωμάτιο χωρίς να έχει κλείσει εκ των προτέρων, κυρίως τα Σαββατοκύριακα και τις γιορτές.

Στο παράρτημα υπάρχει αναλυτικός πίνακας των καταλυμάτων της Ευρυτανίας (πίνακας 8).

3.5.13. ΓΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ

Στην Ευρυτανία μπορεί κανείς να ευχαριστηθεί εκτός από τη φυσική της ομορφιά, τις γεύσεις της. Τα εστιατόρια και οι ταβέρνες φημίζονται για την ποιότητά τους και τις πολύ καλές τιμές τους, ενώ δύσκολα θα συναντήσει κανείς αλλού στην Ελλάδα, τα παραδοσιακά εδέσματα της περιοχής που παρασκευάζονται με τα πιο αγνά υλικά και τον πατροπαράδοτο τρόπο.

Στο Καρπενήσι και στα περισσότερα χωριά της περιοχής υπάρχουν παραδοσιακές ταβέρνες με ντόπια φαγητά, καφενεία με γλυκά, καφεδάκι, τσίπουρο και "μούρο", αλλά κυρίως φιλική ατμόσφαιρα από φιλόξενους και γραφικούς Ευρυτάνες. Τα ντόπια κρέατα μαγειρευτά ή ψητά, οι σουπες, τα άγρια χόρτα και οι παραδοσιακές πίτες γεμίζουν και νοστιμίζουν το τραπέζι. (Κάποιες εποχές συνοδεύονται και από κυνήγι). Το τσίπουρο, το ντόπιο ξεχωριστό "μούρο" και το καλό βαρελίσιο κρασί συνοδεύουν το φαγητό, που τελειώνει πάντα με γλυκό του κουταλιού ή του ταψιού.

3.5.14. ΝΥΧΤΕΡΙΝΗ ΖΩΗ

Η νυχτερινή ζωή είναι πλούσια με πλήθος παραδοσιακά διακοσμημένων καταστημάτων και πολύ καλή μουσική όπου ανάλογα με τις προτιμήσεις του ο επισκέπτης μπορεί να περάσει υπέροχες στιγμές. Στο Καρπενήσι και τα περίχωρα υπάρχουν "κέντρα διασκεδάσεως" με καλή ζωντανή μουσική ή σύγχρονης ψυχαγωγίας (μπαρ, παμπ κ.ά.) για όλα τα γούστα και ενδιαφέροντα.

Τους θερινούς κυρίως μήνες σ' όλα τα χωριά της περιοχής γίνονται παραδοσιακά πανηγύρια, (πολλά δυστυχώς, επηρεασμένα από τα "σύγχρονα μουσικά ρεύματα").

3.5.15. ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ

Το καλύτερο Συνεδριακό Κέντρο της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, βρίσκεται στο Καρπενήσι. Ολοκληρώθηκε το 1999 και είναι το στολίδι της πόλης. Αποτελεί από μόνο του σημαντικό λόγο προώθησης του συνεδριακού τουρισμού στην περιοχή. Εξοπλισμένο με την τελευταία λέξη της τεχνολογίας και χτισμένο με τις πιο σύγχρονες προδιαγραφές μπορεί να εξυπηρετήσει μέχρι και 600 συνέδρους. Επιπρόσθετα, με τις αίθουσες συνεδρίων που διαθέτουν οι μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες της πόλης, αποτελεί ιδανική λύση για όσους θέλουν να συνδυάσουν τη γνώση, την εργασία και τη διασκέδαση με τις διακοπές τους.

3.5.16. ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ

Το χιονοδρομικό κέντρο Βελουχίου βρίσκεται στο βουνό Τυμφηστού σε υψόμετρο 1.800 μέτρα. Απέχει 12 χιλιόμετρα απ'το Καρπενήσι και 368 χιλιόμετρα απ'την Θεσσαλονίκη.

Το χιονοδρομικό κέντρο δημιουργήθηκε το 1974. Σήμερα διαθέτει 9 πίστες διαφόρων επιπέδων δυσκολίας,

σαλε με δωμάτια δυνατότητας 100 ατόμων,εστιατόριο και μπαρ.

Το χιονοδρομικό διαθέτει

- Εστιατόριο (Σνακ) και Μπαρ.
- Καταστήματα πωλήσεως ειδών Σκι.
- Καταστήματα ενοικιάσεως σύγχρονου εξοπλισμού Σκι.

Ενοικιάσεις για μηχανοκίνητα έλκυθρα χιονιού (skooters).

Μηχανολογικές Εγκαταστάσεις

§ Επτά (7) αναβατήρες, εκ των οποίων οι τρεις (3) είναι Συρώμενοι, οι τρεις (3) διαθέσιμοι εναέριοι και ένας (1) εναέριος τριθέσιος. Δυνατότητα εξυπηρέτησης 5.150 ατόμων/ώρα.

§ Δέκα (10) πίστες κυμαινόμενης υψομετρικής διαφοράς από 1.800-2.040 μ.

Τρία (3) μηχανήματα αποχιονισμού, δύο (2) διάστρωσης πιστών και πέντε (5) μηχανοκίνητα έλκυθρα χιονιού (skooters).

Άλλες λειτουργίες

- Σύγχρονη σχολή Σκι με χρήση Baby Lift για εκπαίδευση των χιονοδρόμων, προετοιμασία αθλητών.

Μπάρ στις Πίστες, πρώτες βοήθειες.

3.6 ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

3.6.1 ΓΕΝΙΚΑ

Μετά το τέλος του εμφυλίου πολέμου άρχισε η προσπάθεια για την οικονομική ανασυγκρότηση της χώρας και πραγματοποιήθηκε σημαντική πρόοδος σε έργα υποδομής (εξηλεκτρισμός, εθνικοί δρόμοι, λιμενικές εγκαταστάσεις, αεροδρόμια, εκβιομηχάνιση κ.λπ.). Ωστόσο, και παρά τη βελτίωσή του σε σχέση με τα προπολεμικά χρόνια, το βιοτικό επίπεδο παρουσίασε μεγάλη διαφορά μεταξύ αυτού που επικρατούσε στα αστικά κέντρα και εκείνου των αγροτικών περιοχών. Αποτέλεσμα αυτής της διαφοράς ήταν η μετακίνηση των κατοίκων, από τα ορεινά κυρίως χωριά, προς την πρωτεύουσα και τις άλλες μεγάλες πόλεις, που είχε αρχίσει από τα χρόνια του πολέμου. Έτσι, ο πληθυσμός των πόλεων αυξήθηκε υπέρμετρα, με αποτέλεσμα την υποαπασχόληση και την ανεργία. Σήμερα, παρότι έχουν καταβληθεί σημαντικές προσπάθειες (όχι πάντοτε καρποφόρες) από τις κυβερνήσεις της τελευταίας πεντηκονταετίας, τα προβλήματα της ελληνικής οικονομίας υπάρχουν ακόμη.

3.6.2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Οι συνολικά κατανεμημένοι πόροι του νέου διαρθρωτικού προγράμματος στις επιμέρους προτεραιότητες που έχουν τεθεί (Γ΄ ΚΠΣ και Ταμείο Συνοχής) στο σύνολο της χώρας ανέρχονται σε 12,5 τρις δρχ. σε όρους δημόσιας δαπάνης και με εκτιμώμενο συνολικό κόστος 16, 2 τρις δρχ. και αφορούν:

- Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού
- Μεταφορές
- Μεταποίηση, Τουρισμό, Ενέργεια, Έρευνα & Τεχνολογία
- Αγροτική Ανάπτυξη και Αλιεία
- Περιβάλλον, Πολιτισμό, Υγεία-Πρόνοια
- Κοινωνία της Πληροφορίας
- Περιφερειακή Ανάπτυξη

Παράλληλα σημαντικοί πόροι, ύψους 400 δις δρχ., θα αντληθούν και μέσω των τεσσάρων (4) Κοινοτικών Πρωτοβουλιών (URBAN, INTERREG, LEADER & EQUAL). Επισημαίνεται ότι παραμένουν ως αποθεματικά (επίδοσης και προγραμματισμού) ακατανέμητοι πόροι για το Γ΄ ΚΠΣ ύψους 780 δις δρχ.

Το σύνολο των δράσεων (μέτρα-έργα), οι οποίες πραγματώνουν τη στρατηγική και περιλαμβάνονται στα Επιχειρησιακά Προγράμματα, εντάσσεται σε έξι άξονες προτεραιότητας και είναι:

- Ανάπτυξη του Ανθρώπινου Δυναμικού
- Ενίσχυση των Βασικών Υποδομών
- Βελτίωση της Ανταγωνιστικότητας των Παραγωγικών Τομέων
- Βελτίωση της Ποιότητας Ζωής και του Περιβάλλοντος
- Ανάπτυξη της Κοινωνίας της Πληροφορίας
- Περιφερειακή Ανάπτυξη

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία το συνολικό κόστος του Γ΄ ΚΠΣ ανέρχεται σε 15,7 τρις. δρχ., από τα οποία προβλέπεται ότι τα 3,2 τρις. δρχ. θα προέλθουν από ιδιωτικούς πόρους, δηλαδή ποσοστό 20,4%. Η δημόσια δαπάνη συμμετέχει με 12,5 τρις δρχ. στο σύνολο, δηλαδή ποσοστό 79,6%. Στη δημόσια δαπάνη περιλαμβάνεται η Κοινοτική (75%) και η Εθνική (25%) συμμετοχή.

Ο τομέας των υποδομών στις μεταφορές θα απορροφήσει ποσοστό 35,6% και ακολουθούν οι τομείς του ανθρώπινου δυναμικού με ποσοστό 13,9% και της γεωργίας αλιείας με ποσοστό 12,8%.

Η κατανομή των κονδυλίων για την περιφέρειά μας κατά πηγή προέλευσης έχει ως εξής:

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΑΠΑΝΗ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΣΥΝΟΛΟ	ΕΘΝΙΚΗ ΚΟΙΝ. ΣΥΜ	ΕΘΝΙΚΗ ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΣΥΜ/ΧΗ
303	8,4	245	183,8
			61,3
			58

Σήμερα η Ευρυτανία η οποία ήταν ο φτωχότερος και περισσότερο απομονωμένος Νομός της Ελλάδος, σημείωσε ένα πραγματικό άλμα. Άλλαξε ριζικά η εικόνα της Ευρυτανίας. Μπορεί και πρέπει να συνεχιστεί η προσπάθεια. Μέσα από μια ενιαία και συνολική προσπάθεια είναι δυνατή η διάσωση του Νομού με πρώτο στόχο την πληθυσμιακή σταθεροποίηση μέσα από αναβαθμισμένες συνθήκες ζωής, δηλαδή εξασφάλιση απασχόλησης με ταυτόχρονη παροχή επαρκούς και αξιοπρεπούς κοινωνικού και πολιτιστικού εξοπλισμού. Με προϋπόθεση βέβαια και την «πολιτική βούληση». Να στηρίζεται δηλαδή στη φιλοσοφία της περιφερειακής ανάπτυξης, ενισχύοντας την άποψη ότι η διάσωση της περιφέρειας είναι επιβεβλημένη. Και αυτό γιατί οι επιπτώσεις από την εξάντληση όλων των οικονομικών και περιβαλλοντικών δυνατοτήτων των μεγάλων αστικών κέντρων είναι πλέον ορατή σε όλους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

4.1 ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ –ΕΡΓΑ

4.1.1.ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ LEADER+

Το πρόγραμμα αυτό λειτουργεί υπό την αιγίδα του 3^{ου} ΚΠΣ(Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης) και αναφέρεται στην Ανάπτυξη του αγροτουρισμού (επισκέψιμα αγροκτήματα με πρόβλεψη υποδομής διανυκτέρευσης) στους νομούς Ευρυτανίας, Αιτωλοακαρνανίας και Φωκίδας.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Δημιουργία επισκέψιμων αγροκτημάτων με υποδομή διανυκτέρευσης, όπου η ελάχιστη απαιτούμενη έκτασης δεν μπορεί να είναι μικρότερη των 20 στρεμμάτων, συνεχόμενης και ήδη παραγωγικής γης. Το αγρόκτημα θα περιλαμβάνει την περιορισμένης έκτασης συμπλήρωση και βελτίωση του φυτικού κεφαλαίου, καθώς και την πρώτη αγορά ζώων. Προβλέπεται η ύπαρξη χώρου προβολής των προϊόντων του αγροκτήματος καθώς και των τοπικών παραδοσιακών προϊόντων της περιοχής. Μέσω του αγροκτήματος θα δίνεται η δυνατότητα στους επισκέπτες να συμμετέχουν στις διάφορες αγροτικές δραστηριότητες.

Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ

Τα έργα του αναπτυξιακού προγράμματος LEADER+ που υλοποιήθηκαν στο νομό Ευρυτανίας μέχρι και σήμερα είναι τα εξής:

ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ

1. Ίδρυση και κατασκευή νέας ξενοδοχειακής μονάδας τύπου επιπλωμένων διαμερισμάτων 3* , δυναμικότητας 17 κλινών , σε ιδιόκτητο οικόπεδο στο δ.δ Αγ. Νικόλαου , δήμου Καρπενησίου
2. Κατασκευή συγκροτήματος τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών στον οικισμό Κορυσχάδες του δ. Καρπενησίου του ν. Ευρυτανίας
3. Επισκέψιμο αγρόκτημα με πρόβλεψη υποδομής διανυκτέρευσης στον παραδοσιακό οικισμό Κορυσχάδες
4. Ίδρυση ξενοδοχειακού συγκροτήματος κλασσικού τύπου , (14) δωματίων , 3* - ξενοδοχειακές επιχειρήσεις.
5. Ανάδειξη ιστορικής και αρχιτεκτονικής κληρονομιάς του ξενώνα
6. Ελευθερία και Μαρία Λάππα Ο.Ε.

7. Εκσυγχρονισμός του τουριστικού καταλύματος hotel club montana στο Καρπενήσι Ευρυτανίας.
8. Εγκατάσταση νέου εξοπλισμού μαζικής εστίασης , προς συμπλήρωση του υπάρχοντος , στο κεντρικό κατάστημα της ατομικής επιχείρησης Μπαλαχάμη και Αρωνιάδα Ελένη.
9. Εγκατάσταση παραγωγικού εξοπλισμού , προς αντικατάσταση και συμπλήρωση του υπάρχοντος στον γυναικείο συνεταιρισμό « η Ευρυτανία».
10. Βελτίωση κτιριακών εγκαταστάσεων αρτοποιείου και εκσυγχρονισμός του με την αγορά καινούργιου μηχανολογικού εξοπλισμού
11. Οργάνωση και στήριξη δικτύου συνεργαζομένων επιχειρήσεων - φορέων για τον τουρισμό στους νομούς Αιτωλ/νίας και Ευρυτανίας.

ΔΗΜΟΣ ΠΟΤΑΜΙΑΣ

1. Ίδρυση μονάδας εναλλακτικού τουρισμού.
2. Κατασκευή κέντρου εναλλακτικών μορφών τουρισμού Ευρυτανίας.

4.1.2.Ο ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ Ο.Π.Α.Α.Χ.

(Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Ανάπτυξης Αγροτικού Χώρου Βορειοδυτικού Τμήματος Νομού Ευρυτανίας)

Το πρόγραμμα Ο.Π.Α.Α.Χ. υπήρξε ένα 4ετές επιχειρησιακό πρόγραμμα (2002-2006) που είχε ως θέμα την αγροτική ανάπτυξη και την ανασυγκρότηση της υπαίθρου. Ο φορέας υλοποίησης του Ο.Π.Α.Α.Χ. ήταν το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και οι περιοχές εφαρμογής του οι εξής δήμοι: Φραγκίστας, Αγράφων, Ασπροποτάμου, Βίνιανης, Απεραντίων. (Προϋπολογισμός έργων: 6.340.000,00 ευρώ-δημόσια δαπάνη)

Στο ΟΠΑΑΧ Βορειοδυτικού Τμήματος Ευρυτανίας υλοποιούνται, από τον πρώτο κύκλο προκήρυξης, οι ιδιωτικές επενδύσεις που αναγράφονται στον πίνακα 9.

Στο Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Ανάπτυξης Αγροτικού Χώρου (ΟΠΑΑΧ) του Β.Δ. Τμήματος Ευρυτανίας κατά τον δεύτερο κύκλο προκήρυξης των ΟΠΑΑΧ (Δεκέμβριος 2005) κατατέθηκαν **δεκαεννέα (19)** επενδυτικά σχέδια–ιδιωτικές επενδύσεις,

προϋπολογισμού **4.850.449,33 €** Οι προτάσεις που κατατέθηκαν και αξιολογούνται αναγράφονται στον πίνακα 10.

Επίσης, στο Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Ανάπτυξης Αγροτικού Χώρου (ΟΠΑΑΧ) του Β.Δ. Τμήματος Ευρυτανίας έχουν ενταχθεί και υλοποιούνται μικρά Δημόσια Έργα που συμπληρώνουν την τεχνική υποδομή των ΟΤΑ και υποβοηθούν τις ιδιωτικές επενδύσεις στην περιοχή του ΟΠΑΑΧ. Τα δημόσια έργα υλοποιούνται από τους ΟΤΑ της περιοχής και αναγράφονται στον πίνακα 11.

4.1.3. ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΠΑΛΤΑΝΤΖΗΣ 2007-2013

Το πρόγραμμα "Αλέξανδρος Μπαλτατζής" είναι ένα πρόγραμμα αγροτικής ανάπτυξης για έργα στο νομό Ευρυτανίας.

ΕΡΓΑ

Ο Υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, κ. Αλέξανδρος Κοντός πραγματοποίησε στις 28-8-2008 σύσκεψη με τη συμμετοχή του Νομάρχη Ευρυτανίας, κ. Κώστα Κοντογιώργου, του Ειδικού Γραμματέα Κοινοτικών Πόρων και Εφαρμογών, κ Δημήτρη Παπαγιαννίδη και αρμόδιων υπηρεσιακών παραγόντων του Υπουργείου με θέμα την καλύτερη και αποτελεσματικότερη αξιοποίηση του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης «Αλέξανδρος Μπαλτατζής» 2007-2013 στο Νομό Ευρυτανίας. Στο πλαίσιο της σύσκεψης αποφασίστηκε να υλοποιηθούν τα παρακάτω έργα τα οποία αποτελούν το σύνολο των προτάσεων των φορέων του Νομού Ευρυτανίας (Ν. Α. Ευρυτανίας , Δήμοι ΟΠΑΑΧ) :

Α. Έργα Ν. Α. Ευρυτανίας:

1. Διευθέτηση κλάδου Ιτιάς χειμάρρου Κλαρωτού περιοχής Δήμου Καρπενησίου (κωδικός Λεκάνης 34012802) Προϋπολογισμού 600,000 €
2. Διευθέτηση άνω ρου Καρπενησιώτη ποταμού προϋπολογισμού 1,000,000 €
3. Διευθέτηση χειμάρρου Αρβανίτη (κωδικός Λεκάνης 34012801) προϋπολογισμού 300,000€ Δήμου Καρπενησίου.

4. Αντιμετώπιση κατολισθητικών φαινομένων περιοχής Προυσού (χειμάρρος προυσιώτης) προϋπολογισμού 500,000 €
5. Αντιμετώπιση κατολισθητικών φαινομένων περιοχής Αγίου Γεωργίου Δήμου Φραγκίστας (χειμάρρος Καλατζόρεμα) (κωδικός Λεκάνης 340125) προϋπολογισμού 300,000 €
6. Αντιμετώπιση κατολισθητικών φαινομένων περιοχής Παλαιοκατούνας Δήμου Φουγκίστας (χειμάρρος Βαρκούλια) (κωδικός Λεκάνης 340124) προϋπολογισμού 300,000 €
7. Αντιμετώπιση κατολισθητικών φαινομένων περιοχής Κλειστού Δήμου Φουρνιά (χειμάρρος Κλειτσιώτικο ρέμα) προϋπολογισμού 300,000 €
8. Αντιμετώπιση πλημμυρικών φαινομένων χειμάρρου Γρανιτσιώτη Δήμου Απεραντίων (περιοχές άνω και κάτω Ποταμιάς) προϋπολογισμού 300,000 €
9. Αντιπλημμυρική προστασία οικισμού Σκοπιά Δήμου Δομνίστας και αντιμετώπιση κατολισθητικών φαινομένων , προϋπολογισμού 300,000 €
10. Αντιμετώπιση κατολισθητικών φαινομένων περιοχής Αγράφων (ΔΔ Αγράφων) Δήμου Αγράφων, προϋπολογισμού 300,000 €
11. Αντιμετώπιση κατολισθητικών φαινομένων χειμάρρου Νεοχωρίου Δήμου Φραγκίστας, προϋπολογισμού 350,000 €
12. Αντιμετώπιση κατολισθητικών φαινομένων χειμάρρου Ψιανών Δήμου Δομνίστας, προϋπολογισμού 350,000 €
13. Αντιμετώπιση πλημμυρικών φαινομένων χειμάρρου Αγίας Βλαχέρνας Δήμου Καρπενησίου, προϋπολογισμού 350,000 €
14. Κατασκευή υδατοφράγματος στη θέση Κοτρονάκια χειμάρρου Κλαρωτού Δήμου Καρπενησίου, προϋπολογισμού 750,000 €

Συνολικού προϋπολογισμού 6,000,000 €

B. Έργα Δήμων ΟΠΑΑΧ:

Δήμος Αγράφων

1. Βελτίωση Αγροτικού δρόμου Βαρβαριάδας-Στύλος , προϋπολογισμού 600,000 €
2. Αγροτική οδοποιία Μάραθου προϋπολογισμού 600,000 €

Δήμος Απεραντίων

1. Βελτίωση Αγροτικής οδοποιίας Δήμου Απεραντίων , προϋπολογισμού 600,000 €
2. Κατασκευή ταμιευτήρα-βελτίωση και εκσυγχρονισμός αρδευτικών δικτύων Δήμου Απεραντίων, προϋπολογισμού 600,000 €

Δήμος Ασπροποτάμου

1. Διευθέτηση χειμάρρου Μπαχάρι (θέση Ρωμνίου) ΔΔ Ραπτόπουλου , προϋπολογισμού 600,000 €
2. Τεχνικά-ασφαλτόστρωση αγροτικού δρόμου Φουσιανά-Βασιλέσι ΔΔ Πρασιάς, προϋπολογισμού 600,000 €

Δήμος Βίνιανης

1. Αγροτική οδοποιία Δήμου Βίνιανης, προϋπολογισμού 600,000 €
2. Κατασκευή ταμιευτήρων και εκσυγχρονισμός αρδευτικών δικτύων Δήμου Βίνιανης, προϋπολογισμού 600,000 €

Δήμος Προυσού

1. Βελτίωση Αγροτικού δρόμου Διάσελα-Ασπρόπυργος, προϋπολογισμού 600,000 €
2. Βελτίωση Αγροτικού δρόμου Διπόταμα-Καστανούλα-Καστανιά, προϋπολογισμού 600,000 €

Δήμος Φραγκίστας

1. Αγροτική οδοποιία Δήμου Φραγκίστας, προϋπολογισμού 600,000 €
2. Κατασκευή έργων ταμίευσης και αξιοποίησης υδατίνων πόρων Δήμου Φραγκίστας, προϋπολογισμού 600,000 €

Συνολικού προϋπολογισμού έργων Δήμων ΟΠΑΑΧ 7.200.000 €

Πέραν αυτών, ο Υπουργός έκανε δεκτό το αίτημα της Ν.Α. Ευρυτανίας για αντικειμενικούς λόγους για τη μείωση του χρόνου παραμονής αιγοπροβάτων και βοοειδών στους ορεινούς βοσκοτόπους του Νομού Ευρυτανίας από πέντε σε τέσσερες μήνες .

4.1.4.ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ ΝΤΟΡΑ ΜΠΑΚΟΓΙΑΝΝΗ

Η Ντόρα Μπακογιάννη από το Νοέμβριο του 1989, διεκδίκησε και κέρδισε τρεις φορές τη δύσκολη μονοεδρική περιφέρεια της Ευρυτανίας. Πέτυχε να εξασφαλίσει την έγκριση των πόρων από την ευρωπαϊκή ένωση για την εκτέλεση των έργων που προβλέπονταν στο Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Ανάπτυξης για τον νομό, που είχε σχεδιάσει ο Παύλος Μπακογιάννης. Με αυτό το πιλοτικό-περιφερειακό πρόγραμμα, με συγκεκριμένους στόχους και καθορισμένες προτεραιότητες για την ανάπτυξη του νομού απορροφήθηκαν στην Ευρυτανία 24 δισεκατομμύρια δραχμές από το 1989 μέχρι το 1993.

Η Ντόρα Μπακογιάννη με την υλοποίηση του Ολοκληρωμένου Αναπτυξιακού Προγράμματος της Ευρυτανίας, έδωσε νέα πνοή στην περιοχή και προώθησε μια σύγχρονη αντίληψη για την περιφερειακή ανάπτυξη που βασίζεται στο σεβασμό του περιβάλλοντος και προβάλλει ένα νέο τρόπο αυτοτροφοδοτούμενης και βιώσιμης αναπτυξιακής πορείας.

Τα αποτελέσματα αυτής της προσπάθειας ήταν συγκεκριμένα:

- Με την αναπτυξιακή υποδομή έσπασε την απομόνωση

Αναβαθμίστηκαν οι εθνικοί οδικοί άξονες που συνδέουν την Ευρυτανία με τους όμορους νομούς:

- § ξεκινώντας την κατασκευή της Σήραγγας του Τυμφορηστού, ενός έργου-πνοής για την Ευρυτανία. Ένα κομβικό έργο μήκους 1360 μέτρων, που η διάνοιξη του τούνελ έχει ολοκληρωθεί και προχωρεί η κατασκευή του οδικού άξονα.
- § βελτιώνοντας με νέες χαράξεις τις εθνικές οδούς Καρπενήσι-Λαμία, Καρπενήσι-Καρδίτσα.

- § εκτελέσθηκαν σημαντικά έργα στο επαρχιακό δίκτυο που διευκόλυναν την οδική επικοινωνία των κοινοτήτων μεταξύ τους.
- § κατασκευάσθηκαν σημαντικές γέφυρες (Βαρβαριάδας, ποταμού Τροβατιανού, γέφυρα Διποτάμου) που διευκόλυναν την μετακίνηση μεταξύ των κοινοτήτων.

Με την κοινωνική υποδομή εξασφαλίσθηκε ανώτερη ποιότητα ζωής

Δημιουργήθηκε σύγχρονη κοινωνική υποδομή, η οποία προσφέρει υψηλού επιπέδου κοινωνικές υπηρεσίες ακόμη και στους κατοίκους των πιο απομακρυσμένων περιοχών:

- § με την εγκατάσταση 3500 νέων τηλεφωνικών συνδέσεων και τον εκσυγχρονισμό του τηλεπικοινωνιακού δικτύου
- § με την κατασκευή επτά καινούργιων κτιρίων του ΟΤΕ στις κοινότητες του νομού για να στεγασθούν οι νέες υπηρεσίες
- § με την ηλεκτροδότηση 37 απομακρυσμένων κοινοτήτων και με την κατασκευή 40 χιλιομέτρων νέου δικτύου, φτάνοντας το ποσοστό ηλεκτροδότησης του νομού στο ποσοστό του 99,2%
- § με την εκτέλεση εναλλακτικών-πειραματικών έργων ηλεκτροδότησης με την τοποθέτηση ανεμογεννήτριας στο Βελούχι
- § εκσυγχρονισμός του δικτύου ύδρευσης και αποχέτευσης του Καρπενησίου
- § κατασκευάσθηκε ο σταθμός Βιολογικού Καθαρισμού του Καρπενησίου
- § κατασκευάσθηκαν νέα υδραγωγεία σε 13 κοινότητες

Με νέες επενδύσεις δημιουργήθηκε αναπτυξιακό πλαίσιο ευκαιριών και προοπτικής

Οι προοπτικές και οι ευκαιρίες μέσα από τον χειμερινό, το θερινό και το συνεδριακό τουρισμό καθώς και την εκμετάλλευση των δυνατοτήτων της γεωργικής και κτηνοτροφικής παραγωγής και της δασικής οικονομίας ενισχύθηκαν

- § με την υλοποίηση του προγράμματος του Αγροτουρισμού κατασκευάζοντας 256 νέα δωμάτια που παρέχουν υψηλής ποιότητας υπηρεσίας
- § αναβαθμίστηκε και επεκτάθηκε το Χιονοδρομικό Κέντρο Βελουχίου, ολοκληρώνοντας την ηλεκτροδότηση του κέντρου και την εγκατάσταση εναερίου αναβατήρα
- § αναβαθμίστηκαν και εξωραϊστήκαν παραδοσιακά γραφικές περιοχές του νομού
- § άρχισε η κατασκευή του Συνεδριακού Κέντρου του Καρπενησίου

- § υλοποιήθηκαν προγράμματα βελτίωσης των ορεινών βοσκοτόπων
- § κατασκευάστηκαν νέοι δασικοί δρόμοι μήκους 76 χιλιομέτρων

Εξασφαλίστηκε φροντίδα και μέριμνα για όλους

Γρήγορες και αποτελεσματικές παρεμβάσεις δημιούργησαν τις προϋποθέσεις για την παροχή υψηλού επιπέδου υπηρεσίας υγείας και κοινωνικής πρόνοιας:

- § με την κατασκευή της νέας πτέρυγας του νοσοκομείου και την πλήρη στελέχωση με το αναγκαίο επιστημονικό-ιατρικό δυναμικό, ώστε να γίνει το Νοσοκομείο του Καρπενησίου ένα πρότυπο νοσηλευτικό περιφερειακό ίδρυμα
- § κατασκευάστηκε πρότυπο Αγροτικό ιατρείο στο Ραπτόπουλο
- § εξοπλίστηκε με σύγχρονα μέσα το Φυσικοθεραπευτήριο
- § ολοκληρώθηκε και λειτούργησε το Γηροκομείο Καρπενησίου
- § προωθήθηκε η κατασκευή παιδικών σταθμών στο Καρπενήσι και στο Ραπτόπουλο
- § κατασκευάστηκαν οι εργατικές κατοικίες "Π.Μπακογιάννης" στο Καρπενήσι
- § λειτούργησαν οι παιδικές κατασκηνώσεις στην Δ.Φραγκίστα

4.1.5.ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ 2007-2010

Το παρόν έργο εκπόνησης του «**Επιχειρησιακού Προγράμματος Δήμου Καρπενησίου 2007-2010**» ανατέθηκε από τον Δήμο Καρπενησίου στην εταιρεία ΔΙΑΜΕΤΡΟΣ Ε.Π.Ε. κατόπιν διενέργειας Ανοικτού Διαγωνισμού.

Με την υπογραφή της σχετικής σύμβασης (23 Μαρτίου 2006) η Ανάδοχος εταιρεία ανέλαβε την εκπόνηση του έργου «**Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Καρπενησίου 2007-2010**» σκοπό του οποίου αποτελεί ο μεσοπρόθεσμος επιχειρησιακός προγραμματισμός δράσεων τοπικής ανάπτυξης καθώς και δράσεων βελτίωσης της υφιστάμενης λειτουργίας των δημοτικών υπηρεσιών και των φορέων που εποπτεύονται από το Δήμο.

Το παρόν έργο θα παραδοθεί σε δύο ενότητες (παραδοτέα) οι οποίες και θα διακρίνονται στις κάτωθι επιμέρους ενότητες:

4.1.5.1. Α΄ ΣΤΑΔΙΟ

4.1.5.1.1. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΓΝΩΣΗ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Αξιολόγηση των προβλημάτων και των δυνατοτήτων που θα αντιμετωπίσει ο Δήμος κατά την επόμενη περίοδο με ανάλυση :

- ♦ των συγκριτικών πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων της περιοχής του Δήμου,
- ♦ των προβλημάτων και των αναγκών των αποδεκτών του Δήμου,
- ♦ των ισχυρών και αδύνατων σημείων των δομών του Δήμου

Αξιολόγηση των ευκαιριών και των περιορισμών του εξωτερικού περιβάλλοντος του Δήμου, όπως :

- ♦ τις νέες αρμοδιότητες και τις αλλαγές στο θεσμικό πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία των ΟΤΑ
- ♦ τις δράσεις και πρωτοβουλίες άλλων ελληνικών ή ευρωπαϊκών ΟΤΑ που αντιμετωπίζουν παρόμοια προβλήματα
- ♦ τις προτεραιότητες και τους περιορισμούς που τίθενται από τα άλλα επίπεδα προγραμματισμού (κοινοτικό, εθνικό, περιφερειακό, νομαρχιακό)
- ♦ τις κατευθύνσεις των συλλογικών οργάνων της ΤΑ
- ♦ τις πηγές χρηματοδότησης
- ♦ τις τεχνολογικές εξελίξεις
- ♦ κλπ

4.1.5.1.2. ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΕΠΙΛΟΓΩΝ

Στη συνέχεια μετά από την αξιολόγηση εναλλακτικών λύσεων, λαμβάνονται οι στρατηγικές αποφάσεις για την επόμενη μακροπρόθεσμη περίοδο (πχ δεκαετία), οι οποίες περιλαμβάνουν:

A) Επιλογές προσανατολισμού

Περιλαμβάνουν την διατύπωση της αποστολής, των κατευθυντήριων αρχών λειτουργίας και της προοπτικής τοπικής και εσωτερικής ανάπτυξης του ΟΤΑ.

B) Επιλογές προτεραιοτήτων

Οι προτεραιότητες είναι οι αναπτυξιακοί στόχοι για τα ζητήματα που επιλέγει να αντιμετωπίσει ο Δήμος κατά την επόμενη περίοδο.

Γ) Επιλογές στρατηγικών

Γενικοί και ειδικοί στόχοι

Η στρατηγική καθορίζεται σε δύο στάδια:

A) Καθορισμός της συνολικής στρατηγικής του Δήμου και της στρατηγικής του κάθε Άξονα προτεραιότητας μέσω της διατύπωσης **γενικών στόχων**.

B) Εξειδίκευση των γενικών στόχων και διατύπωση **ειδικών στόχων**.

4.1.5.1.3. ΕΠΙΛΟΓΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Σχεδιασμός **ολοκληρωμένου υποπρογράμματος δράσεων**, που περιλαμβάνει:

- ♦ νέες κύριες ή υποστηρικτικές υπηρεσίες που θα παρέχει ο Δήμος
- ♦ συνεργασίες με άλλους φορείς για τη παροχή υπηρεσιών ή την εκτέλεση έργων
- ♦ σχεδιασμό και υλοποίηση επενδύσεων αξιοποίησης των τοπικών πόρων
- ♦ κανονιστικούς όρους για τις κοινωνικο-οικονομικές λειτουργίες της περιοχής
- ♦ εκπόνηση των αναγκαίων μελετών και ερευνών
- ♦ εκτέλεση ενεργειών κατάρτισης
- ♦ δράσεις βελτίωσης της οργάνωσης / διοίκησης
- ♦ ενέργειες δημοσιότητας / πληροφόρησης / ευαισθητοποίησης
- ♦ προσλήψεις ή κατάρτιση προσωπικού
- ♦ μηχανοργάνωση, προμήθεια εξοπλισμού, εξασφάλιση γης και κτιριακών εγκαταστάσεων κλπ

4.1.5.2. Β΄ ΣΤΑΔΙΟ

4.1.5.2.1. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ

Σύνταξη τετραετούς προγράμματος δράσεων και κατανομής πόρων στο πλαίσιο των στρατηγικών επιλογών του Δήμου.

Δείκτες παρακολούθησης και ποσοτικοποίηση των στόχων

Τεχνικά δελτία προγραμματισμού των δράσεων, Αναλυτικός προγραμματισμός υλοποίησης της κάθε δράσης, με τυποποιημένο Τεχνικό δελτίο προγραμματισμού δράσης.

Δομές υλοποίησης των δράσεων, Καθορισμός των δομών υλοποίησης των δράσεων(Δήμος, Επιχειρήσεις, διαδημοτικές συνεργασίες κλπ.)

4.1.5.2.2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

Σύνταξη τετραετούς προγράμματος στελέχωσης και δαπανών

Σύνταξη τετραετούς προγράμματος εσόδων

Στη συνέχεια γίνεται εκτίμηση των εσόδων του ΟΤΑ, ανά πηγή χρηματοδότησης.

Ιεράρχηση των δράσεων (καθορισμός προτεραιοτήτων και η δημιουργία ενός ιεραρχημένου καταλόγου δράσεων).

Σύνταξη τετραετούς προϋπολογισμού του προγράμματος

4.1.5.2.3. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Το παρόν αποτελεί το δεύτερο παραδοτέο (ΣΤΑΔΙΟ Β΄) του έργου «**Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Καρπενησίου 2007-2010**».

Η Ανάδοχος εταιρεία οφείλει πολλές ευχαριστίες στον Δήμαρχο κ. Βασίλη Καραμπά και στα στελέχη του Δήμου Καρπενησίου και των Δημοτικών Επιχειρήσεων και Νομικών Προσώπων, για τη συνεργασία τους στην εκπόνηση της παρούσας μελέτης.

4.2 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

Σε όλες τις χώρες-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ανεξάρτητα από το επίπεδο οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης, ο καθορισμός των στόχων, η ιεράρχηση προτεραιοτήτων και η αξιολόγηση της διαδικασίας επίτευξης των στόχων αυτών σε περιφερειακό και νομαρχιακό επίπεδο αποτελεί τη βασική συνιστώσα της αναπτυξιακής διαδικασίας. Η κύρια επιδίωξη του Περιφερειακού ή Νομαρχιακού συμβουλίου είναι η επίτευξη του μεγαλύτερου δυνατού βαθμού κοινωνικής ευημερίας, συνδυάζοντας του υπάρχοντες τεχνολογικούς και ανθρώπινους πόρους με τον πλέον αποτελεσματικό και κοινωνικά δίκαιο τρόπο. Ωστόσο, κάθε διαδικασία ανάπτυξης θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη, τους υπάρχοντες γεωφυσικούς περιορισμούς. Στις οποιασδήποτε προσπάθειες για διοικητικές και οργανωτικές μεταρρυθμίσεις θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και να αξιολογούνται οι ιδιαιτερότητες που υπάρχουν στο «γεωγραφικό χώρο» και ιδιαίτερα σε ορισμένες αγροτικές περιοχές όπως είναι ο νομός της Ευρυτανίας. Συνεπώς, ο γεωγραφικός χώρος αποτελεί θεμελιώδη μεταβλητή στη συνάρτηση της κοινωνικής ευημερίας.

Ειδικότερα, θα πρέπει να αναφερθεί ότι η μεταβλητή του χώρου, αν και ενσωματώθηκε με συστηματικό τρόπο στην άσκηση της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής τη Μεταπολεμική Περίοδο, έχει αποκτήσει μεγάλη σημασία στη διαμόρφωση αναπτυξιακών προγραμμάτων στις δύο τελευταίες δεκαετίες, όπου παρατηρείται μια ουσιαστική μεταμόρφωση της αγροτικής ζωής της χώρας μας. Τα προβλήματα που δημιουργούνται από τη διαδικασία μετασχηματισμού της υπαίθρου έχουν πολιτικές, κοινωνικές και οικονομικές διαστάσεις που επηρεάζουν άμεσα την οργάνωση του χώρου και αντίστροφα επηρεάζονται από αυτή. Για παράδειγμα παρατηρούμε διαφορετικά επίπεδα οικονομικής ανάπτυξης μεταξύ των 13 περιφερειών της Ελλάδος (βλ. διάγρ. 4) όπως και διαφορετικά επίπεδα απασχόλησης και ανεργίας του πληθυσμού. Οι διαφορές αυτές αποδίδονται σε πολλούς ιστορικούς, πολιτισμικούς και κοινωνικοοικονομικούς παράγοντες που συμβάλλουν στη σύνθεση του παραγόμενου Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος, καθώς και στη διαμόρφωση της απασχόλησης ανά Πρωτογενή (αγροτικό), Δευτερογενή (βιομηχανικό) και Τριτογενή (Υπηρεσίες) τομέα. Επιπλέον ο βαθμός εκπαίδευσης και εξειδίκευσης του εργατικού δυναμικού συμβάλλει ουσιαστικά στην παραγωγικότητα και την περαιτέρω ανάπτυξη του τόπου. Στην Ελλάδα έχουν επισημανθεί (βλ. Υφαντόπουλος Μπαλούρδος 2000) οι υπάρχουσες

γεωγραφικές και διαπεριφερειακές ανισότητες στα εισοδήματα, στις παροχές κοινωνικών υπηρεσιών, στους δείκτες φτώχειας, και κοινωνικού αποκλεισμού.

Στο σύνολο σχεδόν των περιπτώσεων ο περιφερειακός προγραμματισμός ξεκινώντας από την ανάλυση των περιφερειακών δομών, καθορίζει τους βασικούς περιφερειακούς αναπτυξιακούς στόχους και προσδιορίζει τις απαραίτητες κατευθύνσεις δράσεων για την επίτευξη των στόχων αυτών. Η διαδικασία του προγραμματισμού διαμορφώνεται σε δύο αλληλένδετα επίπεδα που αναφέρονται στο «Κέντρο» και στην «Περιφέρεια»:

1. Σε κεντρικό επίπεδο καθορίζονται οι επιτελικοί-στρατηγικοί στόχοι οι οποίοι καταγράφονται και αναλύονται στα Προγράμματα Οικονομικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης. Στα προγράμματα αυτά η «χωρική διάσταση» αποτελεί μια σημαντική παράμετρο για την ισόρροπη περιφερειακή ανάπτυξη, την ενίσχυση της συνοχής των περιφερειών, την αξιοποίηση του δικτύου αστικών κέντρων και τη γενικότερη διαμόρφωση της στρατηγικής για την περιφερειακή ανάπτυξη της χώρας.

2. Σε περιφερειακό επίπεδο καταρτίζονται τα «Περιφερειακά Προγράμματα», τα οποία στοχεύουν στην ενίσχυση της αναπτυξιακής διαδικασίας μιας περιφέρειας και στην αντιμετώπιση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων.

Η ισχύουσα νομοθεσία καθιερώνει τη διαδικασία του δημοκρατικού προγραμματισμού, σύμφωνα με την οποία τα αναπτυξιακά προγράμματα σε όλους τους τομείς της κοινωνικής, οικονομικής και πολιτιστικής δραστηριότητας καταρτίζονται με τη συμμετοχή των παραγωγικών και κοινωνικών τάξεων σε όλα τα επίπεδα διάρθρωσης της δημόσιας διοίκησης. Τα όργανα προγραμματισμού είναι οι φορείς που συμμετέχουν στη διαδικασία κατάρτισης ή εγκρίνουν τα αναπτυξιακά προγράμματα. Στον Πίνακα 12 εμφανίζονται τα όργανα προγραμματισμού και η χωρική μονάδα στην οποία ασκούν την αρμοδιότητά τους καθώς και ο χαρακτηρισμός του προγράμματος που καταρτίζουν.

Στην ελληνική βιβλιογραφία έχουν προταθεί από το ΚΕΠΕ, τα αρμόδια Υπουργεία καθώς και από πολλούς ερευνητές διάφοροι ορισμοί της περιφερειακής πολιτικής. Στην προσπάθειά μας να προσεγγίσουμε εννοιολογικά το θέμα της περιφερειακής πολιτικής θα μπορούσαμε ίσως να υιοθετήσουμε τον ορισμό που προτείνουν οι Παπαδασκαλόπουλος Α. και Χριστοφάκης Μ. (2001) όπου η περιφερειακή πολιτική

αποτελεί «ένα σύστημα στόχων, μέσω και φορέων που συνδυάζονται σ' ένα πρόγραμμα για να επιτύχουν την ισόρροπη μεταβολή της διαπεριφερειακής διάρθρωσης της οικονομίας ». Αναφαίνεται λοιπόν ότι το βασικό εργαλείο άσκησης της περιφερειακής πολιτικής είναι ο περιφερειακός προγραμματισμός. Οι πρώτες προσπάθειες διαμόρφωσης κάποιας περιφερειακής πολιτικής στην Ελλάδα άρχισαν στο τέλος της δεκαετίας του 1950 μαζί με τα πρώτα σχέδια προγραμματισμού της οικονομικής ανάπτυξης. Έτσι στο «Πενταετές Πρόγραμμα Ανάπτυξης της Ελλάδος 1960-1964» τέθηκε το περιφερειακό πρόβλημα και η ανάγκη άσκησης περιφερειακής πολιτικής «για την αποτελεσματική προώθηση της λύσης του προβλήματος ανισοτήτων, που υφίστανται σήμερα ανάμεσα στις διάφορες περιοχές της χώρας». Από την περίοδο αυτή μέχρι σήμερα, η σημασία της περιφερειακής πολιτικής στον Εθνικό προγραμματισμό, την κατανομή των δημοσίων επενδύσεων και τη διαδικασία λήψης μέτρων για την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας, γίνεται όλο και πιο φανερό και πιο μεγάλο.

Στη δεκαετία του 1980 δίνεται έμφαση στην παροχή κινήτρων για την ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών, και παρατηρείται μια προσπάθεια συντονισμού της ελληνικής περιφερειακής πολιτικής με την περιφερειακή πολιτική της ΕΟΚ με κορύφωση την ψήφιση του νόμου 1116/81. Επιπλέον, μετά την ένταξη της Ελλάδας στην ΕΟΚ, ακολουθείται μια μεταβατική περίοδος προσαρμογής της ελληνικής περιφερειακής πολιτικής και του συστήματος προγραμματισμού στα Κοινοτικά δεδομένα, μέχρι την πλήρη ένταξη αυτής στην Κοινοτική Περιφερειακή Πολιτική, η οποία δρομολογείται για την Ελλάδα μέσω των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης.

Η διαδικασία του περιφερειακού προγραμματισμού πρέπει να ακολουθεί τρία θεμελιώδη στάδια, τα οποία είναι εξίσου σημαντικά για την τελική επίτευξη της αναπτυξιακής προσπάθειας:

Το πρώτο στάδιο αφορά την κεντρική διοίκηση και αποβλέπει στην εξειδίκευση των επιτελικών στόχων που καταγράφονται αναλυτικά στο Εθνικό Πρόγραμμα Περιφερειακής Ανάπτυξης.

Το δεύτερο στάδιο αφορά την Περιφερειακή διοίκηση και επικεντρώνεται στη Διαμόρφωση του Περιφερειακού Προγράμματος Κοινωνικής και Οικονομικής Ανάπτυξης.

Το τρίτο στάδιο αφορά επίσης την Περιφερειακή (ή και την Νομαρχιακή) Διοίκηση η οποία αναλαμβάνει τη διαδικασία υλοποίησης των επιμέρους προγραμμάτων που αναφέρονται σε τοπικό επίπεδο. Στην Ελλάδα, πριν από την έναρξη των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης, η έμφαση δινόταν κυρίως στο δεύτερο στάδιο. Με τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης, ιδίως μετά τις απαιτητικές διαδικασίες του Τρίτου Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, δόθηκε έμφαση και στο τρίτο στάδιο που επικεντρώνεται στη διαδικασία υλοποίησης και εφαρμογής των προγραμμάτων. Ωστόσο, παρά τη σχετική πρόοδο που έχει συντελεσθεί, μένει αρκετός δρόμος ακόμα στη διαμόρφωση της στρατηγικής της περιφερειακής ανάπτυξης και των αναπτυξιακών προτύπων των Περιφερειών.

4.2.1. ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Στο Διάγραμμα 5 παρουσιάζουμε το πλαίσιο άσκησης δημόσιας πολιτικής στην Ελλάδα από την Κεντρική Διοίκηση και την Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Αναλυτικά οι συμμετέχοντες φορείς στη διαδικασία της περιφερειακής και τοπικής ανάπτυξης είναι οι εξής:

1. Οι φορείς της κεντρικής διοίκησης, μέσω των υπηρεσιών τους σε κεντρικό επίπεδο (π. χ. οι κεντρικές υπηρεσίες των Υπουργείων, των Δημοσίων Οργανισμών κ.λπ.).
2. Ο πρώτος βαθμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Δήμοι, Κοινότητες).
3. Ο δεύτερος βαθμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση).
4. Η περιφερειακή διοίκηση και οι αυτοτελείς δημόσιες υπηρεσίες με τα αποκεντρωμένα τμήματά τους.
5. Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου.
6. Ο Δημόσιος Τομέας (αποκεντρωμένες δημόσιες υπηρεσίες, τα ΝΠΔ. που αποτελούν οργανισμούς και λειτουργούν υπό καθεστώς αυτοδιοίκησης ή αυτοδιοίκησης κατά

τόπο, οι τράπεζες του δημοσίου, οι κάθε είδους θυγατρικές εταιρείες των νομικών προσώπων και οι Δημόσιες Επιχειρήσεις Κοινής Ωφέλειας).

7. Τα Επιμελητήρια, οι εργοδοτικές ενώσεις καθώς και τα εργατικά κέντρα.

8. Οι τοπικές επιχειρήσεις και

9. Η τριτοβάθμια εκπαίδευση που διεξάγει έρευνα και μελέτες σε διάφορα θέματα που αφορούν την τοπική οικονομία.

4.2.2 Ο ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ

Ο Δήμος Καρπενησίου παρουσιάζει ένα μεγάλο φάσμα διοικητικών και οργανωτικών δραστηριοτήτων. Στο Διάγραμμα 6 παρουσιάζουμε μια συνοπτική εικόνα της διοικητικής διάρθρωσης των δημοτικών υπηρεσιών του Δήμου Καρπενησίου. Αναφέρονται 6 βασικές διοικητικές ενότητες.

4.3 ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

4.3.1 ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΙΔΙΚΩΝ ΣΥΝΕΡΓΑΤΩΝ, ΕΙΔΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ Η ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΣΥΝΕΡΓΑΤΩΝ

Οι ειδικοί σύμβουλοι, οι επιστημονικοί συνεργάτες ή οι ειδικοί συνεργάτες παρέχουν συμβουλές και διατυπώνουν εξειδικευμένες προτάσεις για ένα μεγάλο φάσμα εξειδικευμένων υπηρεσιών που αφορούν την οικονομική, κοινωνική και πολιτισμική ανάπτυξη του Νομού Ευρυτανίας. Οι προτάσεις πρέπει να βασίζονται σε ειδικές έρευνες και να υποστηρίζονται με τα ανάλογα επιστημονικά ευρήματα. Ο βασικός σκοπός του γραφείου ειδικών συνεργατών είναι η προσφορά τεκμηριωμένης επιστημονικής και τεχνικής γνώσης. Οι αρμοδιότητες και τα καθήκοντα των ειδικών συνεργατών ορίζονται από τα ειδικά όργανα διοίκησης του Νομού. Τα καθήκοντά τους έχουν επιτελικό και συμβουλευτικό χαρακτήρα.

4.3.2 ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΟΜΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ

Το Γραφείο Νομικής Υποστήριξης παρέχει νομική υποστήριξη προς τα αιρετά όργανα του Δήμου, προς τις υπηρεσίες, στα νομικά πρόσωπα και στα άλλα ιδρύματα του Δήμου με σκοπό την προώθηση των στόχων και των συμφερόντων του Δήμου. Επίσης, παρίσταται στα Δικαστήρια και στις Διοικητικές Αρχές για την προάσπιση των συμφερόντων του Δήμου και επεξεργάζεται τις γνωμοδοτήσεις για τις πράξεις της Δημόσιας Διοίκησης που αφορούν το Δήμο.

4.3.3 ΑΥΤΟΤΕΛΕΣ ΓΡΑΦΕΙΟ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΑΙΡΕΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

Το Αυτοτελές Γραφείο Υποστήριξης Αιρετών Οργάνων παρέχει γραμματειακή υποστήριξη στον Δήμαρχο, το Δημοτικό Συμβούλιο, τον πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου, της Δημοκρατικής Επιτροπής, των Αντιδημάρχων και των Επιτροπών του Δημοτικού Συμβουλίου. Παράλληλα, διαχειρίζεται τα θέματα της Δημοτικής επιτροπής παιδείας και των σχολικών επιτροπών και έχει την ευθύνη των δημόσιων και διεθνών σχέσεων του Δήμου. Τέλος, παρέχει διοικητική υποστήριξη των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου του Δήμου όταν απαιτείται λόγω έλλειψης αντίστοιχης υπηρεσίας στο Νομικό Πρόσωπο.

4.3.4 ΑΥΤΟΤΕΛΕΣ ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ, ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ

Το Αυτοτελές Γραφείο Προγραμματισμού, Οργάνωσης και Πληροφορικής προγραμματίζει την τοπική ανάπτυξη και τη δράση του Δήμου, ενημερώνει τη Δημοτική αρχή για τα προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης που σχετίζονται με το Δήμο και υποστηρίζει τις αρμόδιες υπηρεσίες στον σχεδιασμό, την υλοποίηση και την αξιολόγηση της υλοποίησής τους. Επίσης, φροντίζει για την αγροτική ανάπτυξη τόσο με την επεξεργασία προτάσεων, τη σύνταξη σχεδίων και την υλοποίηση προγραμμάτων για την αγροτική ανάπτυξη της περιοχής του Δήμου, όσος και με την ενημέρωση των αγροτών σε θέματα γεωπονίας. Παράλληλα, ασχολείται με τα θέματα που σχετίζονται με την προστασία του περιβάλλοντος, τη Δημόσια Υγεία, και την οργάνωση και την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού. Τέλος, επεξεργάζεται την εγκατάσταση και τη λειτουργία μηχανογραφικών εφαρμογών, φροντίζει για την εκπαίδευση των χρηστών των εφαρμογών αυτών και φροντίζει για την εύρυθμη και αποτελεσματική λειτουργία του όλου μηχανογραφικού συστήματος.

4.3.5 ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Η Διεύθυνση Διοικητικών και Οικονομικών Υπηρεσιών διαιρείται σε τρία τμήματα:

1. Τμήμα Διοικητικών Υπηρεσιών
2. Τμήμα Οικονομικών Υπηρεσιών
3. Γραφείο Δημοτικής Αστυνομίας

Το Τμήμα Διοικητικών Υπηρεσιών ασχολείται με τα θέματα Προσωπικού και διαχειρίζεται τις διαδικασίες που αφορούν στην πρόσληψη, απόλυση, παραίτηση, απόσπαση κλπ. του προσωπικού του Δήμου σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις. Εκτός από τα θέματα προσωπικού συντάσσει, ενημερώνει και τηρεί τα βιβλία του δημοτολογίου και του πληθυσμού, καταρτίζει μηνιαίως τα μητρώα αρρένων και επιμελείται την εφαρμογή της εκλογικής νομοθεσίας και την τήρηση των εκλογικών καταλόγων. Επίσης, τηρεί και ενημερώνει τα αρχεία στα οποία καταγράφονται τα ληξιαρχικά γεγονότα τα οποία συμβαίνουν στον Δήμο και ενημερώνει περιοδικά τις Κρατικές Υπηρεσίες για αυτά.

Το Τμήμα Οικονομικών Υπηρεσιών συγκεντρώνει στοιχεία και καταρτίζει τους μακροπρόθεσμους και ετήσιους προϋπολογισμούς των δαπανών λειτουργίας των υπηρεσιών του Δήμου καθώς και τους αντίστοιχους προϋπολογισμούς εσόδων του Δήμου και συντάσσει τους οικονομικούς απολογισμούς του Δήμου σε συνεργασία με το Ταμείο. Επιπρόσθετα, διαχειρίζεται τις δαπάνες και τα έσοδα του Δήμου μέσω της τήρησης σχετικών αρχείων και καταλόγων

Τέλος, το Γραφείο Δημοτικής Αστυνομίας ελέγχει και εφαρμόζει τις κανονιστικές αποφάσεις που εκδίδει το Δημοτικό Συμβούλιο, μεριμνά για την κανονική χρήση των κοινόχρηστων χώρων και ελέγχει την τήρηση των διατάξεων που αφορούν στην καθαριότητα, τη στάθμευση, την ύδρευση κ.λπ.

4.3.6.ΤΜΗΜΑ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Το Τμήμα Τεχνικών Υπηρεσιών και Περιβάλλοντος περιλαμβάνει τα εξής γραφεία:

1. Γραφείο Διοικητικής και Λογιστικής Υποστήριξης
2. Γραφείο Τεχνικών Έργων
3. Γραφείο Πολεοδομίας και Πολεοδομικών Εφαρμογών
4. Γραφείο Περιβάλλοντος

Το Γραφείο διοικητικής και Λογιστικής Υποστήριξης παρέχει γραμματειακή υποστήριξη στο Τμήμα Τεχνικών Υπηρεσιών και Περιβάλλοντος. Παράλληλα, συγκεντρώνει υλικό και τηρεί αρχεία για τα προγραμματισμένα, τα υπό εκτέλεση και τα αποπερατωθέντα έργα. Τέλος, προετοιμάζει τα ετήσια Προγράμματα Προμηθειών σε συνεργασία με τις άλλες υπηρεσίες του Δήμου και διαχειρίζεται τις προμήθειες υπηρεσιών των μηχανημάτων, οχημάτων, εργαλείων κ.λπ., καθώς και κάθε φύσης υλικού που απαιτείται για την εκτέλεση, την επισκευή και συντήρηση των τεχνικών έργων. Το Γραφείο Τεχνικών Έργων έχει την ευθύνη της μελέτης και της εκτέλεσης έργων ή την επίβλεψη της εκτέλεσης έργων που ανατίθενται σε τρίτους και που περιλαμβάνουν την κατασκευή, επισκευή και τη συντήρηση των δημοτικών κτιρίων, τα έργα υποδομής και τα έργα διαμόρφωσης υπαίθριων χώρων. Επίσης το Γραφείο

Τεχνικών Έργων φροντίζει για την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών σε καιρό ειρήνης (π.χ. σεισμοί, πλημμύρες).

ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΓΡΑΦΕΙΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Όσον αφορά στο Γραφείο Πολεοδομίας και Πολεοδομικών Εφαρμογών, συγκεντρώνει στοιχεία, διερευνά και καταγράφει τις αδυναμίες του φυσικού και του δομημένου χώρου της περιοχής του Δήμου και συνεργάζεται με την Υπηρεσία Προγραμματισμού για τα θέματα χωροταξίας και πολεοδομίας του Δήμου.

Τέλος, το Γραφείο Περιβάλλοντος φροντίζει για τη διαχείριση των απορριμμάτων και τη συντήρηση και την ανάπτυξη των χώρων πρασίνου.

4.4 ΟΙ ΥΠΟΛΟΙΠΟΙ ΔΗΜΟΙ

4.4.1 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Οι δραστηριότητες των υπηρεσιών των Δήμων Αγράφων, Απεραντίων, Ασπροποτάμου, Βίνιανης, Δομνίστας, Κτημενίων, Ποταμιάς, Προυσού, Φραγκίστας, Φουρνά, λόγω των περιορισμένων δημογραφικών και οικονομικών δεδομένων έχουν διαφορετική διοικητική και οργανωτική διάρθρωση. Στο Διάγραμμα 7 παρουσιάζεται μια συνοπτική εικόνα της οργανωτικής διάρθρωσης των υπηρεσιών των δήμων αυτών.

Διακρίνουμε τρεις βασικές διοικητικές λειτουργίες που αναφέρονται στην:

1. Ανάπτυξη και Προγραμματισμό
2. Διοίκηση και Τοπική Οργάνωση
3. Τεχνικές Υπηρεσίες και Περιβάλλον.

Οι λειτουργίες αυτές συζητούνται εκτενέστερα παρακάτω:

4.4.2.ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ.

Το Γραφείο Προγραμματισμού και Ανάπτυξης δραστηριοποιείται στην τοπική ανάπτυξη και τη δράση του δήμου. Πιο συγκεκριμένα συγκεντρώνει στατιστικά στοιχεία και δείκτες που περιγράφουν την οικονομική, την κοινωνική, την περιβαλλοντική και πολιτιστική κατάσταση που επικρατεί στο Δήμο. Παράλληλα, συγκεντρώνει στοιχεία για το εξωτερικό περιβάλλον του Δήμου που επηρεάζει τις δραστηριότητές του, όπως για παράδειγμα τις χρηματοδοτήσεις, τις δημόσιες πολιτικές, τα προγράμματα φορέων υποστήριξης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης ή τα προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ΓΡΑΦΕΙΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Το Γραφείο αυτό παρέχει γραμματειακή υποστήριξη στα Αιρετά Όργανα του Δήμου και ασχολείται με τις δημόσιες σχέσεις και την Ενημέρωση των Δημοτών. Επιπρόσθετα, συντάσσει, ενημερώνει και τηρεί τα βιβλία του δημοτολογίου και του πληθυσμού, καταρτίζει μηνιαίως τα μητρώα αρρένων και τηρεί και ενημερώνει τα αρχεία στα οποία καταγράφονται τα ληξιαρχικά γεγονότα τα οποία συμβαίνουν στον Δήμο και ενημερώνει περιοδικά τις Κρατικές Υπηρεσίες γι' αυτά. Τέλος χορηγεί άδειες καταστημάτων. Τέλος, το Γραφείο Διοικητικών και Οικονομικών Υπηρεσιών φροντίζει για τα θέματα που αφορούν το προσωπικό και τη μισθοδοσία, συγκεντρώνοντας στοιχεία για την ισχύουσα νομοθεσία και την κανονική λειτουργία αυτής στην περιοχή του Δήμου. Τηρεί μητρώα και φακέλους για το προσωπικό του Δήμου και διαχειρίζεται τις προσλήψεις, τις απολύσεις, τις παραιτήσεις κ.λπ. του προσωπικού.

ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Το Γραφείο Τεχνικών Υπηρεσιών και Περιβάλλοντος έχει την ευθύνη του προγραμματισμού των τεχνικών έργων προσδιορίζοντας τους στόχους που αφορούν στον προγραμματισμό τεχνικής δραστηριότητας του Δήμου ως προς την εκτέλεση νέων τεχνικών έργων στην περιοχή του Δήμου, την εκτέλεση εργασιών συντήρησης της κοινόχρηστης υποδομής και των λοιπών τομέων της Τεχνικής Υπηρεσίας. Επίσης, συντάσσει τεχνικές μελέτες για έργα που θα γίνουν από το Δήμο ή που ανατίθενται σε τρίτους και παρακολουθεί την εκπόνηση μελετών αυτών.

Τέλος, το συγκεκριμένο Γραφείο, συγκροτεί, προγραμματίζει και παρακολουθεί τα ειδικά συνεργεία του Τμήματος (συνεργείο Τεχνικών Έργων, Ύδρευσης και Αποχέτευσης, Πρασίνου, Ηλεκτροφωτισμού κ.λπ.).

4.5 ΑΛΛΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΕΡΓΑ ΠΟΥ ΥΛΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ ΣΤΟ ΝΟΜΟ **ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ**

4.5.1. ΕΡΓΑ ΟΑΣΕ (ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ)

Ο Οργανισμός Ανάπτυξης Στερεάς Ελλάδας, παρέχει τεχνική και συμβουλευτική υποστήριξη σε μόνιμη βάση στην Τοπική Αυτοδιοίκηση και στους φορείς της περιφέρειας. Η τεχνική στήριξη συνίσταται στην παροχή πληροφοριών, στην υποστήριξη για την υλοποίηση των προγραμμάτων τους, στην συμπλήρωση τεχνικών δελτίων, στην υποβολή προτάσεων, στην δημιουργία χαρτογραφικών υποβάθρων.

Ο ΟΑΣΕ και τα στελέχη του έχοντας συμμετάσχει, στην εκπόνηση των Ολοκληρωμένων Προγραμμάτων Ανάπτυξης Αγροτικού χώρου(ΟΠΑΑΧ) για τις αγροτικές περιοχές της Στερεάς Ελλάδας, στον σχεδιασμό προγραμμάτων της κοινοτικής πρωτοβουλίας LEADER II, LEADER+, καθώς και στην εκπόνηση Επιχειρησιακών Σχεδίων για λογαριασμό της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας έχουν αναπτύξει σημαντική τεχνογνωσία για :

- Αναπτυξιακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα περιοχών
- Επιχειρησιακά σχέδια ειδικού αντικειμένου.

Το έργο επιστημονικής-συμβουλευτικής στήριξης του ΟΑΣΕ στην Ευρυτανία κατά την υλοποίηση του Γ'ΚΠΣ είναι το εξής. :

ΤΕΧΝΙΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΝΟΤΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ

Ο ΟΑΣΕ παρέχει συμβουλευτική στήριξη στους ΟΤΑ της Νοτιοανατολικής Ευρυτανίας (Δήμοι Καρπενησίου, Φουρνά, Κτημενίων, Προυσού, Δομνίστας) για την αξιοποίηση των ευκαιριών της Δ' Προγραμματικής Περιόδου 2007-2013. Στα πλαίσια αυτά εκπόνησε Μνημόνιο διαδημοτικής Συνεργασίας, Εμπειρογνωμοσύνη, Αιτιολογική έκθεση-Τεκμηρίωση για την ένταξη της περιοχής σε προγράμματα ολοκληρωμένης μορφής.

4.5.2. ΕΡΓΑ P.S.G. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΓΕΩ-ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ Ε.Π.Ε.

Η **P.S.G. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΓΕΩ-ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ Ε.Π.Ε.** έχει μεγάλη εμπειρία σε μελέτες τεχνικών έργων και παροχή υπηρεσιών τεχνικού συμβούλου. Οι περισσότερες από αυτές έχουν πραγματοποιηθεί για λογαριασμό Δημοσίων Υπηρεσιών ή Φορέων Δημοσίου Συμφέροντος, καθώς και για ιδιώτες.

Μερικές από τις πιο πρόσφατες μελέτες και υπηρεσίες της **P.S.G. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΓΕΩ-ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ Ε.Π.Ε.** στο νομό Ευρυτανίας περιλαμβάνουν:

1. Περιβαλλοντικές Μελέτες

Τίτλος Έργου	Ημ/νία
Μελέτη Σκοπιμότητας για την προεπιλογή χώρου κατασκευής Χ.Υ.Τ.Α. στο Δήμο Καρπενησίου και Προετοιμασία Φακέλου.	2000
Μελέτη Προέγκρισης Χωροθέτησης και Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων γεωτρήσεων στο Δήμο Καρπενησίου.	2003
Μελέτη Προέγκρισης Χωροθέτησης επέκτασης αποχετευτικού δικτύου Δήμου Καρπενησίου.	2003
Μελέτη Προέγκρισης Χωροθέτησης στα πλαίσια της Μελέτης Οδοποιίας Βαλαώρα - Σιβίστα Ν. Ευρυτανίας.	2003
Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων αποχετευτικού δικτύου Δήμου Βίνιανης.	2003

2. Γεολογικές - Γεωτεχνικές Μελέτες

Τίτλος Έργου	Ημ/νία
Εκπόνηση γεωτεχνικής μελέτης για το νέο Νεκροταφείο Δήμου Καρπενησίου.	2001
Εκπόνηση γεωτεχνικής μελέτης δρόμου Βαλαώρας - Σιβίστας στο Νομό Ευρυτανίας.	2002
Εκπόνηση γεωτεχνικής μελέτης δρόμου Βελούχι - Αγία Τριάδα στο Νομό Ευρυτανίας.	2002
Εκπόνηση γεωτεχνικής μελέτης δρόμου Παράκαμψη Στροφών Βούλπης στο Νομό Ευρυτανίας.	2002
Εκπόνηση γεωτεχνικής μελέτης δρόμου Παράκαμψη Φουρνάς στο Νομό Ευρυτανίας.	2002
Βελτίωση - ενίσχυση θεμελίωσης και αποκατάσταση ζημιών ανωδομής, Ιερού Ναού Αγίου Νικολάου Κρικέλλου. Εκπόνηση γεωφυσικών ερευνών με γωσεισμική μέθοδο.	2005
Εκπόνηση της μελέτης «Μελέτης ευστάθειας και αντιστήριξης πρανών στην περιοχή Πλατανόλακκα Δήμου Καρπενησίου».	2004
Εκπόνηση της μελέτης «Τεχνικογεωλογική μελέτη στην περιοχή Πλατανόλακκα Δήμου Καρπενησίου».	2004

4.5.3.ΕΡΓΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Στο πλαίσιο Αθλητικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας, ο Υφυπουργός Πολιτισμού, αρμόδιος για θέματα Αθλητισμού Γιώργος Ορφανός, ανακοίνωσε ότι από την πλευρά του Υπουργείου θα μελετηθεί επιχειρηματικό σχέδιο, το οποίο θα εκπονηθεί για τη βιωσιμότητα και τη λειτουργία του προπονητικού αθλητικού κέντρου, ενώ οι τοπικοί φορείς, από την πλευρά τους, θα στείλουν τις προτάσεις τους για τον τρόπο που θα λειτουργεί.

Επίσης, αποκάλυψε ότι υπάρχει σκέψη για την αθλητική αξιοποίηση και της Λίμνης των Κρεμαστών, καθώς και των ποταμών της Δυτικής Ευρυτανίας.

Όσον αφορά τις αθλητικές εγκαταστάσεις θα γίνουν κάποιες κινήσεις, οι οποίες έχουν οργανωθεί μέσα από το πρόγραμμα 2004, το πρόγραμμα 2005-2007 και το πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων του Υπουργείου, έτσι ώστε σταδιακά να αποκτηθούν γήπεδα, τα οποία θα μπορούν να χρησιμοποιούνται από τις τοπικές κοινωνίες με τον καλύτερο τρόπο για να υπάρξει ένα παραπάνω κίνητρο στην ανάπτυξη της Ευρυτανίας.

4.5.4. ΕΡΓΑ ΔΕΗ

Όπως είχε δεσμευτεί, ο πρόεδρος της ΔΕΗ Α.Ε., σε χρόνο ρεκόρ υλοποιούνται στο σύνολό τους όλα τα αιτήματα που τέθηκαν για την ανάπτυξη του νομού Ευρυτανίας. Έτσι μετά την πάροδο πολλών ετών, έχουν ήδη δρομολογηθεί να κατασκευαστούν σημαντικά έργα που αναμένεται να δώσουν πραγματική πνοή σε όλες τις παραλίμνιες περιοχές αλλά και στην Ευρυτανία γενικότερα. Είναι πραγματικά ιστορικές αυτές οι αποφάσεις διότι αφορούν την ανάπτυξη ενός τόπου που βρέθηκε τα τελευταία χρόνια σε δύσκολη κατάσταση. Σε μια περιοχή απείρου κάλλους, δεν έγινε καμία αναπτυξιακή κίνηση, με αποτέλεσμα και οι τελευταίοι εναπομείναντες νέοι να έχουν φύγει αναζητώντας ένα μεροκάματο και μια καλύτερη ζωή.

Θέλει όμως τολμηρούς αυτοδιοικητικούς και φορείς και τούτη τη φορά σύμπαντες οι κρατούντες του τόπου μας, στάθηκαν στο ύψος των περιστάσεων. Απόλυτα δυναμική η πίεση και οι παρεμβάσεις του Νομάρχη προς τους αρμοδίους, έφερε το ποθητό αποτέλεσμα. Οι χρόνιες προσπάθειες του πρ. Βουλευτή Δημ. Τσιαμάκη, για την ανάπτυξη της λίμνης έλαβαν σάρκα και οστά, όπως και οι κατά καιρούς παρεμβάσεις όλων μας.

Τώρα το ζητούμενο είναι να γίνουν συντονισμένες ενέργειες έτσι ώστε οι επόμενες κινήσεις να είναι γρήγορες και ουσιαστικές.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΔΕΗ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ.

Η ΔΕΗ Α.Ε. μελέτησε κατασκεύασε και λειτουργεί το φράγμα και την τεχνητή λίμνη των Κρεμαστών καθώς και το σχετικό Υδροηλεκτρικό Σταθμό από τις αρχές της δεκαετίας του '60 έχοντας καθοριστική συμβολή στην ανάπτυξη του Νομού Ευρυτανίας. Οι σχέσεις του προσωπικού της Επιχείρησης με τους Φορείς και τους κατοίκους του Νομού Ευρυτανίας μέχρι σήμερα είναι άριστες και ευελπιστούμε ότι αυτό θα συνεχιστεί και στο μέλλον.

Αναλυτικότερα για τα αιτήματα που υποβλήθηκαν, έχουμε να παρατηρήσουμε τα ακόλουθα:

1. Κατασκευή παραλίμνιου οδικού άξονα Νεοχώρι - Φτερόλακα και καθέτου οδικού άξονα Χρύσοβα - Λίμνη Κρεμαστών

Η Ν.Α. Ευρυτανίας θα προχωρήσει στις μελέτες δημοπράτησης των δυο παραπάνω έργων. Μετά την εκπόνηση των μελετών, οι υπηρεσίες μας θα συνεργαστούν με την Ν.Α. Ευρυτανίας για την υλοποίηση των έργων αυτών.

2. Κατασκευή γέφυρας δίπλα στην παραδοσιακή γέφυρα Τέμπλας

Το έργο αυτό που ενώνει τους νομούς Ευρυτανίας και Αιτωλοακαρνανίας θα υλοποιηθεί, από τις υπηρεσίες μας σε συνεργασία με τις Ν.Α. Ευρυτανίας και Αιτωλοακαρνανίας (προσδιορισμός θέσης, σύνταξη μελέτης κ.τ.λ.).

3. Κατασκευή δύο προβλητών (γέφυρα Τατάρνας, γέφυρα Τέμπλας)
Υπό την προϋπόθεση θεσμοθέτησης και τήρησης μέτρων για τη διατήρηση της ποιότητας του νερού και την εξασφάλιση της ασφάλειας των πολιτών, η ΔΕΗ Θα υλοποιήσει τα έργα αυτά.

4. Η ΔΕΗ, παράλληλα, θα εξετάσει τη δυνατότητα κατασκευής και ανάπτυξης παραλίμνιων θέσεων αναψυχής και θέας.

5. Κέντρο Ενημέρωσης Επισκεπτών Κρεμαστών. Υλοποιείται ήδη σε κτίριο του οικισμού ΥΗΣ Κρεμαστών.

6. Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στη Βαλαώρα σε παραδοσιακό κτίριο που παραχωρεί ο Δήμος Απεραντίων
Μετά τη δημιουργία του Κέντρου από το Υπουργείο Παιδείας και τη Ν.Α. Ευρυτανίας, η ΔΕΗ θα συνδράμει οικονομικά.

7. Φωταγώγηση της Γέφυρας Επισκοπής στη λίμνη Κρεμαστών επί της εθνικής οδού Καρπενησίου - Αγρινίου. Από τη Δ. Ε.Η. έγινε η μελέτη και άρχισε η υλοποίηση του έργου, το οποίο στη συνέχεια Θα αποδοθεί στους κρατικούς φορείς για την περαιτέρω λειτουργία του.

8. Ενέργειες για την αξιοποίηση της λίμνης Κρεμαστών.
Η ΔΕΗ δεν έχει αντίρρηση και θα γνωμοδοτήσει θετικά όταν ερωτηθεί από τις αρμόδιες Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας και Δυτικής Ελλάδας για τις δραστηριότητες

- χρήση της λίμνης για ερασιτεχνική και ελεγχόμενη αλιεία.

- Προώθηση προγράμματος Οικοτουρισμού - Αγροτουρισμού στις παραλίμνιες περιοχές.

-Πιλοτική δρομολόγηση για τουριστικό σκάφος.

9. Ίδρυση Κέντρου φωτογραφικού υλικού Υλοποιείται στο Κέντρο Ενημέρωσης Επισκεπτών στον οικισμό ΥΗΣ Κρεμαστών. Η περαιτέρω ανάπτυξη του Κέντρου θα γίνει με συνδρομή και υλικό από τις τοπικές κοινωνίες.

10. Συντήρηση Ιστορικού γεφυριού "Μανώλη", Ίδρυση Βυζαντινού Μουσείου στην Επισκοπή.Στα πλαίσια της ΚΥΑ, Περιβαλλοντικών Όρων προωθείται η ανάθεση της σχετικής μελέτης που προβλέπουν οι περιβαλλοντικοί όροι για όλα τα ιστορικά και Θρησκευτικά μνημεία της περιοχής της Λίμνης Κρεμαστών.

11. Ζητήματα Ηλεκτροφωτισμού και γρήγορης κατασκευής των Έργων (Γραμμές Μέσης Τάσεως, Δημοτικά Έργα Ηλεκτροφωτισμού, Υπογειοποιήσεις)

Καταβάλλεται προσπάθεια επίλυσης των όποιων προβλημάτων παρουσιάζονται.

Έχουν δοθεί οδηγίες στις υπηρεσίες μας για βελτίωση της συνεργασίας των με την Τοπική Αυτοδιοίκηση στα θέματα Προγραμματισμού και Κατασκευής των Έργων.

12. Αγροτικός Εξηλεκτρισμός - Αύξηση ποσοστού συμμετοχής της ΔΕΗ Α.Ε.
- Αγροτικά Τιμολόγια - Αύξηση δόσεων ΤΟΕΒ
Για τις αγροτικές εγκαταστάσεις η Πολιτεία, με την 142196/87 Κοινή Υπουργική Απόφαση έχει θεσπίσει μια ιδιαιτέρως ευνοϊκή τιμολογιακή πολιτική τόσο για την ηλεκτροδότηση όσο και την κατανάλωσή τους. Τέλος, η ΔΕΗ Α.Ε. εξέτασε τα αιτήματα που τέθηκαν στη σύσκεψη και ανταποκρίνεται στα περισσότερα από αυτά θέλοντας να συμβάλλει στην ανάπτυξη της περιοχής. Επίσης θα λάβει σύντομα και απόφαση για την αξιοποίηση του οικισμού Κρεμαστών.

Με όλα τα παραπάνω το μέλλον των παραλίμνιων Δήμων και γενικότερα του Νομού Ευρυτανίας προβλέπεται να είναι καλύτερο.

Αναμένεται να επεκταθούν οι δραστηριότητες Ορεινού Τουρισμού, που ήδη υπάρχουν στον υπόλοιπο Νομό Ευρυτανίας, πράγμα που θα δώσει και στο προσωπικό της ΔΕΗ μεγάλη ικανοποίηση, για την όποια συμβολή της στην πρόοδο αυτού του τόπου”.

(Ευρυτανικός παλμός-9/7/2008-αρ.φύλ 307)

4.5.5. ΕΡΓΑ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ Α.Ε.(ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ)

1991-1992

Μελέτη επενδυτικών δυνατοτήτων στους ηγετικούς κλάδους ανάπτυξης του νομού Ευρυτανίας και εκπόνηση των μελετών σκοπιμότητας για τα ακόλουθα επιχειρηματικά σχέδια :

- Δημιουργία δικτύου μονάδων ιχθυοκαλλιέργειας.
- Επενδύσεις εκσυγχρονισμού της βιομηχανίας ξύλου ΔΑΒΙΕ.
- Δημιουργία πρότυπης μονάδας ορεινού τουρισμού.
- Κατασκευή συγκροτήματος γκολφ.
- Δημιουργία μονάδας τυποποίησης αγροτικών προϊόντων.
- Ίδρυση μονάδας ημισταβλισμένης προβατοτροφίας.

4.5.6. ΚΕΝΤΡΑ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ INTERNET ΣΤΟΥΣ ΔΗΜΟΥΣ

Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα εντάχθηκαν στο Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Στερεάς Ελλάδας 2000 - 2006 και συγκεκριμένα στο Μέτρο 4.7 "Ενίσχυση δράσεων της Καινοτομίας και της Κοινωνίας της Πληροφορίας", 81 έργα σε Δήμους της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας , συνολικού προϋπολογισμού 1,03 εκατ. Ευρώ.

Στην Ευρυτανία δημιουργούνται 10 νέα κέντρα πρόσβασης στο internet σε όλους τους Δήμους του Νομού πλην του Δήμου Καρπενησίου ο οποίος ήδη έχει ολοκληρώσει και λειτουργεί ανάλογη υποδομή από το πρόγραμμα RISE. Το συνολικό έργο ύψους 75.000,00 ευρώ προβλέπει την προμήθεια του εξοπλισμού και την εγκατάσταση για την δημιουργία κέντρου πρόσβασης στο διαδίκτυο. Οι Δήμοι των οποίων εγκρίθηκαν

τα έργα και τα αντίστοιχα ποσά είναι: Απεραντίων με ποσό 9.239,40 ευρώ, Αγράφων με ποσό 9.250,00 ευρώ, Ασπροποτάμου με ποσό 9.239,40 ευρώ, Δομνίστας με ποσό 9.250,00 ευρώ, Ποταμιάς με ποσό 7.500,40 ευρώ, Βίνιανης με ποσό 7.068,20 ευρώ, Προυσού με ποσό 9.250,00 ευρώ, Φραγκίστας με ποσό 9.000,00 ευρώ, Φουρνάς με ποσό 7.500,00 ευρώ και Κτημενίων με ποσό 7.500,00 ευρώ. Τα έργα αναμένεται να ολοκληρωθούν άμεσα σε όλους τούς Δήμους.

4.5.7 ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ

Εξάλλου με απόφαση του Γενικού Γραμματέα εντάχθηκε στο Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Στερεάς Ελλάδας 2000 - 2006 και συγκεκριμένα στο Μέτρο 3.4 "Αναβάθμισης υποδομής και εξοπλισμού στην εκπαίδευση ", το έργο, "Σχολικές Βιβλιοθήκες Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας" συνολικού προϋπολογισμού 5,9 εκατ. Ευρώ. Τα έργο αφορά στην δημιουργία 37 Σχολικών Βιβλιοθηκών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

Συγκεκριμένα αφορά στις μελέτες και στις κτιριακές παρεμβάσεις σε αίθουσες σε υφιστάμενα κτίρια της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης την προμήθεια του απαραίτητου εξοπλισμού καθώς και την προμήθεια έντυπου και μη έντυπου υλικού (βιβλία, περιοδικά, βιντεοταινίες, χάρτες, άτλαντες, κασέτες ήχου, CDs, εγκυκλοπαιδείες κλπ). Σκοπός του προτεινόμενου έργου είναι να εξασφαλίσει τις κατάλληλες υποδομές και προϋποθέσεις για την απρόσκοπτη λειτουργία 37 σχολικών βιβλιοθηκών στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας. Χρηματοδοτούνται κατά 25% από Εθνικούς πόρους και κατά 75% από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ).

4.5.8. ΚΕΝΤΡΟ ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΕΠΕΝΔΥΤΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ

4.5.8.1. ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Τα Κέντρα Υποδοχής Επενδυτών αναπτύχθηκαν και λειτουργούν σε κάθε νομό της χώρας, στα πλαίσια του Μέρους «Απλοποίηση Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος» του Άξονα Προτεραιότητας, «Βελτίωση Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος», του Επιχειρηματικού Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα 2000-2006». Τα Κέντρα Υποδοχής Επενδυτών (ΚΥΕ) λειτουργούν ως Υπηρεσίες Ενιαίας εξυπηρέτησης (one-stop-shop) με αντικείμενο το συντονισμό όλων των δημοσίων υπηρεσιών που συμμετέχουν στις διαδικασίες σύστασης και αδειοδότησης μιας νέας

επιχείρησης, ώστε να διευκολύνουν τον επενδυτή –επιχειρηματία. Επιπλέον, ενημερώνουν με αξιόπιστο και έγκυρο τρόπο όλους τους ενδιαφερόμενους επενδυτές της περιοχής για τις ευκαιρίες και δυνατότητες χρηματοδότησης που προσφέρονται τόσο μέσω των προγραμμάτων του Γ'ΚΠΣ και των Κοινοτικών Πρωτοβουλιών όσο και για το ισχύον εθνικό πλαίσιο κινήτρων ενισχύσεων (Αναπτυξιακός Νόμος κλπ). Η λειτουργία του ΚΥΕ συμβάλλει ουσιαστικά στη βελτίωση του επιχειρηματικού κλίματος και την απλοποίηση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος μέσω:

- Της απλοποίησης και του εκσυγχρονισμού του θεσμικού και λειτουργικού περιβάλλοντος που διέπει την ίδρυση, εγκατάσταση και λειτουργία των επιχειρήσεων
- Την μείωση του χρόνου έκδοσης των αδειών κατά 20% τουλάχιστον
- Της διασφάλισης του συντονισμού των δημοσίων υπηρεσιών για την επίλυση θεσμικών, οργανωτικών και λειτουργικών ζητημάτων, που θα απλοποιήσουν τις διοικητικές διαδικασίες και θα διευκολύνουν τις επενδυτικές πρωτοβουλίες
- Της ενημέρωσης των επιχειρηματιών και επενδυτών (ελλήνων και ξένων) για τις δυνατότητες χρηματοδότησης

4.5.8.2. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΤΟΥ Ν. ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ

Η 1η Προγραμματική Σύμβαση που αφορούσε τη σύσταση και λειτουργία του ΚΥΕ στο Νομό Ευρυτανίας, υπογράφηκε την 1η Ιουνίου 2003, μεταξύ του Υπουργείου Ανάπτυξης – ΓΓΒ, της Αναπτυξιακής Εταιρείας Ευρυτανίας «Ευρυτανίας Α.Ε.». Λόγω οικονομικών προβλημάτων της παραπάνω εταιρείας έγιναν οι απαραίτητες τροποποιήσεις και τελικώς υπογράφηκε τροποποιημένη προγραμματική σύμβαση την 24η Ιανουαρίου 2004 μεταξύ του Υπουργείου Ανάπτυξης – ΓΓΒ και της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ευρυτανίας χωρίς τη μεσολάβηση της Αναπτυξιακής εταιρείας. Λόγω αυτής της καθυστέρησης το ΚΥΕ Ν. Ευρυτανίας άρχισε να λειτουργεί όταν ήδη είχαν ξεκινήσει να λειτουργούν τα Κέντρα Υποδοχής Επενδυτών σε όλους σχεδόν τους νομούς της χώρας. Μετά την υπογραφή της Προγραμματικής Σύμβασης έγιναν οι απαραίτητες ενέργειες και η στελέχωσή του από τη Συντονίστρια Χημικό Μηχανικό κα Τραμουντάνη Σοφία και το ΚΥΕ άρχισε να λειτουργεί την 1/4/2004. Σύμφωνα με την Προγραμματική σύμβαση το φυσικό αντικείμενο του έργου έχει έναρξη την 1/2/2004 και λήξη την 31/1/2006, με συνολική διάρκεια 2 έτη. Το ΚΥΕ Ν. Ευρυτανίας στεγάζεται στο Τμήμα Βιομηχανίας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης και συνεπώς είναι άμεση η επικοινωνία με την αδειοδοτούσα αρχή.

Απαιτήθηκαν κάποιες διαμορφώσεις ώστε να καταστεί λειτουργικός ο χώρος, που ολοκληρώθηκαν τον Ιούλιο του 2004.

Στην αρχή της λειτουργίας του το ΚΥΕ πραγματοποιήθηκε προώθηση του ρόλου και των παρεχόμενων υπηρεσιών του ΚΥΕ, έτσι ώστε να γίνει γνωστό στους επιχειρηματίες αλλά και σε δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς. Στα πλαίσια του στόχου αυτού εκδόθηκαν διαφημιστικά φυλλάδια, κατασκευάστηκε ιστοσελίδα, αναρτήθηκαν πινακίδες εμφανείς από τον κεντρικό οδικό άξονα, δημοσιεύτηκαν δελτία τύπου, έγιναν ανακοινώσεις στους τοπικούς ραδιοφωνικούς σταθμούς και παραχωρήθηκε συνέντευξη σε κανάλι τοπικής εμβέλειας.

Παράλληλα, εξυπηρετήθηκαν 87 άτομα οι οποίοι προσήλθαν στο ΚΥΕ για:

⇐ Τα δεκαέξι (16) για έκδοση άδειας εγκατάστασης ή λειτουργίας, ή εκσυγχρονισμού κ.α. Το ΚΥΕ συνέβαλε στη διαδικασία αδειοδότησης παραλαμβάνοντας τους φακέλους, ελέγχοντας την πληρότητά τους σε συνεργασία με το τμήμα Βιομηχανίας, πραγματοποιώντας αυτοψία, συντονίζοντας ενέργειες εμπλεκόμενων υπηρεσιών (Πολεοδομίας για έκδοση ΑΕΠΟ , Πυροσβεστικής κ.λ.π.), διευθετώντας τυχόν ελλείψεις, προωθώντας διαβιβαστικά έγγραφα για τυχόν γνωμοδοτήσεις (πχ. Αρχαιολογίες) και τελικώς εκδίδοντας την απαιτούμενη άδεια.

⇐ Τα εξήντα τρία (63) να ενημερωθούν για προγράμματα και δυνατότητες χρηματοδότησης. Σχετικά με τα θέματα πληροφόρησης, σημαντικό ρόλο έχει η συνεργασία με τα στελέχη του ΚΕΤΑ -ΠΕΣΕ, και της Διαχειριστικής Αρχής του ΕΠΑΝ στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας.

⇐ Τα υπόλοιπα για άλλες πληροφορίες (κυρίως αδειοδότησης) είτε για διακίνηση φακέλων.

4.5.8.3. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΠΕΛΑΤΩΝ ΤΟΥ ΚΥΕ Ν. ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ

Κατά το πρώτο έτος λειτουργίας του ΚΥΕ Ν. Ευρυτανίας από 1/4/2004 έως 31/3/2005, ήρθαν σε επαφή με το ΚΥΕ, 87 άνθρωποι εκ των οποίων το 99% ήταν επισκέπτες και το υπόλοιπο 1% επικοινωνήσε τηλεφωνικά.

Το μεγαλύτερο ποσοστό από αυτούς και συγκεκριμένα το 97% προέρχονται από το Νομό Ευρυτανίας. Το υπόλοιπο 3% είναι επισκέπτες από την υπόλοιπη Ελλάδα που θα ήθελαν να επενδύσουν στο Νομό Ευρυτανίας.

Ένα άλλο ενδιαφέρον στοιχείο αποτελεί η κατηγοριοποίηση του δείγματος των πελατών που ενδιαφέρθηκαν για επιχορήγηση σε:

| αυτούς που ενδιαφέρονται να ιδρύσουν νέα επιχείρηση. Ποσοστό 57%
| αυτούς που είναι ήδη επιχειρηματίες και ενδιαφέρονται να επεκτείνουν ή να εκσυγχρονίσουν την υπάρχουσα επιχείρηση ή να ξεκινήσουν κάποια παράλληλη δραστηριότητα. Ποσοστό 43%

Από τους επισκέπτες του ΚΥΕ λίγοι μόνο ήταν άνεργοι γεγονός που γεννά ένα μεγάλο ερώτημα: κατά πόσο οι άνεργοι είναι διατεθειμένοι να επενδύσουν επιχειρηματικά ώστε να διαφύγουν της ανεργίας τους ή επιμένουν στην προσδοκία κάποιας μόνιμης υπαλληλικής σχέσης.

Από το πλήθος των ενδιαφερόμενων τόσο των ιδιοκτητών υφιστάμενων επιχειρήσεων όσο και υποψήφιων νέων επενδυτών, το 34% ανήκει στο δευτερογενή τομέα (μεταποίηση), και το 33% στον τομέα παροχής υπηρεσιών. Ακολουθούν με πολύ μικρότερα ποσοστά, το εμπόριο με 14%, ο πρωτογενής τομέας (2%) και ο τουρισμός-αγροτουρισμός με 17%.

Κάτι άλλο το οποίο πρέπει να τονιστεί είναι ότι στο σύνολο των υφιστάμενων επιχειρήσεων αλλά και στις εν δυνάμει επενδύσεις δεν παρατηρείται καμία τάση για καινοτόμες δράσεις. Όλες οι επενδύσεις θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν παραδοσιακές, σε πιθανά κορεσμένους τομείς, και δεν παρουσιάζουν πρωτοποριακές ιδέες ανάπτυξης. Βέβαια, σε αυτό συμβάλλει και το χαμηλό εκπαιδευτικό επίπεδο των επενδυτών.

Όλα τα παραπάνω ποσοστά και συμπεράσματα προκύπτουν από την επεξεργασία των εγγραφών που έχουν καταχωρηθεί στη Βάση Δεδομένων του ΚΥΕ, και τα αποτελέσματα προκύπτουν από την αξιολόγηση των επιμέρους ερωτημάτων.

Το ΚΥΕ για να ανταποκριθεί στο σύνολο των αιτημάτων των ενδιαφερομένων έκανε τις εξής ενέργειες:

- Δόθηκαν εγχειρίδια – φυλλάδια που αφορούσαν νόμους, πληροφοριακό υλικό προγραμμάτων, ενημερωτικό υλικό για τις διαδικασίες αδειοδότησης κλπ
- Έγινε προφορική ενημέρωση στο σύνολο των ερωτημάτων
- Τηλεφωνική ενημέρωση
- Το αίτημα παραπέμφθηκε σε άλλο φορέα ή υπηρεσία (κυρίως στον ΟΑΑΣΕ Α.Ε. ή στην Περιφέρεια) και τέλος
- Το ερώτημα απαντήθηκε έγγραφα μέσω ηλεκτρονικού ή συμβατικού ταχυδρομείου, επιστολής ή φαξ.

Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να τονιστεί το γεγονός ότι οι ενέργειες που έγιναν από το ΚΥΕ υπερκάλυπταν τα ερωτήματα αφού οι απαντήσεις συνοδεύονταν πάντα με ενημερωτικό υλικό ενώ παράλληλα οι ενδιαφερόμενοι ενημερώνονται σε σύντομο χρονικό διάστημα για τα προγράμματα που είναι σε ισχύ ή επίκειται η προκήρυξη τους.

4.5.8.4. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΠΟΡΕΙΑΣ ΤΟΥ ΚΥΕ Ν. ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ

Από την αρχή της λειτουργίας του ΚΥΕ και για τρεις μήνες περίπου οπότεν δόθηκε και η προκαταβολή δεν υπήρχε η κατάλληλη υποδομή για την εύρυθμη λειτουργία του ΚΥΕ (έλλειψη γραφείων, υπολογιστών κ.λ.π.). Από τη στιγμή της χρηματοδότησης και την ολοκλήρωση των διαδικασιών προμήθειας των βασικών υποδομών και μετά, δεν υπήρξαν ιδιαίτερα λειτουργικά προβλήματα. Ο χώρος πλέον είναι άρτια εξοπλισμένος, και εύκολα προσβάσιμος για τους επισκέπτες. Η σήμανση δε, και στον εξωτερικό αλλά και στον εσωτερικό χώρο είναι επαρκής και εξωτερικά ορατή από κάθε πλευρά του κτιρίου.

Η εξυπηρέτηση όσων επισκέφθηκαν το ΚΥΕ κρίνεται ικανοποιητική, γεγονός που επιβεβαιώνεται από την επανάληψη των επισκέψεων τους για άλλα θέματα και προβλήματα.

Από τα πρακτικά των Επιτροπών Έργου, που συγκαλούνται μια φορά τον μήνα, προκύπτει και η μεγάλη υποστήριξη των υπηρεσιών της Ν.Α. οι οποίες διαβλέπουν

μέσα από το ΚΥΕ ένα φορέα αρωγής και στήριξης των υπηρεσιών τους. Οι δ/ντες των υπηρεσιών πλέον της συμβουλευτικής υποστήριξης, βοηθούν και στην οποία προβολή του ΚΥΕ, ενημερώνοντας τους πελάτες τους, και παρακινώντας τους να αξιοποιούν τις υπηρεσίες του.

Τα πρώτα συμπεράσματα που προκύπτουν από την έως τώρα επαφή του ΚΥΕ με το κοινό είναι η σύγχυση που υπάρχει ως προς τις δομές πληροφόρησης. Λόγω της ανάγκης για πληροφόρηση κυρίως για τα επενδυτικά προγράμματα οι ενδιαφερόμενοι επενδυτές πιστεύουν ότι ο ρόλος του ΚΥΕ είναι κυρίως ενημερωτικός. Βέβαια η άποψη αυτή ενισχύεται από την έλλειψη ανάλογης δομής πληροφόρησης στο κτίριο της Ν.Α. πλην του ΚΕΠ. Συνεπώς το κοινό εκμεταλλεύεται το γεγονός της ύπαρξης της δομής και αποφεύγει να πηγαίνει σε άλλους φορείς. Έτσι είναι πολύ πιθανό ο πραγματικός ρόλος του ΚΥΕ να διαστρεβλωθεί και να ξεφύγει από τους πραγματικούς του στόχους. Συνεπώς τα ΚΥΕ σε κοινή καμπάνια με το Υπουργείο που είναι πλέον σε εφαρμογή θα πρέπει να αποσαφηνίσουν το ρόλο των ΚΥΕ.

Ένα άλλο σημαντικό ζήτημα που προκύπτει είναι η έλλειψη κατοχυρωμένου θεσμικού πλαισίου λειτουργίας, γεγονός που παρακωλύει την ενεργή εμπλοκή του ΚΥΕ στις διαδικασίες αδειοδοτήσεων. Άρα η παρακολούθηση των φακέλων αδειοδότησης βασίζεται στην καλή θέληση των υπηρεσιών που εμπλέκονται στην διαδικασία και στην σχέση που αναπτύχθηκε με του υπαλλήλους του Τμήματος Βιομηχανίας λόγω της συστέγασής τους με το ΚΥΕ.

Παρόλα τα προαναφερόμενα ζητήματα η γενική άποψη που επικρατεί, είναι ότι το ΚΥΕ Ν. Ευρυτανίας είναι παραγωγικά ενεργό, εξυπηρετεί ένα σημαντικό αριθμό πολιτών καθημερινά ενώ βοηθά σημαντικά στη διάχυση της πληροφόρησης και στην καταγραφή του επιχειρηματικών τάσεων του νομού.

4.5.8.5. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται στα 88.041,09 € Από το ποσό αυτό μέχρι και την 31η Μαρτίου 2005 (δηλαδή ένα χρόνο από την έναρξη λειτουργίας του) έχουν δαπανηθεί 29.929,36 € δηλαδή το 100% επί της 1ης προκαταβολής η οποία ήταν 26.412,33 € και 3.517,03 € ήτοι 15% της δεύτερης δόσης (24.000 €).

Ο τρόπος με τον οποίο κατανεμήθηκαν οι δαπάνες σε αυτό το διάστημα, φαίνεται στον παρακάτω πίνακα.

Την Τρίτη 16 Νοεμβρίου 2004 συνεδρίασε η 1η επιτροπή παρακολούθησης όπου πιστοποιήθηκε η πορεία του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου του έργου. Κατόπιν τούτου έγιναν οι ενέργειες που είναι απαραίτητες για τη λήψη της 2ης δόσης. Σύμφωνα με τον προϋπολογισμό, μεγάλο μέρος των χρημάτων πρόκειται να διατεθεί σε δαπάνες προβολής και σε διοργάνωση ενημερωτικής ημερίδας.

4.5.8.6. ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΣΤΟ Ν. ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ

Κατά τη διάρκεια λειτουργίας του Κέντρου Υποδοχής Επενδυτών Ν. Ευρυτανίας έγινε καταγραφή του χρόνου που απαιτείται μεταξύ της υποβολής της αίτησης στο Τμήμα Βιομηχανίας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ευρυτανίας και της έγκρισης- έκδοσης της απαιτούμενης άδειας.

Η καταγραφή των χρόνων έγινε με την παρακολούθηση του πρωτοκόλλου του ΚΥΕ που καταγράφει τις αιτήσεις που πρωτοκολλούνται από το Τμήμα Βιομηχανίας. Για να υπάρχουν συγκριτικά αποτελέσματα καταγράφηκαν και επεξεργάστηκαν τα σχετικά αιτήματα τα προγενέστερα της λειτουργίας του ΚΥΕ (του έτους 2002, του έτους 2003 και του 1ου τριμήνου του 2004). Η διαδικασία που ακολουθήθηκε ήταν η εξής. Για κάθε μια περίπτωση αίτησης δημιουργήθηκαν στήλες στο Excel στις οποίες καταχωρούνταν στοιχεία όπως:

1. Η επωνυμία της επιχείρησης ή το ονοματεπώνυμο του ενδιαφερομένου
2. Ο αριθμός πρωτοκόλλου της αίτησης για να μπορεί ανά πάσα στιγμή να γίνει επί μέρους έλεγχος της ορθότητας των στοιχείων.
3. Οι ημερομηνίες υποβολής της αίτησης και διεκπεραίωσης της από το Τμήμα Βιομηχανίας. Από τις ημερομηνίες αυτές υπολογίστηκε η διαφορά σε ημερολογιακές ημέρες και ορίστηκε ο χρόνος διεκπεραίωσης της αίτησης.

Συνολικά και για τον πρώτο χρόνο λειτουργίας του ΚΥΕ, πρωτοκολλήθηκαν στο Τμήμα Βιομηχανίας 16 αιτήσεις εκ των οποίων είναι εγκεκριμένες και οι 16. Η ταξινόμηση του συνόλου ανά κατηγορία αίτησης κατανέμεται ως εξής:

- 10 αιτήσεις που αφορούν τον κλάδο των βιοτεχνιών, δηλ. ποσοστό 63 % επί του συνόλου των αιτήσεων
- 1 αίτηση για άδεια λειτουργίας αρτοποιείου, ποσοστό 6%
- 4 αιτήσεις αφορούν απαλλακτικά για επαγγελματικά εργαστήρια, δηλ. 25% από το σύνολο των αιτήσεων
- 1 αίτηση (ποσοστό 6%) αναφέρεται σε άδεια εγκατάστασης-λειτουργίας αποθήκης πετρελαίου θέρμανσης

Όπως φαίνεται παραπάνω στο σύνολο των αιτήσεων οι περισσότερες, αφορούν Βιοτεχνίες και Επαγγελματικά εργαστήρια σε ποσοστό 88%. Το γενικό συμπέρασμα που προκύπτει, είναι ότι οι ρυθμοί ανάπτυξης του νομού είναι μικρής έντασης, ενώ οι δείκτες των αιτήσεων που αφορούν τους κλάδους Βιοτεχνία-Βιομηχανία κινούνται σε χαμηλά επίπεδα. Τα είδη δε, των επενδύσεων δεν χαρακτηρίζονται ιδιαίτερος πρωτοποριακά και καινοτόμα. Αντίθετα ανήκουν σε παραδοσιακούς κλάδους, όπως αλουμινοκατασκευές, πριστήρια, ξυλουργεία, εργαστήρια επεξεργασίας πέτρας, δομικά υλικά και σκυρόδεμα. Η άδεια ίδρυσης-λειτουργίας αρτοποιείου δόθηκε σε 28 ημέρες. Η άδεια εγκατάστασης-λειτουργίας της αποθήκης πετρελαίου θέρμανσης χορηγήθηκε σε 4 ημέρες. Οι άδειες εγκατάστασης βιοτεχνιών (που είναι έξι) χορηγήθηκαν σε χρόνο κατά μέσο όρο 25 ημερών, ενώ οι άδειες λειτουργίας βιοτεχνιών (που είναι τέσσερις) σε κατά μέσο όρο 3 ημέρες. Τα απαλλακτικά των επαγγελματικών εργαστηρίων (που είναι τέσσερα) χορηγήθηκαν σε 2,25 ημέρες.

Ο μέσος χρόνος που απαιτείται για την έκδοση οιασδήποτε άδειας δίδεται από το Τμήμα Βιομηχανίας είναι 12,69 ημέρες (από τα στοιχεία που τηρούνται από 1/4/2004 – έναρξη λειτουργίας του ΚΥΕ). Από τα στοιχεία που ελήφθησαν από το Πρωτόκολλο του Τμήματος Βιομηχανίας της Ν.Α. Ευρυτανίας για τα έτη 2002, 2003 και του α' τριμήνου του 2004 ο μέσος χρόνος έκδοσης άδειας ήταν 13,23 ημέρες, άρα επιτεύχθηκε μείωση χρόνου κατά 4 %.

4.5.9. ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΛΑΜΙΑ-ΚΑΡΠΕΝΗΣΙ-ΑΓΡΙΝΙΟ

Εγκρίθηκε η διάθεση πίστωσης 1.800.000 ευρώ από το ΥΠΕΧΩΔΕ για το έργο "Ολοκλήρωση μελετών Ανατολικής πρόσβασης σήραγγας Τυμφρηστού" το οποίο είναι ένα χρόνιο αίτημα του νομού. Η συγκεκριμένη πίστωση εγκρίθηκε από τον ίδιο τον Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας. Επίσης, σύμφωνα με την απάντηση του ΥΠΕΧΩΔΕ η κατασκευή της νότιας παράκαμψης Καρπενησίου προϋπολογισμού 5.888.200 ευρώ αναμένεται να ολοκληρωθεί στις 19 Αυγούστου του 2007.

Πιο συγκεκριμένα:

1. Για το οδικό τμήμα Λαμίας - Καρπενησίου έχουν εκπονηθεί και εγκριθεί: α) Οριστική Μελέτη, β) Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, γ) Προκαταρκτική μελέτη τεχνικών έργων της Ανατολικής πρόσβασης σήραγγας Τυμφρηστού.
2. Όσον αφορά στο διαγωνισμό της μελέτης "Ολοκλήρωση Μελετών Ανατολικής πρόσβασης σήραγγας Τυμφρηστού" ύστερα από την ανάθεση της, έγινε ο Προσυμβατικός έλεγχος από το Ελεγκτικό Συνέδριο και με βάση την πράξη 136/2006 του VI τμήματος, κωλύεται η υπογραφή της σχετικής σύμβασης. Το ΥΠΕΧΩΔΕ θα επανακηρύξει τη μελέτη σύμφωνα με το Ν. 3316/05.

Επίσης, όσον αφορά ειδικότερα στο τμήμα "Λαμία - Καρπενήσι":

1. Έχει ενταχθεί στο Γ' ΚΠΣ το έργο Λαμία - Καρπενήσι - νότια παράκαμψη Καρπενησίου "Κατασκευή νότιας παράκαμψης Καρπενησίου προϋπολογισμού 5.888.200 ευρώ το οποίο κατασκευάζεται και με πιθανή ημερομηνία περαίωσης του 13-9-07.
2. Έχει ενταχθεί στο Γ' ΚΠΣ το έργο "Κατασκευή κόμβων" για το έργο Λαμία - Καρπενήσι - νότια παράκαμψη Καρπενησίου, προϋπολογισμού 1.700.000 ευρώ και αφορά την κατασκευή των δύο κόμβων και συγκεκριμένα την Ανατολική σύνδεση της νότιας παράκαμψης Καρπενησίου με την Ε.Ο. 38 Λαμία - Καρπενήσι και τη Δυτική σύνδεση με την οδό Καρπενήσι-Προυσός. Έχει υπογραφεί η σύμβαση του έργου με πιθανή ημερομηνία περαίωσης την 19-08-2007.

Στον άξονα Λαμία - Καρπενήσι εκπονούνται οι παρακάτω μελέτες:

A) "Μελέτη Βελτίωσης Οδού Λαμίας - Καρπενησίου στο τμήμα Λαμία - Μακρακώμη" με προϋπολογισμό 770.000 ευρώ. Έχει εκπονηθεί και εγκριθεί η αναγνωριστική μελέτη οδοποιίας και η αναγνωριστική γεωλογική μελέτη. Έχει εγκριθεί η ΜΠΕ και έχει αποσταλεί στην ΕΥΠΕ/ΥΠΕΧΩΔΕ για την έγκριση των Περιβαλλοντικών όρων.

B) Μελέτη Ανατολικής πρόσβασης σήραγγας Τυμφρηστού. Μέχρι σήμερα έχουν συνταχθεί και εγκριθεί οι παρακάτω μελέτες:

- 1) Αναγνωριστική μελέτη οδοποιίας,
- 2) γεωλογική αναγνωριστική μελέτη,
- 3) οριστική γεωλογική μελέτη,
- 4) προμελέτη οδού και προμελέτη αποχέτευσης οδού,
- 5) προκαταρκτική επεξεργασία μεγάλων τεχνικών έργων (πλην σηράγγων),
- 6) προκαταρκτική μελέτη ισόπεδου κόμβου και οδού σύνδεσης με Τυμφρηστό (εκκρεμεί η έγκριση της),
- 7) οριστική μελέτη της οδού, ενώ έχουν χορηγηθεί και οι Περιβαλλοντικοί Όροι για την κατασκευή του έργου (στα πλαίσια της ίδιας σύμβασης εκπονήθηκε και εγκρίθηκε και η αναγνωριστική μελέτη παράκαμψης Αγίου Γεωργίου Τυμφρηστού με αρχή το Χάνι Πανέτσου.)

4.5.10.«ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙΡΙΚΩΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΝΤΟΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΤΗΣ ΝΟΜΑΡΧΙΑΣ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ»

ΑΝΑΘΕΤΟΥΣΑ ΑΡΧΗ: «Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ευρυτανίας»

ΦΟΡΕΑΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΟΠΟΙΟ ΠΡΟΟΡΙΖΕΤΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ: Υπουργείο Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης / Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ευρυτανίας

ΤΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ – ΤΟΠΟΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ: Οι εγκαταστάσεις της Νομαρχίας Ευρυτανίας και επιλεγμένα σημεία του Δευτερεύοντος Οδικού Δικτύου της Νομαρχίας Ευρυτανίας

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ: Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται στο ποσό των πεντακοσίων είκοσι πέντε χιλιάδων ευρώ (€ 557.634,00), συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ 19%. (Προϋπολογισμός χωρίς ΦΠΑ : €468.600,00, ΦΠΑ : €89.034,00).

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΕΡΓΟΥ: Το έργο χρηματοδοτείται από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Κοινωνία της Πληροφορίας», στο πλαίσιο του Γ' ΚΠΣ, σε ποσοστό 80% από το ΕΤΠΑ και 20% από Εθνικούς Πόρους. Οι δαπάνες του έργου θα βαρύνουν το πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, ΣΑΝΑ /3 κωδικός έργου 109305 ΚΑΙ ΚΩΔΙΚΟ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ 2006ΝΑ01230000

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ-ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

4.5.10.1.ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Το Πληροφοριακό Σύστημα Ενημέρωσης Καιρικών Συνθηκών του Δευτερεύοντος Εθνικού Οδικού Δικτύου της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ευρυτανίας έχει πιλοτικό χαρακτήρα και κύριο σκοπό:

Την Ενημέρωση των Πολιτών (εργαζομένων, επισκεπτών, διερχόμενων) για την κατάσταση του Δευτερεύοντος Εθνικού Οδικού Δικτύου χρησιμοποιώντας δύο διακριτά κανάλια,

ενημερωτικές πινακίδες (Variable Message Signs, VMS), οι οποίες θα τοποθετηθούν σε κατάλληλα επιλεγμένους χώρους στις εισόδους των οδικών αρτηριών,

ειδικά σχεδιασμένο Δικτυακό Τύπο Ενημέρωσης Κοινού

Την ενημέρωση της Νομαρχίας σχετικά με τις επικρατούσες καιρικές συνθήκες για τον συντονισμό των ειδικών συνεργειών αυτής και της Δ.Ε.Σ.Ε., τα οποία είναι επιφορτισμένα με την διατήρηση της καλής κατάστασης του δικτύου (καθαρισμό από χιόνι, στρώσιμο αλατιού το χειμώνα, κλπ.).

Με το σύστημα αυτό οι μεν Πολίτες (κάτοικοι και ταξιδιώτες) θα είναι ενήμεροι και θα λαμβάνουν σωστές αποφάσεις για την προετοιμασία των μετακινήσεων και των ταξιδιών τους, η δε Νομαρχία θα μπορεί να εκμεταλλεύεται πλήρως το δυναμικό των ειδικών συνεργειών αυτής και της Δ.Ε.Σ.Ε. εξασφαλίζοντας ανοικτό και ασφαλή δρόμο. Επιπλέον, το έργο είναι βιώσιμο ωφελώντας την Νομαρχία και σε ότι αφορά τα διαθέσιμα κονδύλια για τέτοιου είδους εργασίες γιατί η έγκυρη ενημέρωση θα καταλήξει σε λιγότερο χαμένο χρόνο, σωστότερη αντιμετώπιση των συνθηκών και οικονομία στα χρησιμοποιούμενα υλικά (καύσιμα, αλάτι, ειδικά εργαλεία και οχήματα).

4.5.10.2.ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΟΦΕΛΗ ΕΡΓΟΥ

Το προτεινόμενο σύστημα αποτελεί πιλοτική και καινοτόμο εφαρμογή και εντάσσεται στις δράσεις μεταφορών. Σκοπός του έργου είναι η κάλυψη αναγκών οι οποίες διατυπώθηκαν από διάφορες πληθυσμιακές ομάδες προς την Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ευρυτανίας. Καταρχήν οι Πολίτες, κάτοικοι της περιοχής, οι επαγγελματικές ενώσεις οχημάτων μεταφοράς εμπορευμάτων, αλλά και επισκέπτες ή διερχόμενοι διατύπωσαν την ανάγκη έγκαιρης και έγκυρης ενημέρωσης για την κατάσταση των νομαρχιακών δρόμων, ειδικότερα κατά τους χειμερινούς μήνες. Οι εν λόγω δρόμοι, όντας στην πλειονότητα τους ορεινοί, παρουσιάζουν έντονα προβλήματα παγετού, χιονοπτώσεων, ομίχλης και έντονης βροχής. Τα προαναφερόμενα φυσικά φαινόμενα έχουν συχνά αποτελέσει πηγή ατυχημάτων στην περιοχή, έχουν ταλαιπωρήσει πλήθος Πολιτών και αρμοδίων αρχών και συχνά δημιουργού πλήθος προβλημάτων στην συγκοινωνία με αυτονόητο αντίκτυπο στην επικοινωνία και την οικονομία.

Επιπλέον, τα ειδικά συνεργεία της Νομαρχίας για τον καθαρισμό των νομαρχιακών δρόμων έως σήμερα δρουν αφού αρχίσουν τα φαινόμενα και όταν κάποια δράση εξελιχθεί πριν τα φαινόμενα προληπτικά, πολλές φορές καταλήγει να είναι άσκοπη λόγω της απουσίας τοπικών μετρήσεων.

Με το προτεινόμενο σύστημα αναμένεται να υπάρχει έγκαιρη και έγκυρη πληροφόρηση για τις συνθήκες (πάγο, χιόνι, ομίχλη, έντονη βροχόπτωση, κλπ.) που επικρατούν στο

Δευτερεύον Εθνικό Οδικό δίκτυο, η οποία θα διαχέεται στους ενδιαφερομένους μέσω πλήθους καναλιών (Διαδίκτυο, LED VMS Πινακίδες στους Δρόμους, κυψελωτά δίκτυα) σε πραγματικό χρόνο. Ειδικότερα τα ειδικά συνεργεία θα έχουν την δυνατότητα να γνωρίζουν για την ανάπτυξη παγετού τουλάχιστον μια με δύο ώρες πριν, ώστε να αναπτυχθούν έγκαιρα και να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα (ανάπτυξη συνεργείων, στρώσιμο αλατιού, σημάψεις, καθάρισμα δρόμου, κλπ.).

Με το σύστημα αυτό οι μεν Πολίτες (κάτοικοι και ταξιδιώτες) θα είναι ενήμεροι και θα λαμβάνουν σωστές αποφάσεις για την προετοιμασία τους και η Νομαρχία θα μπορεί να εκμεταλλεύεται πλήρως το δυναμικό των ειδικών συνεργείων της εξασφαλίζοντας ανοικτό και ασφαλή δρόμο. Ακόμα, δεδομένου ότι οι δρόμοι θα είναι ασφαλέστεροι και θα διατηρούνται ανοικτοί, οφέλη αναμένονται και για την τοπική οικονομία και τον Τουρισμό. Τέλος, το κοινωνικό όφελος είναι ανεκτίμητο γιατί θα ενισχυθεί η επικοινωνία κέντρου – περιφέρειας και θα μειωθούν αισθητά οι δυσκολίες στις συγκοινωνίες ιδιαίτερα με περισσότερο απομακρυσμένα χωριά.

Συμπερασματικά, στους ωφελούμενους για διάφορους λόγους που προαναφέραμε συμπεριλαμβάνονται:

- A. Οι Πολίτες (κάτοικοι της περιοχής αλλά και τουρίστες ή διερχόμενοι ταξιδιώτες)
- B. Η Νομαρχία
- Γ. Οι εργαζόμενοι στα ειδικά συνεργεία της Νομαρχίας
- Δ. Η τοπική Οικονομία και ο Τουρισμός

4.5.10.3.ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Στο αντικείμενο του έργου θα περιλαμβάνονται:

- Η προμήθεια/ανάπτυξη, εγκατάσταση, και θέση σε λειτουργία Σταθμών Αισθητήρων σε επιλεγμένες θέσεις στο Δευτερεύον Οδικό Δίκτυο της Νομαρχίας Ευρυτανίας
- Η προμήθεια/ανάπτυξη, εγκατάσταση, και θέση σε λειτουργία LED VMS (Variable Message Signs) Πινακίδων σε επιλεγμένες θέσεις στις εισόδους στο Δευτερεύον Οδικό Δίκτυο της Νομαρχίας Ευρυτανίας
- Η προμήθεια/ανάπτυξη, εγκατάσταση, θέση σε λειτουργία, παραμετροποίηση και ολοκλήρωση (integration) του πληροφοριακού συστήματος του Κέντρου Ελέγχου του Συστήματος που θα εγκατασταθεί στην Νομαρχία Ευρυτανίας

- Η ανάπτυξη, παραμετροποίηση, θέση σε λειτουργία, φιλοξενία και αρχική ενημέρωση του Δικτυακού Τόπου ενημέρωσης Κοινού
- Η συντήρηση του συστήματος και η φιλοξενία του δικτυακού τόπου για δεδομένο χρονικό διάστημα μετά την ολοκλήρωση των παραπάνω σταδίων
- Εκπαίδευση των χρηστών στην διαχείριση και χρήση του εξοπλισμού και των εφαρμογών που θα αναπτυχθούν.

4.5.10.4.ΔΙΑΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ

Ο Διαδικτυακός Τόπος θα πρέπει να σχεδιαστεί και να υλοποιηθεί με βάση τα Ελληνικά και Ευρωπαϊκά Στάνταρντ Διαλειτουργικότητας με τρόπο που θα επιτρέπει:

- ∅ Την επικοινωνία και ανταλλαγή δεδομένων με άλλες υφιστάμενες (ή και μελλοντικά προβλεπόμενες) εφαρμογές του φορέα.
- ∅ Την πρόσβαση εφαρμογών τρίτων φορέων σε υπηρεσίες και πληροφορίες του Διαδικτυακού Τόπου.
- ∅ Ειδικότερα, θα πρέπει να μπορεί να διασυνδέεται λειτουργικά τουλάχιστον με τις εξής κατηγορίες εφαρμογών λογισμικού:
- ∅ Εφαρμογές CRM (Customer Relationship Management) συμπεριλαμβανομένων και Call Centers.
- ∅ Εφαρμογές ERP (Enterprise Resource Planning) και Διαχείρισης Έργων.
- ∅ Εφαρμογές GIS (Geographic Information Systems)

4.5.11. ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ Ν ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΦΟΡΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΝΟΜΟΥ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ (Κείμενο από το περιοδικό της ΕΕΤΑΑ "ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ"

Τεύχος Οκτωβρίου - Δεκεμβρίου 2001)

Η διαχείριση των απορριμμάτων στην Ευρυτανία είναι ένα πρόβλημα που δεν έχει βρει ακόμα τη λύση του.

Η εικόνα της διαχείρισης των απορριμμάτων στο νομό χαρακτηρίζεται από :

- την απουσία οργανωμένων δημοτικών υπηρεσιών καθαριότητας,
- ελλείψεις στην υποδομή & τον εξοπλισμό των ΟΤΑ για τη διαχείριση των απορριμμάτων,
- την ανάληψη των υπηρεσιών αποκομιδής και διάθεσης των απορριμμάτων από ιδιώτες,
- η διάθεση των απορριμμάτων σε ημιελεγχόμενους χώρους ή σε ανεξέλεγκτες χωματερές,
- την αυτοδιαχείριση των απορριμμάτων από τους κατοίκους απομονωμένων κυρίως περιοχών.

Στη δυσκολία επίλυσης του προβλήματος έρχονται να προστεθούν οι ιδιαιτερότητες του νομού όπως το πλούσιο φυσικό περιβάλλον, η ορεινή μορφολογία, η χαμηλή πληθυσμιακή πυκνότητα με την αντίστοιχη διασπορά μικρών οικισμών, οι κραυγαλέες ελλείψεις σε έργα υποδομής. Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός ότι υπάρχουν γειτονικοί Δήμοι στην Ευρυτανία που δεν συγκοινωνούν οδικά μεταξύ τους και άλλοι που διαθέτουν ασφαλτοστρωμένο οδικό δίκτυο.

Κάτω από την πίεση του προβλήματος και με πρωτοβουλία της ΤΕΔΚ Ν. Ευρυτανίας ξεκίνησε η συνεργασία φορέων - υπό το καθεστώς προγραμματικής σύμβασης - με στόχο την κατάρτιση του Σχεδιασμού Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων Νομού Ευρυτανίας (Α' Στάδιο).

Εξάλλου ως γνωστόν τόσο η χρηματοδότηση όσο και η χωροθέτηση λύσεων εγκαταστάσεων διάθεσης/αξιοποίησης απορριμμάτων προϋποθέτει την ένταξή τους στο αντίστοιχο εγκεκριμένο Διαχειριστικό Σχέδιο του νομού.

Οι εμπλεκόμενοι φορείς, ήταν η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδος (Ελληνικό Δημόσιο), η Ν.Α. Ευρυτανίας, η ΤΕΔΚ Ν. Ευρυτανίας, ο Δήμος Καρπενησίου και η ΕΕΤΑΑ ΑΕ ως σύμβουλος στην υλοποίηση του έργου.

Η κατάρτιση της μελέτης ολοκληρώθηκε επιτυχώς και παρεδόθη το Α' στάδιο του Διαχειριστικού Σχεδίου (Πλαίσιο Σχεδιασμού Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων Νομού Ευρυτανίας) σύμφωνα με τα προβλεπόμενα τόσο από την κείμενη νομοθεσία όσο και από τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την προγραμματική σύμβαση.

Η μελέτη, εκτός των άλλων, διερευνά θέματα όπως

- σενάρια χώρων υγειονομικής ταφής και σταθμών μεταφόρτωσης απορριμμάτων που θα εξυπηρετούν το νομό,
- διαχείριση των ειδικής φύσεως αποβλήτων,
- έκταση και επίπεδο αξιοποίησης απορριμμάτων,
- εναλλακτικές μορφές φορέων διαχείρισης,
- κριτήρια καταλληλότητας για τη χωροθέτηση εγκαταστάσεων διαχείρισης στερεών αποβλήτων,
- σύστημα βαθμολόγησης προκρινόμενων θέσεων,
- προτάσεις χώρων για την εγκατάσταση ΧΥΤΑ .

Το Διαχειριστικό Πλαίσιο υποστηρίχθηκε με χάρτες που εξήχθησαν με τη βοήθεια Γεωγραφικών Συστημάτων Πληροφοριών. Οι χάρτες είχαν στόχο τόσο την απεικόνιση των κύριων χαρακτηριστικών του νομού όσο και τον εντοπισμό των ευρύτερων κατάλληλων περιοχών για χωροθέτηση ΧΥΤΑ.

Η ολοκλήρωση της μελέτης, προϊόν δημιουργικής συνεργασίας των συμβαλλόμενων

μερών, επιβεβαίωσε στην πράξη ότι η υλοποίηση έργων υπό το καθεστώς προγραμματικών συμβάσεων μπορεί να επιλύσει προβλήματα που απαιτούν πρακτικές και συναινετικές λύσεις όπως αυτό του Σχεδιασμού Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων σε νομαρχιακό επίπεδο.

4.6 ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ- ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

4.6.1.ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο νομός Ευρυτανίας δεν μπορεί να ξεχωρίσει και να πρωταγωνιστήσει ούτε στο εμπόριο, ούτε την μεταποίηση, ούτε τη βιομηχανία, ούτε τη μαζική πρωτογενή παραγωγή, ούτε τις νέες τεχνολογίες. Ο νομός Ευρυτανίας ξεχωρίζει για το περιβάλλον, τις παραδόσεις, την ιστορία του. Ο συνδυασμός αυτός νομοτελειακά οδηγεί σε ένα μοντέλο ανάπτυξης δομημένο στον τουρισμό και την εκπαίδευση. Σε ότι αφορά τον τουρισμό: δεν αρκεί να μιλάμε, να επιδιώκουμε ακόμη και επιτυγχάνουμε την τουριστική ανάπτυξη. Βασική προϋπόθεση ώστε η ανάπτυξη αυτή να είναι βιώσιμη, ισόρροπη και με διάρκεια είναι να αποτελεί συνισταμένη πολλών συνιστωσών όπως ο εναλλακτικός, ο αθλητικός, ο χειμερινός, ο θρησκευτικός, ο πολιτιστικός και να πλαισιώνεται εκτός από την προβολή των φυσικών ομορφιών, από υποδομές, ποιότητα υπηρεσιών και δημιουργία νέων πόλων ενδιαφέροντος όπως τοπικά προϊόντα (να κατοχυρώσουμε ονόματα και να διασφαλίσουμε ΠΟΠ), δημιουργία μουσείων και ανάδειξη και προβολή μνημείων και αξιοθέατων. Σε ότι αφορά την εκπαίδευση: η ιστορία πρέπει να είναι η βάση ώστε ο νομός Ευρυτανίας να γίνει εστία παιδείας και πολιτισμού με τη διοργάνωση ειδικών συνεδρίων, εκδόσεις, την ίδρυση Εκπαιδευτικών και Ερευνητικών Ινστιτούτων για την νεώτερη και σύγχρονη ελληνική ιστορία, τις παραδόσεις, την ελληνική γλώσσα και τα γράμματα, το χριστιανισμό. Αλλά και με έμφαση στην εκπαιδευτική και ερευνητική πρωτοπορία γύρω από το περιβάλλον, τη δασολογία, τη διαχείριση υδατικών πόρων, τους ορεινούς όγκους. Έτσι ο νομός Ευρυτανίας θα αποκτήσει brand name.

Του σχεδίου όμως προαπαιτούνται υποδομές και πηγές χρηματοδότησης. Και για χρειάζεται άσκηση πολιτικής πίεσης και ωριμότητα-επιλεξιμότητα προτάσεων και μελετών. Και αυτό προαπαιτεί το πολιτικό μας προσωπικό (που εκ των πραγμάτων είναι μικρό σε αριθμό και ισχύ) να είναι ενωμένο και να λειτουργεί και πολιτεύεται με όρους μέλλοντος.

4.6.2. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ο Νομός Ευρυτανίας, διαθέτει μεγάλα συγκριτικά πλεονεκτήματα για την ανάπτυξη του ορεινού τουρισμού σε όλες του τις μορφές και σε όλες τις εποχές του χρόνου σε σχέση με άλλες περιοχές της χώρας.

Τα πλεονεκτήματα αυτά είναι:

1. Η τοποθεσία. Η Ευρυτανία βρίσκεται στο κέντρο της χώρας, μακριά από την επίδραση θερμών θαλασσιών κλιματολογικών συνθηκών.
2. Η ορεινή μορφολογία που καλύπτει το 40% της συνολικής επιφάνειας σε υψόμετρο άνω των 1.000 μέτρων.
3. Τα δάση με πλούσια ποικιλία βλάστησης και οι βοσκότοποι οι οποίοι μαζί με τα δάση καλύπτουν το 85% της επιφάνειας της.
4. Το απaráμιλλο φυσικό περιβάλλον.

Τα στοιχεία κατατάσσουν την Ευρυτανία σε υπερέχουσα θέση έναντι πολλών αντίστοιχων περιοχών της χώρας ακόμα και της Κεντρικής Ευρώπης, με αποτέλεσμα να έχει στραφεί η προσοχή μέρους του ιδιωτικού τομέα στην επένδυση και στην ενασχόληση με την τουριστική ανάπτυξη σε τέτοιο βαθμό ώστε σήμερα ο τριτογενής τομέας του ακαθάριστου προϊόντος του Νομού να αντιπροσωπεύει το 64,3% και να βγαίνει αβίαστα το συμπέρασμα ότι κύρια παραγωγική πηγή αυτού του Νομού είναι ο τουρισμός.

Η Ευρυτανία έχει τεράστιες δυνατότητες για ανάπτυξη του χειμερινού και εναλλακτικών μορφών τουρισμού όπως είναι ο περιηγητικός τουρισμός, ο αγροτουρισμός, ο τουρισμός περιπέτειας, ο συνεδριακός, ο θρησκευτικός και ο μοναστηριακός.

Ο τουρισμός πρέπει να αποτελέσει, λοιπόν, για όλους μας στρατηγικό στόχο ανάπτυξης. Πρέπει να γίνει η βαριά βιομηχανία του Νομού, η αιχμή του δόρατος της οικονομικής και κοινωνικής δραστηριότητας της περιοχής και ελπίδα για ένα καλύτερο αύριο όλων των Ευρυτάνων.

Η επιτυχία στον τομέα αυτό θα εξαρτηθεί τελικά μόνο αν η Τοπική Αυτοδιοίκηση συνειδητοποιήσει ότι πρέπει να συνεργαστεί στενά με τον ιδιωτικό τομέα για το σκοπό αυτό. Για την επίτευξή του οι τέσσερις βασικές προτεραιότητες είναι:

α. Ο καθορισμός ζωνών ανάπτυξης μορφών τουρισμού.

β. Η βελτίωση της υποδομής, δημόσιας και ιδιωτικής.

γ. Η βελτίωση του επιπέδου των υπηρεσιών και η ενσωμάτωση του ανθρώπινου δυναμικού.

δ. Η προβολή και η διαφήμιση.

Τα κύρια κριτήρια των ζωνών ανάπτυξης του τουρισμού κατά την άποψή μας θα πρέπει να είναι τα εξής: Φυσικό περιβάλλον, οικοσύστημα, επίπεδο υποδομών, ιστορία-πολιτισμός, ανθρώπινο δυναμικό.

Με βάση τα παραπάνω κριτήρια ο Νομός Ευρυτανίας μπορεί να χωρισθεί σε τρεις ζώνες τουριστικής ανάπτυξης:

Ζώνη Α: Οικολογικού τουρισμού ή της άγριας παρθένας φύσης με επίκεντρο τον ορεινό όγκο των Αγράφων. Στόχος είναι η αξιοποίηση της άγριας φύσης, της ιστορίας και του πολιτισμού των Αγράφων και μορφές ο ορειβατικός, ο περιπατητικός, ο εκπαιδευτικός, ο πολιτιστικός, ο αγροτουρισμός και ο θρησκευτικός. Οι προτεινόμενες τουριστικές υποδομές θα ήταν η δημιουργία οικολογικού πάρκου στο φαράγγι του Ασπροπεράματος, η ανάδειξη των ιστορικών και πολιτιστικών μνημείων, η ανάδειξη και σήμανση ορειβατικών μονοπατιών.

Ζώνη Β: Τουρισμού περιπέτειας και υδάτινων σπορ με επίκεντρο τη λίμνη των Κρεμαστών, με στόχο την τουριστική αξιοποίηση της λίμνης και των ποταμών Αχελώου, Ταυρωπού, Αγραφιώτη και Τρικεριώτη. Εδώ μπορούν να αναπτυχθούν μορφές τουρισμού όπως η ιστιοπλοΐα, η κωπηλασία, το ράφτινγκ, το καγιάκ, ο περιηγητικός τουρισμός, ο εκπαιδευτικός τουρισμός. Οι υποδομές που θα χρειαστούν θα ήταν η δημιουργία πέντε σταθμών στη λίμνη των Κρεμαστών, αρχής γενομένης από τα .ιπόταμα μέχρι τη γέφυρα Τέμπλας. Η δημιουργία σταθμών εκκίνησης και τερματισμού στα ποτάμια Αχελώου, Μέγδοβα και Τρικεριώτη. Η ανάπτυξη των

ιαματικών πηγών στα Λεπιανά. Η ανάπλαση της παλιάς Βίνιανης και, το κυριότερο όλων, να κατασκευαστεί ο παραλίμιος δρόμος από τη γέφυρα Επισκοπής έως τη γέφυρα Τέμπλας με τις ανάλογες κάθετες προς αυτόν προσβάσεις και την κατασκευή προβλητών προσέγγισης μικρών σκαφών.

Ζώνη Γ: Μητροπολιτική ζώνη τουριστικής ανάπτυξης με επίκεντρο το Καρπενήσι και τους όμορους .ήμους. Οι μορφές εδώ είναι ο χιονοδρομικός, ο θρησκευτικός, ο συνεδριακός, ο αθλητικός, ο περιηγητικός και ο εκπαιδευτικός τουρισμός. Υποδομές: Ο εκσυγχρονισμός εγκαταστάσεων χιονοδρομικού κέντρου στο Βελούχι και διασύνδεσή του με τους ορεινούς όγκους της Καλιακούδας και της Χελιδόνας, η οδική σύνδεση του χιονοδρομικού κέντρου με την Αγία Τριάδα. Επίσης η οδική σύνδεση Μεγάλου Χωριού με την Καλιακούδα. Η ανάπτυξη και επέκταση του Σαλέ και του ορεινού καταφυγίου στο Βελούχι. Η ανάδειξη των θρησκευτικών μνημείων και προσκυνημάτων και η οδική σύνδεση με την Τατάρνα, τον Προυσό, τους .ομιανούς, τη Βράχα και το Φουρνά. Η διατήρηση και η ανάπλαση των παραδοσιακών οικισμών και η αναγκαιότητα κατασκευής οργανωμένων χώρων στάθμευσης αυτοκινήτων και η κατασκευή ενός τελεφερίκ που να μπορεί να φέρνει τους χιονοδρόμους από το κέντρο της πόλης μέχρι το χιονοδρομικό κέντρο του Βελουχιού.

4.6.3.ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

Ο τουρισμός αποτελεί φαινόμενο με τεράστια οικονομική και κοινωνική σημασία σε όλες τις χώρες του κόσμου. Ειδικά για περιοχές που έχουν λίγες δυνατότητες οικονομικής ανάπτυξης, όπως το Καρπενήσι και γενικότερα η Ευρυτανία, ο τουρισμός εμφανίζεται ως η πιο αξιόπιστη οικονομική προοπτική.

Στη χώρα μας μεγάλη έμφαση δίνεται στον εισερχόμενο τουρισμό, ενώ ο εσωτερικός τουρισμός τοποθετείται σε δεύτερη μοίρα. Το στοιχείο αυτό συνιστά μειονέκτημα για την περιοχή μας, διότι όλη η τουριστική υποδομή είναι επικεντρωμένη στην ικανοποίηση των αλλοδαπών τουριστών, για αυτό η προώθηση της τουριστικής αγοράς για την πόλη μας πρέπει να επικεντρωθεί στον ιδιωτικό τομέα (ξενοδοχειακά καταλύματα , τουριστικά γραφεία κ.α.) και στην τοπική αυτοδιοίκηση (Νομαρχία, Δήμοι).

Έτσι, ο Δήμος θα πρέπει να εξασκήσει "επιθετική πολιτική" σε ό,τι έχει σχέση με την τουριστική αγορά της πόλης μας. Και τι εννοούμε με αυτό; Η σύγχρονη τάση σε επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης είναι η δημιουργία ανεξάρτητων εταιριών τουριστικής προβολής με την συμμετοχή ιδιωτών. Συγκεκριμένα, να δημιουργήσει μία τριμελή τουριστική επιτροπή με φορείς της πόλης μας που έχουν άμεση σχέση με τον τουρισμό (ιδιοκτήτες τουριστικών καταλυμάτων, επαγγελματίες τουριστικών γραφείων, πτυχιούχους τουριστικών σχολών κ.α.) που σκοπός της θα είναι η τουριστική προβολή της πόλης μας σύμφωνα με τις ακόλουθες προτάσεις.

1. Πρέπει να εκπονηθεί σοβαρή μελέτη που θα καταγράφει με ακρίβεια τα χαρακτηριστικά του ευρυτανικού τουρισμού τόσο σε επίπεδο προσφοράς όσο και σε επίπεδο ζήτησης.
2. Το επόμενο βήμα θα είναι να θέσουμε συγκεκριμένους στόχους, ώστε το τουριστικό προϊόν μας να αποκτήσει ταυτότητα και να είναι αναγνωρίσιμο.
3. Στατιστικά έχει αποδειχθεί ότι ένα ποσοστό 10% όσων επισκέπτονται τη χώρα μας (δηλαδή περίπου 1.300.000 άτομα) ενδιαφέρονται για τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού και για την ορεινή Ελλάδα. Πρέπει να συνεργαστούμε σε επίπεδο περιφέρειας με όλους όσους προσφέρουν παρόμοιες υπηρεσίες με την πόλη μας και έχουν τα ίδια γεωγραφικά χαρακτηριστικά και να προβληθούμε οργανωμένα στο εξωτερικό.
4. Δεν έχουμε εξαντλήσει τις δυνατότητες που άλλοι Δήμοι εκμεταλλεύονται συστηματικότερα, προκειμένου να στρέψουμε δημόσιους τουριστικούς πόρους στον Δήμο μας. Πρέπει να ενισχυθεί η παρουσία μας στα προγράμματα του Οργανισμού Εργατικής Εστίας, της Γ.Γ. Νέας Γενιάς, του Αγροτουρισμού, της Περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, και κυρίως στον αθλητικό τουρισμό (για την εξυπηρέτηση των επιχορηγούμενων Ομοσπονδιών), ώστε το αθλητικό κέντρο μας να έχει πόρους.
5. Πρέπει να μεθοδεύσουμε την συστηματικότερη επικοινωνία μας με τα ΜΜΕ. Να οργανώνουμε κατά καιρούς επισκέψεις δημοσιογράφων, προσφέροντάς τους φιλοξενία, ώστε να κάνουν ειδικά αφιερώματα στην πόλη μας.

6. Να καθιερώσουμε μία ή περισσότερες ετήσιες δραστηριότητες με άξονα τον εναλλακτικό τουρισμό, με χρηματοδότηση από χορηγούς και μεγάλη προβολή (π.χ. το Εύαθλον στην Κόνιτσα, το Οδύσσεια στην Θεσσαλονίκη κ.α.).

7. Με την βοήθεια του Δασαρχείου να δημιουργηθούν περισσότεροι χώροι αναψυχής μέσα στο δάσος ή να δημιουργηθεί ένα ελεγχόμενο κυνηγετικό πάρκο ή ένα επισκέψιμο πάρκο με άγρια ζώα (όπως στο Μπουραζάνι).

8. Να προτείνουμε στα πανεπιστήμια και στις επιστημονικές εταιρίες να διοργανώνουν συνέδρια, ημερίδες και άλλες εκδηλώσεις στο Καρπενήσι, παρέχοντάς τους δωρεάν το Συνεδριακό Κέντρο, το κόστος του οποίου μπορεί να καλύπτουν οι ξενοδόχοι που θα φιλοξενούν τους συνέδρους. Το Συνεδριακό Κέντρο Καρπενησίου πρέπει να αξιοποιηθεί προς αυτή την κατεύθυνση.

9. Να δημιουργηθεί Λαογραφικό Μουσείο και να δοθεί μεγαλύτερη προβολή στο ήδη υπάρχον Χιονοδρομικό Κέντρο του Καρπενησίου.

10. Θα πρέπει σε κεντρική θέση της πόλης να λειτουργεί γραφείο τουρισμού και τα Σ/Κ που θα είναι εύκολα προσβάσιμο από τους τουρίστες και ο σκοπός του θα είναι να παρέχει πληροφορίες σχετικά με τουριστικά καταλύματα, σίτιση, δραστηριότητες στη φύση, διαδρομές κ.α.

Οι παραπάνω προτάσεις και πολλές άλλες πρέπει να συστηματοποιηθούν και να υλοποιηθούν από ένα πρόσωπο που θα το προσλάβει ο Δήμος και ο οποίος να διαθέτει τα προσόντα τουριστικού μάνατζερ, ώστε να καθοδηγεί την τουριστική επιτροπή. Δεν χρειαζόμαστε ασύντακτες διαφημιστικές προσπάθειες χωρίς στόχο και πρόγραμμα.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Πιστεύουμε πώς η εργασία διεκπεραιώθηκε με επιτυχία. Σκοπός μας ήταν να προβάλλουμε το νομό της Ευρυτανίας και να αναλύσουμε όλα τα στοιχεία που σχετίζονται με τις υποδομές, τις προοπτικές ανάπτυξης αλλά και τον τουρισμό.

Τα τελευταία 25 χρόνια, ο νομός έχει αναπτυχθεί ιδιαίτερα και πρωτεύοντα ρόλο έπαιξε ο τουρισμός. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα της τουριστικής κίνησης των τελευταίων χρόνων καταγράφεται στους τελευταίους πίνακες του παραρτήματος, οι οποίοι αναλύονται ως εξής:

Ο 1^{ος} πίνακας δείχνει την πληρότητα και τις διανυκτερεύσεις στο νομό. Όπως παρατηρούμε στον πίνακα οι διανυκτερεύσεις και η πληρότητα των ξενοδοχείων είναι αρκετά αυξημένες κατά το μήνα Ιανουάριο, Φεβρουάριο και Μάρτιο. Ύστερα, υπάρχει μια μικρή κάμψη τους μήνες Απρίλιο, Μάιο και Ιούνιο και ύστερα από Ιούλιο μέχρι Δεκέμβριο υπάρχει μια χαρακτηριστική άνοδος.

Ο 2^{ος} πίνακας δείχνει τις χώρες προέλευσης των τουριστών. Σύμφωνα με αυτόν, συμπεραίνουμε ότι οι περισσότεροι (εκτός από τους Έλληνες), προέρχονται από ευρωπαϊκές και από ασιατικές χώρες.

Φυσικά, δεν πρέπει να παραβλέψουμε το γεγονός ότι υπάρχουν ακόμη πολλά έργα υποδομής που θα πρέπει να γίνουν καθώς και ο απαραίτητος αναπτυξιακός προγραμματισμός που θα βοηθήσει τον ίδιο το νομό να ανθίσει αλλά και να βελτιωθεί το βιοτικό επίπεδο των κατοίκων του.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Λιαδίκτυο

http://www.evrytania.gr/1st_convent/1o_syn_D3.htm
<http://www.oreivatein.com/oreivatein/intro/gr.htm>
<http://www.agrotravel.gr/agro/site/home/t-section>
<http://www.tourism-development.grhttp://paroutsas.jmc.gr/karpensite/index.htm>
<http://old.mfa.gr/greek>
<http://www.karp.teilam.gr/pages/Thesi.htm>
<http://www.keta-pese.gr/events.php>
<http://www.taxidiakathimerini.gr>
<http://www.leaderplus.gr/paa.htm>
www.ecotour.gr
www.eot.gr
www.agrafiotis.gr
www.culture-tour.gr
www.domnista.gr
www.sterea-tour.gr
www.karpenissi.gr
www.statistics.gr
www.evrytania.gr/index.files/katalimata_evrytanas.doc
www.trihonida.gr/leader/html/erga.htm
www.eyploia.aigaio-net.gr/modules
www.evrytan.gr/encyclopaidia/dioikitika2/deiktes_evimerias_1.htm
www.evrytania.gr/tourismos.html
www.evrytania.gr/synedria.html
www.economics.gr/nomoiindices
www.economics.gr/allmedia
www.ota.gr/article/30998.html
www.infosoc.gr/infosoc/el-gr/epktp/priority_actions/paideia_politismos/erga/sxoleia/schools_12.html
www.dorabak.gr
www.oaase.gr/opaax_yp_georgias_evrytania.html
www.kye_evrytanas.gr/ell/works
www.ypan.gr

www.servitoros.gr/news/view
www.3.mnec.gr/ergorama/greece_map/data/evrytania.html
www.sterea_tour.gr/index
www.gnto.gr/ementorimages/file/competition
<http://www.evrytan.gr/karpenissi0/Karpenissi.htm>
<http://www.evrytan.gr/ENCYKLOPAIDIA0/isroria2/kokkalia.html>
http://www.evrytan.gr/ENCYKLOPAIDIA0/isroria2/Kefalobryso_Kaliakouda.htm htm
http://www.evrytan.gr/ENCYKLOPAIDIA0/dioikitika2/Oikismoi_Karpenissiou_1.htm
http://www.evrytan.gr/ENCYKLOPAIDIA0/klironomia2/Ta_monastiria_mas_2.htm
[http://www.evrytan.gr/ENCYKLOPAIDIA0/klironomia2/Ekklisies_Evrytanas_2.htm"](http://www.evrytan.gr/ENCYKLOPAIDIA0/klironomia2/Ekklisies_Evrytanas_2.htm)
http://www.evrytan.gr/up0/Yp_Drastiriotites_1.htm
http://www.evrytan.gr/up0/Faragia_1.htm
http://www.evrytan.gr/karpenissi0/Toponymia_Karpenissiou2.htm
http://www.evrytan.gr/up0/Bouna_Evrytanas.htm
<http://www.evrytan.gr/up0/Xionodromiko.htm>
http://www.evrytan.gr/ENCYKLOPAIDIA0/dioikitika2/d_vinianis_0.htm
http://www.evrytan.gr/ENCYKLOPAIDIA0/dioikitika2/d_Domnistas_0.htm
http://www.evrytan.gr/ENCYKLOPAIDIA0/dioikitika2/d_Karpenissiou_0.htm
http://www.evrytan.gr/ENCYKLOPAIDIA0/dioikitika2/d_Prousou_0.htm
http://www.evrytan.gr/ENCYKLOPAIDIA0/dioikitika2/d_Fournas_0.htm
http://www.evrytan.gr/ENCYKLOPAIDIA0/dioikitika2/d_Fragkistas_0.htm
http://www.evrytania.gr/1st_convent/1o_syn5.gif
http://www.evrytania.gr/1st_convent/1o_syn8.gif
http://www.evrytan.gr/ENCYKLOPAIDIA0/dioikitika2/d_Agrafon_0.htm
http://www.evrytan.gr/up0/Faragia_1.htm
http://www.evrytan.gr/up0/Bouna_1.htm
http://www.evrytan.gr/up0/Bouna_Evrytanas.htm
http://www.evrytan.gr/karpenissi0/Toponymia_Karpenissiou2.htm
http://www.evrytan.gr/ENCYKLOPAIDIA0/dioikitika2/Oikismoi_Agrafon_1.htm
http://www.evrytan.gr/ENCYKLOPAIDIA0/klironomia2/Ekklisies_Karp.htm
http://www.evrytan.gr/ENCYKLOPAIDIA0/klironomia2/Ekklisies_Evrytanas_2.htm
http://www.evrytan.gr/ENCYKLOPAIDIA0/isroria2/Kefalobryso_Kaliakouda.htm
http://www.evrytan.gr/ENCYKLOPAIDIA0/klironomia2/Ta_monastiria_mas_2.htm
http://www.evrytan.gr/ENCYKLOPAIDIA0/isroria2/Oi_prottoi_katoikoi.htm

Έντυπη βιβλιογραφία

- **Γεωτρόπιο** (ένθετο περιοδικό εφημερίδας ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ), ‘Ευρυτανικά Νέα’ (τοπική εφημερίδα), τεύχος 442
- **Γραφείο τουρισμού Δήμου Καρπενησίου** (Στατιστικά, ενημερωτικά φυλλάδια, cd, dvd)
- **Ολοκληρωμένο πρόγραμμα ανάπτυξης Ν.Ευρυτανίας**, Π. Μπακογιάννη (Καρπενήσι 1989), Ειδικό αναπτυξιακό πρόγραμμα
- **Τουριστικός οδηγός Ευρυτανίας**, Πάνου Βασιλείου, έκδοση Νομαρχίας Ευρυτανίας, 1971
- Σεραφεΐμ Τσίτσας, ‘**Τ’ Άγραφα της Πίνδου**’ (Αθήνα 1984)
- Τ. Αδαμόπουλος, ‘**Τα βουνά της Ρούμελης**’, εκδόσεις Πιτσιλός
- Φίλιππος Γελαδόπουλος, ‘**Η Ευρυτανία, η βουνίσια ελληνική γοητεία**’ (Αθήνα, 1972)
- ‘**Hennes guide**’, τουριστικός οδηγός, εκδ.2001

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΙΝΑΚΕΣ

1.ΑΠΟΓΡΑΦΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ (ΣΤΟΥΣ ΔΗΜΟΥΣ ΠΟΥ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΣΗΜΕΡΑ)

ΔΗΜΟΣ	1991	2001	Αύξηση	Ποσοστό(%)
<u>ΑΓΡΑΦΩΝ</u>	1.012	3.707	+2.692	+266,00
<u>ΑΠΕΡΑΝΤΙΩΝ</u>	2.278	3.220	+942	+41,30
<u>ΑΣΠΡΟΠΟΤΑΜΟΥ</u>	2.203	2.701	+498	+22,60
<u>ΒΙΝΙΑΝΗΣ</u>	1.393	1.441	+48	+3,40
<u>ΔΟΜΝΙΣΤΑΣ</u>	1.536	2.172	+636	+41,40
<u>ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ</u>	8.185	9.414	+1.229	+15,00
<u>ΚΤΗΜΕΝΙΩΝ</u>	1.024	1.167	+143	+14,00
<u>ΠΟΤΑΜΙΑΣ</u>	1.578	1.930	+352	+22,30
<u>ΠΡΟΥΣΟΥ</u>	1.574	2.278	+704	+44,70
<u>ΦΟΥΡΝΑΣ</u>	1.383	1.534	+151	+10,90
<u>ΦΡΑΓΚΙΣΤΑΣ</u>	2.141	2.531	+390	+18,20
ΑΡΡΕΝΕΣ	12554	16587	+4033	+32,1
ΘΗΛΥΣ	11753	15439	+3686	+31,4
ΣΥΝΟΛΟ	24.307	32.026	+7.719	+31,80

Πηγή: εθνική στατιστική υπηρεσία

2.ΑΠΟΓΡΑΦΕΣ 1907-2001

ΑΠΟΓΡΑΦΗ	1907	1920	1928	1940	1951	1961	1971	1981	1991	2001
	42997									
Νομός Ευρυτανίας	(47192	2	6	4		6		2	7)

Πηγή: εθνική στατιστική υπηρεσία

3.ΦΥΣΙΚΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗ Η ΦΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΣΤΗ ΔΕΚΑΕΤΙΑ 1991-2001

Γεννήσεις				Θάνατοι			
Έτος	Καρπενήσι	περιφέρεια	σύνολο	Καρπ.	Περιφ.	Σύν.	Διαφορά Γεννήσεις Θάνατοι
'91	55	1	56	41	274	315	-259
'92	75	3	78	52	308	360	-282
'93	58	8	66	40	270	310	-244
'94	36	2	34	52	284	336	-302
'95	06	0	6	45	261	306	-300
'96	30	4	34	44	274	318	-284
'97	48	1	49	50	284	334	-285
'98	64	1	65	50	263	313	-279
'99	36	2	38	76	241	317	-279
2000	24	2	26	79	245	324	-298
Σύνολο Δεκαετίας 91-2000	428	24	452	529	2.704	3.233	-2.781

Φυσική μεταβολή: Γεννήσεις-θάνατοι = -2.781(αρνητική διαφορά) ή (452-3233) = 2.781 μείωση 11,44%

Φυσική κίνηση (πληθυσμός: 24.307-2.781 = 21.526).

Πηγή: εθνική στατιστική υπηρεσία

4.ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΚΑΤΑ ΟΜΑΔΕΣ ΗΛΙΚΙΩΝ

Νέοι 0-14 ετών	Γέροντες (65 ετών και άνω)
Ν. Ευρυτανίας: (24.307) 4.269 ή 17,5%	4.366 ή 18% εκ των 24.307
Δ. Καρ/σίου: (6.718) 1.462 ή 21,6%	750 ή 11% εκ των 6.718
Ημιαστική περιοχή	
Περιφέρεια (18.129), 2.808 ή 15,4%	3.616 ή 19,8% εκ των 18.129
Αγροτικές περιοχές.	

Πηγή: εθνική στατιστική υπηρεσία

5. ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ Ν. ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ (ΤΟΝΟΙ)

Προϊόν	1989	1998
Ελαιόλαδο	38	116
Καπνός	48	132
Βαμβάκι - Σίτος	626	105
Ρύζι - Εσπεριδοειδή - Μήλα	518	481
Ροδάκινα	50	45
Γεώμηλα	1.991	2.631
Τομάτες	340	234

Πηγή: εθνική στατιστική υπηρεσία

6. ΖΩΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ν. ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ

Είδος Ζώου	Κεφαλές
Βοοειδή	6.000
Πρόβατα	235.000
Αίγες	135.000
Χοίροι	13.000
Πτηνά	100.000
Κυψέλες	55.000

Πηγή: εθνική στατιστική υπηρεσία

7. ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΖΩΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΣΤΟ Ν. ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ (ΤΟΝΟΙ)

Προϊόν	1989	1998
Κρέας	1.282	1.143
Γάλα	7.298	8.551
Τυρί μαλακό	572	1.630
Τυρί σκληρό	8	-
Αυγά (χιλ. τεμάχια)	2.643	1.964

Πηγή: εθνική στατιστική υπηρεσία

8.ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ, ΞΕΝΩΝΩΝ ΚΑΙ ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΩΝ**ΔΩΜΑΤΙΩΝ**

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ					
ΠΕΡΙΟΧΗ	ΟΝΟΜΑ	ΚΑΤΗΓ.	ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ	ΤΗΛ	ΦΑΞ
Καρπενήσι	AVARIS	LUX	ΚΕΛΕΣΙΔΗΣ	89100-6	89107
Καρπενήσι	MONTANA	LUX	ΣΤΡΑΓΓΑΛΗΣ	80400	80409
Καρπενήσι	ΑΝΕΣΙΣ	Β'	ΤΑΚΗΣ	80700-80701	23021
Καρπενήσι	ΛΕΥΚΟ ΟΡΟΣ	Β'	ΚΑΤΣΑΡΗΣ	80331	80332
Καρπενήσι	LECANTIN	Γ	ΚΑΤΣΑΡΗ	22131	24141
Καρπενήσι	ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ	Γ	ΜΠΟΥΚΑΣ	24132	24133
Καρπενήσι	ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΝ	Γ	ΤΑΚΗ	89050, 25001	89051
Καρπενήσι	ΓΑΛΗΝΗ	Γ	ΛΑΠΠΑΣ	22914	25623
Καρπενήσι	ΕΛΒΕΤΙΑ	Γ	ΜΑΤΖΟΥΦΑΣ	80111-22465	80112

ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ - ΞΕΝΩΝΕΣ

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΟΝΟΜΑ	ΚΑΤΗΓ. Γ.	ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ	ΤΗΛ	ΦΑΞ ή ΚΙΝΗΤΟ
Καρπενήσι	ΠΑΝΔΗΘΕΙΟΝ 1 διαμέρισμα, 1 δωμάτιο με τζάκι	Α'	ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ	22370- 23124 22370- 80245	69743273 77
Καρπενήσι	Διαμερίσματα	Α'	ΕΥΑΓΓΕΛΟΔΗΜΟΥ	22370- 22918	
Καρπενήσι	ΣΕΜΕΛΗ	(Α'	ΖΑΡΜΑΚΟΥΠΗΣ	22370-	69453968

	studios)		ΝΙΚΟΣ	80150	08
Καρπενήσι	ΜΕΣΑΜΠΕΛΙ Α	Α'	ΚΑΝΤΖΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	22370- 23171 22370- 23170	
Καρπενήσι	Mountain House	Α'	ΚΑΠΠΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	22370- 24444	69790016 66
Καρπενήσι	ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΟΥ ΧΑΤΖΑΚΗ 2 παραδοσιακές κατοικίες	Α'	ΚΟΚΚΩΝΗ ΜΑΙΡΗ	22370- 22422 210- 6529283	69744287 91
Καρπενήσι		Α'	ΚΟΛΟΚΩΤΣΙΟΣ ΣΠΥΡΟΣ	22370- 23216	
Καρπενήσι		Α'	ΚΟΥΤΣΙΚΟΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	22370- 21400 22370- 80183	
Καρπενήσι	Διαμερίσματα	Α'	ΛΑΠΠΑΣ ΑΝΕΣΤΗΣ	22370- 24480 22370- 24490 22370- 23484	
Καρπενήσι	Τζάκι δωμάτια 3	Α'	ΜΑΧΑΛΙΩΤΗ ΜΑΡΙΑ	22370- 25888 22370- 41263	
Καρπενήσι	ΧΑΝΙ ΜΠΑΓΑΣΑΚΙ	Α'	ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	22370- 21360	
Καρπενήσι	ΑΡΤΕΜΙΣ 7 σουίτα	Α'	ΜΠΑΚΟΓΙΑΝΝΗ ΕΛΕΝΗ	22370- 22118	69778063 60

				22370-25220	
Καρπενήσι	ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ	Α'	ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗΣ	22370-23953	69787745 34
Καρπενήσι		Α'	ΠΕΤΑΡΟΥΔΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	22370-25157	
Καρπενήσι	ΜΟΡΦΕΑΣ 2 διαμ. με τζάκι, 2δωμ. τζάκι	Α'	ΤΣΟΥΚΑΛΑΣ ΔΗΜ. & ΘΕΟΔ.	22370-24747 22370-23341	69737347 51
Καρπενήσι	ΤΟ ΑΗΔΟΝΙ Τζάκι 6 δωμάτια	Α'	ΧΑΛΑΣΤΑΝΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	22370-24691	69778505 76 ΦΑΞ:8027 4
	ΑΜΥΓΔΑΛΙΕΣ Διαμερίσματα	Β'	ΤΣΑΚΝΙΑ ΜΠΑΜΠΑΛΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	22370-23281	69727221 96
Καρπενήσι		Γ	ΜΕΡΙΓΚΟΥΝΗ ΘΕΟΔΩΡΑ	22370-22776	
Αγ. Νικόλαος	ΟΝΕΙΡΟ	Α'	ΔΕΛΗΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛ ΟΣ Β.	22370-22658 22370-22067	69777889 75
Αγ. Νικόλαος	Richonto Salet 1 μεζονέτα	Α'	ΚΟΝΤΟΥ ΑΡΕΤΗ	22370-23378	69324489 41 fax: 23145
Αγ. Νικόλαος		Α'	ΠΡΙΜΠΑ ΛΑΜΠΡΙΝΗ	22370-21162 210-6137646	
Αγ. Νικόλαος	ΑΝΑΤΟΛΙΚΟ ΠΕΡΑΣΜΑ	Α'	ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ ΠΑΥΛΟΣ	22370-80085	69743507 31

Αγ. Νικόλαος	ΓΩΝΙΑ ΤΗΣ ΛΙΝΑΣ 2 Μεζονέτες με τζάκι	Α'	ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ ΜΑΡΙΟΣ	22370- 22040 22370- 21175	
Βουτύρου	ΒΙΛΛΑ ΒΙΡΓΙΝΙΑ	Α'	ΓΕΝΙΤΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ	22370- 22856 22370- 25133 22370- 25835	
Βουτύρου	ΗΟΤΕΙ. ΒΙΛΛΑ ΒΙΡΓΙΝΙΑ Τζάκι 4 δωμάτια	Γ'	ΓΕΝΙΤΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ	22370- 80300 22370- 25133	
Κορυσχάδ ες	ΑΝΑΤΟΛΗ	lux	ΛΑΠΠΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	22370- 25102 22370- 21101 22370- 21121	ΦΑΞ: 23456
Κορυσχάδ ες	ΕΡΜΗΣ	Β'	ΛΑΠΠΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	22370- 25102 22370- 21101 22370- 21121	ΦΑΞ: 23456
Κορυσχάδ ες	ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ	Β'	ΛΑΠΠΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	22370- 25102 22370- 21101 22370- 21121	ΦΑΞ: 23456

Κορυσχάδες	ΚΑΣΤΡΟ	Β'	ΛΑΠΠΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	22370-25102 22370-21101 22370-21121	ΦΑΞ: 23456
Κορυσχάδες	ΕΥ-ΓΙΑΝΝ	Α'	ΣΟΦΡΩΝΗ ΑΘΗΝΑ	22370-25310	
Μυρική	ΝΕΦΕΛΕΣ	Α'	ΤΣΙΓΚΑΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	210261064 0	69763306 10
Παπαδιά		Α'	ΚΕΛΕΣΗ ΚΩΝ/ΝΑ	22370-31589 22370-22760 22370-71266 22370-25815	ΦΑΞ: 25400
Στένωμα	ΚΩΤΣΟΚΑΛΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	Β'	31636		
Φιδάκια	ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΙ ΞΕΝΩΝΕΣ	Α'	ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΣ ΦΩΤΗΣ	22370-23380	69444270 70
Ανιάδα	ΞΕΝΩΝΑΣ ΑΜΑΛΙΑ	Γ'	ΛΑΘΥΡΗΣ	22370-21122	
Κλαυσί		Α'	ΜΑΘΕΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ	22370-24857 22370-22397	
Μεγ. Χωριό	ΔΡΥΑΣ (ΞΕΝΟΔΟΧΕΙ	Α'	ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΝΙΚΟΣ	22370-41131	ΦΑΞ :41133

	Ο)			22370-41132	
Μεγ. Χωριό		Α'	ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ	22370-41191 22370-41186	
Μεγ. Χωριό	ΑΝΕΡΑΔΑ Τζάκι δωμάτια	3 Α'	ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ ΜΑΡΙΑ	22370-41479 210-2834768	
Μεγ. Χωριό	ΔΩΜΑΤΙΑ ΜΕ ΘΕΑ	Α'	ΜΑΤΖΙΟΥΤΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	22370-41190	
Μεγ. Χωριό		Α'	ΜΑΤΖΙΟΥΤΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	22370-41157	
Μεγ. Χωριό	ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ	Α'	ΜΠΑΚΑΤΣΙΑΣ ΑΒΑΝΑΣΙΟΣ	22370-41414 22370-41512	ΦΑΞ: 24271
Μεγ. Χωριό	ΑΓΝΑΝΤΙ	Α'	ΠΡΙΟΒΟΛΟΣ ΣΕΡΑΦΕΙΜ	22370-41474 22370-41303	
Μεγ. Χωριό	ΜΕΛΙΣΣΑ	Α'	ΣΚΑΡΠΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	22370-41204	
Μεγ. Χωριό	ΠΕΤΡΙΝΟ Τζάκι δωμάτιο	1 Α'	ΧΑΣΚΟΥ ΕΛΕΝΗ	22370-41263 22370-41187	
Μεγ. Χωριό	2 Γκαρσονιέρες	Β'	ΑΡΑΠΟΠΙΑΝΝΗΣ ΝΙΚΟΛ.	22370-41183	
Μεγ. Χωριό	ΑΝΤΙΓΟΝΗ (ΞΕΝΩΝΑΣ)	Ρ	ΜΑΤΖΙΟΥΤΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	22370-41395	ΦΑΞ: 41450

Μεγ. Χωριό	ΑΓΡΑΜΠΕΛΗ Τζάκι αούιτα	ση Α'	ΔΟΥΛΑΒΕΡΗ (ΓΑΥΡΟΣ)	22370- 41148 22370- 41312	
Μεγ. Χωριό	ΑΡΜΟΝΙΑ	Α'	ΤΣΟΥΤΣΟΥΡΑΣ (ΓΑΥΡΟΣ)	22370- 41125	
Μικ. Χωριό	HELLAS COUNTRY CLUB (ΞΕΝΟΔΟΧΕΙ Ο) Τζάκι 4 δωμάτια	Α'	ΜΠΑΚΑΤΣΙΑ ΠΟΠΗ	22370- 41570 22370- 41571 22370- 41572 22370- 41573 22370- 41574 22370- 41575	ΦΑΞ: 41577
Μικ. Χωριό	ΤΟ ΤΖΑΚΙ	Α'	ΑΖΑΚΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	22370- 41318 22370- 41465	
Μικ. Χωριό	Η ΓΩΝΙΑ	Α'	ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΓΙΩΡΓ.	22370- 41393	
Μικ. Χωριό		Α'	ΖΑΡΡΑ ΦΩΤΕΙΝΗ	22370- 41236 22370- 41433	
Μικ. Χωριό	ΤΟ ΡΙΖΩΜΑ	Α'	ΜΠΟΥΡΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	22370- 41170	ΦΑΞ: 41486
Μικ. Χωριό	ΤΟ ΧΩΡΙΑΤΙΚΟ	Α'	ΝΑΣΙΟΠΟΥΛΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ	22370- 41257	

				22370-41103	
Μικ. Χωριό	Τζάκι δωμάτια	2 Α'	ΤΑΣΙΟΥ ΟΥΡΑΝΙΑ	22370-41349	
Παλιό Μικ. Χωριό	MERSES STUDIOS	Α'	ΤΣΙΝΙΑ ΑΓΟΡΙΤΣΑ	22370-41444 22370-41111	
Παλιό Μικ. Χωριό	ΞΕΝΩΝΑΣ «Η ΧΕΛΙΔΟΝΑ»	Α'	ΤΣΙΝΙΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	22370-41221	69725556 37
Ασπρόπργος		Α'	ΛΩΛΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	22370-80372	
Ασπρόπργος		Α'	ΠΑΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	22370-80385	
Προυσός		Α'	ΕΛΕΦΑΝΤΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	22370-80798 22370-80757	
Προυσός		Β'	ΠΑΠΑΛΟΥΚΑ ΒΑΣΙΛΙΚΗ	22370-80751	
Προυσός	ΞΕΝΩΝΑΣ □ Agathidis □	Β'	ΚΟΚΟΣΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ	22370-80813	69740276 80
Κερασοχώρι			ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΛΑΜΠΡΟΣ	22370-31226	
Κερασοχώρι		Α'	ΜΗΤΣΟΥ ΠΗΝΕΛΟΠΗ	22370-31214	
Κρέντη	ΞΕΝΩΝΑΣ	Α'	ΜΑΚΚΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	22370-31350	ΦΑΞ: 31350
Κρέντη		Α'	ΜΑΚΚΑ ΘΕΟΔΩΡΑ	22370-	

				31313 22370- 31401	
Χρύσω	ΞΕΝΩΝΑΣ		ΚΑΡΑΝΗΣ ΘΩΜΑΣ (ΞΕΝΩΝΑΣ)	22370- 31184	
Αν. Φραγκίστα	ΚΟΝΑΚΙ	Α'	ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝΣΤ.	22370- 95331	
Αν. Φραγκίστα	ΤΑ ΔΥΟ ΑΛΩΝΙΑ	Α'	ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΕΛΙΣ.	22370- 95346	
Αν. Φραγκίστα		Α'	ΠΑΤΣΙΟΥΡΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	22370- 23564 22370- 95343 22370- 95261	
Αν. Φραγκίστα	ΣΠΙΤΙΚΟ ΤΗΣ ΚΥΡΑ- ΣΤΕΛΛΑΣ	Α'	ΣΟΥΛΙΩΤΗ ΣΤΥΛΙΑΝΗ	22370- 95332	
Αν. Φραγκίστα		Α'	ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ ΗΛΙΑΣ	22370- 95495	
Δυτ. Φραγκίστα		Α'	ΓΟΥΛΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	22370- 95113	
Δυτ. Φραγκίστα		Α'	ΓΟΥΛΑΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ	22370- 95313 22370- 95044	
Δυτ. Φραγκίστα	ΠΛΑΤΑΝΟΣ	Α'	ΚΟΛΟΚΥΘΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	22370- 95316	ΦΑΞ: 95018
Δυτ. Φραγκίστα		Α'	ΚΡΙΚΩΝΗ ΝΕΡΑΤΖΟΥΛΑ	22370- 95027	
Δυτ.		Α'	ΜΑΚΚΑ ΧΡΙΣΤΙΝΑ	22370-	

Φραγκίστα				95229	
Δυτ. Φραγκίστα		Α'	ΜΠΙΚΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	22370- 95328	
Δυτ. Φραγκίστα		Α'	ΝΤΑΛΛΑ ΚΑΛΛΙΡΟΗ	22370- 95219	
Δυτ. Φραγκίστα		Α'	ΠΑΠΑΝΙΚΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	22370- 95490 22370- 95015	
Δυτ. Φραγκίστα		Α'	ΦΛΕΓΚΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	22370- 95218 22370- 95026	
Δυτ. Φραγκίστα		Β'	ΚΑΚΚΙΩΡΗΣ ΣΕΡΑΦΕΙΜ	22370- 95107 22370- 95207	
Άγραφα		Α'	ΚΟΜΠΟΓΙΑΝΝΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	22370- 93209	
Άγραφα		Β'	ΓΑΤΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	22370- 93220	
Άγραφα			ΚΙΤΣΙΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ	22370- 24082, 22370- 93249	
Άγραφα			ΠΑΝΤΑΖΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ (ΣΑΙΚΑ)	24410- 25692	
Άγραφα			ΠΑΝΤΑΖΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ (ΣΑΙΚΑ)	24410- 94844	

Άγραφα			ΠΑΝΤΑΖΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ (ΣΑΙΚΑ)	24410- 23784	
Επιτιανά			ΓΑΝΤΖΟΥΔΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ	22370- 94122	
Μάραθος		Α'	ΠΕΣΛΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	22370- 95690	
Γρανίτσα	ΠΑΝΟΡΑΜΑ (ΞΕΝΟΔΟΧΕΙ Ο)	Γ	ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΚΩΝ/ΝΟΣ	22370- 61411 22370- 61258	
Κέδρα	ΞΕΝΩΝΑΣ	Α'	ΚΟΤΟΥΛΑ	22370- 97360	
Ραπτόπουλο		Α'	ΠΑΠΑΔΗΜΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	22370- 97320	
Λεπιανά			ΚΟΤΟΥΛΑΣ	22370- 61463	
☐ μπλιανη	ΔΗΜΟΤΙΚΟΣ ΞΕΝΩΝΑΣ		ΤΣΟΥΡΑΠΑΣ Σ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΠΟΥΛ ΟΣ	22370- 25017 22370- 24488	
Δομνίστα			ΚΑΡΤΣΑΚΛΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	22370- 92214	
Δομνίστα			ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΙΩΑΝΝΗΣ	22370- 92277	
Δομνίστα	ΑΓΝΑΝΤΙ	Α	ΣΥΡΟΚΩΣΤΑΣ ΑΧΙΛΛΕΑΣ	22370- 80234 22370- 92035 22370- 22310	
Δομνίστα			ΤΣΙΑΜΗΣ ΗΛΙΑΣ	22370-	

				92023	
Δομνίστα	ΕΛΑΤΟΣ (ΞΕΝΩΝΑΣ)	Γ	ΦΟΥΚΑ ΓΙΑΝΝΟΥΛΑ	22370- 92228 22370- 92023 22370- 21141	
Κρίκελο		Α'	ΚΑΤΣΙΑΡΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	22370- 71200	69745523 60
Κρίκελο		Α'	ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ ΠΑΝΑΓ.	22370- 24181 22370- 71006 22370- 24116	
Κρίκελο		Α'	ΠΛΟΥΜΠΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	22370- 71295 22370- 71093	
Κρίκελο		Α'	ΠΛΟΥΜΠΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ	22370- 71294	
Κρίκελο		Α'	ΣΥΓΚΟΥΝΗ ΑΝΔΡΙΑΝΝΗ	22370- 71024	
Κρίκελο	ΚΟΝΑΚΙ	Α'	ΣΥΓΚΟΥΝΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	22370- 71100	69722175 71
Κρίκελο		Α'	ΤΣΑΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	22370- 71094 22370- 71212	
Κρίκελο	ΑΡΙΑΔΝΗ	Α'	ΥΦΑΝΤΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	22370- 71120	

Αγ. Τριάδα	ΔΗΜΟΤΙΚΟΣ ΞΕΝΩΝΑΣ	Α'		22370- 96301	
Αγ. Τριάδα		Α'	ΚΑΒΒΑΔΙΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	22370- 96389	
Αγ. Τριάδα		Α'	ΚΑΡΒΕΛΗ ΔΗΜΗΤΡΑ	22370- 96266	
Αγ. Τριάδα		Α'	ΝΤΑΣΙΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	22370- 96434	
Αγ. Τριάδα		Α'	ΤΣΙΑΤΣΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	22370- 96216	
Δομιοί		Α'	ΚΑΥΚΙΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	22370- 96285 22370- 96155	69721081 02
Φουρνά		Α'	ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	22370- 51536	
Φουρνά		Α'	ΠΑΠΠΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	22370- 51271	
Φουρνά	ΞΕΝΩΝΑΣ	Γ	ΝΤΟΥΣΙΚΟΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	22370- 51236 22370- 51223	
Φουρνά		Γ	ΤΣΙΜΟΥΡΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	22370- 51243	

Πηγή: http://www.evrytan.gr/index/katalimata_evrytanias.htm

9.ΕΡΓΑ Ο.Π.Α.Α.Χ.- ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ

Ιδιωτικές επενδύσεις - Πρώτος κύκλος προκήρυξης (Μάιος 2003)

Ο.Π.Α.Α.Χ. ΒΟΡΕΙΟΔΥΤΙΚΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ - ΥΛΟΠΟΙΟΥΜΕΝΑ ΕΡΓΑ					
Α/ Α	ΜΕΤΡ Ο	ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ	ΤΕΛΙΚΟΣ ΑΠΟΔΕΚΤΗΣ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΠΕΡΙΟΧΗ -ΔΗΜΟΣ
1	7.6.1	Επέκταση εκσυγχρονισμός παραδοσιακής ταβέρνας	Μάκκας Απόστολος	53.900,00	Βίνιανης
2	7.9.1	Επέκταση υφιστάμενης επιχείρησης με τη δημιουργία νέου υποκαταστήματος στη Φραγκίστα Ευρυτανίας και την προμήθεια νέου εξοπλισμού για τη συνέχιση και διεύρυνση δραστηριοτήτων στον τομέα των εναλλακτικών μορφών τουρισμού	Ζαρμακούπης Νικόλαος	24.500,00	Φραγκίστας
3		Ίδρυση παραδοσιακής ταβέρνας	Κολοκύθας Κων/νος	52.000,00	Φραγκίστας

4	Επιπλωμένα Διαμερίσματα (4) κλειδιών Ελβετία"	Τουφεκούλας "Μιχάλης	392.100,00	Φραγκίστας
Συνολικός προϋπολογισμός			522.500,00	

Πηγή: http://www.oaase.gr/opaax_yp_gepgias_evrytania.html

10.ΕΡΓΑ Ο.Π.Α.Α.Χ.- ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ

Ιδιωτικές επενδύσεις - Δεύτερος κύκλος προκήρυξης (Δεκέμβριος 2005)

α/α	Μέτρο	Δράση	Όνοματεπώνυμο υποψηφίου	Τίτλος επενδυτικού σχεδίου	Αιτούμενος προϋπολογισμός
1	7.4	7.4.6	Πολιτιστικός Σύλλογος Καρπενησίου	Ανάδειξη πολιτιστικής και αγροτικής κληρονομιάς της περιοχής του Δήμου Βίνιανης	75.097,20
2	7.4	7.4.6	Πολιτιστικός Σύλλογος Νέων Ραπτόπουλου "Η Πρόοδος"	Γιορτή καλαμποκιού	89.250,00
3	7.6	7.6.1	Τριανταφυλλιά Γουργιώτη	Δημιουργία κέντρου εστίασης στον οικισμό "Παρκιά" Δημοτικού Διαμερίσματος Μαραθιά Δήμου	221.236,00

				Φραγκίστας Ευρυτανίας	
4	7.6	7.6.1	Μακρής Δημήτριος	Ίδρυση ενοικιαζόμενων δωματίων τεσσάρων κλειδιών στο Δ.Δ. Αγίου Γεωργίου του Δήμου Φραγκίστας	430.000,00
5	7.6	7.6.1	Μαρία Βασιλοπούλου	Ίδρυση νέου εστιατορίου - καφετέριας στο ΔΔ Επισκοπής του Δήμου Φραγκίστας	341.000,00
6	7.6	7.6.1	Γεώργιος Παπαδήμος	Επέκταση - Εκσυγχρονισμός παραδοσιακής ταβέρνας "Το Πέτρινο"	174.465,54
7	7.6	7.6.1	Χαράλαμπος Γατής	Παραδοσιακή Ταβέρνα στα Άγραφα Ευρυτανίας	34.624,00
8	7.6	7.6.1	Δέσποινα Γούλα	Ίδρυση ενοικιαζόμενων δωματίων τεσσάρων κλειδιών στη Φραγκίστα Ευρυτανίας	239.790,00
9	7.9	7.9.1	Σκουτέλας Ευστράτιος	Επισκευή και αποκατάσταση παραδοσιακού κτιρίου για τη μετατροπή του σε τουριστικό κατάλυμα στην περιοχή Μαραθιά Φραγκίστας του Νομού Ευρυτανίας.	398.072,00
10	7.9	7.9.1	Μάκκα Θεοδώρα	Ακαίνιση -	121.465,00

				Εκσυγχρονισμός Παραδοσιακού Καφενείου	
11	7.9	7.9.1	Κων/νος Θεοδώρου	Ανακαίνιση και επισκευή κτιριακών εγκαταστάσεων και εξοπλισμού της ξενοδοχειακής επιχείρησης με την επωνυμία "Πανόραμα", που βρίσκεται στην Γρανίτσα Ευρυτανίας	138.272,44
12	7.9	7.9.1	Ε. Γεωργαλής και ΣΙΑ Ετερόρρυθμος Εταιρεία	Επτά (7) ενοικιαζόμενα διαμερίσματα (4) κλειδιών με κοινόχρηστο κατάστημα καφέ-μπάρ (εντός οικισμού)	707.382,00
13	7.9	7.9.1	Γαντζούδη Παναγιώτα	Ίδρυση συγκροτήματος ενοικιαζόμενων δωματίων, 4 κλειδιών, δυναμικότητας 12 κλινών, στα Επιανιά Ευρυτανίας.	438.400,00
14	7.9	7.9.1	Θεοφάνης Γκιόλιας	Ίδρυση παραδοσιακής ταβέρνας (ισόγειο κατάστημα), στην Γρανίτσα Ευρυτανίας.	311.000,00
15	7.9	7.9.1	Μαρία Κούρου	Ίδρυση νέων ενοικιαζόμενων δωματίων, δυναμικότητας 16	321.030,00

				κλινών, στο ΔΔ Κρέντη του Δήμου Βίνιανης στον Νομό Ευρυτανίας.	
16	7.9	7.9.1	Μαγδαληνή Τσιλιγιάννη	Ίδρυση παραδοσιακής ταβέρνας στα Κέδρα του Δήμου Ασπροποτάμου Νομού Ευρυτανίας	209.840,35
17	7.9	7.9.1	Ξυραφάκης Παναγιώτης	Ανακαίνιση εσωτερικών χώρων του παραδοσιακού καφενείου στον οικισμό Ιτέα του ΔΔ Ραπτοπούλου του Δήμου Ασπροποτάμου του Νομού Ευρυτανίας	53.733,00
18	7.9	7.9.1	Σταυρούλα Παπαδήμου	Ίδρυση έξι ενοικιαζόμενων δωματίων κατηγορίας "4 Κλειδιών" στο Ραπτόπουλο Ευρυτανίας.	446.611,80
19	7.9	7.9.3	Δήμος Βίνιανης Ευρυτανίας	Δράσεις προβολής και ανάδειξης των συγκριτικών πλεονεκτημάτων του Δήμου Βίνιανης Ευρυτανίας	99.180,00
Συνολικός προϋπολογισμός					4.850.449,33

Πηγή: http://www.oaase.gr/opaax_yp_geprgias_evrytania.html

11.ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΡΓΑ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΟΠΑΑΧ

Μέτρο	Δήμος-Δικαιούχος	Τίτλος έργου	Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός
7.4	Δήμος ΑΠΕΡΑΝΤΙΩΝ	Διαμόρφωση χώρου τοπικών εκδηλώσεων-Θέση Πλατανιά Δ.Δ.Γρανίτσας	353.000,00
7.4	Δήμος ΦΡΑΓΚΙΣΤΑΣ	Διαμόρφωση χώρου τοπικών εκδηλώσεων-Θέση Λαχανόκηπος Δ.Δ. Τριποτάμου	338.000,00
7.5	Δήμος ΑΓΡΑΦΩΝ	Ανάπλαση οικισμού Δ.Δ. Αγράφων - Δ. Αγράφων	525.000,00
7.5	Δήμος ΑΓΡΑΦΩΝ	Βελτίωση εσωτερικής οδοποιίας Δήμου Αγράφων	520.000,00
7.5	Δήμος ΑΓΡΑΦΩΝ	Ανάπλαση πλατείας Δ.Δ. Βραγγιανών	190.000,00
7.7	Δήμος ΑΓΡΑΦΩΝ	Εκσυγχρονισμός αρδευτικού δικτύου Δήμου Αγράφων	195.000,00
7.7	Δήμος ΦΡΑΓΚΙΣΤΑΣ	Βελτίωση αρδευτικού δικτύου Δήμου Φραγκίστας	450.000,00
7.10	Δήμος ΑΓΡΑΦΩΝ	Διαμόρφωση χώρου τοπικών εκδηλώσεων "ΞΥΛΑ ΚΟΚΚΑΛΗ"-ΑΓΡΑΦΩΝ	359.000,00
7.10	Δήμος ΑΠΕΡΑΝΤΙΩΝ	Αξιοποίηση και ανάδειξη παραγωγού Μπουζουνίκου Δ.Δ.Βελαώρας	423.000,00
Συνολικός προϋπολογισμός			3.353.000,00

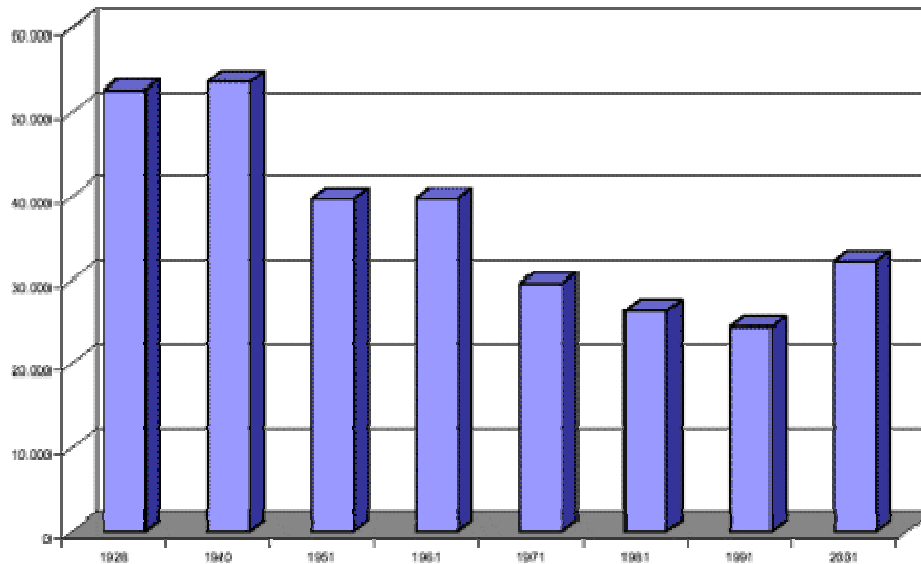
Πηγή: http://www.oaase.gr/opaax_yp_geprgias_evrytania.html

ΠΙΝΑΚΑΣ 12: ΌΡΓΑΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΚΑΤΑ ΧΩΡΙΚΟ**ΕΠΙΠΕΔΟ**

Όργανα Προγραμματισμού	Χωρικό Επίπεδο	Προγράμματα
1. Κεντρικοί φορείς (Υπουργεία κ.ά.) με συντονιστή το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας (ΥΠΕΘΟ)	Εθνικός χώρος	Εθνικά αναπτυξιακά προγράμματα
2. Περιφερειακά Συμβούλια	Περιφέρεια	Περιφερειακά Αναπτυξιακά Προγράμματα
3. Νομαρχιακά Συμβούλια	Νομός	Νομαρχιακά Αναπτυξιακά Προγράμματα
4. Επαρχιακά Συμβούλια	Επαρχία	Τοπικά Αναπτυξιακά Προγράμματα
5. Διοικητικό Συμβούλιο	Περιοχή Νομού	Τοπικά Αναπτυξιακά Συμβουλίων Περιοχής Προγράμματα
6. Δημοτικά Συμβούλια	Δήμος	Τοπικά Αναπτυξιακά Προγράμματα
7. Κοινοτικά Συμβούλια	Κοινότητα	Τοπικά Αναπτυξιακά Προγράμματα
Πηγή: Κόνσολας, Ν., «Σύγχρονη Περιφερειακή Οικονομική Πολιτική», Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 1997, σελ. 290.		

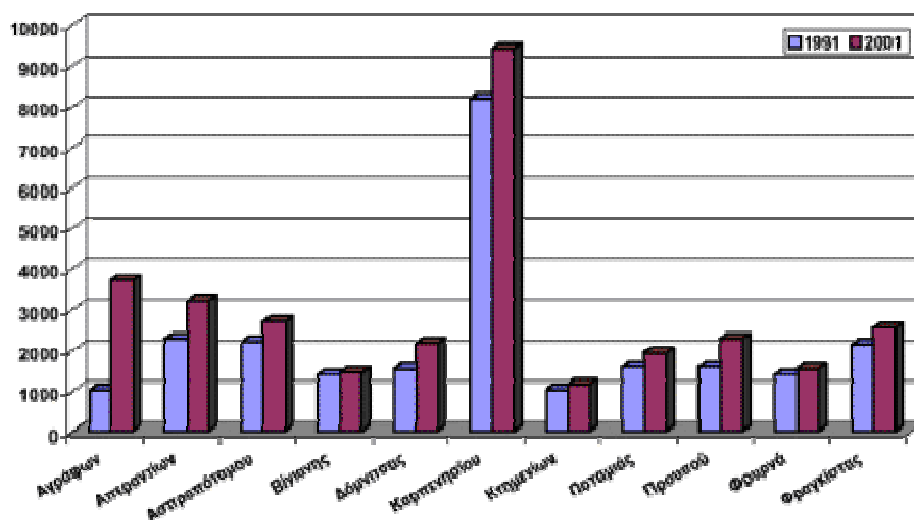
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΕΙΣ

Διάγραμμα 2. Διαχρονική εξέλιξη του πληθυσμού της Ευρυτανίας

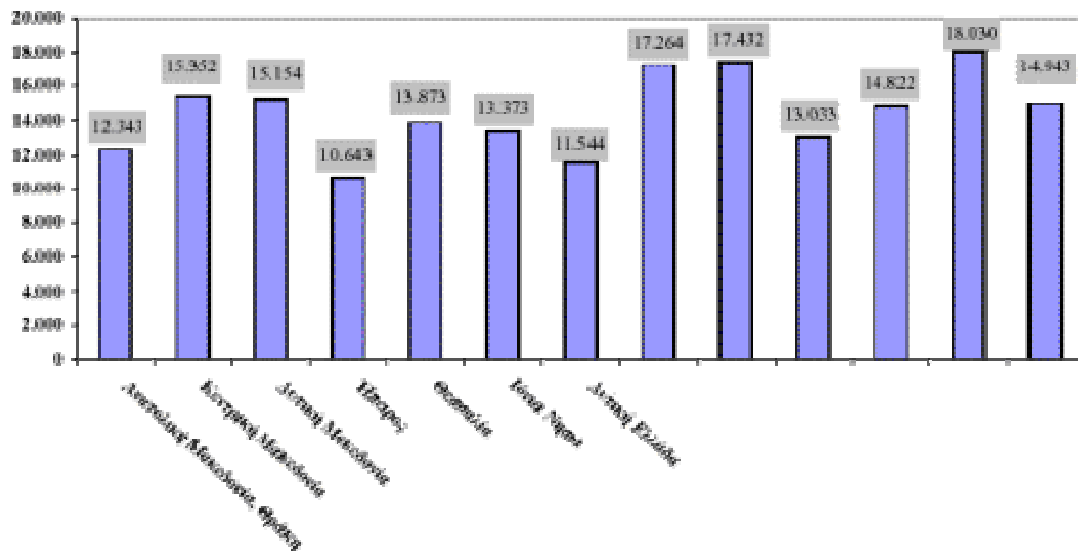
Πηγή: I.N. Υφαντόπουλος

Διάγραμμα 3. Ο πληθυσμός της Ευρυτανίας ανά δήμο 1991-2001

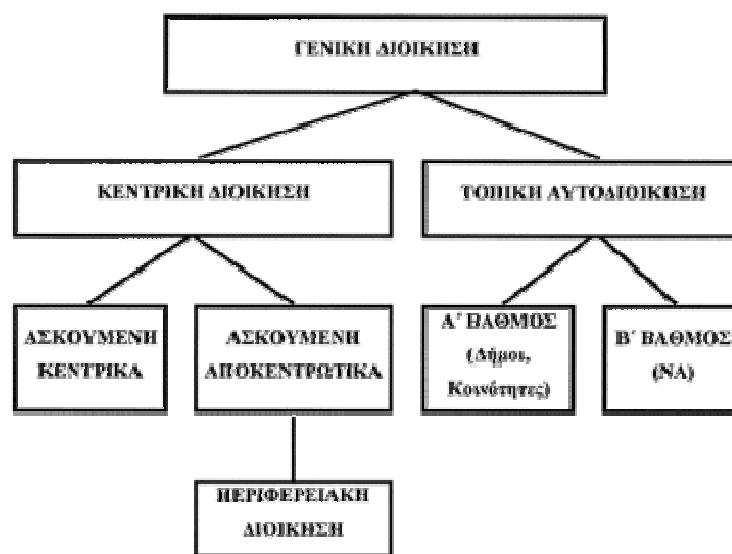
Πηγή: I.N. Υφαντόπουλος

Διάγραμμα 4. Κατά Κεφαλήν ΔΕΠ σε όρους ΡΡCS για το 2003

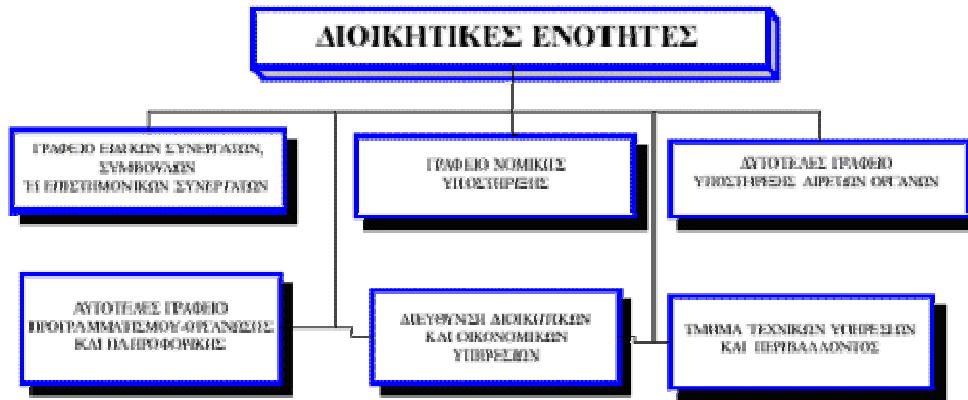
Πηγή: I.N.Υφαντόπουλος

Διάγραμμα 5: Το πλαίσιο διοίκησης της Ελλάδας

Πηγή: Παιδαγωγικό Παιδαγωγικό, Αθ. - Χριστοφάνης, Μ. (2001).

Διάγραμμα 6: Διάρθρωση των υπηρεσιών του Δήμου Καρπενησίου

Πηγή: *I.N. Υφαντόπουλος*.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Οι πίνακες 1-7 καθώς και τα διαγράμματα υπάρχουν επίσης στην εξής σελίδα του διαδικτύου <http://www.evrytania.gr/1st_convent